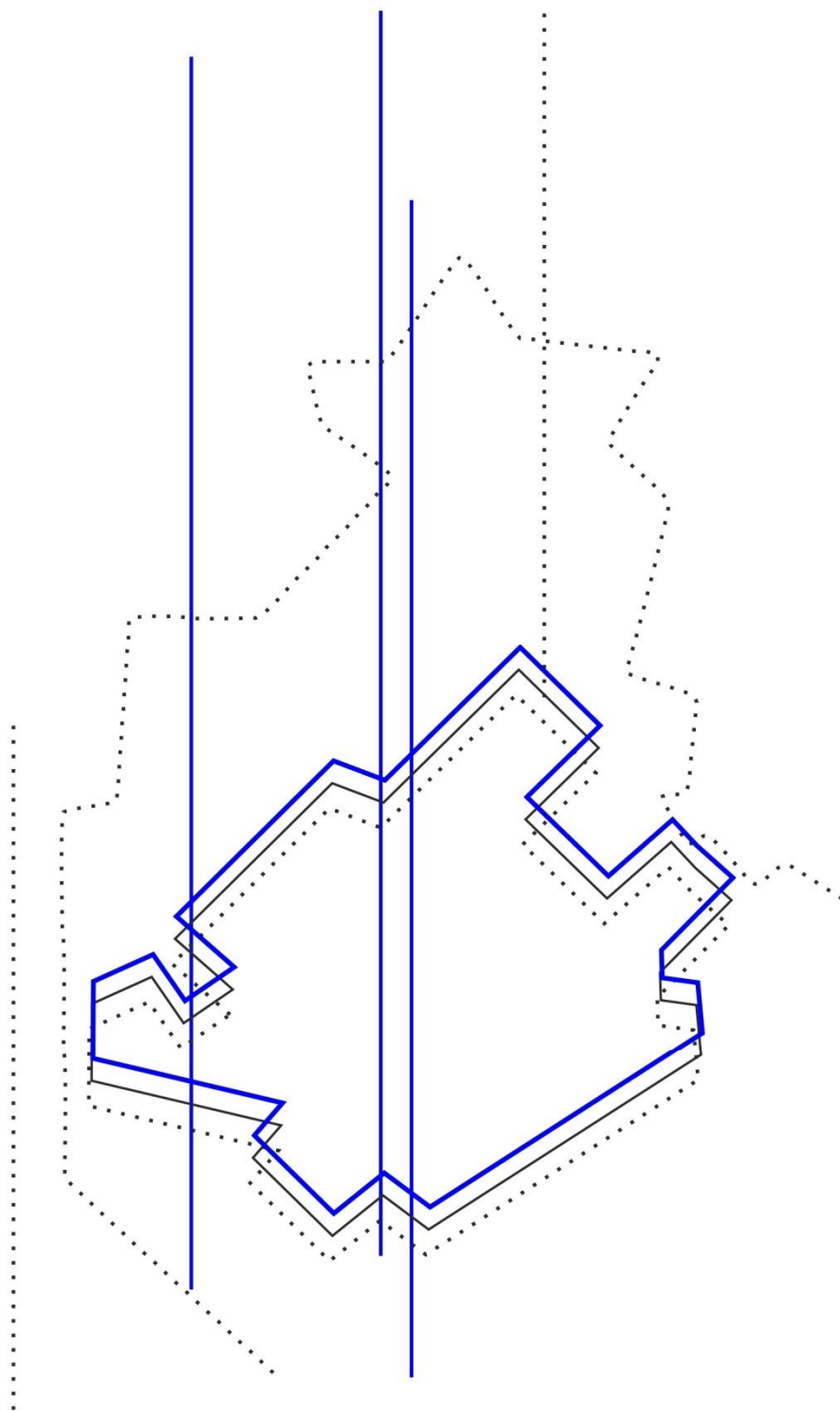

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIEJSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO POZNANIA

POZNAŃSKI OBSZAR METROPOLITALNY

URZĄD MARSZAŁKOWSKI WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO W POZNANIU

al. Niepodległości 34
61-714 Poznań

OPRACOWANIE

Wielkopolskie Biuro Planowania Przestrzennego w Poznaniu

al. Niepodległości 18
61-713 Poznań

DYREKTOR

Marek Bryl

ZASTĘPCA DYREKTORA

Grażyna Łyczkowska

ZESPÓŁ PROJEKTOWY

GŁÓWNY PROJEKTANT

Jowita Maćkowiak

ZASTĘPCA GŁÓWNEGO PROJEKTANTA

Adam Derc

PROJEKTANCI

Bartosz Burzyński
Tomasz Drużkowski
Justyna Herian
Malwina Jankowiak
Aleksandra Kozłowska
Grażyna Łyczkowska
Agnieszka Sztukiewicz
Dominika Szymczyk-Stefańska
Jacek Wilczkowiak

OPRACOWANIE GRAFICZNE

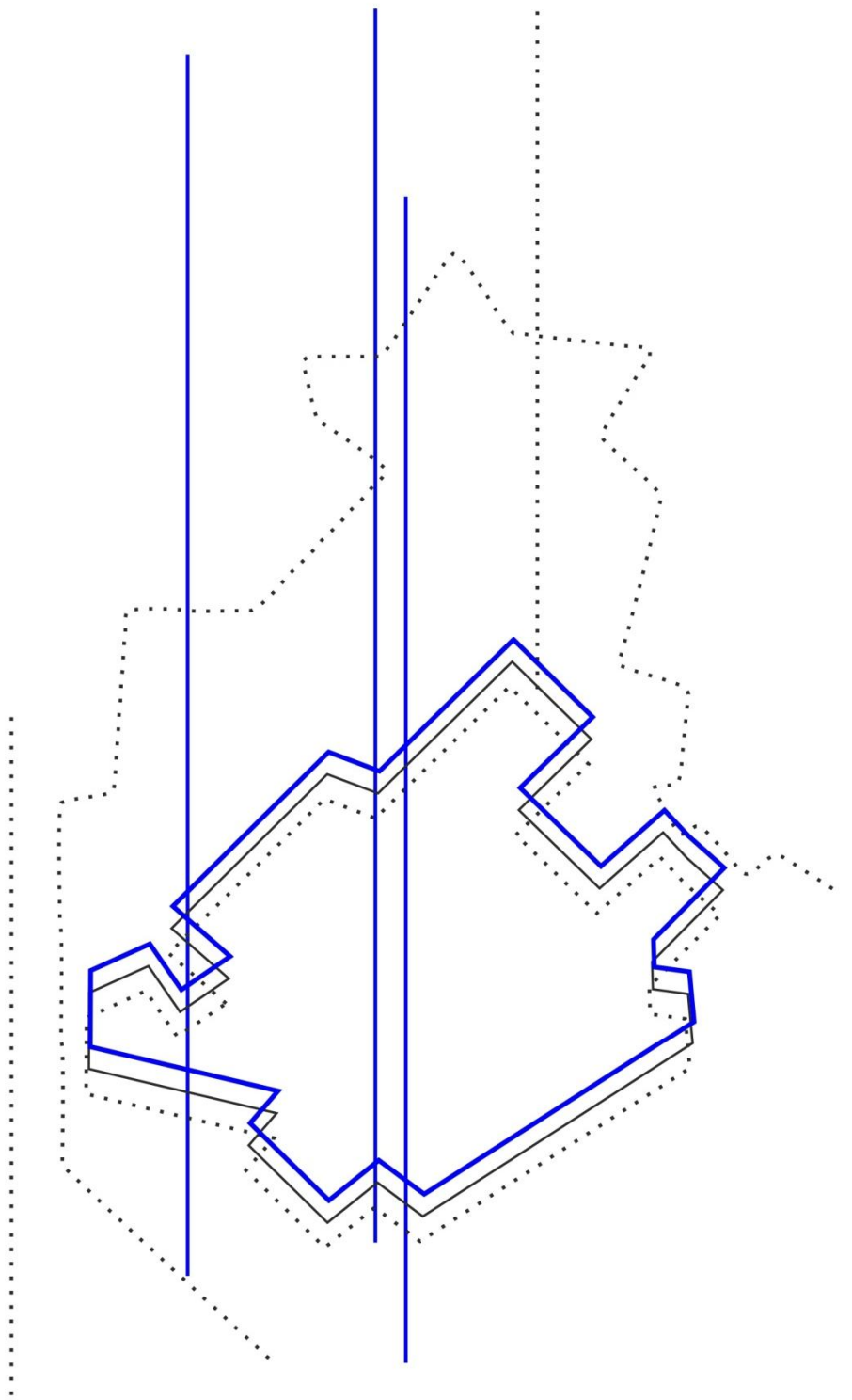
Andrzej Jarzembowski
Anna Minge
Jadwiga Lechicka
Mikołaj Pietz
Agnieszka Porada
Cyprian Roszak
Krzysztof Szukała

KONSULTACJE

dr hab. Piotr Zmyślony prof. UEP

SPIS TREŚCI

I.	WPROWADZENIE	9
1.	PODSTAWA PRAWNA	10
2.	ZAKRES OPRACOWANIA.....	11
3.	CHARAKTER I FUNKCJE PLANU	12
4.	SKUTKI PRAWNE.....	13
II.	UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE	17
1.	SIEĆ OSADNICZA.....	17
2.	FUNKCJE METROPOLITALNE.....	20
3.	ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE.....	22
4.	DZIEDZICTWO KULTUROWE	27
5.	TURYSTYKA.....	31
6.	SPOŁECZEŃSTWO	33
7.	GOSPODARKA.....	37
8.	POLITYKI PRZESTRZENNE GMIN.....	47
9.	KOMUNIKACJA	39
10.	TRANSPORT ZBIOROWY	42
11.	INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....	43
12.	OBRONNOŚĆ I BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	45
III.	WIZJA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO POZNAŃSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO	52
1.	GŁÓWNE CZYNNIKI KSZTAŁTUJĄCE ROZWÓJ.....	52
2.	WIZJA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	54
3.	MODEL ROZWOJU PRZESTRZENNEGO	54
IV.	CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ	60
CEL I.	ROZWÓJ FUNKCJI METROPOLITALNYCH	62
CEL II.	KSZTAŁTOWANIE ZIEŁONEGO PIERŚCIENIA METROPOLII	67
CEL III.	KSZTAŁTOWANIE SPÓJNEGO SYSTEMU PRZYRODNICZEGO.....	69
CEL IV.	ROZWÓJ EFEKTYWNEGO SYSTEMU KOMUNIKACYJNEGO.....	73
CEL V.	ROZWÓJ ZINTEGROWANEGO SYSTEMU TRANSPORTU ZBIOROWEGO	78
CEL VI.	ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO	81
CEL VII.	ROZWÓJ EFEKTYWNYCH STRUKTUR OSADNICZYCH	88
V.	INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM	100
VI.	ZASADY REALIZACJI PLANU	110
1.	ZASADY REALIZACJI PLANU NA POZIOMIE REGIONALNYM	110
2.	ZASADY REALIZACJI PLANU NA POZIOMIE LOKALNYM.....	111
3.	WNIOSKI I REKOMENDACJE DO DOKUMENTÓW WYŻSZEGO RZĘDU.....	112
VII.	ZAŁĄCZNIKI	116
VIII.	LITERATURA	168

WPROWADZENIE

I. WPROWADZENIE

Kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej w województwie stanowi jedno z najistotniejszych zadań samorządu regionalnego. Jednym z podstawowych dokumentów wyznaczających kierunki rozwoju regionu jest plan zagospodarowania przestrzennego województwa. Dokument ten określa politykę przestrzenną, docelową strukturę funkcjonalno-przestrzenną regionu oraz działania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych. Plan województwa wypełnia poziom pośredni pomiędzy koncepcją przestrzennego zagospodarowania kraju a studiami uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin. Dokument ten, wspólnie ze strategią województwa, stanowi integralny element systemu planowania rozwoju regionu, pełniąc rolę koordynacyjną wobec wszystkich podejmowanych przedsięwzięć.

Plan zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego, stanowiący część planu zagospodarowania przestrzennego województwa, jest jednym z narzędzi realizacji polityki przestrzennej województwa. Poznań ze względu na pełnioną rolę w systemie osadniczym kraju oraz znaczenie społeczno-gospodarcze w procesach rozwojowych zyskał, zgodnie z Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, status ośrodka metropolitalnego. Jest głównym elementem struktury przestrzennej Wielkopolski, a wraz z powiązanim z nim funkcjonalnie otoczeniem tworzy Poznański Obszar Metropolitalny (POM). [Na podstawie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, dla centralnej części województwa niezbędne jest sporządzenie Planu zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania, zwanego w dalszej części dokumentu **Planem zagospodarowania przestrzennego Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego \(PZPPOM\)**.](#) Jego zadaniem będzie przede wszystkim stworzenie podstaw prawnych dla koordynacji działań samorządów administracji lokalnej, które w ramach swoich kompetencji i zadań, mają bezpośredni wpływ na ustalanie i realizację własnej polityki przestrzennej. Koordynacja ta odbywać się będzie nie tylko w relacji region – gminy, ale także w relacji poziomej (międzygminnej) poprzez konstruowanie spójnych strategii i planów rozwoju przestrzennego i gospodarczego. Ważne, dla zrównoważonego rozwoju całego regionu, jest dążenie do spójności terytorialnej Wielkopolski. Rozwój centralnej części województwa musi wspierać rozwój wszystkich części regionu.

Równie istotne jest przeniesienie na poziom lokalny priorytetów zagospodarowania przestrzennego sformułowanych w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego, związanych m.in. z: ochroną i kształtowaniem środowiska przyrodniczego i kulturowego, układem komunikacyjnym, infrastrukturą techniczną.

Szczególny akcent w formułowaniu celów polityki przestrzennej Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego położono na te elementy zagospodarowania przestrzennego, które wpłyną na konkurencyjność POM, przy jednoczesnym zachowaniu zrównoważonych struktur przestrzennych. Dotyczy to w szczególności sposobu rozwoju funkcji o charakterze metropolitalnym, które stymulują rozwój nowoczesnych form gospodarki oraz wzrostu dostępności komunikacyjnej obszaru.

Plan zagospodarowania przestrzennego POM, będący częścią Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+ (PZPWW), jest dokumentem współdecydującym o konstrukcji programów i projektów finansowanych z funduszy europejskich. Plan ten umożliwi właściwą i precyzyjną terytorializację celów Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020 (SRWW). Zapewni to nie tylko koordynację najważniejszych polityk rozwoju regionu, ale ukierunkuje szczegółowe działania o charakterze wspierającym i inwestycyjnym na poziomie gmin.

Sformułowanie celów rozwoju POM poprzedziła szeroka analiza stanu zagospodarowania, tendencji rozwojowych i zamierzeń określonych w dokumentach planistycznych sporządzonych na szczeblu lokalnym. Ważne było rozpoznanie uwarunkowań rozwoju, uwzględniające szerokie spektrum zagadnień – osadnictwa i rozwoju miast, przyrodniczych, społecznych, gospodarczych i technicznych.

Wizja rozwoju Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego uwzględniła przesądzenia wynikające z dokumentów wyższego rzędu oraz właściwość prawną do kreowania lokalnych polityk przestrzennych samorządów miast i gmin.

Plan obszaru metropolitalnego nie jest odpowiednikiem studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, w innej skali i w szerszych granicach. Plan ten nie wskazuje też docelowego przeznaczenia

terenów, ani nie określa dokładnych lokalizacji poszczególnych form zagospodarowania terenu, uwzględniając w tym aspekcie kompetencje samorządów lokalnych. Plan Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego, będąc częścią Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego, jest zapisem polityki przestrzennej samorządu województwa dla centralnej części regionu.

Jako dokument uchwalany przez Sejmik Województwa, Plan zagospodarowania przestrzennego Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego stanie się podstawą dla:

- 1) opiniowania i uzgadniania projektów studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin (SUIKZP) i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (MPZP) w ramach sprawowanych przez samorząd województwa kompetencji wynikających z ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 778 ze zm.),
- 2) rekomendacji zadań i celów rozwojowych do poziomu krajowego, jako wniosków do nowelizacji Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju oraz krajowych dokumentów strategicznych,
- 3) tworzenia dokumentów operacyjnych na szczeblu samorządów wojewódzkiego, powiatowych i lokalnych,
- 4) formułowania polityki Marszałka Województwa w zakresie przeznaczania gruntów rolnych na cele nierolnicze w granicach Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego,
- 5) współpracy w ramach sprawowanych zadań i polityk ze wszystkimi podmiotami działającymi w sferze planowania przestrzennego.

Najważniejszym przesłaniem Planu, obok realizacji polityki państwa na szczeblu regionu, jest stworzenie racjonalnych podstaw do optymalnego rozwoju i zobowiązanie do współodpowiedzialności samorządów lokalnych za wspólną przestrzeń. Wdrożenie polityki rozwoju przyczyni się do ukształtowania spójnego systemu społecznego, dla którego jego tożsamość terytorialna i procesy metropolizacyjne są podstawą stabilnego i zrównoważonego rozwoju.

1. PODSTAWA PRAWNA

Podstawę prawną sporządzenia Planu zagospodarowania przestrzennego Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego (planu zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego) stanowi:

- 1) art. 14 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 486), zgodnie z którym samorząd województwa wykonuje zadania o charakterze wojewódzkim określone ustawami, w szczególności w zakresie zagospodarowania przestrzennego,
- 2) art. 39 ust. 6 w związku z art. 38 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1073 ze zmianami), zgodnie z którym organy samorządu województwa sporządzają plan zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego jako część planu zagospodarowania przestrzennego województwa.

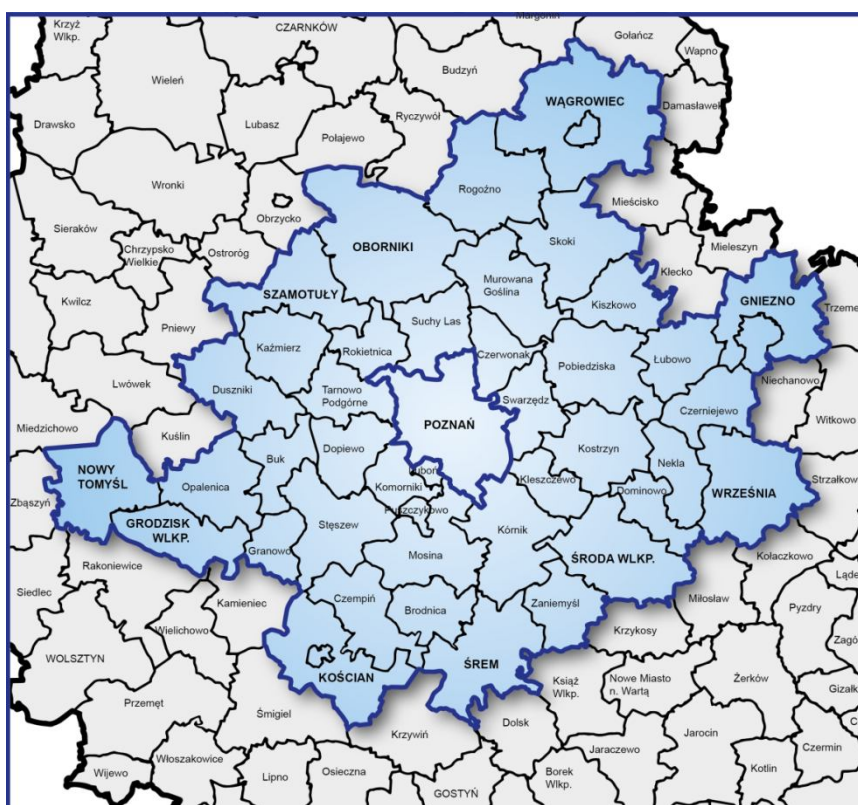
Prace nad projektem Planu zagospodarowania przestrzennego POM zostały poprzedzone podjęciem Uchwały Nr 3402/2013 Zarządu Województwa Wielkopolskiego z dnia 24 maja 2013 r. w sprawie przyjęcia Okresowej oceny Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Na podstawie wyników dokonanego przeglądu zmian w zagospodarowaniu przestrzennym, opracowanego raportu o stanie zagospodarowania przestrzennego województwa oraz oceny aktualności ustaleń w świetle zapisów dokumentów strategicznych, planistycznych i programowych przyjętych na szczeblu krajowym i wojewódzkim, Sejmik Województwa Wielkopolskiego Uchwałą Nr XLV/873/14 z dnia 26 maja 2014 r. przystąpił do sporządzenia Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego oraz stanowiącego jego część Planu zagospodarowania przestrzennego Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego (Planu zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania).

2. ZAKRES OPRACOWANIA

Zakres przestrzenny

Poznański Obszar Metropolitalny, zgodnie z zasadami i kryteriami przyjętymi przez Zarząd Województwa Wielkopolskiego uchwałą nr 478/2015 z 30 kwietnia 2015 r.¹, stanowi 45 jednostek gminnych o różnym statusie administracyjnym: 6 gmin miejskich, 21 gmin miejsko-wiejskich, 18 gmin wiejskich:

- 1) miasto Poznań – miasto na prawach powiatu,
- 2) powiat poznański, w zasięgu którego położone są gminy: Buk, Czerwonak, Dopiewo, Kleszczewo, Komorniki, Kostrzyn, Kórnik, Luboń, Mosina, Murowana Goślina, Pobiedziska, Puszczykowo, Rokietnica, Stęszew, Suchy Las, Swarzędz, Tarnowo Podgórne,
- 3) część powiatu średzkiego, obejmująca gminy: Dominowo, Środa Wielkopolska, Zaniemyśl,
- 4) część powiatu śremskiego, obejmująca gminy: Brodnica, Śrem,
- 5) część powiatu kościańskiego, obejmująca gminy: Czempień, Kościan oraz miasto Kościan,
- 6) część powiatu grodziskiego, obejmująca gminy: Granowo i Grodzisk Wielkopolski,
- 7) część powiatu nowotomyskiego, obejmująca gminy: Nowy Tomyśl i Opalenica,
- 8) część powiatu szamotulskiego, obejmująca gminy: Duszniki, Kaźmierz, Szamotuły,
- 9) część powiatu obornickiego, obejmująca gminy: Oborniki i Rogoźno,
- 10) część powiatu wągrowieckiego, obejmująca gminy: Skoki, Wągrowiec i miasto Wągrowiec,
- 11) część powiatu gnieźnieńskiego, obejmująca gminy: Czarniejewo, Gniezno, miasto Gniezno, Kiszkowo, Łubowo,
- 12) część powiatu wrzesińskiego, obejmująca gminy: Nekla i Września.

Ryc. 1 Poznański Obszar Metropolitalny

Na podstawie analiz sporządzanych na etapie delimitacji Poznańskiego Obszar Metropolitalnego wykazano wewnętrzne zróżnicowanie intensywności procesów rozwojowych obszaru, i w sposób generalny podzielono go na trzy strefy. Są to: Poznań jako metropolia, rdzeń obszaru metropolitalnego, charakteryzujący się silnymi zjawiskami metropolitalnymi (powiat poznański) i strefa zewnętrzna, ze znacznym udziałem użytków rolnych i obszarów cennych przyrodniczo, które w istotny sposób zmieniają uwarunkowania urbanizacji i rozwoju społeczno-gospodarczego.

Zakres czasowy

Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym nie określa terminu obowiązywania planu miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego. Jednocześnie w art. 39a wskazano, że w celu zapewnienia spójności, plan zagospodarowania przestrzennego województwa, a zatem i plan miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego dostosowuje się do strategii rozwoju województwa po jej aktualizacji, w zakresie, w jakim aktualizacja strategii dotyczy sytuacji przestrzennej województwa.

W związku z powyższym w Planie zagospodarowania przestrzennego POM przyjmuje się horyzont czasowy zbieżny ze Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020 wyznaczającą cele rozwojowe do 2020 roku, a także długookresowy horyzont czasowy do 2030 roku wynikający z Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030).

Zakres rzeczowy

Zakres rzeczowy Planu zagospodarowania przestrzennego Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego wynika z art. 39 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Zgodnie z ust. 3 uwzględnia się ustalenia strategii rozwoju województwa oraz rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym oraz określa się w szczególności:

- 1) podstawowe elementy sieci osadniczej województwa i ich powiązań komunikacyjnych oraz infrastrukturalnych, w tym kierunki powiązań transgranicznych,
- 2) system obszarów chronionych, w tym obszary ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego, ochrony uzdrowisk oraz dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
- 3) rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym,
- 4) obszary szczególnego zagrożenia powodzią,
- 5) granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych,
- 6) obszary występowania udokumentowanych złóż kopalin i udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla.

Jednocześnie, w myśl art. 39 ust. 4 i 5, uwzględnia się ustalenia Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, o której mowa w art. 47 ust. 1 pkt 1, oraz programy, o których mowa w art. 48 ust. 1. Ponadto w planie umieszcza się również te inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, o których mowa w ust. 3 pkt 3, a które zostały ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa, zgodnie z ich właściwością.

W Planie zagospodarowania przestrzennego Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego należy uwzględnić rekomendacje i wnioski wynikające z audytu krajobrazowego. Nie jest to możliwe w tej edycji Planu, gdyż zgodnie z art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz. U. z 2015 r. poz. 774), audyt krajobrazowy powinien zostać uchwalony przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego w terminie 3 lat od dnia wejścia w życie ustawy.

3. CHARAKTER I FUNKCJE PLANU

Plan zagospodarowania przestrzennego Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego stanowi dokument komplementarny i spójny ze Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020. Rolą dokumentu jest realizacja wymiaru terytorialnego strategicznych celów rozwoju województwa poprzez wskazanie przestrzennego rozmieszczenia obszarów realizacji celów strategicznych i operacyjnych z uwzględnieniem aspektów ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju.

Plan zagospodarowania przestrzennego Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego określa politykę przestrzenną dla POM oraz wskazuje cele, zasady i działania w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz narzędzia pozaplanistyczne, niezbędne dla realizacji tej polityki.

Plan zagospodarowania przestrzennego Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego pełni następujące funkcje:

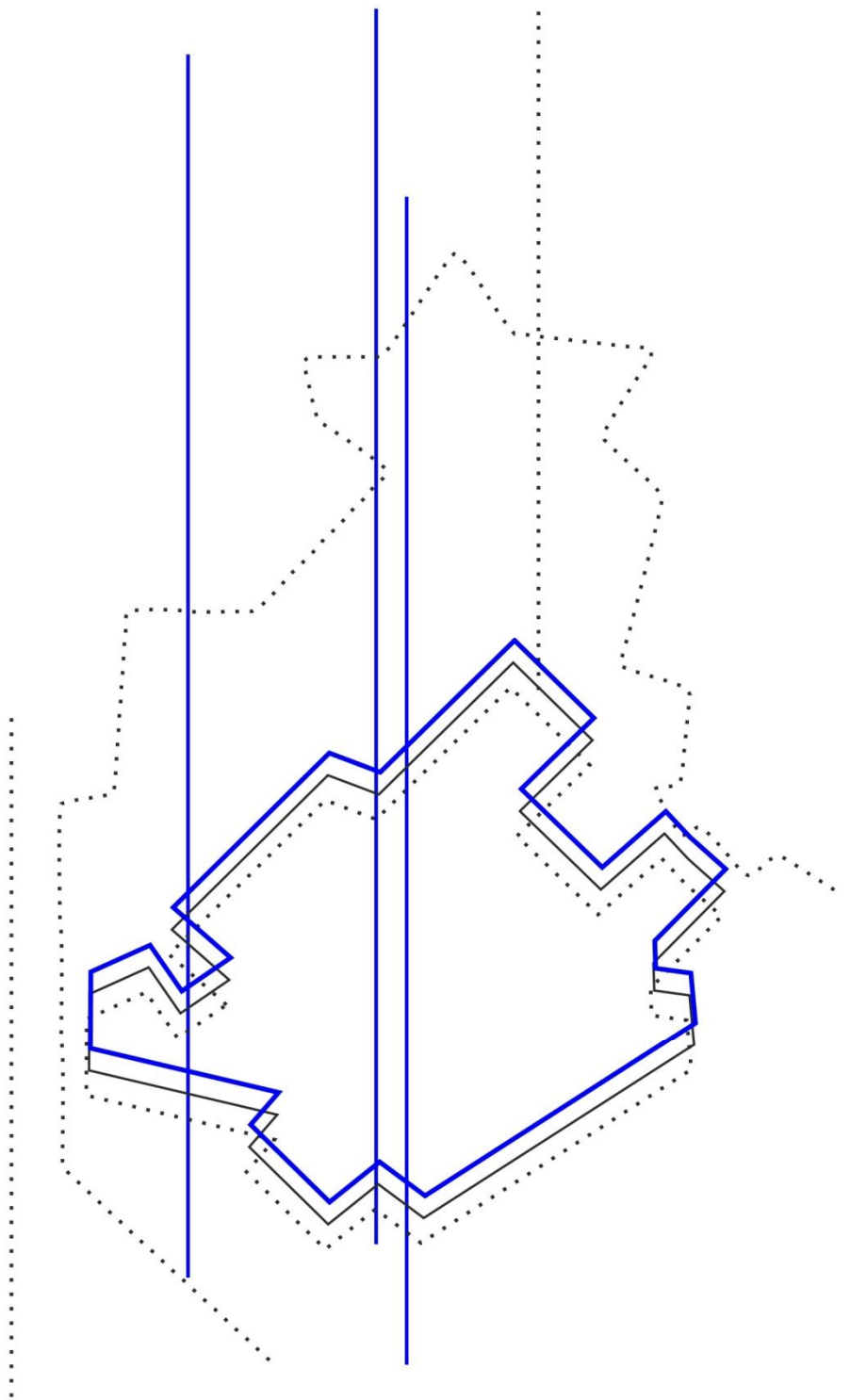
- 1) koordynacyjną – integruje polityki przestrzenne szczebla krajowego i regionalnego oraz kierunki, działania i zadania wynikające ze Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020 i zamierzeń inwestycyjnych poszczególnych podmiotów, a także wskazuje rozwiązania planistyczne dla realizacji strategicznych celów rozwojowych centralnej części województwa,
- 2) regulacyjną – określa cele, zasady i działania dla wdrożenia określonej polityki przestrzennej, a także rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, stanowiące warunek uzgodnienia dokumentów planistycznych szczebla lokalnego,
- 3) kreacyjną – określa model rozwoju przestrzennego Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego i najważniejsze elementy jego docelowej struktury funkcjonalno-przestrzennej,
- 4) informacyjną – zawiera kompleksowe informacje o uwarunkowaniach i kierunkach zagospodarowania przestrzeni, zwracając szczególną uwagę na zjawiska i zdarzenia istotne dla regionalnego planowania przestrzennego, niezbędne do uwzględnienia na poziomie lokalnym,
- 5) promocyjną – określa politykę przestrzenną wskazującą priorytety działań rozwojowych, w tym wspierających podejmowanie inicjatyw gospodarczych i społecznych.

4. SKUTKI PRAWNE

Plan zagospodarowania przestrzennego Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego jest dokumentem określającym politykę przestrzenną samorządu regionalnego, uwzględniającą ustalenia Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju (KPZK 2030) oraz zadania rządowe służące realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu krajowym, wskazując obszary, na których przewiduje się ich realizację.

Przedmiotowy dokument nie jest aktem prawa miejscowego i nie narusza uprawnień samorządów gminnych w zakresie miejscowego planowania przestrzennego. Plan POM jest aktem kierownictwa wewnętrznego wiążącym organy i jednostki organizacyjne samorządu województwa. Nie stanowi on podstawy prawnej dla decyzji administracyjnych ustalających lokalizację inwestycji.

W celu koordynacji krajowej, regionalnej i lokalnej polityki przestrzennej, ustalenia Planu zagospodarowania przestrzennego Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego wraz z ustaleniami PZPWW muszą być uwzględnione w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, których nie może naruszać miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

**SYNTEZA UWARUNKOWAŃ
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO**

II. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE

Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego przedstawiono w formie syntetycznej. Uwzględniono uwarunkowania sporządzone dla Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego i uzupełniono je o zagadnienia dotyczące: funkcji metropolitalnych, transportu zbiorowego i polityk przestrzennych gmin. Informacje zawarte w opracowaniu wykorzystane przy tworzeniu poniższej syntezy zasadniczo odnoszą się do stanu w 2016 roku, wyjątkowo, w przypadku braku danych, do lat wcześniejszych.

1. SIEĆ OSADNICZA

Struktura sieci osadniczej

Sieć osadniczą POM tworzy: 27 miast, 813 sołectw, z których 15 – to gminne ośrodki wiejskie. Ich rozmieszczenie przestrzenne na obszarze POM charakteryzuje się dużą regularnością, zrównoważoną strukturą ilościową i wielkością miast. Obszar metropolitalny jest specyficznym przypadkiem organizacji sieci osadniczej. Charakterystyczny dla niego jest duży ośrodek centralny – metropolia o randze krajowej, który wraz z graniczącymi bezpośrednio gminami tworzy rdzeń obszaru metropolitalnego. Całość struktury osadniczej „zamyka” pierścień miast powiatowych, stanowiących strefę zewnętrzną obszaru.

Hierarchia jednostek osadniczych

Struktura hierarchiczna jednostek osadniczych POM obejmuje pięć kategorii będących pochodną ich pozycji w sieci osadniczej, rangi administracyjnej i innych pełnionych funkcji:

- 1) Poznań – ośrodek metropolitalny o znaczeniu krajowym, stolica województwa i jedno z największych miast w kraju, a zarazem jeden z najważniejszych ośrodków miejskich w Polsce Zachodniej. Miasto wraz z powiązaniem funkcjonalnie i przestrzennie otoczeniem tworzy Poznański Obszar Metropolitalny. Poznań stanowi centrum życia społecznego, gospodarczego, politycznego i kulturalnego województwa. Jest ośrodkiem administracji centralnej i samorządowej oraz ważnym ośrodkiem gospodarczym skupiającym przemysł, usługi i handel. Poznań to także silny ośrodek akademicki, w którym funkcjonuje wiele publicznych i niepublicznych uczelni wyższych, oraz ważny ośrodek kultury, w którym zlokalizowane są muzea, teatry, opera i filharmonia. Węzłowe położenie miasta w systemie komunikacji krajowej i europejskiej, zapewniające bezpośrednie połączenia z krajami Europy Zachodniej (autostrada A2, Port Lotniczy Poznań – Ławica, linia kolejowa E20), odbywające się w mieście różnorodne imprezy o międzynarodowym znaczeniu (targowe, handlowe, kulturalne i sportowe) decydują o ważnej roli Poznania na forum międzynarodowym,
- 2) Gniezno – ośrodek subregionalny, który ze względu na swoje znaczenie w regionie, tworzy wraz z pozostałymi ośrodkami subregionalnymi (zlokalizowanymi poza POM) sieć subregionalnych biegunów wzrostu. Miasto wyróżnia się potencjałem społecznym i gospodarczym oraz skupia szereg instytucji administracji, specjalistycznych usług zdrowia czy edukacji,
- 3) miasta powiatowe – ośrodki lokalne: Grodzisk Wielkopolski, Kościan, Nowy Tomyśl, Oborniki, Szamotuły, Śrem, Środa Wielkopolska, Wągrowiec, Września. Stanowią pierścień miast „zamykających” strukturę osadniczą obszaru metropolitalnego. Pełnią istotną rolę w systemie funkcjonalnym POM jako ośrodki dystrybucji innowacji oraz miejsca dynamicznego rozwoju społeczno-gospodarczego. Dwa z nich Nowy Tomyśl, Września charakteryzujące się bardzo korzystnymi uwarunkowaniami komunikacyjnymi, wyspecjalizowanymi funkcjami usługowymi oraz dysponujące pewnym potencjałem usług o charakterze metropolitalnym mają szczególne znaczenie dla rozwoju gospodarczego obszaru metropolitalnego.
- 4) pozostałe ośrodki miejskie: Buk, Czempień, Czarniejewo, Kostrzyn, Kórnik, Luboń, Mosina, Murowana Goślina, Nekla, Opalenica, Pobiedziska, Puszczykowo, Rogoźno, Stęszew, Skoki i Swarzędz. Pełnią rolę gminnych centrów obsługi ludności. Charakteryzują się różnicowanym potencjałem demograficznym, gospodarczym oraz wyposażeniem w usługi podstawowe i stanowią lokalne bieguny wzrostu społeczno-gospodarczego,

- 5) ośrodki wiejskie będące siedzibami władz gminnych: Czerwonak, Dopiewo, Kleszczewo, Komorniki, Rokietnica, Suchy Las, Tarnowo Podgórne, Dominowo, Zaniemyśl, Brodnica, Granowo, Duszniki, Kaźmierz, Kiszkowo i Łubowo. Pełnią rolę gminnych centrów obsługi mieszkańców terenów wiejskich. Ich potencjał ludnościowy i gospodarczy jest bardzo zróżnicowany i uwarunkowany położeniem względem miasta metropolitalnego. Ośrodki z pierwszego pierścienia otaczającego Poznań charakteryzuje duża koncentracja ludności porównywalna z ośrodkami miejskimi, jest to związane z procesem suburbanizacji,
- 6) pozostałe wsie niebędące siedzibą gmin – ośrodki sublokalne wyróżniające się liczbą mieszkańców, wyposażeniem usługowym i infrastrukturalnym oraz dostępnością komunikacyjną. Pełnią, w zakresie usług podstawowych, rolę uzupełniającą w stosunku do gminnych centrów obsługi.

Miejskie jednostki osadnicze

Charakterystyczną cechą miejskiej sieci osadniczej POM jest dominujący potencjał wielkościowy Poznania oraz występowanie dużej liczby średnich i małych miast, stosunkowo równomiernie zlokalizowanych w całym obszarze.

Wielkość i potencjał ludnościowy miejskich jednostek osadniczych przedstawia się następująco:

- 1) 1 miasto duże, powyżej 100 tys. mieszkańców, w którym zamieszkuje 55,2% ludności miejskiej i 38,0% ogółu ludności POM: Poznań – 540,4 tys. mieszkańców (5 pod względem ludności miasto w kraju),
- 2) 8 miast średnich (20 tys. do 100 tys. mieszkańców), w których zamieszkuje 26,9% ludności miejskiej POM i 18,6% ogółu ludności POM; w grupie tej znalazły się miasta powiatowe: Gniezno, Kościan, Środa Wielkopolska, Śrem, Wągrowiec, Września oraz miasta: Luboń i Swarzędz,
- 3) 18 miast małych (do 20 tys. mieszkańców), w których zamieszkuje 17,9% ludności miejskiej POM i 12,4% ogółu ludności POM: Buk, Czempień, Czarniejewo, Grodzisk Wielkopolski, Kostrzyn, Kórnik, Mosina, Murowana Goślina, Nekla, Nowy Tomyśl, Oborniki, Opalenica, Pobiedziska, Puszczykowo, Rogoźno, Skoki, Stęszew i Szamotuły. Największymi miastami w tej grupie są Oborniki i Szamotuły, w których liczba mieszkańców przekracza 18 tys., 8 miast położonych jest w powiecie poznańskim.

Wiejskie jednostki osadnicze²

Wiejską sieć osadniczą tworzą wsie gminne (15) oraz pozostałe wiejskie jednostki osadnicze (1116). Na terenie powiatu poznańskiego znajduje się 359 jednostek wiejskich, w których mieszka łącznie ponad 225 tys. osób. Liczba takich jednostek strefy zewnętrznej jest ponad dwukrotnie większa niż rdzenia i wynosi 757. W strefie tej mieszka ponad 199 tys. osób. Średnia wielkość wsi w POM (454 osób) jest większa od średniej dla województwa (361) oraz kraju (355). Jednocześnie odnotowuje się stały wzrost średniej wielkości wsi w powiecie poznańskim (na przestrzeni ostatnich 5 lat wzrost o 50 osób). Głównymi jednostkami osadniczymi na terenach wiejskich są gminne ośrodki wiejskie oraz wsie wyróżniające się koncentracją ludności i wysokim potencjałem społeczno-gospodarczym.

Gminne ośrodki wiejskie wykazują pod względem potencjału demograficznego znaczne zróżnicowanie. Największe z nich: Czerwonak, Komorniki, Rokietnica, Suchy Las i Tarnowo Podgórne, o liczbie mieszkańców przekraczającej 5 tys., wykazują wysoką dynamikę wzrostu, a ich potencjał ludnościowy jest porównywalny z miastami sublokalnymi. W pozostałych ośrodkach gminnych, poziom potencjału demograficznego odpowiada ich randze. Poza ośrodkami gminnymi wyróżniają się wsie o znacznej liczbie ludności. Na obszarze POM aż w 84 ośrodkach wiejskich liczba mieszkańców przekracza 1000. Spośród tej grupy na uwagę zasługują cztery wsie, w których wielkość populacji jest porównywalna z miastami badanego obszaru, i które wykazują charakter ośrodków wielofunkcyjnych. Są to Koziegłowy (gm. Czerwonak), Przeźmierowo (gm. Tarnowo Podgórne), Plewiska (gm. Komorniki) i Skórzewo (gm. Dopiewo). Jednostki te położone są bezpośrednio przy granicy miasta metropolitalnego.

Charakterystycznym zjawiskiem jest znaczny stały wzrost wartości wskaźnika gęstości zaludnienia w otoczeniu ośrodków miejskich z równoczesnym jego spadkiem w granicach największych jednostek osadniczych. Zjawisko to wynika przede wszystkim ze spadku liczby ludności miast na rzecz wzrostu liczby mieszkańców gmin położonych wokół największych ośrodków miejskich. W centralnej części Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego skupienie ludności wiejskiej jest największe i dotyczy głównie obszarów bezpośrednio sąsiadujących z Poznaniem, pozostałe obszary wysokiej koncentracji ludności zamieszkującej wsie to okolice Wrześni i Kościana. Relatywnie mniejsze zaludnienie terenów wiejskich charakteryzuje północno-wschodnią i południową część POM. Wraz ze wzrostem

odległości od centrum obszaru metropolitalnego zwiększa się liczba wsi o populacji poniżej 100 osób, a ośrodki te koncentrują się głównie we wschodniej części POM. Im bliżej metropolii tym mniejsza liczba wsi, przy jednoczesnym wzroście liczby ich mieszkańców. Duże wsie (powyżej 2000 osób) zlokalizowane są w większości w pobliżu Poznania.

Funkcje jednostek osadniczych

Od roku 1989 w strukturze gospodarczej miast zachodziły znaczne przekształcenia. Przejście od gospodarki centralnie planowanej do gospodarki rynkowej wpłynęło wyraźnie na ewolucję struktury funkcjonalnej ośrodków miejskich. Najkorzystniejszy dla rozwoju miast jest typ funkcjonalny usługowy i usługowo–przemysłowy. Dzięki takiej strukturze możliwa jest dywersyfikacja miejsc pracy i relatywnie niskie zagrożenie bezrobociem strukturalnym.

Na przestrzeni lat Poznań uległ przekształceniu z ośrodka produkcyjno–usługowego w usługowy. Analiza struktury zatrudnienia w sektorach gospodarki wykazała, że oprócz Poznania aż w 12 miastach obszaru metropolitalnego odnotowano przewagę sektora usług. Trzy ośrodki (Murowana Goślina, Rogoźno i Nekla) wykazywały znaczny ponad 60% udział pracujących w przemyśle. Oparcie gospodarki ww. miast na tej gałęzi gospodarki, która jest rodzajem działalności mało elastycznej na zachodzące w gospodarce zmiany, powodować może wysokie zagrożenie dla rynku pracy.

W pierwszym pierścieniu gmin otaczających Poznań, dla terenów wiejskich obszaru metropolitalnego, charakterystyczna jest koncentracja pracujących w przemyśle i budownictwie oraz usługach. Udział pracujących w każdym z tych sektorów wynosi tu ponad 40%. Na pozostałych obszarach wiejskich widać wyraźną przewagę zatrudnienia w sektorze I – rolnictwo i leśnictwo – prawie 60% ogółu pracujących.

Dostępność jednostek osadniczych

Większość jednostek osadniczych POM posiada bardzo dobrą dostępność, rozumianą jako liczba połączeń komunikacyjnych ze stolicą województwa. Związane jest to rozbudowaną siecią komunikacji drogowej i kolejowej oraz największym w województwie zakresem obsługi komunikacji zbiorowej.

Proces suburbanizacji

Najbardziej intensywne procesy urbanizacyjne zachodzą w strefie centralnej POM. Jest to bezpośrednio związane z oddziaływaniem głównego ośrodka miejskiego regionu – Poznania. Siła oddziaływania pozostałych miast powiatowych jest zdecydowanie mniejsza i procesy suburbanizacyjne wokół nich zachodzą na znacznie mniejszą skalę.

W rdzeniu POM największe znaczenie dla rozwoju procesów suburbanizacyjnych mają zmiany społeczne i demograficzne. Zasięg przestrzenny tych zjawisk obejmuje gminy pierwszego pierścienia otaczającego Poznań. Obszar ten wyróżnia się dużą liczbą i znaczną powierzchnią terenów objętych obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego oraz wydawanymi pozwoleniami na budowę. Ponadto stopień realizacji inwestycji budowlanych jest bardzo wysoki. Znamienny dla rozwoju przestrzennego, w kontekście procesów suburbanizacyjnych, jest fakt, że nie dotyczy on całych gmin, ale tylko tych terenów, które bezpośrednio przylegają do Poznania. Wpływ na zasięg przestrzenny procesów suburbanizacyjnych mają także czynniki komunikacyjne, które wykazują największą siłę oddziaływania wzdłuż takich ciągów komunikacyjnych, jak drogi krajowe nr 92 oraz S5 oraz w rejonach węzłów komunikacyjnych. Czynniki ekonomiczne związane z rozwojem gospodarczym badanych obszarów, nie są dominującymi, a jedynie wzmacniają oddziaływanie głównego czynnika wpływającego na rozwój procesów suburbanizacyjnych na wybranym terenie. Ich siła widoczna jest zwłaszcza w północnej oraz południowej części rdzenia obszaru POM.

Negatywne konsekwencje procesu suburbanizacji związane są w głównej mierze z chaotycznym rozwojem form zabudowy na obszarach podmiejskich, co pociąga za sobą liczne problemy przestrzenne, takie jak wzrost kosztów związanych z budową i utrzymaniem infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, przekształcenia cennych terenów rolniczych i leśnych na tereny zurbanizowane, a także wzmożony ruch samochodowy generowany codziennymi dojazdami do miejsca pracy.

2. FUNKCJE METROPOLITALNE

Funkcje metropolitalne są jednym z czynników kształtujących metropolię, decydują o jej konkurencyjności, są również impulsem rozwoju gospodarczego. Ranga metropolii i obszaru metropolitalnego jest tym większa, im silniejsze są funkcje określane mianem metropolitalnych. Są to funkcje wyspecjalizowane. O ich metropolitalności decyduje nie tylko rodzaj i poziom specjalizacji, ale przede wszystkim zasięg działalności oraz powiązania z innymi jednostkami osadniczymi (w tym szczególnie z innymi metropoliami).

Na terenie Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego występują następujące funkcje metropolitalne: decyzyjna, wiedzy (naukowa i szkolnictwa wyższego), kultury, sportu i turystyki, biznesu, transportowa:

- 1) instytucje pełniące funkcję decyzyjną rangi metropolitalnej zlokalizowane są przede wszystkim w Poznaniu, pojedyncze jednostki występują w Gnieźnie, Wrześni oraz Owińskach (gm. Czerwonak), pozostałe miasta POM pozbawione są instytucji pełniących funkcję polityczną bądź administracyjną o znaczeniu metropolitalnym,
- 2) koncentracja potencjału naukowo-badawczego występuje w ośrodku metropolitalnym – Poznaniu oraz w kilku gminach bezpośrednio z nim sąsiadujących (m.in. Suchy Las, Tarnowo Podgórne, Dopiewo i Luboń), ważnym ośrodkiem rozwoju funkcji naukowej i szkolnictwa wyższego jest także Gniezno,
- 3) najważniejsze obiekty kultury, a także działalność artystyczna rangi metropolitalnej, koncentrują się w Poznaniu, drugim centrum kultury w POM o charakterze krajowym jest Gniezno wraz z integralnie z nim powiązаныmi gminami, przez które przebiega Szlak Piastowski,
- 4) turystyka i sport o znaczeniu metropolitalnym reprezentowane są przez: środowisko kulturowe – najważniejsze podmioty o znaczeniu metropolitalnym skoncentrowane są w głównie w Poznaniu i jego najbliższych okolicach, istotna jest także turystyka biznesowa z wiodącą rolą Poznania, w którym zlokalizowana jest wyspecjalizowana infrastruktura wystawiennicza, kongresowa, w tym Międzynarodowe Targi Poznańskie dysponujące rozbudowaną bazą konferencyjną, placówki B+R, parki i centra naukowo-technologiczne oraz hotele o standardzie 3 gwiazdki i więcej, a także obiekty i imprezy sportowe o znaczeniu krajowym i międzynarodowym,
- 5) koncentracja przedsiębiorstw różnych branż gospodarczych, zaliczonych do grupy funkcji biznesu o charakterze metropolitalnym, występuje w Poznaniu oraz w gminach położonych w pierwszym pierścieniu wokół metropolii (m.in. Tarnowo Podgórne, Komorniki i Swarzędz), ośrodki o istotnym znaczeniu w procesie budowania systemu gospodarczego POM to również Gniezno, Śrem, Kórnik, Kostrzyn, a także miasta położone przy autostradzie A2 – Nowy Tomyśl i Września,
- 6) przestrzeń dla biznesu koncentruje się przede wszystkim w ośrodku metropolitalnym. Podaż nowej powierzchni biurowej charakteryzuje wysoka dynamika w stosunku do lat ubiegłych przy jednoczesnym obniżeniu współczynnika pustostanów i zwiększonym popycie. Rynek biurowy w Poznaniu na tle największych miast Polski cechuje umiarkowana wielkość³,
- 7) instytucje sektora finansowego skupione są głównie w Poznaniu – tu mieszczą się siedziby dużych banków i ich oddziały oraz instytucje finansowe, w pozostałych ośrodkach POM, w tym głównie w miastach o znaczeniu regionalnym i ponadlokalnym, zlokalizowane są przede wszystkim oddziały banków,
- 8) POM posiada dobrze rozwiniętą sieć komunikacyjną o znaczeniu międzynarodowym, krajowym i regionalnym, a położenie Poznania w sieci połączeń lotniczych, autostradowych, kolejowych i wodnych podkreśla jego metropolitalny charakter; szczególnie istotne znaczenie dla rozwoju funkcji komunikacyjnej ma międzynarodowe lotnisko regionalne Port Lotniczy Poznań-Ławica.

Funkcje metropolitalne w Poznańskim Obszarze Metropolitalnym poddane zostały kategoryzacji polegającej na przyporządkowaniu ich do odpowiedniej grupy ze względu na rolę, cechy, wartość, a także częstotliwość i miejsce występowania oraz wzajemne oddziaływanie. W klasyfikacji wyróżniono 3 rodzaje kategorii: konkurencyjną, komplementarną i kreującą tożsamość.

Konkurencyjność funkcji wynika z faktu ich wyjątkowej roli w kształtowaniu rozwoju obszaru metropolitalnego.

Do konkurencyjnych funkcji metropolitalnych na terenie POM zaliczono:

- 1) funkcję biznesu ze względu na znaczenie jednostek i instytucji sfery gospodarczej i finansowej POM, zarówno dla gospodarki obszaru metropolitalnego, jak i województwa wielkopolskiego i kraju (Międzynarodowe Targi Poznańskie),
- 2) funkcję transportową ze względu na bardzo dobrą dostępność komunikacyjną obszaru metropolitalnego związaną z występowaniem wysokiej rangi węzłów transportowo-logistycznych oraz wyposażeniem w rozwiniętą infrastrukturę transportową (Port Lotniczy Poznań-Ławica, autostrada A2 wraz z węzłami oraz drogi ekspresowe S5 i S11 wraz z węzłami, Poznański Węzeł Kolejowy),
- 3) funkcję wiedzy ze względu na potencjał naukowo-badawczy oraz rozwojowy obszaru metropolitalnego związany przede wszystkim z poznańskimi uniwersytetami (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Uniwersytet Ekonomiczny, Uniwersytet Medyczny, Uniwersytet Przyrodniczy, Uniwersytet Artystyczny) oraz Politechniką Poznańską,
- 4) funkcję turystyki i sportu ze względu na możliwość rozwoju turystyki biznesowej, w oparciu o potencjał miasta metropolitalnego, turystyki kulturowej, z uwzględnieniem atrakcji i zagospodarowania turystycznego Szlaku Piastowskiego oraz rozwoju sportu bazującego na istniejącej infrastrukturze sportowej i cyklicznych imprezach o charakterze krajowym i międzynarodowym.

Do kategorii określonej mianem komplementarnej zaliczono wszystkie zdiagnozowane w POM funkcje metropolitalne. Ich komplementarność odnosi się bezpośrednio do faktu wzajemnego uzupełniania się tych funkcji dla prawidłowego, niezachwianego rozwoju całego obszaru metropolitalnego. Jednocześnie wyraźnie widoczne jest zjawisko współwystępowania funkcji – istnienie jednej funkcji często determinuje rozwój innej funkcji. Przykładem może być następująca zależność: dla dobrze prosperującej firmy (funkcja biznesu) niezbędna jest infrastruktura transportowa (funkcja transportu) oraz wykwalifikowana kadra i zaplecze naukowo-badawcze (funkcja wiedzy), z kolei wysoko wykwalifikowana kadra korzysta z usług związanych z funkcją kultury oraz sportu i turystyki.

Funkcje kreujące tożsamość to niezwykle istotna, lecz najtrudniejsza do zidentyfikowania kategoria funkcji metropolitalnych. Przypisanie funkcji do tej kategorii często nosi znamiona subiektywnej oceny bądź głęboko zakorzenionych wśród społeczeństwa poglądów:

- 1) za kreującą tożsamość w największym stopniu, i wyróżniającą POM spośród innych obszarów metropolitalnych kraju, uznano funkcję biznesu; ma to związek m.in. z historycznie ukształtowanymi tradycjami gospodarności i przedsiębiorczości mieszkańców Wielkopolski, a przede wszystkim Poznania; najbardziej rozpoznawalnym „gospodarczym” symbolem miasta Poznania, a tym samym POM, stały się Międzynarodowe Targi Poznańskie, ponadto POM ma szansę stać się w przyszłości „zagłębiem usług złotniczych” kraju ze względu na lokalizację siedzib czołowych w kraju firm jubilerskich, w tym Apart i Yes, tożsamość budują także duże firmy zatrudniające powyżej 1000 pracowników np. Grupa Allegro Sp. z o.o., Solaris Bus And Coach S.A.,
- 2) sektorem znajdującym się na pograniczu biznesu oraz kultury, który ma znaczący wpływ na kreowanie tożsamości Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego, jest design; potencjał rozwoju w tej dziedzinie stanowią przede wszystkim największa w Polsce uczelnia artystyczna Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu, School of Form w Poznaniu oraz inne poznańskie uczelnie, a także instytucje i firmy (np. Concordia Design – centrum innowacji, designu i kreatywności, czy Centrum Sztuki i Biznesu Stary Browar, firmy branży meblarskiej),
- 3) kolejną pozycję w grupie funkcji o charakterze metropolitalnym kreujących tożsamość POM, zajmuje funkcja kultury; wartością unikatową w skali kraju jest fakt, że odnaleźć tu można najstarsze ślady związane z historią tworzenia się państwa polskiego i kształtowania tożsamości narodowej, w związku z tym wśród obiektów i dóbr kultury reprezentujących tę funkcję na szczególną uwagę zasługują te związane ze Szlakiem Piastowskim wraz z obiektami historycznymi znajdującymi się na trasie jego przebiegu; dużą rolę w kształtowaniu świadomości, tożsamości i przynależności terytorialnej odgrywa również samo miasto metropolitalne Poznań z liczną ofertą kulturalną, w tym wyróżniający się w skali kraju Malta Festival Poznań oraz Międzynarodowy Konkurs Skrzypcowy oraz Lutniczy im. Henryka Wieniawskiego,
- 4) do funkcji kreujących tożsamość została także zaliczona funkcja wiedzy, ze względu na akademicki charakter Poznania; środowiska akademickie związane z poznańskimi uczelniami wyróżniającymi się na tle kraju:

Uniwersytetem im. Adama Mickiewicza, Politechniką Poznańską, Uniwersytetem Medycznym, Uniwersytetem Ekonomicznym oraz Uniwersytetem Przyrodniczym, od pokoleń wpływają na wysoki poziom kształcenia i przyczyniają się do utrwalania dobrej marki tych uczelni,

- 5) funkcja turystyki i sportu jako ostatnia została zakwalifikowana do grupy funkcji kreujących tożsamość POM ze względu na istniejący lecz nie w pełni wykorzystany potencjał dla rozwoju turystyki biznesowej, kulturowej, a także sportu: obiekty sportowe, odgrywające najważniejszą rolę m.in.: kompleks sportowy Malta (POSiR oddział Malta), Stadion Miejski w Poznaniu, tor wyścigowy „Poznań” (Automobilklub Wielkopolski) oraz najważniejsze imprezy sportowe rangi metropolitalnej m.in. Mistrzostwa Europy w Wioślarstwie, Poznań Open w Tenisie Ziarnym, Międzynarodowe Zawody konne w skokach przez przeszkody

3. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Ukształtowanie powierzchni

Podstawową cechą rzeźby Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego jest jego równinność. Nizinny polodowcowy krajobraz tego obszaru nie wyróżnia go szczególnie spośród otaczających terenów. Większe zróżnicowanie powierzchni występuje na północ od Poznania, gdzie w morfologii terenu zaznacza się strefa pagórków morenowych z kulminacją na Górze Moraskiej (154 m n.p.m.) i Dziewiczej Górze (143 m n.p.m). Istotne znaczenie w ukształtowaniu terenu ma także przełomowy odcinek doliny Warty między Śremem a Obornikami.

Zasoby kopalin⁴

Poznański Obszar Metropolitalny jest miejscem występowania zarówno kopalin energetycznych, jak i skalnych. Najcenniejszymi dla gospodarki POM kopalinami są gaz ziemny i ropa naftowa. Gaz ziemny występuje w 30 złożach. Obecnie eksploatowanych jest 16 złóż gazu („Brońsko”, „Bukowiec”, „Kaleje”, „Kaleje-E”, „Kościan S”, „Kromolice”, „Kromolice S”, „Młodasko”, Nowy Tomyśl”, „Paproć”, „Paproć W”, „Podrzewie”, „Porążyn”, „Sędziny”, „Środa Wielkopolska”, „Ujazd”). Gaz ziemny towarzyszy również ropie naftowej w 3 złożach: „Buk”, „Michorzewo” i „Jastrzębsko”. Złoże gazu ziemnego „Bonikowo” stanowi podziemny magazyn gazu (PMG). Udokumentowane złoża węgla brunatnego położone w granicach POM to złoża „Szamotuły”, „Naramowice”, „Czempin”, „Mosina” i „Krzywiny”. Potencjalna eksploatacja tych złóż stoi w sprzeczności z rozwojem społecznym, gospodarczym i infrastrukturalnym, a także ochroną środowiska przyrodniczego obszaru metropolitalnego.

W 276 złożach występują surowce skalne o znaczeniu lokalnym – głównie piaski i żwiry, surowce ilaste, piaski kwarcowe. Złoża te są równomiernie rozmieszczone na obszarze metropolitalnym. Kopaliny ilaste spotykane są w gminach: Kostrzyn, Mosina, Murowana Goślina, Oborniki, m. Poznań, Śrem oraz Września. Ponadto w gminach Mosina, Wągrowiec oraz Zaniemyśl występują piaski kwarcowe.

Na terenie POM występują złoża wód termalnych o dobrych parametrach użytkowych. Aktualnie gospodarczo wykorzystywane są 2 udokumentowane złoża wód leczniczych i termalnych – Swarzędz IGH-1 i Tarnowo Podgórne GT-1 w wodnych kompleksach rekreacyjno-sportowych („Termy Maltańskie” w Poznaniu i „Tarnowskie Termy” w Tarnowie Podgórnej). Ponadto występuje jedno nieeksploatowane złożo wód leczniczych Środa IG-2 w Koszutach w gminie Środa Wielkopolska.

Wody podziemne⁵

Na terenie POM zasoby wód podziemnych występują w utworach czwartorzędu i paleogeńsko-neogeńskich. Najbardziej zasobne w wodę jest wodonośne piętro czwartorzędowe. Wodonośne piętro paleogenu-neogenu wykorzystywane jest szczególnie w części centralnej (na wysoczyźnie średzko-wrzesińskiej i wysoczyźnie gnieźnieńskiej).

Największą zasobność i walory użytkowe posiadają wody podziemne uznane za Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP). Na obszarze POM występuje 5 GZWP:

- 1) 3 w utworach czwartorzędowych: GZWP nr 150 Pradolina Warszawsko-Berlińska, GZWP nr 144 Wielkopolska Dolina Kopalna, GZWP nr 145 Dolina Kopalna Szamotuły – Duszniki,

- 2) 2 w piętrze paleogeńsko-neogeńskim: GZWP nr 143 Subzbiornik Inowrocław – Gniezno, GZWP nr 146 Subzbiornik Jezioro Bytyńskie – Wronki – Trzciel.

Wody powierzchniowe

Poznański Obszar Metropolitalny, w stosunku do reszty województwa, charakteryzuje się przeciętną liczbą jezior. Koncentrują się one w północno-wschodniej i środkowej części obszaru metropolitalnego. Są to w większości zbiorniki małe, o powierzchni poniżej 10 ha, tylko 17 jezior posiada powierzchnię powyżej 100 ha (największe z nich to: Lednickie 339,1 ha, Bytyńskie 308,8 ha, Strykowskie 305,3 ha)⁶.

POM dysponuje niewielkimi zasobami wodnymi, co jest spowodowane uwarunkowaniami klimatycznymi oraz ograniczonymi hydrogeologicznymi możliwościami retencyjnymi. W związku z powyższym obszar POM zakwalifikowany został w całości do pierwszej grupy obszarów o niedoborach wód powierzchniowych i związanych z tym potrzeb zwiększenia zasobów wód. Obszar posiada ograniczone możliwości naturalnej retencji wodnej (m.in.: oczka wodne, starorzecza, ekosystemy zależne od wód (mokradła), torfowiska oraz lasy) wymagające wspomaganie sztuczną retencją wody (m.in. poprzez budowę zbiorników wodnych, budowli piętrzących na ciekach podstawowych, podpiętrzeń jezior, stawów wiejskich i rybnych)⁷.

Jakość wód powierzchniowych i podziemnych

Pomimo poprawy ogólnej jakości wód powierzchniowych nadal jednak nie osiągnięto dobrego stanu dla wszystkich jednolitych części wód (JCW). Na obszarze POM prowadzone są działania inwestycyjne zmierzające do poprawy efektywności oczyszczania i eliminacji ścieków nieoczyszczonych, odprowadzanych do wód powierzchniowych i przyczyniające się do poprawy ich jakości. Monitoruje się przede wszystkim te JCW, które zostały uznane za zagrożone niespełnieniem określonych dla nich celów środowiskowych. Wyniki monitoringu służą do dokonania oceny ich stanu oraz stwierdzenia obecności długoterminowych tendencji wzrostowych stężenia zanieczyszczeń pochodzenia antropogenicznego.

Dla wód płynących w 30% badanych punktów pomiarowych stan/potencjał ekologiczny oceniono jako umiarkowany, w 10% jako słaby, a w 2% jako zły. Dla JCW jeziornych ocena wykazała: dobry stan ekologiczny Jeziora Lusowskiego i Wierzbiczańskiego, umiarkowany stan/potencjał ekologiczny Jeziora Grzymisławskiego, Mórka, Kaliszańskiego i Strykowskiego, słaby stan/potencjał ekologiczny Jeziora Bnińskiego i Niepruszewskiego, zły potencjał ekologiczny Jeziora Raczyńskiego i Wonieść. Stan chemiczny określono dla 30 JCW płynących i 7 JCW jezior. W przypadku 14 JCW płynących wskazano dobry stan chemiczny, a dla 16 JCW płynących – stan chemiczny poniżej dobrego. Dla 4 JCW jeziornych stan chemiczny oceniono jako dobry, a dla 3 JCW jeziornych – poniżej dobrego⁸. Stan wód POM nadal jest niezadowolający, mimo że nieustannie podejmowane są działania na rzecz poprawy jakości wód.

Podobnie jak w przypadku wód powierzchniowych, pomimo systematycznej poprawy, nadal nie został osiągnięty dobry stan wszystkich wód podziemnych warunkujący realizację celów ustalonych w Ramowej Dyrektywie Wodnej w zakresie ochrony i poprawy stanu wód podziemnych oraz ekosystemów bezpośrednio od nich zależnych, a także w zakresie zaopatrzenia ludności w dobrą wodę w jednolitych częściach wód podziemnych. Dwie JCWPd o numerach 43 i 70 wskazano jako zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych⁹. Dla JCWPd nr 43 stan chemiczny i ilościowy oceniono jako słaby, dla JCWPd nr 60 i 70 stan chemiczny oceniono jako słaby, a stan ilościowy jako dobry, dla pozostałych JCWPd znajdujących się na terenie POM (nr 41, 42, 59, 61, 69) stan chemiczny i ilościowy oceniono jako dobry¹⁰. W 2016 r. na terenie obszaru metropolitalnego sieć punktów pomiarowych obejmowała 38 otworów, a stan chemiczny badanych wód w stosunku lat poprzednich (w których prowadzono również monitoring operacyjny) uległ poprawie. W najnowszym badaniu dominująca była klasa dobra - II (17 punktów pomiarowych), następnie zadowolająca - III klasa wód (14 punktów pomiarowych). Oznaczono również klasy niezadowolającą - IV (5 punktów pomiarowych) i złą - V (2 punkty pomiarowe)¹¹.

Słaba jakość wód podziemnych spowodowana jest wzmożoną antropopresją i odnotowywana jest głównie w wodonośnych utworach czwartorzędowych. W przypadku głębszych poziomów wodonośnych pogorszenie jakości wód spowodowane jest anomaliami geogenicznymi. Najbardziej aktualne wyniki monitoringu potwierdzają wieloletnią tendencję stanu wód podziemnych, wskazującą na silną presję antropogeniczną związaną z gospodarką rolną, bądź niewłaściwą gospodarką wodno-ściekową w regionie.

Wyniki badań średniorocznych stężeń azotanów w 2016 roku w większości punktów pomiarowych (z wyjątkiem jednego punktu pomiarowego w zlewni Olszynki, Racockiego Rowu i Żydowskiego Rowu, którego wartość średnioroczna azotanów w wodach podziemnych przekraczała 50 mg NO₃ /l) nie wykazały wrażliwości wód na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych¹².

Rolnicza przestrzeń produkcyjna

Rolnicza przestrzeń produkcyjna stanowi około 67% powierzchni obszaru metropolitalnego. Dominują w niej grunty orne, które zajmują prawie 58% ogólnej powierzchni POM, natomiast tereny łąk i pastwisk 6,5%, sady 0,6% pozostałe grunty stanowią 2,1%. Pod względem udziału użytków rolnych w strukturze użytkowania gruntów wyróżniają się gminy: Granowo i Kleszczewo, gdzie użytki rolne zajmują prawie 90% powierzchni ogólnej tych gmin¹³.

W POM dominują gleby IV klasy bonitacyjnej (42% powierzchni gruntów orných), następną grupę pod względem arealu stanowią gleby III klasy (27%)¹⁴. Gminy POM (z wyłączeniem gmin miejskich) wg klasyfikacji Instytutu Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach (IUNG) charakteryzują się dużym zróżnicowaniem wartości wskaźnika rolniczej przestrzeni produkcyjnej od - 81,1 punktu w gminie wiejskiej Kleszczewo do 46,6 punktu w gminie miejsko-wiejskiej Nowy Tomyśl¹⁵.

Jakość powietrza atmosferycznego¹⁶

Według wykonanej pod kątem ochrony zdrowia oceny jakości powietrza w POM dotrzymane zostały poziomy dopuszczalne stężeń dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, ołowiu, benzenu, tlenku węgla oraz poziomy docelowe dla kadmu, arsenu, niklu, dla wszystkich wyznaczonych stref (aglomeracji poznańskiej i wielkopolskiej – klasa A). W przypadku poziomu docelowego dla ozonu obie strefy zaliczono do klasy A. Jednocześnie dla ozonu wyznaczono klasę D2 w odniesieniu do celu długoterminowego, dla wszystkich stref.

Problem stanowią ponadnormatywne stężenia poziomu docelowego dla benzo(a)pirenu i poziomów dopuszczalnych stężenia pyłu PM10 we wszystkich strefach (klasa C), a w strefie wielkopolskiej dodatkowo poziomu dopuszczalnego dla pyłu PM2,5 (klasa C). Wykazano także przekroczenie wartości normatywnej ozonu w strefie wielkopolskiej (klasa C), natomiast strefę aglomeracja poznańska zaliczono do klasy A.

W ramach oceny wykonano również dodatkową klasyfikację wyznaczając dla pyłu PM 2,5 dla wszystkich stref klasę C1 informującą o przekroczeniu poziomu dopuszczalnego 20 µg/m³.

Badania stężeń zanieczyszczeń w powietrzu pod kątem ochrony roślin, prowadzone wyłącznie dla strefy wielkopolskiej, wykazały dotrzymanie poziomów dopuszczalnych lub poziomów docelowych stężeń ozonu, dwutlenku siarki i tlenków azotu oraz przekroczenie wartości normatywnej ozonu wyznaczonej jako poziom celu długoterminowego, dla którego termin osiągnięcia celu określono na 2020 rok (strefę zaliczono do klasy D2).

Niewłaściwy stan jakości powietrza, pomimo ogólnej poprawy sytuacji, powoduje obniżanie jakości życia mieszkańców. Istotnym problemem pozostają nadal ponadnormatywne stężenia pyłu zawieszonego PM10, występujące w sezonie zimowym. Powodem tych przekroczeń w sezonie grzewczym jest „niska emisja” z sektora komunalno-bytowego oraz emisja zanieczyszczeń komunikacyjnych. Czynnikiem wpływającym na stan jakości powietrza są także niekorzystne warunki meteorologiczne (okresy bezwietrzne, niska temperatura, mgła).

Przekroczenie określonych poziomów dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń oznacza konieczność wyznaczenia obszarów przekroczeń i zakwalifikowanie określonej strefy do opracowania programów ochrony powietrza. Aktualnie na obszarze POM zostały opracowane programy ochrony powietrza ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu PM10, PM2,5 oraz poziomu docelowego B(a)P (benzo(a)pirenu) i ozonu.

Szata roślinna¹⁷

POM w 29,0% jest trwale pokryty zielenią. Największy udział w jego powierzchni stanowią lasy – 20,2%. Jednym z największych zwartych kompleksów leśnych jest Puszcza Zielonka, która występuje na północny wschód od Poznania. Ponadto większe kompleksy leśne znajdują się w części północno-zachodniej w rejonie Obornik, na południe od Poznania, w części wschodniej w rejonie Czarniejewa oraz w części zachodniej w okolicy Nowego Tomyśla i Grodziska Wielkopolskiego. Istotnym elementem krajobrazów roślinnych obszaru metropolitalnego są trwałe użytki zielone w tym łąki (4,5%) i pastwiska (2%), które występują przede wszystkim w dolinach rzek i w strefie zalewów rzecznych,

a także na terenach podmokłych. Na terenach zurbanizowanych siedliskowo zbliżoną formację stanowią tereny wykaszanych trawników. Na szatę roślinną składają się też sady i ogrody. Charakterystycznym elementem szaty roślinnej obszaru metropolitalnego są zadrzewienia oraz zabytkowe aleje. Bogactwo szaty roślinnej urozmaicają też parki i ogrody miejskie, ogrody botaniczne, arboreta i palmiarnie, parki wiejskie i nieczynne cmentarze.

Szlaki migracyjne zwierząt¹⁸

Przez teren Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego przebiega 13 spośród 35 korytarzy (dróg) lądowych o znaczeniu międzynarodowym i krajowym zlokalizowanych na obszarze województwa. Spośród 67 w całym województwie, na obszarze metropolitalnym rozmieszczone są 22 miejsca stanowiące wyjątkowo cenne ostoje lęgowe ptaków i ich miejsca odpoczynku na szlakach migracyjnych. Występują tu ponadto liczne gatunki zwierząt zagrożonych wyginięciem, podlegających ochronie *ex situ* w ogrodach zoologicznych (dwa w Poznaniu i jeden w Nowym Tomyszu).

Obszary objęte ochroną przyrody

Obszary objęte ochroną prawną zajmują blisko 21% powierzchni POM. W jego granicach w całości lub w części występują następujące formy ochrony przyrody¹⁹:

- 1) 1 park narodowy (w województwie – 2),
- 2) 30 rezerwatów przyrody (w województwie – 98),
- 3) 5 parków krajobrazowych (w województwie – 13),
- 4) 11 obszarów chronionego krajobrazu (w województwie – 33)*,
- 5) 26 obszarów Natura 2000, w tym 20 obszarów siedliskowych i 6 obszarów ptasich (w województwie – 79)²⁰,
- 6) 1 051 pomników przyrody (w województwie – 3 148),
- 7) 41 użytków ekologicznych (w województwie – 246),
- 8) 3 zespoły przyrodniczo-krajobrazowe (w województwie – 5).

Rozmieszczenie form ochrony przyrody w układzie przestrzennym POM charakteryzuje się znacznym zróżnicowaniem. Obszary objęte ochroną prawną nie tworzą zwartej, wzajemnie uzupełniającej się sieci ekologicznej – część z nich tworzy „wyspy ekologiczne”. Udział form ochrony przyrody w obszarze metropolitalnym wynosi 22,0%. Największy powierzchniowo odsetek tych terenów występuje w centralnej części POM oraz wzdłuż dolin rzecznych, położonych przede wszystkim w strefach pojezierzy.

Część obszarów objętych formami ochrony przyrody posiada ustanowione plany ochrony i plany zadań ochronnych. Plan ochrony dla Wielkopolskiego Parku Narodowego jest w trakcie ustanawiania w drodze rozporządzenia przez Ministra właściwego do spraw środowiska. Planem objęto również 12 rezerwatów, a także Park Krajobrazowy Puszcza Zielonka oraz Promno²¹. Ustanowiono także 11 planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000²².

Klimat akustyczny w otoczeniu szlaków komunikacyjnych

Problemy związane z degradacją klimatu akustycznego dotyczą przede wszystkim obszarów położonych w otoczeniu dróg krajowych i wojewódzkich, po których przejeżdża ponad 3 mln pojazdów rocznie, a także linii kolejowych, po których przejeżdża ponad 30 tys. pociągów rocznie, oraz lotnisk.

Sporządzone dla dróg krajowych mapy akustyczne wykazały przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu w zakresie powierzchni eksponowanych na jego oddziaływanie, w szczególności w powiatach: poznańskim, nowotomyskim, średzkim i wrzesińskim. Największa liczba osób narażonych na ponadnormatywny hałas występuje w otoczeniu dróg krajowych w powiatach: poznańskim, gnieźnieńskim oraz wrzesińskim.

Największa powierzchnia eksponowana na hałas pochodzący od dróg wojewódzkich występuje w powiatach: poznańskim, nowotomyskim i śremskim, przy czym największa ekspozycja liczby mieszkańców na hałas ma miejsce w powiecie poznańskim i powiecie śremskim, a także w powiecie gnieźnieńskim²³.

* Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, poza wymienionymi obszarami chronionego krajobrazu, wskazuje także obszar chronionego krajobrazu Dolina rzeki Wiryńki, powołany na podstawie Uchwały Nr XXXVII/264/98 Rady Gminy Komorniki z dnia 1 czerwca 1998 r. Przedmiotowa uchwała, ze względu na brak ogłoszenia w dzienniku urzędowym województwa wielkopolskiego, nie weszła w życie, a tym samym nie zaistniała w obrocie prawnym.

Przekroczenia dopuszczalnych wartości poziomu hałasu związane z transportem kolejowym mogą mieć miejsce na obszarach położonych w otoczeniu linii kolejowych, po których przejeżdża ponad 30 tys. pociągów rocznie. Są to linie: nr 3 Warszawa Zachodnia – Kunowice (na odcinku Konin – Sokołowo Wrzesińskie, Podstolice – Swarzędz, Poznań Wschód – Poznań Główny, Poznań Górczyn – Chlastawy), nr 272 Kluczbork – Poznań Główny (na odcinku Jarocin – Poznań Krzesiny), nr 351 Poznań Główny – Szczecin Główny (na odcinkach Kiekrz – Szamotuły, Szamotuły – Krzyż), nr 353 Poznań Wschód – Skandawa (Kobylnica – Gniezno)

Uciążliwości akustyczne związane są ponadto z funkcjonowaniem lotnisk, w szczególności lotniska cywilnego Poznań-Ławica w Poznaniu oraz lotniska wojskowego Poznań – Krzesiny²⁴ oraz Powidz.

Ponadto na terenie Poznania źródłem uciążliwości hałasowych jest komunikacja tramwajowa oraz wybrane instalacje w obiektach przemysłowych. Pomiar poziomu hałasu w otoczeniu linii tramwajowych wykonano w 37 punktach (jeden punkt na terenie nie podlegającym ochronie akustycznej). Przekroczenie dopuszczalnych wartości poziomu hałasu stwierdzono w sześciu punktach, w tym w pięciu punktach tylko w porze nocnej. Wśród istotnych źródeł degradacji klimatu akustycznego wskazać należy tor wyścigów samochodowych i motocyklowych „Tor Poznań”, obejmujący tereny położone w Poznaniu i w Przeźmierowie (gm. Tarnowo Podgórne)²⁵.

Zagrożenia związane z działalnością rolniczą

Potencjalne zagrożenia środowiska wynikają z ponadnormatywnego stosowania nawozów naturalnych w produkcji rolniczej lub niewłaściwego ich przechowywania. Problem ten dotyczy może przede wszystkim gmin o szacunkowej obsadzie zwierząt powyżej 2 DJP na 1 ha użytków rolnych, do których należą: Brodnica, Czerwonak, Mosina, Zaniemyśl. Potencjalne zagrożenia związane są ponadto z funkcjonowaniem ferm trzody chlewnej, bydła i drobiu²⁶. Według danych uzyskanych z Powiatowych Inspektoratów Weterynarii (z lat 2011-2012) w POM znajdują się 22 fermy trzody chlewnej i 56 ferm bydła oraz 60 ferm drobiu o obsadzie powyżej 40 000 sztuk²⁷ mogących znacząco oddziaływać na środowisko²⁸.

Skutki eksploatacji kopalni

Eksploatacja surowców skalnych, jak: piaski, żwiry, gliny, ropy, torfy i kreda jeziorna, występujących na terenie POM ma charakter odkrywkowy. Powoduje ona przekształcenia rzeźby terenu, zmiany w stosunkach wodnych, degradację gleb, użytków zielonych czy wycinkę lasów. Kopalnictwo odkrywkowe w dużym stopniu oddziałuje też na krajobraz, zarówno w fazie eksploatacji złoża (powstanie wyrobisk, najczęściej żwirowni czy glinianek), jak i po zakończeniu wydobywania kopaliny. Działające na obszarze metropolitalnym kopalnie gazu ziemnego i ropy naftowej, mają znikomy negatywny wpływ na środowisko przyrodnicze. Zagrożenie dla środowiska może wystąpić tylko przy niewłaściwym magazynowaniu i transporcie wydobywanego surowca.

Ryzyko występowania poważnych awarii

Na terenie Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego znajdują się 52 zakłady umieszczone w rejestrze zakładów, potencjalnych sprawców poważnych awarii w województwie²⁹, w tym:

- 1) 8 zakładów zakwalifikowanych do grupy o dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii przemysłowych (ZDR),
- 2) 14 zakładów zakwalifikowanych do grupy o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnych awarii przemysłowych (ZZR),
- 3) 32 zakłady zaklasyfikowano do grupy pozostałych zakładów mogących spowodować poważne awarie.

Ryzyko znaczącego oddziaływania na środowisko przyrodnicze na skutek awarii związane jest również z przebiegami gazociągów i ropociągów (wyciek paliwa, zagrożenie pożarowe lub wybuchu). Zagrożenie dla środowiska mogą również stwarzać przewozy materiałów niebezpiecznych³⁰.

Oddziaływanie pól elektromagnetycznych³¹

Pomimo postępującego wzrostu liczby źródeł pól elektromagnetycznych w POM w latach 2013 –2016, nie odnotowano przekroczenia poziomu dopuszczalnego (7 V/m dla zakresu częstotliwości od 3MHz do 3 GHz). Najwyższy zmierzony poziom składowej elektrycznej wynosił 2,31 V/m w punkcie pomiarowym w Poznaniu, przy skrzyżowaniu ulic Królowej Jadwigi i Wierzbicę. Uzyskany wynik stanowił 33% poziomu dopuszczalnego. Generalnie można stwierdzić, że największy odsetek uzyskanych wyników pomiarów promieniowania elektromagnetycznego z terenu całego województwa wielkopolskie we wszystkich kategoriach terenów nie przekracza wartości 1 V/m i są dużo niższe od dopuszczalnego poziomu 7 V/m.

Zagrożenia związane z gospodarką odpadami³²

Zagrożenia dla środowiska związane z gospodarką odpadami wynikają przede wszystkim z rosnącej ilości odpadów przemysłowych i komunalnych oraz zawartych w nich związków chemicznych powodujących skażenie gleb, wód i atmosfery. Powstają one we wszystkich fazach gospodarki odpadami. W POM funkcjonuje 10 instalacji regionalnych, 2 instalacje zastępcze oraz 5 planowanych regionalnych instalacji³³, które są lub mogą być źródłem potencjalnych zagrożeń dla środowiska.

4. DZIEDZICTWO KULTUROWE

Różnorodność dziedzictwa kulturowego

Środowisko kulturowe jest istotnym elementem struktury przestrzennej Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego. Cechuje się dużą różnorodnością. Ukształtowane zostało głównie przez: intensywny rozwój osadnictwa oraz ważne wydarzenia historyczne związane z tworzeniem się państwa polskiego, tożsamości narodowej i regionalnej Polaków.

Na obecny obraz przestrzeni POM wpływ miał przede wszystkim intensywny rozwój osadnictwa od paleolitu schyłkowego do neolitu, z okresu epoki brązu i w wiekach wczesnych oraz kształtowanie instytucjonalnych i terytorialnych podstaw państwa polskiego, szczególnie w rejonie Poznania i Gniezna. Na kanwie prahistorycznych i średniowiecznych grodów zaczęły powstawać w XIII w. miasta, które w większości przekształciły się z podgrodzi. Wprowadzone zostały normy przestrzenne i gospodarcze lokacji miast zwane prawem niemieckim, których efektem było wykształcenie specyficznych przestrzeni miejskich. Zakładane były wsie niwowe, których to średniowieczny podział czytelny jest do dzisiaj w postaci niedużych ulicówek. W okresie około 300 lat wykształcił się zasadniczy zrąb miast regionu. Na terenie miast powstawały rezydencje książąt lub biskupów, a w XVI wieku, za czasów Kazimierza Wielkiego, wzniesiono zamki. Rozwój miast w okresie nowożytnym związany był często z przybyciem uciekinierów z Czech i Saksonii, dzięki którym rozwinęło się tkactwo i sukiennictwo. Od XVIII wieku zaczęto zakładać nowe miasta oraz zasiedlać nowe obszary i zwiększać areał upraw. Istotnym okresem był wiek XIX i przypadający na ten czas rozwój wysokiej kultury rolnej kreującej charakterystyczną i rozpoznawalną współcześnie wielkopolską przestrzeń otwartą. Zmiany układu wsi wielkopolskich w XIX wieku związane były z uwłaszczeniem i nowym podziałem pól. Do dnia dzisiejszego niezwykle czytelne dla krajobrazu wiejskiego są układy wsi chłopskich, folwarcznych i łączonych. Z okresu międzywojennego pochodzą charakterystyczne „poniatówki”, małe osiedla wiejskie powstałe w okresie parcelacji ziem. Zainicjowana po II wojnie światowej polityka państwa dotycząca przestrzeni miejskiej oraz obecne działania w tej dziedzinie zasadniczo zmieniły współczesny obraz krajobrazu obszaru metropolitalnego.

Obszary i obiekty zabytkowe

POM charakteryzuje się występowaniem licznych obszarów i obiektów zabytkowych, wśród których wyróżniają się obiekty uznane za najbardziej wartościowe w skali kraju i Europy:

- 1) Wzgórze Lecha w Gnieźnie – wpisane na Listę Dziedzictwa Europejskiego jako jeden spośród 4 obiektów w Polsce i 68 w Europie³⁴,
- 2) Pomniki Historii – obejmujące 4 spośród 60 w Polsce obiektów uznanych przez Prezydenta RP³⁵:
 - Poznań – historyczny zespół miasta,
 - Wyspa – Ostrów Lednicki (gm. Łubowo),
 - Gniezno – Katedra p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny i św. Wojciecha,

- Kórnik – zespół zamkowo-parkowy wraz z kościołem parafialnym – nekropolią właścicieli.

Do unikatowych w skali kraju należą także inne obiekty związane z formowaniem się państwa polskiego, zlokalizowane przede wszystkim na przebiegu Szlaku Piastowskiego (m.in.: w Poznaniu, Gnieźnie, na Ostrowie Lednickim, w Gieczu, Grzybowie).

Na obszarze POM wpisane są do rejestru zabytków 1 564 obiekty nieruchomości, spośród 7 153 tego typu obiektów zlokalizowanych w województwie³⁶. W grupie tej znalazły się:

- 1) układy przestrzenne miast i byłych miast (32) przy czym najcenniejsze zabytki urbanistyki koncentrują się m.in. w Poznaniu, Gnieźnie, Grodzisku Wielkopolskim, Pobiedziskach, Czarniejewie, Buku, Opalenicy czy Szamotułach³⁷, ważnym układem ruralistycznym jest wzorcowa wieś kolonizacyjna Gołęczewo (gm. Suchy Las),
- 2) liczne obiekty sakralne (251 obiektów); do najcenniejszych z nich należą m.in. kościoły w Poznaniu w tym kościół farny, oo. Franciszkanów, kościoły na Wzgórzu Św. Wojciecha, kościoły w Gnieźnie, kościoły w Gieczu, Kościanie, Tarnowie Pałuckim (gm. Wągrowiec), Wągrowcu, kościoły gotyckie: w Środzie Wielkopolskiej, Śremie, Łeknie (gm. Wągrowiec), Tomicach (gm. Stęszew), Wrześni, Szamotułach, Kaźmierzu, barokowy kościół pcysterski w Owińskach (gm. Czerwonak), zespoły klasztorne oraz kościoły drewniane, skoncentrowane pomiędzy Poznaniem a Gniezmem, a także obiekty drewniane m.in. w Buku, Granowie, Grodzisku Wielkopolskim, Obornikach, Skokach, Mórce (gm. Śrem), Błociszewie (gm. Śrem)
- 3) znaczna liczba założeń rezydencjalnych (442 obiekty); do najciekawszych należą m.in. zespół pałacowy w Rogalinie (gm. Mosina), Gułtowach (gm. Kostrzyn), Czarniejewie, Siedlcu (gm. Kostrzyn), Jankowicach (gm. Tarnowo Podgórne), Winnej Górze (gm. Środa Wielkopolska), Konarzewie (gm. Dopiewo), Będlewie (gm. Stęszew), Iwnie (gm. Kostrzyn), Jarogniewicach (gm. Czempień), Objezierzu (gm. Oborniki) i Turwi (gm. Kościan), zamek w Kórniku, Szamotułach³⁸.

Zabytki archeologiczne

Największą koncentracją zewidencjonowanych stanowisk archeologicznych charakteryzuje się powiat poznański, wągrowiecki, szamotulski, kościański i gnieźnieński. Najwięcej śladów (grodziska, osady, punkty i ślady osadnicze oraz cmentarzyska) występuje w miejscach pierwotnych lokalizacji osad ludzkich, wzdłuż cieków wodnych i na wzniesieniach. W granicach Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego znajduje się 67 obiektów archeologicznych o istotnych wartościach krajobrazowych³⁹.

Do najciekawszych stanowisk archeologicznych zaliczyć można: grody w Gnieźnie, Grzybowie, Gieczu, Ostrowie Lednickim i Poznaniu oraz stanowiska archeologiczne w Kiełczewie (gm. Kościan) i Konarzewie (gm. Dopiewo).

Obszary cenne kulturowo

Na obszarze POM występuje kilka obszarów objętych ochroną prawną, charakteryzujących się wysoką wartością kulturową:

- 1) obszary o wyjątkowych walorach kulturowych:
 - Lednicki Park Krajobrazowy (zabytki związane z początkami Państwa Polskiego),
 - Park Krajobrazowy im. gen. Dezyderygo Chłapowskiego (komponowany krajobraz rolniczy z alejami drzew, pasami zadrzewień śródpolnych),
- 2) obszary o wysokich wartościach przyrodniczych i wyróżniających się walorach kulturowych:
 - Wielkopolski Park Narodowy (muzeum, obiekty zabytkowe),
 - Park Krajobrazowy Puszcza Zielonka (liczne zachowane kościoły drewniane),
 - Rogaliński Park Krajobrazowy (obiekty związane z rodem Raczyńskich).

W przestrzeni regionu wyróżniają się ponadto obszary o wysokich wartościach kulturowych nieobjęte ochroną prawną, stanowiące o tożsamości regionalnej⁴⁰:

- 1) obszary tradycyjnego krajobrazu kolonizacji ołęderskiej w rejonie Nowego Tomyśla, Grodziska Wielkopolskiego, Opalenicy,
- 2) obszary o zachowanych cechach krajobrazu historycznie ukształtowanego przez działalność zakonów: Cysterek w Owińskach (gm. Czerwonak) i Cystersów w Wągrowcu a także Benedyktynów w okolicach Śremu,

- 3) obszary o zachowanych cechach krajobrazu ukształtowanego historycznie przez działalność sławnych rodów w Kórniku i Rogalinie (gm. Mosina),
- 4) obszary o zachowanych cechach krajobrazu ukształtowanego przez zasady polityczne, prawne i obyczajowe obowiązujące w różnych okresach historycznych i kształtujące przestrzeń miast – m.in. w Grodzisku Wielkopolskim, Poznaniu,
- 5) obszary związane z kulturą ludową grup etnograficznych – niektóre z nich zachowały poczucie własnej odrębności: Bambrzy, Pałuczanie oraz Szamotulanie.

Dobra kultury współczesnej

Pomimo znacznego zasobu dóbr kultury współczesnej na obszarze POM, jedynie dla miasta Poznania spośród 115 poznańskich zespołów i obiektów architektonicznych z lat 1900-1989 wskazano 33 obiekty wytypowane do ochrony konserwatorskiej jako dobra kultury współczesnej⁴¹.

Szlaki kulturowe

W celu promocji dziedzictwa kulturowego na obszarze POM wyznaczono szereg szlaków kulturowych:

- 1) szlaki o znaczeniu międzynarodowym – Droga św. Jakuba, Szlak Cysterski, Europejski Szlak Romański,
- 2) szlaki o znaczeniu krajowym – Szlak Piastowski, Trakt Królewsko-Cesarski w Poznaniu,
- 3) szlaki o znaczeniu regionalnym – Trasa Kórnicka, Szlak Kościołów Drewnianych wokół Puszczy Zielonka.

Obiekty kultu religijnego

Na terenie POM zlokalizowany jest ośrodek o randze ogólnokrajowej związany z kultem Św. Wojciecha – bazylika prymasowska Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Gnieźnie oraz inne sanktuaria o mniejszym znaczeniu w: Dąbrówce Kościelnej (gm. Kiszkowo), Poznaniu, Szamotułach oraz Tulcach (gm. Kleszczewo).

Ważnym obiektem jest także ośrodek Duszpasterstwa Akademickiego Dominikanów (gm. Łubowo), gdzie odbywają się coroczne spotkania młodzieży chrześcijańskiej na Polach Lednickich.

Miejsca pamięci narodowej

Na terenie obszaru metropolitalnego znajduje się wiele miejsc upamiętniających najważniejsze zdarzenia z historii Polski, mające zasadnicze znaczenie dla tożsamości narodowej Polaków.

Wśród najważniejszych należy wymienić obiekty związane z początkami Państwa Polskiego (m.in. w Poznaniu, Gnieźnie), okresem zaborów (m.in. Września), I i II wojną światową (m.in. Poznań, Luboń), powstaniem wielkopolskim (m.in. Poznań, Kórnik) czy krwawo tłumionymi strajkami przeciwko władzy ludowej w latach 50 XX wieku (Poznań).

Instytucje kultury

Instytucje kultury, ze względu na zasięg oddziaływania i pełnione funkcje, podzielić można na dwie kategorie. Wśród najważniejszych wskazać należy:

- 1) instytucje kultury o znaczeniu krajowym:
 - Muzeum Narodowe w Poznaniu wraz z oddziałami,
 - Muzeum Narodowe Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego w Szreniawie (gm. Komorniki) wraz z oddziałami na terenie województwa,
 - Polska Akademia Nauk – Biblioteka Kórnicka,
 - Narodowy Instytut Dziedzictwa,
- 2) instytucje kultury o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym:
 - Centrum Kultury Zamek,
 - muzea i skanseny – m.in. w Poznaniu, Kórniku, Gnieźnie, Dziekanowicach (gm. Łubowo), Swarzędzu, Szamotułach, Koszutach (gm. Środa Wielkopolska), Wągrowcu i Kościanie
 - biblioteki – Biblioteka Uniwersytecka i Biblioteka Raczyńskich w Poznaniu,
 - teatry w Poznaniu, Gnieźnie,
 - filharmonia w Poznaniu,
 - galerie sztuki w Poznaniu,

- archiwum państwowe w Poznaniu.

Wydarzenia kulturalne

Cykliczne imprezy o zasięgu międzynarodowym organizowane są m.in. w Poznaniu, a o znaczeniu ogólnokrajowym i regionalnym m.in. w: Poznaniu, Gnieźnie, Wrześni, Nowym Tomyszu. Wśród najważniejszych wyróżnić należy: Międzynarodowy Konkurs Skrzypcowy im. Henryka Wieniawskiego, Międzynarodowy Festiwal Muzyki Współczesnej „Poznańska Wiosna Muzyczna”, Malta Festiwal Poznań, Festiwal Ethno Port Poznań, Międzynarodowy Festiwal Chórów Uniwersyteckich „Universitas Cantat” w Poznaniu, Międzynarodowy Festiwal Teatrów Tańca w Poznaniu oraz Atelier Jazz Festiwal w Gnieźnie, Spring Break Festival, Enter Music Festival, Speaking Concerts, Short Waves Festival, Festiwal Fantastyki Pyrkon.

Organizowane są ponadto cykliczne imprezy tematyczne związane ze szlakami dziedzictwa kulturowego, w tym m.in. Szlakiem Cysterskim, np. Festyn Cysterski w Wągrowcu oraz Szlakiem Piastowskim np. Międzynarodowy Zjazd Wojowników Słowiańskich w Grzybowie (gm. Września)⁴², „Weekend na Szlaku Piastowskim” czy Gnieźnieńskie Spotkania z historią „Koronacja Królewska” w Gnieźnie.

Tożsamość narodowa i regionalna

Na terenie POM istnieje szereg obiektów i miejsc związanych z kształtowaniem tożsamości narodowej i regionalnej, które wyróżniają się w skali kraju i regionu i wzmacniają metropolitalną rangę tego obszaru. Najważniejszymi ośrodkami tożsamości narodowej w Poznańskim Obszarze Metropolitalnym, są miejsca związane z początkami Państwa Polskiego – Poznań, Gniezno, wyspa Ostrów Lednicki oraz Giecz. Wymienione ośrodki położone są na Szlaku Piastowskim.

W POM występują także obszary, które kreują tożsamość regionalną. Należą do nich:

- 1) Poznań z różnorodnym bogactwem obiektów zabytkowych oraz szeroką działalnością kulturalną i Traktem Cesarsko-Królewskim,
- 2) założenia rezydencjonalne:
 - Kórnik, który z zespołem zamkowo-parkowym oraz kościołem parafialnym uznany za pomnik historii i proponowany jest do wpisu na Europejską Listę Dziedzictwa,
 - Rogalin, w którym znajduje się oddział Muzeum Narodowego w Poznaniu i jest proponowanym pomnikiem historii,
 - Turew wraz z Agroekologicznym Parkiem Krajobrazowym im. gen. D. Chłapowskiego,
 - Szreniawa z Muzeum Narodowym Rolnictwa i Przemysłu Rolno – Spożywczego,
- 3) zabytki związane z działalnością zakonu cystersów znajdujące się na przebiegu Szlaku Cysterskiego:
 - kościół i klasztor pocysterski w Owińskach (gm. Czerwonak),
 - kościół i klasztor pocysterski w Wągrowcu,
 - relikty pierwszego, w tej części Polski, klasztoru i kościoła cysterskiego w Łeknie (gm. Wągrowiec),
 - drewniany kościół w Tarnowie Pałuckim (gm. Wągrowiec),
- 4) miejsca związane z osadnictwem ołędzskim w okolicach Nowego Tomysza,
- 5) Poznań, Września, Luboń i Lusowo (gm. Tarnowo Podgórne) – miejscowości, w których znajdują się muzea związane z historią walk o wolność: Poznań – Wielkopolskie Muzeum Walk Niepodległościowych (5 oddziałów na terenie miasta), Muzeum im. Dzieci Wrzesińskich we Wrześni, miejsca pamięci narodowej: Luboń – Żabikowo, Muzeum Powstańców Wielkopolskich w Lusowie (gm. Tarnowo Podgórne).

Krajobraz

Krajobraz Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego charakteryzuje przewaga obszarów równinnych i płaskich, choć miejscami występuje także bardziej urozmaicona rzeźba terenu. Istotne komponenty budujące krajobraz POM to:

- 1) użytkowanie terenu – w POM wyraźnie dominują tereny rolne – ponad 70%, lasy zajmują 23%, tereny zurbanizowane, w których dominuje zabudowa miejska stanowią ok. 5%⁴³ (na podstawie Mapy sozologicznej Polski GUGIK 2005b),

- 2) rzeźba terenu – najważniejsze jej formy występujące na terenie POM to: wysoczyzna morenowa strefy pagórków moreny czołowej, wały ozowe, równiny sandrowe, rynny i terasy; przez centralną część POM przebiega równoleżnikowo strefa pagórków czołowo – morenowych (dzieli ona obszar na część północną z rzeźbą pagórkowatą i falistą oraz południową z powierzchniami równin moreny dennej), południkowo obszar POM podzielony jest przełomowym odcinkiem doliny Warty od Śremu do Obornik.
- 3) elementy kulturowe charakterystyczne dla POM to między innymi: układy przestrzenne miast i wsi o zachowanych walorach historycznych i kompozycyjnych, wyróżniające się i dobrze postrzegane w przestrzeni otwartej sylwety miejscowości z obiektami, stanowiącymi dominanty przestrzenne, charakterystyczne dla komponowanego krajobrazu rolniczego aleje drzew i pasy zadrzewień śródpolnych, wyróżniające się szczególnie w rejonie Turwi, parki pałacowe i dworskie, obszary tradycyjnego osadnictwa wiejskiego z zachowanymi wartościami przestrzennymi – osadnictwo olęderskie na Nizinie Nowotomyskiej, a także zabudowa kolejowa, wieże ciśnień, zabudowa folwarczna, cmentarze.

W oparciu o formy użytkowania terenu i rzeźby terenu oraz wybrane elementy kulturowe na terenie POM wyróżniono cztery podstawowe typy krajobrazu: zurbanizowany, leśny, wiejski, łąkowy.

Krajobraz zurbanizowany obejmuje tereny miast, na które składają się m.in.: założenia urbanistyczne, obszary zabudowy mieszkaniowej, składowo-magazynowe, centra handlowe, kompleksy przemysłowe oraz tereny sportowo-rekreacyjne. Do najcenniejszych obszarów krajobrazu zurbanizowanego należą centra zabytkowych miast, składające się z rynku i przylegających do niego uliczek oraz zabudowy. Na terenie POM do założeń urbanistycznych o najwyższych wartościach należą m. in.: Poznań, Grodzisk Wielkopolski.

Krajobraz leśny obejmuje kompleksy leśne z enklawami przestrzeni otwartej w postaci m.in.: pól uprawnych, łąk i nieużytków. W krajobrazie leśnym sporadycznie pojawiają się także niewielkie jednostki osadnicze. Krajobrazy te koncentrują się przede wszystkim w okolicach Obornik, gdzie znajduje się największy zwarty kompleks leśny – Puszcza Notecka.

Dominującym typem krajobrazu na terenie POM jest krajobraz wiejski, który obejmuje tereny wykorzystywane rolniczo z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych. Integralną częścią tego typu krajobrazu jest sieć osadnicza, w większości o charakterze wiejskim. Dominuje tu zabudowa zagrodowa z budynkami mieszkalnymi i inwentarskimi. Ważną rolę w postrzeganiu krajobrazu pełni pagórkowata rzeźba terenu oraz elementy architektury, m.in.: kościoły, drewniane wiatraki, założenia pałacowo- i dworsko-parkowe, a także rozłogi pól z zadrzewieniami śródpolnymi.

Krajobraz łąkowy obejmuje natomiast tereny przyrzeczne, starorzecza i inne obniżenia trwale lub czasowo wypełnione wodą. Dominują tu zbiorowiska roślinne nieleśne siedlisk mokrych i bagiennych. Krajobrazy łąkowe występują przede wszystkim w dolinach największych rzek obszaru metropolitalnego.

5. TURYSTYKA

POM charakteryzuje się zróżnicowanym potencjałem turystycznym, wynikającym z występowania zasobów i walorów kulturowych i przyrodniczych oraz towarzyszącego im zagospodarowania turystycznego, a także dobrej dostępności komunikacyjnej.

Zasoby i walory kulturowe

Bogactwo środowiska kulturowego, prowadzona działalność kulturalna oraz istniejące zagospodarowanie turystyczne i dostępność komunikacyjna stwarzają możliwości rozwoju turystyki kulturowej, krajoznawczej i kolejowej na obszarach, które generują lub mają predyspozycje do tego, aby generować ponadregionalny ruch turystyczny:

- 1) miejsca związane z początkami tworzenia się państwowości Polski zlokalizowane na przebiegu Szlaku Piastowskiego (Poznań, Gniezno, Ostrów Lednicki, Giecz),
- 2) kulturowe szlaki turystyczne o znaczeniu międzynarodowym i krajowym (Droga Św. Jakuba, Europejski Szlak Cysterski, Europejski Szlak Romański czy Szlak Piastowski), a także regionalnym (m.in. Trasa kórnicka, Szlak Kościołów Drewnianych wokół Puszczy Zielonka),

- 3) pomniki historii oraz inne zabytki reprezentujące wszystkie style architektoniczne,
- 4) liczne miejsca pielgrzymkowe (m.in. Sanktuarium Św. Wojciecha w Gnieźnie, a także miejsce spotkań chrześcijańskich na Polach Lednickich),
- 5) obszary o zachowanych cechach krajobrazu ukształtowanego historycznie przez działalność zakonów Cystersek i Cystersów w okolicach Owińsk, Wągrowca, Benedyktynów w okolicach Śremu,
- 6) obszary o zachowanych cechach krajobrazu ukształtowanego historycznie w wyniku kolonizacji olęderskiej (w rejonie Nowego Tomysła, Grodziska Wielkopolskiego, Opalenicy),
- 7) obiekty i urządzenia związane z koleją – parowozownie (Gniezno), koleje wąskotorowe (Gnieźnieńska Kolej Wąskotorowa, Średzka Kolej Powiatowa), dreżyny (Grodziska Kolej Dreżynowa) oraz kolejka parkowa (w Poznaniu).

Środowiskowe walory turystyczne

W POM występują obszary o zróżnicowanym stopniu atrakcyjności środowiska przyrodniczego, zagospodarowania turystycznego i dostępności komunikacyjnej dla potrzeb turystyki i rekreacji. Stwarzają one możliwość rozwoju turystyki kwalifikowanej, krajoznawczej, wypoczynkowej oraz stanowią zaplecze rekreacyjne dla mieszkańców województwa i województw sąsiednich⁴⁴:

- 1) obszary o wysokim stopniu atrakcyjności wyróżniające się ze względu na występowanie zbiorników wodnych często w otoczeniu lasów oraz zróżnicowane ukształtowanie terenu (w rejonie: Wągrowca, Skoków, Puszczy Zielonki, doliny Cybiny, Stęszewa i Puszczykowa),
- 2) obszary o wysokim stopniu atrakcyjności wzdłuż rzek tworzących Wielką Pętlę Wielkopolski (Warta), Małą Pętlę Wielkopolski (Warta, Kanał Mosiński) oraz szlaku kajakowego rzeki Wełny,
- 3) obszary o średnim stopniu atrakcyjności, gdzie występują zbiorniki wodne: Jezioro Wierzbiczańskie, Lednickie, Rgielskie, Kaliszańskie, Bytyńskie, Grzymiśławskie, Niepruszewskie, Strykowskie, Kierskie oraz rytna Jezior Kórnicko-Zaniemyskich,
- 4) obszary o średnim stopniu atrakcyjności, gdzie dominują duże kompleksy leśne:
 - w północnej i zachodniej części POM: Puszcza Notecka,
 - w części zachodniej POM: lasy w okolicach Nowego Tomysła i Grodziska Wielkopolskiego,
 - w kierunku południowym od Poznania: Lasy Kórnickie,
 - w kierunku wschodnim od Poznania: Lasy Czarniejewskie,
- 5) Wielkopolski Park Narodowy, 5 parków krajobrazowych, 2 rezerваты: Krajkowo i Meteoryt Morasko ujęte w „Katalogu Obiektów Geoturystycznych w obrębie pomników i rezerwatów przyrody nieożywionej na terenie kraju”.

Infrastruktura turystyczna i sportowa

Przez teren POM przebiega gęsta sieć szlaków turystycznych:

- 1) szlaki o randze międzynarodowej i krajowej, w tym szlak wodny (Wielka Pętla Wielkopolski), szlaki rowerowe (EuroVelo 2, EuroVelo 9), szlak konny (Wilczy Szlak) czy Europejski długodystansowy szlak pieszy E11,
- 2) szlaki o charakterze regionalnym, w tym:
 - szlaki rowerowe (Wielkopolski System Szlaków Rowerowych, na który składa się 9 transregionalnych szlaków o łącznej długości blisko 1800 km),
 - szlaki kajakowe („Mała Pętla Wielkopolski” oraz szlak wzdłuż rzeki Wełny),
 - szlaki konne („Przez generalskie włości, czyli wędrówka traktem generała Dezyderego Chłapowskiego”, „W królewskim orszaku, czyli szlakiem króla Stanisława”, szlaki Nadleśnictwa Babki),
 - szlaki piesze (Szlak Zachodniej Wielkopolski, Szlak Notecki, Szlak Południowej Wielkopolski).

POM posiada przeciętną w skali kraju bazę noclegową. Obszar dysponuje ok. 4612 turystycznymi miejscami noclegowymi. W strukturze bazy noclegowej dominują obiekty hotelowe. Baza noclegowa skoncentrowana jest przede wszystkim w Poznaniu oraz w gminach, w których turystyka rozwija się głównie w oparciu o walory przyrodnicze. Obiekty noclegowe POM posiadają często zaplecze konferencyjne, z czego najwięcej zlokalizowanych jest w Poznaniu (51 obiektów) oraz w gminach Gniezno (9 obiektów) i Tarnowo Podgórne (8 obiektów).

Szczególne znaczenie w rozwoju turystyki w obszarze metropolitalnym ma stolica regionu. Poznań stanowi największe w kraju centrum targowe (Międzynarodowe Targi Poznańskie), a także dysponuje specyficznymi zasobami i walorami sfery gospodarczej, naukowej i administracyjnej predysponującymi do rozwoju turystyki biznesowej o znaczeniu europejskim, krajowym i regionalnym. Zlokalizowane są tu liczne ośrodki konferencyjne, wystawiennicze i targowe. Poznań dysponuje również największą w Wielkopolsce bazą noclegową. Występuje tu ponadto wiele centrów handlowych, a infrastruktura transportowa jest rozbudowana.

POM posiada dobrze wykształconą bazę obiektów sportowych, wśród której wyróżnić można: INEA Stadion, Tor Regatowy Malta, Tor „Poznań”, Hipodrom Wola, obiekty sportu żużlowego w Poznaniu i Gnieźnie, Stok narciarski Malta Ski w Poznaniu kompleksy sportowo-rekreacyjne Termy Maltańskie i Tarnowskie Termy (wykorzystujące wody termalne), kąpieliska oraz miejsca do kąpeli (najwięcej w powiecie poznańskim i gnieźnieńskim oraz Poznaniu), a także lotnisko sportowe w Poznaniu – Kobylnicy. Brakuje nowoczesnej hali widowiskowo-sportowej, pełniącą tę rolę Arena nie spełnia wymaganych standardów.

Potencjał turystyczny

Atrakcyjność turystyczna POM nie należy do najwyższych w skali kraju. Szansą na zwiększenie ruchu turystycznego jest jednak promocja unikatowych w skali międzynarodowej atrakcji oraz stworzenie na ich podstawie markowych produktów turystycznych. Potencjał Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego wskazuje na możliwość kształtowania specjalizacji terytorialnej w zakresie różnych form turystyki oraz kreowania wizerunku metropolii z bogatą ofertą turystyczną. Turystyka sprzężona jest z niemal wszystkimi działami gospodarki, aktywizuje je i stanowi ważny instrument jej kształtowania w regionie, pozwalający na wyrównywanie różnic społeczno-ekonomicznych.

6. SPOŁECZEŃSTWO

Potencjał demograficzny⁴⁵

Na terenie POM zamieszkuje 1 420,7 tys. osób, co odpowiada 40,8% ludności województwa. Mieszkańcy Poznania stanowią 15,5% ogółu mieszkańców województwa i 38,0% ogółu mieszkańców POM. Udział ludności w wieku produkcyjnym mobilnym w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym wyniósł 65,5%. Tak duża liczba osób w wieku mobilnym na rynku pracy jest korzystna ze względu na większą elastyczność zasobów pracy.

Za negatywne zjawisko należy uznać wzrastające tempo starzenia się społeczeństwa. Doprowadzi to do konieczności zmian w organizacji systemów edukacyjnego, emerytalnego oraz służby zdrowia, przekształceń na rynku pracy oraz konieczności dostosowania rozwiązań przestrzeni publicznych dla osób starszych.

Na procesy ludnościowe w całym POM wpływ będą miały migracje w poszukiwaniu miejsc pracy, przyrost naturalny, a także zmiany w strukturze wiekowej ludności.

Gęstość zaludnienia

Poznański Obszar Metropolitalny charakteryzuje większa niż średnia dla kraju i województwa, gęstość zaludnienia zarówno w miastach (1 544 os./km²), jak i na terenach wiejskich (95 os./km²).

Najwyższą gęstość zaludnienia odnotowywano na terenach gmin miejskich oraz w miastach gmin miejsko-wiejskich. Obszary wiejskie o wartości wskaźnika przewyższającej średnią dla terenów wiejskich POM zlokalizowane są w pierwszym pierścieniu otaczającym miasto centralne.

Gęstość zaludnienia Poznania wynosi 2 063 os./km², pozostałe miasta wyróżniające się stosunkowo wysokim poziomem wskaźnika to: Swarzędz (3 754 os./km²), Nowy Tomyśl (2 836 os./km²), Kościan (2 722 os./km²), Śrem (2 421 os./km²), Września (2 355 os./km²). Obszary wiejskie POM o najwyższej liczbie osób na km² to: Komorniki (405 os./km²), Czerwonak, Tarnowo Podgórne, Dopiewo, Rokietnica, Swarzędz, Suchy Las.

Najniższą gęstość zaludnienia odnotowano w gminach wiejskich – Dominowo (38 os./km²) i Wągrowiec (35 os./km²) oraz na obszarach wiejskich gmin miejsko-wiejskich – w Rogoźnie (34 os./km²) i Skokach (28 os./km²).

Prognoza demograficzna⁴⁶

Prognoza demograficzna przewiduje dalszy wzrost liczby mieszkańców Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego do 1 448 tys. w 2030 roku. Na koniec prognozowanego okresu w obszarze POM zamieszkiwać będzie 42,4% populacji województwa.

Przewidywana jest systematyczna depopulacja Poznania – w 2030 r. liczba ludności w mieście osiągnie poziom ok. 504 tys. osób i będzie to największy spadek ludności w POM – o 6,7% w porównaniu z 2016 r. Zmalałe udziały mieszkańców Poznania w populacji POM – w 2030 r. stanowić ona będzie jedną trzecią społeczeństwa obszaru metropolitalnego (33,9%). Mimo wysokiej depopulacji miasta, poznaniacy nadal będą najliczniejszą grupą w POM. Pozostałymi ośrodkami z przeważającą liczbą mieszkańców będą miasto Gniezno (79,9 tys.) oraz gminy: Swarzędz, Września, Śrem, Komorniki, miasto Kościan, Mosina, miasto Wągrowiec, Dopiewo, Luboń, Oborniki, Kórnik, Tarnowo Podgórne, Środa Wielkopolska, Czerwonak i Szamotuły (liczba mieszkańców każdej gminy powyżej 30 tys.).

Największy skok demograficzny obejmie powiat poznański – wg GUS do 2030 r. liczba mieszkańców powiatu wzrośnie o 23,7%. Szczególnie będzie to dotyczyć gmin wiejskich Komorniki, Dopiewo i Rokietnica położonych w bezpośrednim sąsiedztwie Poznania. Jednostki te w skali kraju będą charakteryzować się największymi przyrostami liczby ludności. W okresie 2016-2030 prognozuje się zwiększenie ich populacji o połowę.

Zgodnie z założeniami prognozy GUS w 2030r. proces starzenia się społeczeństwa będzie szczególnie widoczny. Przewidywana struktura ekonomicznych grup wieku w 2030 r. dla ludności Poznania i POM wskazuje na wzrost odsetka populacji w wieku niemobilnym i w wieku poprodukcyjnym. Wskaźnik obciążenia demograficznego dla Poznania i POM zwiększy się. Na każde 100 osób w wieku produkcyjnym będzie przypadać 10 osób w wieku nieprodukcyjnym więcej niż na początku prognozy.

Populacja kobiet nadal będzie liczebniejsza od populacji mężczyzn. Wskaźnik feminizacji dla Poznania ze 114,5 w 2016 r. osiągnie wartość 113,9 w 2030 r. Wartość wskaźnika dla POM zmniejszy się z 108,3 w 2016 r. do 107,5 w 2030 r.).

Rynek pracy

W POM pracuje 486 tys. osób*, co stanowi 51,5% wszystkich pracujących w województwie. Najwyższy udział pracujących odnotowano w sektorze usługowym ponad 66%, natomiast w sektorze przemysłowym blisko 33%⁴⁷.

Korzystny ze względu na większą elastyczność zasobów pracy jest duży, ponad 65% odsetek osób w wieku mobilnym w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym.

Na tle województwa w POM większy jest udział pracujących w usługach, natomiast mniejszy osób pracujących w sektorze przemysłowym i rolniczym. Najlepsze cechy dla rozwoju rynku pracy wykazują gminy: Komorniki, Suchy Las, Tarnowo Podgórne oraz miasta Nowy Tomyśl, Stęszew i miasto metropolitalne – Poznań, a także obszary wiejskie w gminach: Buk, Kórnik, Swarzędz. Ponadto wysoką koncentracją korzystnych cech dla rozwoju rynku pracy wyróżniają się gminy: Czerwonak, Dopiewo, Kostrzyn, Pobiedziska, Rokietnica, Śrem, a także miasta: Buk, Luboń, Opalenica, Puszczykowo, Swarzędz oraz obszary wiejskie w gminach Mosina i Stęszew.

Obszar POM cechuje niski poziom bezrobocia. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w POM wyniósł 1,9% (w województwie 3,6%)⁴⁸. W strukturze osób pozostających bez pracy dominowały kobiety – 59%. Największą grupę bezrobotnych stanowiły osoby pomiędzy 25 i 34 rokiem życia – 28%. Wśród osób pozostających bez pracy najczęściej legitymowało się wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym, aż 27%. Porównywalny odsetek stanowili bezrobotni z wykształceniem zasadniczym zawodowym – 26%.

Potwierdzeniem dużej atrakcyjności rynku pracy POM jest dodatnie saldo dojazdów do pracy. Najwięcej pracowników przyciąga stolica województwa – blisko 55,5 tys. Wśród pozostałych jednostek o największej wartości salda dojazdów do pracy (ponad 1 tys. osób) znalazły się: Nowy Tomyśl (1,2 tys.), Komorniki (1,5 tys.), Kórnik (1,6 tys.), Suchy Las (1,7 tys.) i Tarnowo Podgórne (7,8 tys.).

*Dane obejmują podmioty gospodarki narodowej, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9, gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, organizacji społecznych, politycznych, związków zawodowych i innych, duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie oraz jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Gminy z największą liczbą osób wyjeżdżających do pracy poza obszar gminy zamieszkania to: miasto Luboń (-3,1 tys.), Mosina (-2,3 tys.), Kościan – gmina wiejska (-1,9 tys.), Murowana Goślina (-1,9 tys.), Szamotuły (-1,7 tys.), Pobiedziska (-1,7 tys.), Września (-1,4 tys.), Swarzędz (-1,4 tys.), Wągrowiec (-1,3 tys.), Czempień (-1,3 tys.), Kostrzyn (-1,2 tys.) i Rokietnica (-1,2 tys.)

Jednostki te położone są w bliskiej odległości od Poznania, którego rynek pracy jest na tyle chłonny i atrakcyjny, że przyciąga pracowników również z gmin sąsiadujących.

Zasoby mieszkaniowe⁴⁹

Standard zamieszkania w POM ocenić należy jako dobry. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań wynosiła 91,5 m² i była wyższa niż w województwie (81,2 m²), natomiast średnia powierzchnia mieszkania przypadająca na 1 osobę wynosząca 29,3 m² nieznacznie przewyższała wartość wskaźnika dla województwa (27,8 m²).

W POM przypadało 322 mieszkań na 1000 mieszkańców, co jest wartością niższą niż średnia w województwie (343). Średnia liczba osób na 1 mieszkanie wynosiła 3,1, przy średniej dla województwa wielkopolskiego równej 2,9. Łączne zasoby mieszkaniowe POM stanowiły 45,9% ogółu mieszkań Wielkopolski, natomiast ich łączna powierzchnia użytkowa w m² wynosiła 43,5% ogólnej powierzchni mieszkań województwa. Poziom zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych w POM nadal jest niższy od obecnie przyjmowanego w krajach Unii Europejskiej (487 mieszkań na 1000 ludności)⁵⁰.

Zmniejszającej się regularnie liczbie ludności Poznania towarzyszy dynamiczny rozwój zabudowy mieszkaniowej w strefie podmiejskiej, dokąd migruje na stałe znaczny odsetek osób wyprowadzających się ze stolicy regionu. Najszybciej przyrasta ilość zasobów mieszkaniowych w gminach położonych w pierwszym pierścieniu otaczającym Poznań.

Pomimo zdecydowanie większych migracji stałych na kierunku miasto – obszary wiejskie, w ostatnich latach więcej nowych mieszkań oddano do użytku w miastach, co potwierdza większą atrakcyjność terenów miejskich pod względem zamieszkania.

Placówki opieki przedszkolnej i szkolnictwa⁵¹

W ostatnich latach obserwuje się regularny wzrost liczby placówek wychowania przedszkolnego i liczby miejsc oferowanych w nich dla dzieci. Wynika to ze wzrostu zapotrzebowania na tego rodzaju usługi, zwłaszcza na terenach, na których występuje największy przyrost nowej zabudowy mieszkaniowej.

W ostatnim dziesięcioleciu w POM o połowę wzrosła liczba placówek przedszkolnych (z 530 w 2006 r. do 795 placówek w 2016 r.), a w powiecie poznańskim o 77% (ze 135 do 239 placówek). Przyrost liczby dzieci w tym okresie był jednak większy niż liczba oferowanych miejsc w placówkach przedszkolnych. Na obszarze POM na jedno miejsce przypadało 1,18 dziecka w wieku 3-6 lat, natomiast w powiecie poznańskim było to 1,16 dziecka w wieku 3-6 lat na jedno miejsce.

Oferta szkolnictwa ponadpodstawowego (bez szkół policealnych) na obszarze POM obejmowała 276 jednostek (w tym blisko 44,2% szkół w samym Poznaniu), dających młodzieży i dorosłym możliwość kontynuacji nauki w liceach ogólnokształcących i profilowanych oraz uzupełniających, technikach (w tym uzupełniających), zasadniczych szkołach zawodowych oraz szkołach specjalnych przysposabiających do pracy. Placówki edukujące na tym poziomie nauczania zlokalizowane są w ośrodkach miejskich obszaru metropolitalnego (największa koncentracja w Poznaniu – 122 szkoły, Gnieźnie – 29, Śremie, Środzie Wielkopolskiej i Wrześni – po 11 szkół), a jedyny wyjątek stanowi gmina wiejska Czerwonak (6 szkół). Od kilku lat notowany jest jednak regularny spadek liczby jednostek nauczania ponadpodstawowego (od 2010 r. – o 26%). Jednocześnie stale maleje liczba uczniów pobierających naukę w tych szkołach – od 2010 r. o 17,6%.

POM jest regionem o dużym potencjale akademickim i bogatej ofercie szkolnictwa wyższego. Najważniejszym ośrodkiem akademickim jest Poznań, w którym łącznie na 23 uczelniach studiuje ponad 112 tys. osób. Kolejne ważne ośrodki akademickie to Gniezno (1,3 tys. studentów) i Środa Wielkopolska (1,1 tys. studentów)⁵².

W ostatnich latach zmniejsza się liczba studiujących na uniwersytetach (w tym medycznych), wyższych szkołach ekonomicznych i rolniczych, a także w akademiach wychowania fizycznego, przy jednoczesnym sukcesywnym wzroście liczby studentów na uczelniach technicznych.

Usługi zdrowia i opieka społeczna

W granicach POM zarejestrowanych było 12 581 podmiotów gospodarczych należących do sekcji „Q” wg PKD (obejmującej opiekę zdrowotną i pomoc społeczną), co stanowi ponad 55% podmiotów gospodarczych z tego zakresu w województwie. Pod względem własności dominuje sektor prywatny (ponad 98%). Najlepszą dostępnością do usług zdrowia charakteryzuje się miasto metropolitalne Poznań⁵³.

Na terenie POM funkcjonowało 38 szpitali i klinik, w tym 2 szpitale psychiatryczne w Gnieźnie i Kościanie. Najwyższą koncentrację szpitali wykazuje miasto metropolitalne – 20 jednostek, w tym 5 to szpitale kliniczne działające przy Uniwersytecie Medycznym im. K. Marcinkowskiego⁵⁴.

W POM funkcjonuje 59 placówek stacjonarnej opieki społecznej (148 w Wielkopolsce), w tym 15 domów pomocy społecznej i 3 noclegownie dla bezdomnych. Koncentracja tego typu placówek występuje w Poznaniu. Łącznie we wszystkich placówkach znajduje się ponad 2,8 tysiąca miejsc, a opieką objętych jest ponad 2,4 tysiące osób⁵⁵.

7. GOSPODARKA

Struktura wielkościowa podmiotów gospodarczych⁵⁶

W strukturze wielkościowej przedsiębiorstw funkcjonujących w Poznańskim Obszarze Metropolitalnym ponad 95% ogółu firm stanowią jednostki zatrudniające do 9 pracowników (podobna sytuacja jest w całym województwie). Z jednej strony fakt ten należy uznać za zaletę z uwagi na możliwość szybkiego dostosowania się podmiotów do zmieniających się potrzeb rynkowych ze względu na ich dużą elastyczność. Z drugiej strony zbyt niski jest udział podmiotów średnich, zatrudniających od 10 do 49 pracowników (3,7%), i podmiotów największych, zatrudniających 50 i więcej pracowników (0,8%). Ta grupa podmiotów odzwierciedla poziom rozwoju gospodarki, cechując się one dużą stabilnością i wykorzystaniem bardziej złożonych technologicznie procesów, a dodatkowo posiadają ugruntowaną pozycję na rynku.

Według corocznego rankingu Rzeczypospolitej, na tzw. „Liście 2000 największych polskich przedsiębiorstw i eksporterów - edycja w 2016” znalazły się 122 firm zlokalizowane w Poznańskim Obszarze Metropolitalnym. Na najwyższym, drugim miejscu, znalazła się spółka Jeronimo Martins Polska SA z siedzibą w Kostrzynie. Większość dużych podmiotów gospodarczych skoncentrowanych jest w Poznaniu lub powiecie poznańskim.

Usługi

W POM największa liczba pracujących zatrudniona jest w sektorze usługowym – 66% ogółu pracujących, przy średniej dla województwa 47,7% i kraju na poziomie 51,6%. Zdecydowanie najszybciej rozwijają się usługi związane z handlem i gospodarką magazynową. Na tym tle szczególnie wyróżnia się powiat poznański, gdzie dynamika rozwoju wyniosła aż 80%⁵⁷.

Działalność usługowa koncentruje się przede wszystkim w ośrodkach miejskich. Pod względem nagromadzenia podmiotów gospodarczych świadczących usługi wyższego rzędu wyróżnia się obszar obejmujący Poznań i powiat poznański. Najwyższy poziom rozwoju funkcji usługowych zdiagnozowano w gminach: Poznań, Suchy Las, Tarnowo Podgórne, Puszczykowo, Komorniki oraz Dopiewo. Jednostki te tworzą tym samym centrum świadczenia usług w obszarze metropolitalnym.

Wyjątkowy charakter POM w działalności usługowej buduje wzmożona koncentracja na jego obszarze usług wyższego rzędu. Miejscem najwyższej koncentracji potencjału usługowego, a jednocześnie centrum skupiającym działalność społeczną, naukową, gospodarczą i kulturową o znaczeniu regionalnym, krajowym, a także międzynarodowym jest Poznań. Bardzo dużą koncentracją usług metropolitalnych charakteryzuje się również Gniezno, które jest ośrodkiem o ponadlokalnym i subregionalnym zasięgu oddziaływania. Znacznym na tle obszaru metropolitalnego udziałem usług wyższego rzędu wśród miast powiatowych wyróżniają się: Września, Wągrowiec, Środa Wielkopolska, Śrem, Szamotuły, Nowy Tomyśl, Grodzisk Wielkopolski.

Przemysł i budownictwo⁵⁸

Sektor przemysł i budownictwo jest jednym z kluczowych dla rozwoju gospodarczego Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego. Obejmował on na terenie POM 20,8% ogółu podmiotów gospodarczych.

Najwyższe wartości wskaźnika uprzemysłowienia mierzonego liczbą podmiotów gospodarczych sektora II na 1000 mieszkańców odnotowano w miastach Murowana Goślina, Stęszew i Puszczykowo oraz w gminach wiejskich Suchy Las i Tarnowo Podgórne. WzmóŜona koncentracja podmiotów gospodarczych tego sektora występuje w centralnej części (rdzeniu) obszaru metropolitalnego – nadwyzkę w stosunku do potencjału demograficznego odnotowano w Poznaniu oraz w miastach: Murowana Goślina, Stęszew, Puszczykowo, Buk, Mosina, Luboń, Kostrzyn, Kórnik, Pobiedziska, Swarzędz, ponadto na wiejskich obszarach gmin miejsko-wiejskich: Swarzędz, Buk, Stęszew, Murowana Goślina, Kórnik, oraz w gminach wiejskich: Suchy Las, Tarnowo Podgórne, Rokietnica i Komorniki. Poza rdzeniem POM nadwyzka wystąpiła w miastach: Oborniki, Nekla, Rogoźno, Opalenica, Nowy Tomyśl, Września i Skoki oraz na obszarach wiejskich gmin miejsko-wiejskich: Opalenica, Nowy Tomyśl i Oborniki.

Dominującą gałęzią sektora przemysłowego jest przetwórstwo przemysłowe. Koncentrację podmiotów z tego zakresu w stosunku do potencjału demograficznego odnotowano w centralnej części POM, tj. w miastach: Stęszew, Puszczykowo, Swarzędz, Murowana Goślina, Buk, Mosina i Luboń, w gminach wiejskich Suchy Las, Tarnowo Podgórne i Komorniki oraz na wiejskich obszarach gminy miejsko-wiejskiej Swarzędz, Buk i Stęszew. Największe znaczenie ma sześć działów przetwórstwa przemysłowego: produkcja metalowych wyrobów gotowych, naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń, produkcja mebli, produkcja odzieży, produkcja artykułów spożywczych oraz poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji.

Dominującą rolę w gospodarce POM pełnią gminy zlokalizowane w centralnej części obszaru, a także jednostki położone wzdłuż autostrady A2. Równie istotna dla gospodarki POM jest oś gospodarcza północ – południe. W centralnej części obszaru POM widoczne jest zjawisko suburbanizacji funkcjonalnej, polegające na lokowaniu funkcji pełnionych do tej pory przez miasto centralne na obszary podmiejskie.

Innowacje

Istotną rolę w łańcuchu powiązań instytucji i podmiotów działających na rzecz innowacji w POM są instytucje wspierające innowacje, tj. podmioty non-profit (45), z których większość zlokalizowanych jest w Poznaniu, a także w: Gnieźnie, Śremie, Kościanie, Nowym Tomyślu, Wągrowcu oraz gminach: Suchy Las i Dopiewo. Obecnie w POM funkcjonuje 15 ośrodków innowacji, do których należą: parki technologiczne, inkubatory technologiczne, inkubatory przedsiębiorczości, centra transferu technologii oraz akademickie inkubatory przedsiębiorczości. Zlokalizowane one są w Poznaniu (13) oraz gminie Dopiewo i Suchy Las⁵⁹.

Jedną z ważniejszych jednostek wspierającą innowacje w POM jest Fundacja Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu i działający w jej strukturze organizacyjnej Poznański Park Naukowo-Technologiczny. Jest to instytucja nastawiona na łączenie nauki z gospodarką poprzez m.in. rozwój nowych technologii, specjalistycznych usług badawczych, transfer technologii oraz inicjatywy wspierające innowacyjność regionu. Zwrócić należy także uwagę na wspólne inicjatywy poznańskich uczelni takie jak: Wielkopolskie Centrum Zaawansowanych Technologii, Centrum NanoBioMedyczne, Centrum Badawcze Polskiego Internetu Optycznego. Jednostki te stanowią ważny element budowanej w Wielkopolsce regionalnej gospodarki opartej na wiedzy.

Istotną częścią regionalnego systemu innowacji są również przedsiębiorstwa, które odgrywają ważną rolę w gospodarce regionu. Realizują one ostatnią fazę procesu innowacyjnego, poddając ocenie rynku nowe rozwiązania organizacyjne, procesy produkcyjne i produkty.

Inicjatywy klastrowe⁶⁰

Celem utworzenia klastrów jest skoncentrowanie grup przedsiębiorstw pochodzących z tego samego lub pokrewnych sektorów, a także instytucji i organizacji, dla wzmocnienia ich przewagi konkurencyjnej. W POM sformalizowane są obecnie 22 inicjatywy klastrowe, w tym m.in. z dziedzin: IT, spożywczej, chemicznej, medycznej, biotechnologii czy meblarskiej. Ważnymi centrami klastrowymi regionu są Poznań i powiat poznański.

Specjalne strefy ekonomiczne⁶¹

Na terenie POM występują dwie podstrefy specjalnych stref ekonomicznych, które mają wpływ na aktywizację gospodarczą obszaru: Kostrzyńsko-Słubickiej SSE (gminy: Stęszew, Swarzędz, Poznań, Gniezno) oraz Wałbrzyskiej SSE „Invest Park” (gminy: Kościan, Śrem i Września).

Rolnictwo⁶²

Rolnictwo należy nadal do ważnych działów gospodarki Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego, pomimo tego, że intensywne procesy inwestycyjne powodują zmniejszanie powierzchni użytków rolnych.

Powierzchnia upraw (zasiewów) w obszarze metropolitalnym wynosiła w 2010 r. około 24% całości zasiewów w Wielkopolsce. Na badanym obszarze wyodrębniły się dwa zwarte obszary intensywnego rolnictwa położone w zachodniej oraz południowo – wschodniej części POM.

Na terenie POM funkcjonowało 23 278 gospodarstw rolnych indywidualnych i działek rolnych o łącznej powierzchni 428 129 ha. Najwięcej gospodarstw zlokalizowanych było w gminie Nowy Tomyśl, natomiast w strukturze największe udziały miały gospodarstwa (działki rolne) o powierzchni do 1 ha (25%).

W obszarze metropolitalnym regularnie zmniejsza się liczba gospodarstw rolnych. Pomiędzy 2002 a 2010 rokiem ubyło 30% gospodarstw. Zjawisko to świadczy o przemianach na obszarach wiejskich, związanych z likwidacją gospodarstw nierentownych i przebudowie organizacyjnej gospodarki rolnej.

Głównym miejscem dystrybucji nowych technologii, maszyn, a także wiedzy rolniczej jest Poznań. To także czołowy ośrodek wystawienniczy i przetwórstwa rolno-spożywczego. Poza Poznaniem istotnymi ośrodkami z zakresu przetwórstwa rolno-spożywczego są gminy: Opalenica, Oborniki, Tarnowo Podgórne, Kaźmierz, Środa Wielkopolska Grodzisk Wielkopolski, Nowy Tomyśl, Szamotuły, Nekla i Granowo oraz miasto Wągrowiec. Jednostki te skupiają na swoim terenie firmy, które znalazły się wśród przedsiębiorstw o największych w Polsce przychodach ze sprzedaży⁶³.

8. KOMUNIKACJA

Sieć drogowa

Poznański Obszar Metropolitalny charakteryzuje się dużą gęstością dróg kołowych. Centralna część POM skupia najważniejsze drogi regionu zapewniające Poznaniowi połączenie z głównymi ośrodkami miejskimi w kraju i Europie. POM znajduje się ponadto w zasięgu korytarzy sieci TEN-T (Bałtyk-Adriatyk i M.Północne-Bałtyk)

Udział dróg ponadlokalnych poszczególnych kategorii wynosi: 12,3% dla dróg krajowych, 16,28% dla dróg wojewódzkich i 71,42% dla dróg powiatowych.

Łączna długość dróg krajowych w Poznańskim Obszarze Metropolitalnym wynosi 492,4 km. Sieć dróg krajowych obszaru metropolitalnego tworzą: odcinek autostrady A2, odcinki dróg ekspresowych S5 (węzeł Mieleszyn – węzeł Poznań Wschód A2) i S11 (Zachodnia obwodnica Poznania, Poznań Krzesiny – Kórnik Południe) oraz pozostałe drogi krajowe klasy GP i G nr: 5, 11, 15, 32 i 92.

Długość dróg wojewódzkich przebiegających przez teren obszaru metropolitalnego wynosi 651,4 km. W ich skład wchodzi drogi numer: 178, 184, 185, 187, 190, 194, 196, 197, 241, 251, 260, 302, 305, 306, 307, 308, 310, 311, 430, 431, 432, 433, 434, 436 i 442.

Sieć dróg powiatowych stanowi uzupełnienie regionalnego układu drogowego w obszarze metropolitalnym. Drogi powiatowe w różnicowanym stopniu spełniają ustawowe warunki w zakresie wymaganych klas dróg. Niespełna 77% dróg posiada dopuszczoną klasę L oraz klasę Z, natomiast drogi klasy G stanowią jedynie około 20% całej sieci.

Poznań charakteryzuje się stosunkowo gęstą siecią drogową. Planowana sieć ulic miejskich oparta jest na trzech drogowych ramach komunikacyjnych oraz drogach promieniście zbiegających się w kierunku centrum miasta. Obecnie sieć infrastruktury komunikacyjnej o charakterze obwodowym w Poznaniu jest niewystarczająca, co może stanowić poważną barierę dla dalszego rozwoju miasta.

Zróżnicowana jest nośność odcinków drogowych. Ruch pojazdów o dopuszczalnym nacisku pojedynczej osi do 11,5 t dozwolony jest na wszystkich istniejących odcinkach autostrady i dróg ekspresowych, natomiast pojazdy o dopuszczalnym nacisku pojedynczej osi do 10 t mogą poruszać się po pozostałych drogach krajowych, a także

po wybranych drogach i odcinkach dróg wojewódzkich nr: 178, 184 (Szamotuły – Przeźmierowo), 187 (Szamotuły – Murowana Goślina), 196 (Poznań DK92 – Wągrowiec), 260, 305 (Bolewice – Nowy Tomyśl), –306 (Stęszew – Nowe Dymaczewo), 307, 308 (Nowy Tomyśl – Bukowiec) 430, 431, 434 (Kórnik – Sarnowa)⁶⁴.

Istotny problem stanowi brak spójnej sieci dróg ekspresowych ważnych w połączeniach krajowych i międzynarodowych. Odcinki drogi S5 w granicach POM znajdują się w trakcie realizacji, natomiast droga ekspresowa S11 będzie realizowana tylko w odcinkach stanowiących obwodnice miast.

Kluczowym uwarunkowaniem w zakresie komunikacji są także niewystarczające dla potrzeb wzrastającego ruchu drogowego, zwłaszcza w obszarach zurbanizowanych, realizacje obwodnic w ciągach dróg krajowych i wojewódzkich. Intensyfikacja ruchu kołowego na obszarach miast i wsi prowadzi do powstawania kolizji i konfliktów wynikających z nakładania się ruchu lokalnego związanego z obsługą otoczenia na ruch tranzytowy.

Natężenie ruchu drogowego

Sieć dróg krajowych i wojewódzkich POM charakteryzuje się ponadprzeciętnym natężeniem ruchu. Średni dobowy ruch pojazdów silnikowych na wszystkich drogach krajowych w 2015 roku wyniósł 12 171 poj./dobę (w kraju – 11 178 poj./dobę), a na drogach krajowych o znaczeniu międzynarodowym 20 835 poj./dobę (w kraju – 20 067 poj./dobę). Na drogach wojewódzkich średni dobowy ruch pojazdów silnikowych wyniósł natomiast 4 250 poj./dobę (w kraju – 3 520 poj./dobę)⁶⁵.

Największe natężenie ruchu samochodowego ma miejsce na drogach krajowych w sąsiedztwie Poznania⁶⁶:

- 1) autostrada A2: węzeł Poznań Luboń – węzeł Poznań Krzesiny (61 932 poj./dobę), węzeł Poznań Komorniki – węzeł Poznań Luboń (60 831 poj./dobę), węzeł Poznań Zachód – węzeł Poznań Komorniki (45 651 poj./dobę) i węzeł Poznań Krzesiny – węzeł Poznań Wschód (38 593 poj./dobę),
- 2) droga ekspresowa S11: węzeł Poznań Krzesiny – węzeł Koninko (41 527 poj./dobę), węzeł Koninko – węzeł Gądkki (36 453 poj./dobę) i węzeł Gądkki – węzeł Kórnik Północ (33 182 poj./dobę),
- 3) droga krajowa nr 92: Poznań – Swarzędz (38 561 poj./dobę), Tarnowo Podgórne – Poznań (33 139 poj./dobę),
- 4) droga krajowa nr 5: Poznań – Komorniki (30 276 poj./dobę).

Dużym natężeniem ruchu samochodowego charakteryzują się także odcinki dróg wojewódzkich na obszarach miejskich (8 z 11 odcinków w województwie):

- 1) nr 260 w Gnieźnie (20 495 poj./dobę),
- 2) nr 178 w Obornikach (18 838 poj./dobę),
- 3) nr 307 Poznań – Wysogotowo (17 564 poj./dobę),
- 4) nr 307 Wysogotowo – Zakrzewo (16 199 poj./dobę),
- 5) nr 434 na obwodnicy Kórnik (17 012 poj./dobę),
- 6) nr 196 Poznań – Murowana Goślina (16 690poj./dobę),
- 7) nr 431 w Mosinie (15 540 poj./dobę),
- 8) nr 430 Luboń - Mosina (15 179 poj./dobę).

Sieć kolejowa

POM posiada bardzo dobrze rozwiniętą sieć kolejową. Całkowita długość eksploatowanych linii kolejowych w POM wynosi 651,47 km (30% ogólnej długości sieci kolejowej w całej Wielkopolsce). Zelektryfikowanych jest 449,9 km linii kolejowych (69,1% całej sieci POM), natomiast całkowita długość dwutorowych linii kolejowych wynosi 416,3 km (63,9% całej sieci POM). Wskaźnik gęstości sieci kolejowej w POM kształtuje się na poziomie 10,5 km/100 km² (w Wielkopolsce – 7,2 km/100 km², w kraju – 6,2 km/100 km²).

Linie kolejowe posiadają różnicowane znaczenie dla transportu. W graniach POM znajdują się 23 linie kolejowe, w tym 6 linii kolejowych mających znaczenie państwowe, 15 linii nieposiadających znaczenia państwowego oraz 3 linie wąskotorowe. W ruchu towarowym głównie wykorzystywanych jest 13 linii. Trasy o priorytecie ruchu pasażerskiego to 9 czynnych linii (6 znaczenia państwowego), w większości promieniście prowadzących do Dworca Głównego w Poznaniu. Poznański węzeł kolejowy obejmuje także dwie trasy obwodnicowe miasta, posiadające znaczenie w ruchu towarowym.

Sieć kolejowa charakteryzuje się znacznym stopniem dekapitalizacji szlaków kolejowych. Niskie parametry techniczne skutkują obniżeniem prędkości pociągów, a tym samym obniżają poziom konkurencyjności kolei w porównaniu z transportem samochodowym. Pozytywnym zjawiskiem jest systematyczna modernizacja wybranych odcinków linii kolejowych służąca zwiększeniu przepustowości linii, poprawie dostępności kolei jako alternatywy dla innych rodzajów transportu oraz skracaniu czasu podróży i poprawie jakości przewozów. W tym kontekście istotna jest również modernizacja i odpowiednie zagospodarowanie dworców i przystanków kolejowych w tym w szczególności Dworca Poznań Główny.

W granicach POM planowana jest budowa linii Kolei Dużych Prędkości. Aktualnie trwają prace przygotowawcze dla realizacji inwestycji na trasie Warszawa – Łódź – Poznań/Wrocław. Ponadto planowane jest przedłużenie linii z Poznania do granic państwa, zapewniającej szybkie połączenie z Berlinem.

Kolejowe przewozy pasażerskie

Ruch pociągów pasażerskich skoncentrowany jest przede wszystkim na głównych liniach kolejowych prowadzących do stolicy województwa. Największe obciążenie ruchem pociągów pasażerskich wynosi:

- 1) powyżej 90 składów na dobę – na linii kolejowej nr 3 (E20) na odcinku Poznań – Warszawa,
- 2) od 60 do 80 pociągów na dobę – na liniach kolejowych nr 351 (E59) na odcinku Szczecin – Poznań, nr 353 Poznań – Gniezno – Inowrocław oraz nr 3 (E20) na odcinku Poznań – Rzepin,
- 3) od 40 do 60 pociągów na dobę – na liniach kolejowych nr 271 (E59) na odcinku Poznań – Wrocław i nr 272 Poznań – Ostrów Wielkopolski – Kępno,
- 4) od 10 do 40 pociągów na dobę – na pozostałych liniach regionalnych⁶⁷.

Pozytywnym zjawiskiem jest sukcesywna poprawa jakości taboru kolejowego i zwiększanie częstotliwości połączeń o charakterze regionalnym. Modernizacja i zakup nowych składów realizowane w ostatnich latach wpływa na skrócenie czasu przejazdu i podniesienie komfortu podróżowania, co w połączeniu z rozkładem kursowania pociągów lepiej dostosowanym do relacji regionalnych zwiększa konkurencyjność transportu kolejowego.

Transport lotniczy

Jedynym w Wielkopolsce lotniskiem obsługującym ruch pasażerski i towarowy w relacjach krajowych i międzynarodowych jest Port lotniczy Poznań-Ławica im. Henryka Wieniawskiego. W 2016 roku odprawionych zostało 1,7 mln pasażerów (7 miejsce w kraju) przy możliwościach przepustowych lotniska na poziomie 3 mln pasażerów rocznie⁶⁸.

W POM zlokalizowane jest również 1 lotnisko sportowe w Kobylnicy (gm. Swarzędz) oraz 6 lądowisk prywatnych. Występują ponadto lądowiska o charakterze sanitarnym zlokalizowane przy obiektach szpitalnych⁶⁹.

Transport wodny

Transport wodny w POM nie jest wykorzystywany powszechnie, zgodnie z istniejącymi możliwościami. Przez Poznański Obszar Metropolitalny przebiega droga wodna Warta o znaczeniu regionalnym. Rzeka stanowi fragment tzw. „Wielkiej Pętli Wielkopolski”, jako szlaku żeglugi śródlądowej. Na terenie POM zlokalizowane są przystanie żeglarskie i kajakowe, a także utworzonych jest 7 stanic turystycznych i przystani wodnych od Stobnicy po Śrem. W celu zwiększenia atrakcyjności turystycznej położonego na obszarze POM odcinka „Wielkiej Pętli Wielkopolskiej” niezbędne jest jego dalsze wyposażenie w nowe punkty obsługi turystów oraz zapewnienie niezbędnego zaplecza sanitarnego i technicznego. Warta w granicach POM nie jest obecnie wykorzystywana do celów gospodarczych.

Węzły transportowe

Głównym węzłem transportowym województwa jest Poznań położony na przecięciu głównych szlaków komunikacyjnych. W stolicy regionu zbiegają się najważniejsze dla obsługi województwa, a także posiadające znaczenie krajowe i międzynarodowe linie kolejowe (nr: 3, 271, 351, 353) oraz drogi kołowe (A2, S5, S11, 92, 32, 15). Funkcjonuje tu międzynarodowy port lotniczy oraz terminale przeładunkowe. Międzynarodową rangę nadaje Poznaniowi położenie na przecięciu dwóch transeuropejskich korytarzy transportowych. Węzłem transportowym istotnym dla województwa wielkopolskiego i POM są także Września i Nowy Tomyśl.

W okolicach Poznania funkcjonują centra logistyczne zapewniające kompleksową obsługę towarów w zakresie ich składowania i magazynowania, spedycji, dystrybucji, przeładunku i transportu (Poznań, Kórnik, Swarzędz, Tarnowo Podgórne).

Obserwuje się wzrost znaczenia transportu intermodalnego polegającego na wykorzystaniu jednej jednostki transportowej (np. kontenera, nadwozia wymiennego) i przynajmniej dwóch różnych środków transportu. W POM transport intermodalny realizowany jest w oparciu o komunikację drogową i kolejową z wykorzystaniem pięciu terminali intermodalnych: Gądki (gm. Kórnik), Poznań – Franowo, Poznań – Rudnicze, Swarzędz, Szamotuły. Ponadto na terenie POM znajdują się dwa nieeksploatowane obecnie terminale posiadające niezbędną infrastrukturę dla obsługi intermodalnej: Kobylnica (gm. Swarzędz) i Poznań – Garbary.

9. TRANSPORT ZBIOROWY

Zapewnienie sprawnego transportu pasażerów jest jednym z trudniejszych problemów organizacyjnych w obszarach metropolitalnych. Rozrastanie się metropolii na dużych przestrzeniach, wymusza codzienne przemieszczanie mieszkańców, często na znaczne odległości. W obecnych tendencjach rozwoju systemów transportowych zdecydowanie preferuje się środki transportu zbiorowego i ograniczanie transportu samochodowego. Obecnie na terenie POM w ruchu pasażerskim funkcjonują 103 stacje i przystanki kolejowe. Prawie wszystkie miasta powiatowe, znajdujące się w granicach POM, posiadają czynne połączenie kolejowe z Poznaniem, wyjątek stanowi jedynie miasto Śrem. Odsetek zabudowy mieszkaniowej znajdującej się w poszczególnych strefach dostępu do kolei wynosi odpowiednio 17,7% dla strefy dostępu o zasięgu 1 km i 63,1% dla strefy dostępności o promieniu 3 km. Istniejące przystanki kolejowe mogą obsłużyć około 81,9% ludności POM oraz niespełna 30% powierzchni zabudowy mieszkaniowej. Promienisty układ linii kolejowych stanowi znaczny atut dla funkcjonowania kolei regionalnej, zapewniającej dojazd ludności POM z obszarów podmiejskich. Ograniczeniem dla rozwoju komunikacji zbiorowej opartej o kolej jest niewystarczająca przepustowość linii kolejowych, w tym w szczególności linii nr E20 i E59.

Największymi generatorami ruchu w POM są Poznań, miasta powiatowe oraz większe miejscowości gminne, a sieć kolejowa stanowi istotny potencjał rozwojowy, który jest nadal wykorzystywany w małym stopniu. Zmiana roli kolei w POM jest możliwa między innymi poprzez wprowadzenie połączeń o znaczeniu metropolitalnym, charakteryzujących się dużą częstotliwością, krótkim czasem przejazdu z wykorzystaniem nowoczesnego lekkiego taboru. Stacje i przystanki kolejowe powinny w wyznaczonych miejscach pełnić rolę punktów przesiadkowych.

Poza obszarami dostępu do kolei dużą rolę w komunikacji zbiorowej na terenie Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego odgrywa komunikacja autobusowa, realizowana przez podmioty o różnym zasięgu działalności. Porównując alternatywne drogi dojazdu do Poznania (kołowe i szynowe), należy stwierdzić, że w większości przypadków kolej uzyskuje przewagę czasową. Na niekorzyść komunikacji autobusowej działają ograniczenia prędkości w strefie podmiejskiej Poznania, wynikające z problemu zatłoczenia drogowego, oraz częsty brak bezpośrednich połączeń autobusowych do centrum miasta. Obszar oddziaływania komunikacji autobusowej obejmuje ponad 50% powierzchni POM. Zauważa się słabe skomunikowanie podmiejskich linii autobusowych ze stacjami i przystankami kolejowymi na terenie POM, przez co ograniczona jest możliwość zmiany środka transportu w czasie podróży.

Zasięg oddziaływania sieci komunikacji miejskiej w Poznaniu obejmuje 42,5% powierzchni miasta (sieć tramwajowa – 14,5%, autobusowa – 37,4%). Dostępność do przystanków komunikacji zbiorowej w Poznaniu jest dobra, szczególnie w obszarze centrum miasta, jedynie w dzielnicach peryferyjnych przystanki zlokalizowane są w większej odległości. W planach rozbudowy istniejącej sieci tramwajowej w stolicy województwa przewiduje się inwestycje, mające znaczenie w obszarze metropolitalnym w procesie integracji różnych form transportu, umożliwiające perspektywiczne planowanie nowych punktów przesiadkowych, w tym w powiązaniu z koleją. Na terenie miasta punktami przesiadkowymi powinny być głównie dworce i węzły przesiadkowe z dostępem do sieci tramwajowej oraz sieć parkingów w systemie Park&Ride.

10. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Zaopatrzenie w wodę

W całym POM stopień rozwoju sieci wodociągowej należy uznać za zadowalający. Wszystkie gminy obszaru metropolitalnego są zwodociągowane. Najbardziej rozbudowanym systemem wodociągowym w POM i Wielkopolsce jest Poznański System Wodociągowy (PSW), dostarczający wodę dla 22,8% mieszkańców województwa, zamieszkujących Poznań oraz częściowo okoliczne gminy. PSW korzysta z 4 ujęć wody i 3 stacji uzdatniania wody zlokalizowanych w Poznaniu, Mosinie, Gruszczyń (gm. Swarzędz). Obszar niezaopatrywany z PSW obsługują lokalne stacje gminne.

Strategicznymi ujęciami wód dla POM są ujęcia Mosina – Krajkowo i Poznań Dębina. Problemem pozostają nie w pełni realizowane ustalenia dotyczące ochrony zasobów wód infiltracyjnych z rzeki Warty, co może przekładać się na jakość wód oraz dostępność terenową dla budowy nowych ujęć wody dla całego POM.

Odprowadzanie ścieków

W miastach POM średni udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej wynosi 91,3% przy jedynie 57,2% udziale korzystających na obszarach wiejskich. W obszarze metropolitalnym zlokalizowanych jest 112 komunalnych oczyszczalni ścieków, w tym 79 oczyszczalni biologicznych oraz 33 oczyszczalnie z podwyższonym usuwaniem biogenów. Istniejący system kanalizacji sanitarnej, zapewnia efektywne odprowadzanie ścieków. Wymaga on jednak ciągłej modernizacji i rozbudowy. Szczególnie system kanalizacji ogólnospławnej jest systemem wymagającym modernizacji i remontów oraz, w miarę możliwości, przebudowy na system rozdzielczy. Docelowego rozwiązania wymaga gospodarka osadami na istniejących oczyszczalniach ścieków. System kanalizacji ogólnospławnej i sanitarnej wymaga uzupełnień sieciowych oraz ciągłego zakresu remontów, wynikających ze zużycia technicznego.

Elektroenergetyka

System elektroenergetyczny tworzą: 3 linie elektroenergetyczne 400 kV (Poznań Plewiska – Kromolice – Ostrów Wielkopolski, Poznań Plewiska – Kromolice – Konin, Poznań Plewiska – Krajnik), 4 linie o napięciu 220 kV (Plewiska – Czerwonak, Czerwonak – Pątnów, Plewiska – Piła Krzewina, Plewiska – Polkowice oraz 1 linia 400 kV czasowo pracująca na napięciu 220 kV (Plewiska – Poznań Południe – Kromolice – Konin) wraz z czterema stacjami elektroenergetycznymi najwyższych i wysokich napięć. Obiekty te umożliwiają wyprowadzenie mocy elektrycznej z elektrowni: Dolna Odra, Turów, Bełchatów, Pątnów I, Pątnów II, Adamów i Konin. Istniejące stacje elektroenergetyczne 400/220/110 kV i 220/110 kV poprzez sieć dystrybucyjną (obiekty o napięciu 110 kV i niższym) przesyłają energię elektryczną do odbiorców na terenie województwa.

Linie napowietrzne wysokiego napięcia oraz 49 głównych punktów zasilania cechuje zróżnicowany stan techniczny. Sieć dystrybucyjna średniego i niskiego napięcia wraz z urządzeniami sieciowymi jest mocno wyeksploatowana i w większości wymaga modernizacji i przebudowy. Konieczny jest dalszy rozwój systemów przesyłowych energii elektrycznej, rozbudowa i modernizacja sieci dystrybucyjnych. Niezbędne jest zwiększenie przepustowości linii elektroenergetycznych i ograniczenie przesyłu energii liniami 110 kV na dalekie odległości.

Największą elektrociepłownią funkcjonującą w POM, obok zakładów o znaczeniu lokalnym, jest ZEC Karolin w Poznaniu, o zainstalowanej mocy cieplnej 1212,5 MWt i mocy elektrycznej 283,5 MWe.

Energetyka odnawialna

Odnawialne źródła energii, które potencjalnie mogą być wykorzystane na terenie POM, to: energia wiatru, energia geotermalna, energia wód, energia słoneczna, a także energia pochodząca z biomasy oraz biogazu. Energia odnawialna pochodząca z siły wiatru jest uzyskiwana w 9 gminach. W Poznaniu funkcjonuje Instalacja Termicznego Przekształcania Odpadów Komunalnych, służąca przede wszystkim poprawie efektywności gospodarki odpadami, ale również do produkcji energii elektrycznej i cieplnej⁷⁰. POM posiada dobre warunki do rozwoju energetyki geotermalnej. Znaczna część obszaru, ze względu na występowanie wód termalnych w zbiorniku kredy i jury dolnej, stwarza możliwość ich zastosowania w balneoterapii i rekreacji⁷¹. Wody geotermalne wykorzystywane są w dwóch

wodnych kompleksach rekreacyjno-sportowych („Termy Maltańskie” w Poznaniu i „Tarnowskie Termy” w Tarnowie Podgórnym)⁷². Niewielkie zasoby wodne stanowią ograniczenia dla rozwoju energetyki wodnej. Wykorzystanie energetyczne rzek związane jest jedynie z funkcjonowaniem 6 małych elektrowni wodnych (MEW). POM posiada jednorodne warunki dla rozwoju energetyki słonecznej. Kolektory słoneczne i ogniwa fotowoltaiczne mogą być uzupełnieniem systemów ogrzewania lub umożliwić produkcję energii elektrycznej na obszarach pozbawionych bezpośredniego zasilania z sieci elektroenergetycznych⁷³. Źródłem pozyskiwania biogazu mogą być natomiast oczyszczalnie ścieków, składowiska odpadów i fermy hodowlane⁷⁴. Największa elektrownia realizująca technologię współspalania biomasy z paliwami konwencjonalnymi działa w Zespole Elektrociepłowni Veolia w Poznaniu. Na obszarze POM funkcjonują 4 elektrownie biogazowe przy oczyszczalniach ścieków (Koziegłowy, Poznań, Śrem, Gniezno), 2 elektrownie wykorzystujące biogaz składowiskowy oraz 2 biogazownie rolnicze.

Gazownictwo

W granicach obszaru metropolitalnego znajdują się ważne gazociągi tranzytowe i przesyłowe oraz istniejące i projektowane węzły przesyłowe. Głównym elementem systemu gazociągów jest czynny gazociąg tranzytowy wysokiego ciśnienia DN1400 „Jamał” łączący Rosję z Europą Zachodnią.

Część południowo-zachodnia obszaru metropolitalnego jest zaopatrywana ze źródeł miejscowych, za pośrednictwem węzła w Snowidowie w gminie Grodzisk Wielkopolski.

POM posiada rozwinięty system gazociągów gazu zaazotowanego, pracujący w oparciu o lokalne złoża gazu ziemnego. Obejmuje on gazociągi dalekosiężne oraz sieć gazociągów kopalnianych łączących poszczególne obiekty systemu: mieszalnię gazu w Grodzisku Wielkopolskim, węzeł w Kotowie wraz z Odazotownią w Grodzisku Wielkopolskim, Podziemny Magazyn Gazu „Bonikowo”, a także kopalnie gazu ziemnego znajdujące się w obszarach górniczych.

W obszarze metropolitalnym występują zróżnicowane możliwości zaopatrzenia w gaz. Średnioważony stopień gazyfikacji całego POM wynosi ok. 69,50%. Dostęp do sieci gazowej był najniższy w gminach miejsko-wiejskich 56,0%, najwyższy natomiast w gminach miejskich 89,5%. Północną część obszaru metropolitalnego cechuje niższy stopień dostępu do sieci gazowej. Dla zapewnienia równomiernego zaopatrzenia w gaz całego obszaru metropolitalnego zakłada się realizację sieci nowych gazociągów przesyłowych oraz dystrybucyjnych.

Infrastruktura przesyłu paliw

Przez POM przebiega ropociąg tranzytowy „Przyjaźń” relacji Rosja – Niemcy, który nie jest jednak związany z gospodarką regionu. Wśród innych elementów wskazać należy ruropociąg produktowy z Płocka do bazy paliw w Rejewcu Poznańskim w gminie Skoki (Baza Paliw nr 4 OLPP).

Infrastruktura teleradiowa

Sieć infrastruktury teleradiowej składa się z 19 linii radiowych, łączących ze sobą stacje nadawcze i odbiorcze znajdujące się na terenie Wielkopolski i województw ościennych. Najważniejsze urządzenia infrastruktury teleradiowej to: Telewizyjne Ośrodki Nadawcze w Obornikach i Poznaniu, Stacje Linii Radiowych w: Szamotułach, Poznaniu, Radiowo-Telewizyjne Centra Nadawcze w Śremie i Gnieźnie – Chojnej oraz Radiowy Obiekt Nadawczy w Wągrowcu.

Gospodarka odpadami⁷⁵

Zgodnie z Planem gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2022 na obszarze POM znajduje się 6 regionów gospodarowania odpadami komunalnymi (RGOK), w których realizacja założeń systemu bazuje na regionalnych oraz zastępczych instalacjach do przetwarzania odpadów komunalnych. W POM funkcjonują: 1 instalacja do termicznego przekształcania odpadów komunalnych, 3 instalacje do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, 3 składowiska odpadów inne niż niebezpieczne i obojętne oraz 3 instalacje do przetwarzania odpadów zielonych i innych bioodpadów. Ponadto w regionach gospodarki odpadami komunalnymi planowanych jest 5 regionalnych instalacji.

W 2016 roku w granicach POM zlokalizowanych było⁷⁶:

- 1) 16 składowisk odpadów komunalnych będących w fazie eksploatacji, w tym: 13 składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne przyjmujące odpady komunalne, 2 składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, w gminie Kościan i Września, nie przyjmujące odpadów (składowiska posiadaj decyzje na zamknięcie wydane w 2014 i 2016 r),
- 2) 1 składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne nieprzyjmujące odpadów komunalnych w gminie Śrem,
- 3) 19 instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów poza składowaniem, w tym: 10 sortowni odpadów komunalnych i odpadów z selektywnej zbiórki, 8 kompostowni odpadów komunalnych i 1 instalacja termicznego przekształcania odpadów komunalnych.

Ponadto na obszarze POM funkcjonowały instalacje do przetwarzania głównych strumieni odpadów niebezpiecznych i pozostałych⁷⁷: 29 stacji demontażu pojazdów, 7 instalacji do przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, 6 instalacji do recyklingu zużytych opon, 3 instalacje do odzysku i recyklingu papieru, 3 instalacje do recyklingu szkła, 11 instalacji do odzysku i recyklingu metali, 2 instalacje do przetwarzania osadów ściekowych, 1 spalarnia i współspalarnia odpadów innych niż komunalne.

11. OBRONNOŚĆ I BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Tereny zamknięte

Na obszarze POM zlokalizowane są tereny zamknięte Ministerstwa Obrony Narodowej o charakterze zastrzeżonym ze względu na obronność i bezpieczeństwo państwa. Ich łączna powierzchnia wynosi 9 470 ha. Określone zostały przez właściwych ministrów i kierowników urzędów centralnych, zgodnie z Decyzją Nr 42/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 4 marca 2016 r. (Dz. U. Ministerstwa Obrony Narodowej z 2016 r. poz. 25 ze zmianami (załącznik nr 1).

Część terenów zamkniętych posiada wyznaczone strefy ochronne, należą do nich:

- 1) kompleks wojskowy K-8652 Borówiec (magazyn lotniczych środków bojowych, gm. Kórnik),
- 2) kompleks wojskowy K-1795 Śrem (garnizonowa strzelnica szkolna, rzutnia granatów bojowych oraz strzelnica pistoletowa wraz ze strefą bezpieczeństwa).

Wyznaczono ponadto obszary ograniczonego zainwestowania dla:

- 1) kompleksu wojskowego K-7887 Babki (gm. Mosina),
- 2) kompleksu wojskowego K-7096 Rogalin (gm. Mosina).

W granicach województwa wielkopolskiego Decyzjami Lokalizacyjnymi Komisji Planowania przy Radzie Ministrów ustanowione zostały planowane obszary i obiekty wraz ze strefami ochronnymi, służące poprawie bezpieczeństwa i obronności kraju:

- 1) strefa ochronna ustanowiona decyzją lokalizacyjną Komisji Planowania przy Radzie Ministrów Nr 61/74 z dnia 18 czerwca 1974 r. dla kompleksu wojskowego nr 2201 Biedrusko,
- 2) strefa ochronna ustanowiona decyzją lokalizacyjną Komisji Planowania przy Radzie Ministrów Nr 019/82 z dnia 29 lipca 1982 r. dla kompleksu wojskowego nr 6035 Poznań-Krzesiny,

W związku z funkcjonowaniem lotniska wojskowego Poznań-Krzesiny wyznaczona została przestrzeń operacyjna do awaryjnego zrzutu podwieszonych samolotów, zgodnie z Zarządzeniem Nr KIN-I.4102.10.2013.5 Wojewody Wielkopolskiego z dnia 17 grudnia 2014 r. w sprawie przyjęcia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w gminie Kórnik, obręb Kamionki, wyznaczonego dla przestrzeni operacyjnej do awaryjnego zrzutu podwieszonych samolotów, związanej z funkcjonowaniem lotniska wojskowego Poznań – Krzesiny.

Obiekty lotnictwa wojskowego

W granicach POM zlokalizowane jest lotnisko wojskowe Poznań-Krzesiny, wpisane do rejestru lotnisk i lądowisk wojskowych decyzją nr 26/Org./SSRSLSZRP Ministra Obrony Narodowej z dnia 19 sierpnia 2013 r., jako lotnisko lotnictwa państwowego klasy I. Dla lotnisk wojskowych ustanowione zostały powierzchnie ograniczające lotnisk

lotnictwa państwowego dla samolotów klasy I o parametrach zgodnych z załącznikiem nr 13 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2003 r. w sprawie warunków, jakie powinny spełniać obiekty budowlane oraz naturalne w otoczeniu lotniska" (Dz. U. z 2003 r. nr 130, poz. 1192 ze zmianami)

Ponadto w ciągu autostrady A2 zlokalizowany jest Drogowy Odcinek Lotniskowy Września (DOL – Września).

Obszary ograniczonego użytkowania wokół lotnisk wojskowych

Na obszarze województwa wielkopolskiego ustanowiono obszar ograniczonego użytkowania wokół lotniska wojskowego w Powidzu (Uchwała Nr XVI/442/16 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 21 marca 2016 r. z późniejszymi zmianami), którego granice częściowo znajdują się w obszarze metropolitalnym (na terenie gm. Czarniejewo)

W odniesieniu do lotniska wojskowego Poznań – Krzesiny, w związku ze zmianami przepisów prawa, istniejący dotychczas obszar ograniczonego użytkowania ustanowiony Rozporządzeniem nr 40/07 Wojewody Wielkopolskiego z dnia 31 grudnia 2007 r. w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego Poznań-Krzesiny (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2008 r. nr 1, poz. 1) stracił swoją moc prawną z dniem 15 listopada 2008 r. (postanowienie Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 10 października 2010 r. sygn.IIOSK548/09).

Zadania rządowe związane z obronnością kraju

Na obszarze POM zlokalizowana jest infrastruktura wojskowa związana ze strukturą organizacyjną i dyslokacją Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz potrzebami Organizacji Sojuszu Północnoatlantyckiego (NATO). Obejmuje ona następujące obiekty:

- 1) infrastrukturę dla sił wzmocnienia NATO – lotnisko Poznań – Krzesiny,
- 2) infrastrukturę dla sił wzmocnienia NATO – składnica Materiałów Pędnych i Smarów w miejscowości Porążyn (gm. Opalenica),
- 3) infrastrukturę dla systemu dowodzenia i kontroli w Babkach (gm. Mosina).

Obszary ograniczonego użytkowania dla obiektów cywilnych

Wśród najważniejszych uwarunkowań wynikających z funkcjonowania obiektów cywilnych w obszarze metropolitalnym wskazuje się ustanowienie obszarów ograniczonego użytkowania dla:

- 1) lotniska Poznań-Ławica w Poznaniu (Uchwała Nr XVIII/302/12 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 30 stycznia 2012 r., Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2012 r. poz. 961),
- 2) drogi wojewódzkiej nr 184 po rozbudowie na odcinku Pamiątkowo-Przeźmierowo (Uchwała Nr XV/124/IV/2012 Rady Powiatu w Poznaniu z dnia 8 lutego 2012 r., Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2012 r. poz. 1247),
- 3) drogi wojewódzkiej nr 196 od km 4 + 260 do km 4 + 340 na odcinku w sąsiedztwie Gimnazjum im. Jana Pawła II w Czerwonaku (Uchwała Nr VIII/75/V/2015 Rady Powiatu w Poznaniu z dnia 17 czerwca 2015 r., Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2015 r. poz. 4069).

Występują ponadto ograniczenia związane z wyznaczonymi powierzchniami ograniczającymi wysokość zabudowy i obiektów naturalnych dla lotnisk i lotniczych urządzeń naziemnych oraz strefą ograniczonego zainwestowania od radaru meteorologicznego w Wysogotowie.

Kolejowe tereny zamknięte

Na obszarze POM do terenów zamkniętych, zastrzeżonych ze względu na obronność i bezpieczeństwo państwa, zaliczono tereny, na których usytuowane są linie kolejowe określone w załączniku do Decyzji nr 3 Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 24 marca 2014 r. ze zmianami.

Zagrożenie i ryzyko powodziowe

W granicach POM we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego⁷⁸ wyznaczone zostały obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi. Są to obszary, na których istnieje znaczące ryzyko powodzi lub jest prawdopodobne wystąpienie znaczącego ryzyka powodzi. Do rzek lub odcinków rzek objętych tymi obszarami należą:

- 1) Warta, Główna, Kanał Mosiński, Cybina, Wełna (dla których mapy zagrożenia powodziowego opracowano w I cyklu planistycznym, a ich przekazanie jednostkom administracji nastąpiło w dniu 15 kwietnia 2015 r.),

2) Wrześnica, Maskawa, Średzka Struga, Samica Stęszewska, Wirynka, Sama, Mała Wełna (dla których mapy zagrożenia powodziowego opracowane zostaną w II cyklu planistycznym).

Na opracowanych mapach zagrożenia powodziowego wskazane zostały następujące obszary zagrożenia powodziowego⁷⁹⁾:

- 1) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi $p=0,2\%$, czyli raz na 500 lat lub na których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia ekstremalnego,
- 2) obszary szczególnego zagrożenia powodzią, obejmujące: obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi $p=1\%$, czyli raz na 100 lat, obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi $p=10\%$, czyli raz na 10 lat, oraz obszary, między linią brzegu w wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano trasę wału przeciwpowodziowego,
- 3) obszary obejmujące tereny narażone na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego.

Wskazać należy, że dla części gmin określono bardzo wysoki i wysoki poziom zintegrowanego ryzyka powodziowego (kombinacji prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi i negatywnych skutków powodzi dla zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej). Do grupy tej należą gminy: Luboń, Oborniki, Śrem (rz. Warta), Kościan (rz. Obra), m. Poznań (rz. Warta i Główna)⁸⁰⁾.

Skutki zagrożenia powodziowego w POM z zasady są przewidywalne i nie przybierają dynamicznego przebiegu. Wynika to przede wszystkim z uwarunkowań geograficznych i geomorfologicznych regionu oraz istniejącego zabezpieczenia powodziowego. System ochrony przeciwpowodziowej w obszarze metropolitalnym tworzą m.in. wały przeciwpowodziowe, budowle hydrotechniczne, 7 zbiorników wodnych i kanały ulgi zlokalizowane w Poznaniu i Śremie. Możliwość wystąpienia powodzi w POM dotyczy stosunkowo niewielkich obszarów, zaś skala tego zjawiska przeważnie nie przybiera wymiarów klęski żywiołowej.

Ruchy masowe ziemi

Na obszarze POM występuje ponad 120 zewidencjonowanych terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz 76 osuwisk, głównie w obrębie krawędzi wysoczyzn i dolin rzecznych. Zostały one wskazane w rejestrach terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy, w obrębie powiatów: poznańskiego – gminy: Puszczykowo, Mosina, Stęszew, Pobiedziska, Swarzędz, Czerwonak, Murowana Goślina; kościańskiego – gminy: Czempień, Kościan; gnieźnieńskiego – gminy: miasto Gniezno, Gniezno, Kiszkowo; wrzesińskiego – gmina Września; średzkiego – gminy: Dominowo, Środa Wielkopolska; śremskiego – gmina Śrem; wągrowieckiego – gminy: Skoki, Wągrowiec; oraz miasta Poznań. W pozostałych powiatach obszary zagrożone osuwaniem się mas ziemnych określone są na podstawie badań archiwalnych z lat 60. XX wieku, będących w zasobach Geologa Województwa Wielkopolskiego i Państwowego Instytutu Geologicznego.

12. POLITYKI PRZESTRZENNE GMIN

Priorytetem w rozwoju każdej gminy Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego jest dążenie do postępu społecznego i gospodarczego na zasadach zrównoważonego rozwoju oraz ładu przestrzennego. Zgodnie ze studiami uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin POM tereny wskazane do urbanizacji obejmują 20,9% ogółu obszaru, tereny zieleni, czyli łąki i lasy – 29,1%, natomiast dla pozostałych funkcji (rolnictwo, wody, infrastruktura drogowa i inne) przeznaczona jest 50% powierzchni POM. Najwyższy procentowy udział w stosunku do terenów zurbanizowanych mają tereny przeznaczone pod wielofunkcyjny rozwój – 44,2%, następnie tereny mieszkaniowe – 33,5%, tereny aktywizacji gospodarczej – 15,3%, najniższy udział posiadają tereny przeznaczone pod funkcję usługową – 7%.

Gminy o wysokim udziale terenów wielofunkcyjnego rozwoju, czyli nieokreślających w jednoznaczny sposób funkcji terenu, zlokalizowane są w centralnej oraz w północno – wschodniej części POM. Wyznaczanie takich obszarów jest sposobem na prowadzenie elastycznej i liberalnej polityki przestrzennej pozwalającej na przeprowadzenie każdej inwestycji. Zagrożeniem jest jednak możliwość występowania chaosu przestrzennego oraz konfliktów funkcjonalnych.

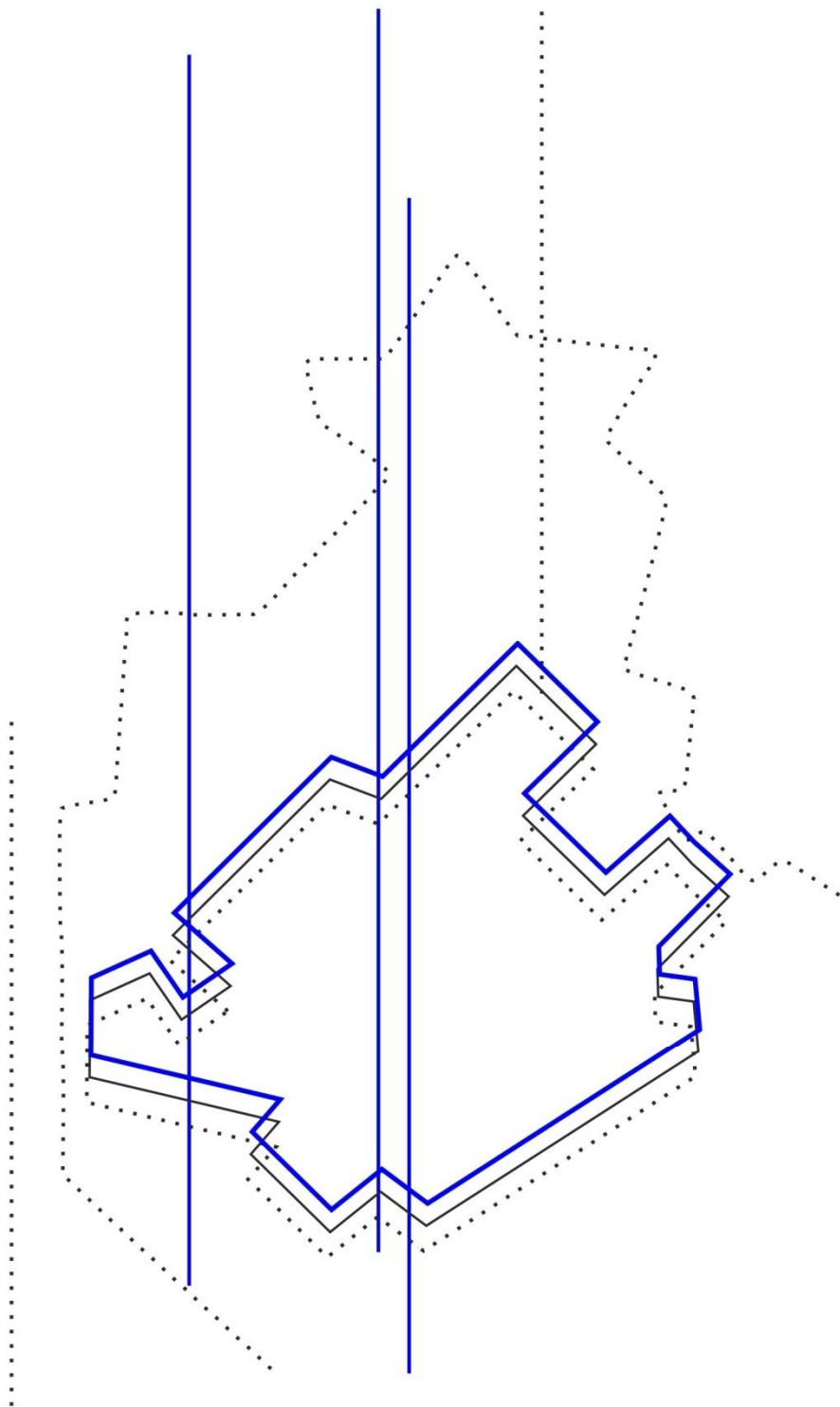
Działalność usługowa jest funkcją, która obejmuje najmniej terenów wskazanych do urbanizacji. Dominującą rolę w tej działalności wiecie miasto Poznań. Gminy, które mają porównywalnie wysoki udział terenów usługowych według zapisów studiów, zlokalizowane są w centralnej części POM.

Realizacja w 100% zamierzeń inwestycyjnych wynikających ze SUIKZP gmin, spowodowałaby ponad dwukrotny przyrost udziału terenów zurbanizowanych w powierzchni ogólnej z 8,2% do 20,9%. Dynamiczny rozwój terenów o takim przeznaczeniu charakterystyczny jest szczególnie w przypadku gmin wiejskich, położonych najbliżej Poznania. Zasadniczo intensywniejszy proces urbanizacji planowany jest przez samorządy gmin wschodniej, centralnej i zachodniej części POM. Nie bez znaczenia w planach rozwoju gmin pozostaje sieć układu komunikacyjnego dróg wojewódzkich i krajowych, które w dużym stopniu determinują politykę przestrzenną gmin, poprzez zwiększenie dostępności komunikacyjnej.

Planowany wg SUIKZP gmin rozwój terenów zurbanizowanych w POM nie jest skorelowany z prognozą demograficzną. Zbyt intensywnie planowana urbanizacja prowadzić będzie do mało efektywnego wykorzystania terenów i rozproszenia zabudowy. Największe szanse na powodzenie realizacji zamierzeń urbanizacji mają gminy położone najbliżej Poznania, gdzie prognozowany jest najwyższy przyrost liczby ludności. W gorszej sytuacji są natomiast gminy, dla których prognozuje się spadek lub brak zmian w liczbie ludności, a w których planuje się przyrost terenów zurbanizowanych o około 200% i więcej.

Jedną z podstawowych inwestycji, której realizacja należy do obowiązków samorządów w trakcie rozwoju systemu osadniczego, jest zapewnienie dostępu do dróg publicznych. Czas potrzebny na realizację dróg publicznych dla nowych obszarów zurbanizowanych w skali POM to około 39 lat. Gminy, które potrzebują najwięcej czasu na realizację inwestycji drogowych, to przede wszystkim gminy wiejskie – Łubowo, Dominowo oraz Kaźmierz. Najmniej czasu na realizację dróg publicznych potrzebują miasta obszaru metropolitalnego, a w szczególności Poznań, Puszczykowo, Kościan oraz Wągrowiec. Sytuacja ta nie wynika z wyższych możliwości budżetowych w/w miast w skali POM, lecz przede wszystkim z racjonalnych planów urbanizacji.

Obowiązki gminy, oprócz kosztów inwestycji drogowych, obejmują również wyposażenie w niezbędną infrastrukturę, zarówno techniczną, jak i społeczną. W związku z tym, koszty nowej urbanizacji w gminach, które prowadzą zbyt optymistyczną politykę przestrzenną, będą prawdopodobnie znacznie przewyższały dochody wynikające z podatków od nowych inwestycji.

**WIZJA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
POZNAŃSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO**

III. WIZJA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO POZNAŃSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO

1. GŁÓWNE CZYNNIKI KSZTAŁTUJĄCE ROZWÓJ

Dynamiczny rozwój obszaru metropolitalnego, wobec zmieniających się uwarunkowań politycznych, gospodarczych, społecznych i prawnych, zależeć będzie od wielu czynników kształtujących jego rozwój funkcjonalno-przestrzenny. Wskazano kluczowe stymulanty jak i destymulanty, które z dużym prawdopodobieństwem będą miały wpływ na rozwój obszaru metropolitalnego. Część z nich jest charakterystyczna dla procesów rozwojowych metropolii niezależnie od jej lokalizacji geograficznej:

- 1) **Miasto metropolitalne POZNAŃ**, który jako administracyjne, zarządcze, naukowe, kulturalne, sportowe, gospodarcze, finansowe i transportowe centrum regionu, o wysokiej pozycji w krajowym systemie osadniczym, będzie determinował rozwój przestrzenny obszaru metropolitalnego, wzmacniając jego znaczenie i konkurencyjność w skali kraju i Europy,
- 2) **RDZEŃ OBSZARU METROPOLITALNEGO**, który korzystając z sąsiedztwa wielkiego miasta i wykorzystując efekt skali, stanowić będzie główny potencjał przemysłowy, logistyczny i usługowy obszaru metropolitalnego,
- 3) **TERENY OTWARTE**, wykorzystując naturalne predyspozycje do zachowania krajobrazu wiejskiego, będą obszarem równoważenia procesów rozwoju gospodarczego z potrzebą ochrony rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- 4) Prawidłowo ukształtowana **SIEĆ OSADNICZA**, która pozwoli na zintegrowanie sieciowe, funkcjonalne i przestrzenne Poznania z pozostałymi jednostkami osadniczymi, a w szczególności z miastami satelitami oraz ośrodkami bezpośrednio sąsiadującymi z Poznaniem, co w efekcie przełoży się na integrację wewnętrzną i spójność terytorialną POM,
- 5) Zjawisko **MIGRACJI** stałych i okresowych, którego dynamika będzie kształtowała wzrost popytu na tereny mieszkaniowe oraz determinowała rozwój funkcjonalny poszczególnych jednostek osadniczych, w tym samego miasta metropolitalnego,
- 6) **DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA ORAZ INTEROPERACYJNOŚĆ TRANSPORTOWA**, która będzie wzmacniać powiązania wewnętrzne i zewnętrzne obszaru, tworząc warunki dla poprawy jego obsługi oraz dyfuzji rozwoju, przewagi konkurencyjnej i atrakcyjności inwestycyjnej POM,
- 7) **ZASOBY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO**, które będą równoważyły rozwój przestrzenny obszaru metropolitalnego, a poprzez świadczenia ekosystemowe kształtowały wysoką jakość życia mieszkańców,
- 8) **WALORY TURYSTYCZNE**, które będą wzmacniały integrację i rozpoznawalność obszaru metropolitalnego poprzez wykorzystanie konkurencyjnej i zróżnicowanej oferty turystyki kulturowej, biznesowej oraz kwalifikowanej,
- 9) **OBIEKTY I OBSZARY O NAJWYŻSZYCH WARTOŚCIACH KULTUROWYCH**, których właściwa ochrona i aktywne wykorzystanie, będzie kreować tożsamość i wzrost atrakcyjności Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego.
- 10) **PROCES SUBURBANIZACJI**, w jego chaotycznej formie, prowadzący m.in. do fragmentacji przestrzeni i utraty terenów otwartych, zmiany charakteru i funkcji terenów podmiejskich i wiejskich, powstawania obszarów pozbawionych zróżnicowania funkcjonalnego oraz kongestii drogowych, wpływać będzie na ograniczanie efektywności struktur osadniczych POM, spadek jakości życia jego mieszkańców i nieodwracalne zmiany w krajobrazie i środowisku przyrodniczym,
- 11) Ograniczone **ZASOBY WODY**, które stwarzają zagrożenie dla bezpieczeństwa zaopatrzenia w wodę oraz determinują rozwój branż wodochłonnych. Zasoby te wymagać będą szczególnej i efektywnej polityki ich zachowania, odtwarzania i wykorzystania,
- 12) **HAŁAS** pozostanie zjawiskiem, które w skali ponadlokalnej wpływać będzie na ograniczanie możliwości rozwoju osadnictwa, szczególnie na terenach wokółlotniskowych i wokółdrogowych,

Przyjmuje się, że wykorzystanie głównych czynników rozwoju wymagać będzie przygotowania prawnego, instytucjonalnego i organizacyjnego, gdzie kluczowe będzie wdrażanie proaktywnych form prowadzenia polityki przestrzennej. Za najważniejsze wyzwania polityki rozwoju POM uznano:

- 1) **wzmacnianie i kreowanie rozwoju funkcji metropolitalnych w Poznaniu i rdzeniu POM.** Funkcje metropolitalne, zwane także wielkomiejskimi są jednym z czynników kształtujących metropolię, decydują o jej konkurencyjności, są również impulsem rozwoju gospodarczego. Ranga metropolii i obszaru metropolitalnego jest tym większa im silniejsze są funkcje określane mianem metropolitalnych. W POM decydujący wpływ i znaczenie odgrywać będą funkcje: polityczna i administracyjna, gospodarcza, finansowa, transportowa, naukowa i szkolnictwa wyższego, kultury oraz turystyki i sportu,
- 2) **koordynowanie polityk przestrzennych samorządów lokalnych.** Realizacja spójnej polityki rozwoju przestrzennego obszaru metropolitalnego musi się odbywać z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju, przy jednoczesnym uwzględnieniu interesów poszczególnych gmin. Działania skoncentrowane muszą być na racjonalnym gospodarowaniu terenami z uwzględnieniem prognoz demograficznych oraz możliwościami istniejącej infrastruktury technicznej, a także kosztami budowy nowej infrastruktury. Koordynowanie polityki przestrzennej winno skupiać się nie tylko na obszarach inwestycyjnych, ale przede wszystkim na ochronie obszarów cennych przyrodniczo,
- 3) **budowanie spójnego systemu przyrodniczego.** W celu prawidłowego funkcjonowania przestrzeni przyrodniczej obszaru konieczne są zmiany w strukturze sieci ekologicznej, funkcjonalnej i przestrzennej POM, które zmniejszą negatywne skutki izolacji obszarów cennych przyrodniczo. System przyrodniczy stanowić będzie całość uwzględniającą powiązania przestrzenne – wewnętrzne z siecią ekologiczną miasta Poznania i zewnętrzne z systemem powiązań przyrodniczych Wielkopolski i kraju. Określone muszą zostać jego granice oraz relacje wewnętrzne między elementami systemu,
- 4) **racjonalne korzystanie z zasobów środowiska przyrodniczego.** Podstawowym zadaniem stawianym wobec obecnego i przyszłego zagospodarowania, zwłaszcza w sytuacji licznych przykładów nadmiernej eksploatacji środowiska przyrodniczego i zachwiania wielu ekosystemów niezbędnych dla życia i działalności gospodarczej człowieka będzie zachowanie najważniejszych zasobów środowiska przyrodniczego na terenie POM, których racjonalne wykorzystanie wymaga odpowiednich działań. Do najcenniejszych i strategicznych zasobów POM należą wody, rolnicza przestrzeń produkcyjna oraz lasy,
- 5) **aktywne wykorzystanie i ochronę dziedzictwa kulturowego.** Na terenie POM istnieje szereg ważnych i wyjątkowych w skali kraju i regionu obiektów kulturowych, które poprzez swoją historię powstania i funkcjonowania kształtują tożsamość regionalną Wielkopolan, opartą na tradycjach regionalnych, jej specyficznych cechach społeczno-kulturowych i gospodarczych. Aktywne wykorzystanie i ochrona potencjału kulturowego obszarów i obiektów na terenie obszaru metropolitalnego wiązać się będzie z uwzględnieniem w politykach przestrzennych samorządów lokalnych walorów i potencjału dziedzictwa, kształtującego tożsamość narodową i regionalną oraz z typowaniem nowych obiektów i obszarów do objęcia ochroną prawną wyższego rzędu,
- 6) **ochronę i kształtowanie krajobrazu.** Obszar metropolitalny ze względu na intensywny rozwój przestrzenny jest szczególnie narażony na zmiany krajobrazu. Niezbędne jest więc określenie polityki zachowania jakości przestrzeni, czyli ochrony i planowania przeobrażeń krajobrazu oraz gospodarowania nim na poziomie regionalnym. Obszar metropolitalny musi być przedmiotem wspólnej polityki krajobrazowej, gdzie wszystkie składowe przestrzeni są jednakowo ważne. Podobnie są więc traktowane uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe i kompozycyjne,
- 7) **efektywny system komunikacyjny.** Powiązanie systemu komunikacyjnego obszaru metropolitalnego z systemem międzynarodowym i krajowym będzie decydować o konkurencyjności tego obszaru. To kluczowe zadanie, realizowane jest na poziomie Planu województwa, gdzie został stworzony optymalny układ powiązań komunikacyjnych. Taki układ charakteryzuje się dobrą dostępnością komunikacyjną najważniejszych jednostek osadniczych i jednocześnie wewnętrzną spójnością pomiędzy systemem regionalnym i lokalnym, co przekładać się będzie na efektywność układu w zakresie obsługi terenów podmiejskich. Efektywność sieci drogowej w POM w zakresie dostępności czasowej musi być rozpatrywana zarówno w aspekcie dostępności centrum obszaru metropolitalnego, tj. miasta Poznania (do III ramy komunikacyjnej), jak i dostępności ośrodków lokalnych – głównych generatorów ruchu, których rolę pełnią miasta powiatowe,

- 8) **integrację transportu zbiorowego.** Polegać ona będzie na zapewnieniu odpowiedniej jakości podróży wykorzystując różne środki transportu dostępne na terenie POM. Osiągnięcie integracji systemu komunikacji zbiorowej będzie możliwe poprzez ustalenie hierarchii ważności poszczególnych podsystemów i powiązania ich organizacyjnie w taki sposób, by zagwarantować konkurencyjną alternatywę w dojazdach do miejsca docelowego dla samochodów osobowych,
- 9) **dynamiczny rozwój społeczeństwa informacyjnego.** Społeczeństwo informacyjne to takie, w którym towarem jest informacja traktowana jako szczególne dobro niematerialne, równoważne dobrom materialnym. Z pojęciem tym ściśle wiążą się techniczne narzędzia komunikacji, magazynowania i przekształcania informacji. Poznański Obszar Metropolitalny będzie miejscem kreowania i wykorzystywania informacji, a jakość zagospodarowania przestrzennego musi uwzględniać wymogi dla rozwoju nowoczesnych branż przemysłu, jednostek badawczo – rozwojowych, nowych mediów i innych elementów gospodarki opartej na wiedzy,
- 10) **efektywność gospodarki wodno-ściekowej.** Rosnąca liczba terenów zurbanizowanych, szczególnie mieszkaniowych, powoduje ograniczenia w dostępności do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, których rozwój nie nadąży za wzrostem liczby nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę. Kluczowe dla rozwoju obszaru metropolitalnego stanie się zaspokajanie szybko rosnących potrzeb zapewnienia stałych dostaw wody oraz odbioru ścieków.

2. WIZJA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Poznański Obszar Metropolitalny jest miejscem wyjątkowej koncentracji procesów urbanizacji, gdzie zgodnie z Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, główną zasadą polityki przestrzennej jest rozwój na obszarach już zainwestowanych przy wykorzystaniu narzędzi prawnych i finansowych właściwych procesom rewitalizacji i reurbanizacji. Taka polityka przestrzenna państwa wymaga, w stosunku do POM, sformułowania polityki przestrzennej definiującej wizję jego rozwoju przestrzennego.

WIZJA zagospodarowania przestrzennego POM wyraża się poprzez cel horyzontalny, którym jest ŁAD PRZESTRZENNY, rozumiany jako oczekiwany stan przestrzeni, w której jej poszczególne elementy tworzą harmonijną i spójną CAŁOŚĆ poprzez uwzględnienie w uporządkowanych relacjach uwarunkowań i wymagań funkcjonalnych, społeczno-gospodarczych, środowiskowych, kulturowych oraz kompozycyjno-estetycznych, budujących przewagę konkurencyjną obszaru metropolitalnego w skali kraju.

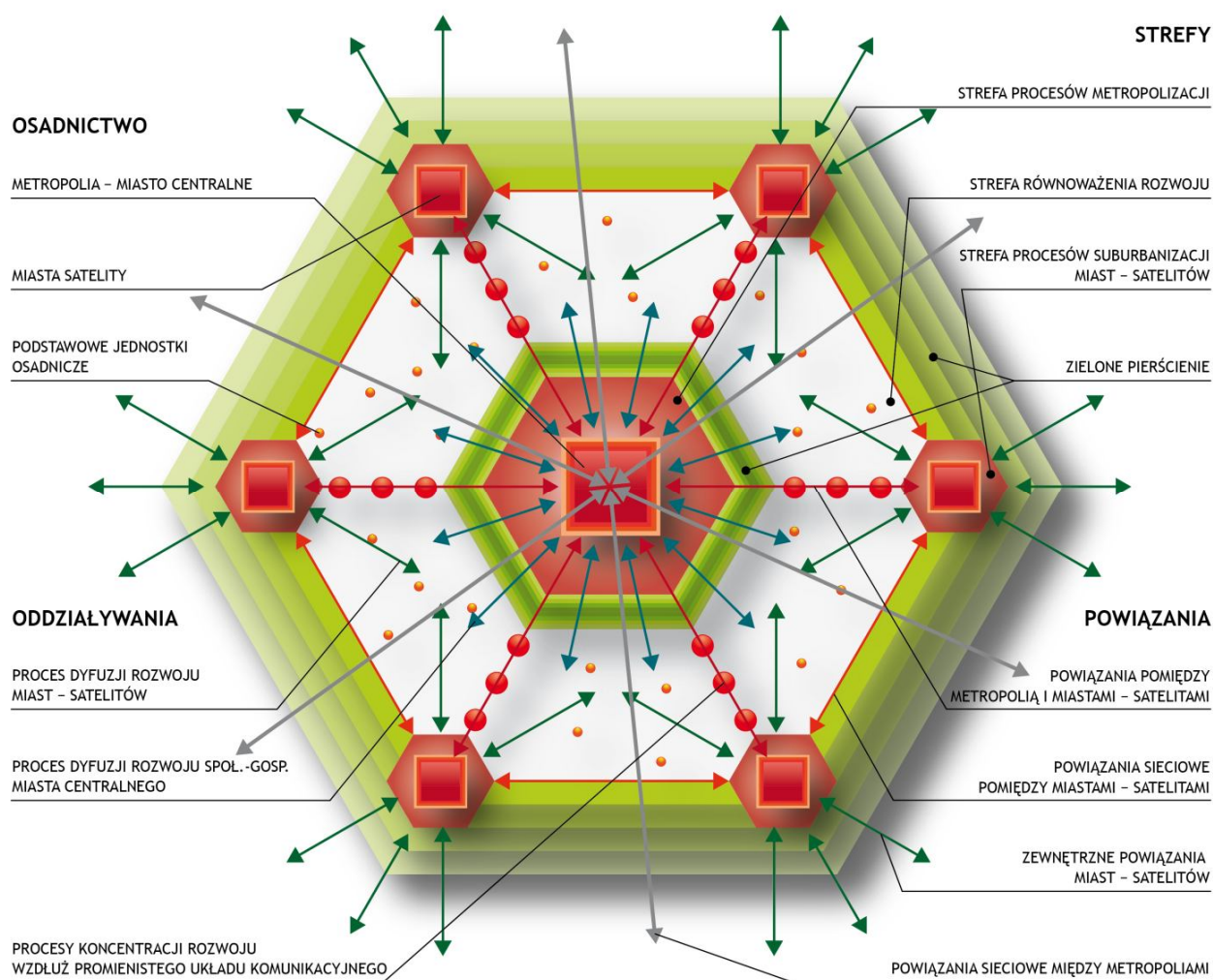
Wizja zagospodarowania przestrzennego POM zakłada optymalne ukierunkowanie rozwoju struktur osadniczych oraz budowę spójnego systemu przyrodniczego wraz z ograniczeniem suburbanizacji i antropopresji na środowisko.

3. MODEL ROZWOJU PRZESTRZENNEGO

Założenia przestrzennej organizacji wdrażania wizji Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego, zarówno w znaczeniu morfologicznym, jak i funkcjonalnym, przedstawia **MODEL ROZWOJU PRZESTRZENNEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO**, gdzie za optymalną formę opisu organizacji przestrzeni POM uznano ujęcie oparte na założeniach terytorialnego systemu społecznego⁸¹. Przyjęto, że model będzie miał charakter monocentrycznego układu konstelacyjnego, opartego o teorię ośrodków centralnych Christallera. W jego skład wchodzi metropolia jako miasto centralne, miasta powiatowe, będące satelitami metropolii oraz podstawowe jednostki osadnicze równomiernie wypełniające sieć lokalnych miast i wsi. Tak zdefiniowane elementy systemu zawierają się w strefach:

- 1) procesów metropolizacji,
- 2) procesów suburbanizacji miast – satelitów,
- 3) równoważenia rozwoju.

Trzy strefy, których geneza wynika z procesu wyznaczania granic Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego i znajduje swoje silne uzasadnienie w badaniach procesów rozwoju osadnictwa i zagadnień społeczno-gospodarczych, wzbogacona jest o czwartą strefę – **zielonego pierścienia**, która tworzy bufor między strefą procesów metropolizacji (rdzeniem obszaru metropolitalnego), a strefą równoważenia rozwoju (strefa zewnętrzna obszaru metropolitalnego). Poznański Obszar Metropolitalny jest obszarem, w którym zjawisko przekształcania środowiska przyrodniczego zachodzi w sposób dynamiczny. Chaotyczny rozwój różnych form zabudowy na obszarach podmiejskich powoduje utratę obszarów o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych oraz cennych terenów rolniczych. Dlatego też w modelu rozwoju uwzględniono zielone pierścienie, które z jednej strony stanowią „zielone płuca”, z drugiej stanowią będą rozpoznawalną przestrzennie granicę rozwoju urbanizacji i mogą się przyczynić do ograniczenia zachodzącego procesu suburbanizacji.

Ryc. 2 Teoretyczny model rozwoju Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego

Relacjami funkcjonalnymi, konstytuującymi obszar metropolitalny są powiązania sieciowe między Poznaniem, a Berlinem – metropolią o znaczeniu kontynentalnym, Warszawą – potencjalną metropolią europejską, metropoliami krajowymi: Łodzią, Trójmiastem (Gdańsk, Gdynia, Sopot), Wrocławiem, Aglomeracją Górnośląską, Szczecinem, oraz Bydgoszczą i Toruniem, a także powiązania sieciowe pomiędzy Kaliszem i Ostrowem Wielkopolskim oraz miastami subregionalnymi a miastem metropolitalnym, miastami satelitarnymi i miastem metropolitalnym oraz między miastami satelitarnymi. Budują one rzeczywiste powiązania (drogowe, kolejowe czy infrastrukturalne) oraz powiązania o charakterze społecznym (migracje, rynki usług, przestrzeń kultury) czy gospodarczym (kooperacje, koncentracje).

Tak kształtowane relacje między elementami układu systemowego POM zapewnią będą nie tylko ścisłą integrację wewnętrzną, ale również spójność terytorialną z pozostałymi subregionami Wielkopolski.

Granice obszaru metropolitalnego muszą, ze względów operacyjnych, opierać się o granice podziału terytorialnego. Procesy rozwoju obszaru metropolitalnego, jako wyjątkowy rodzaj procesów rozwoju społeczno-gospodarczego, w rzeczywistości nie uwzględniają, jako barier, granic administracyjnych. Granice POM, choć oparte o granice gmin, mają w rzeczywistości charakter granic rozmytych. Poziom ich otwartości jest wprost proporcjonalny do znaczenia miasta metropolitalnego w strukturze kraju i Europy.

Procesy przestrzenne, społeczne i gospodarcze, charakterystyczne dla dynamicznie rozwijających się obszarów metropolitalnych tworzą strefy, gdzie zachodzi silne zjawisko dyfuzji rozwoju miasta centralnego i nastąpiło odejście od dychotomicznego podziału jednostek osadniczych na rzecz kontinuum miejsko-wiejskiego (Chojnicki, Czyż 1989)⁸². W mniejszym stopniu zjawisko dyfuzji rozwoju społeczno-gospodarczej dotyczy także miast – satelitów. Dzięki temu wzmacniany jest potencjał inwestycyjny wzdłuż głównych dróg POM, gdzie występują obszary koncentracji rozwoju. Proces dyfuzji musi być wzmacniany poprzez działania planistyczne i pozaplanistyczne, właściwe władzy samorządowej i centralnej. Od nich zależeć będzie nie tylko zrównoważony rozwój całego obszaru metropolitalnego, ale i budowanie wysokiej pozycji całego regionu na tle kraju i Europy.

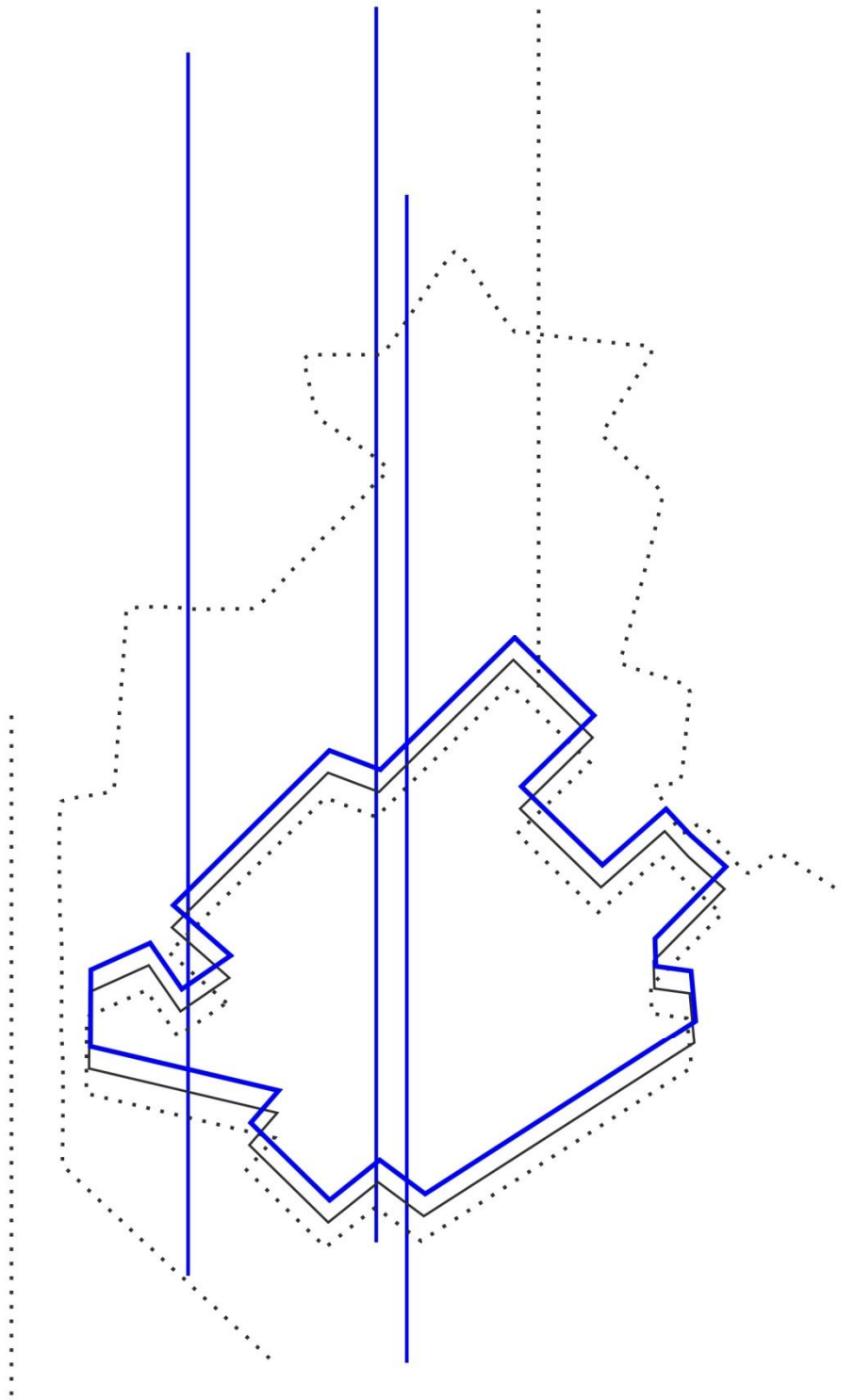
Poznański Obszar Metropolitalny, pełniący wiodącą funkcję w regionie, to terytorialny system społeczny, który budują dwie warstwy: społeczna oraz podłoża materialnego. Warstwę społeczną tego terytorialnego systemu społecznego tworzą mieszkańcy, wchodzący w skład różnych systemów społecznych. W przypadku obszaru metropolitalnego możemy mówić o tzw. społeczeństwie metropolitalnym, gdzie o dynamice miasta i regionu decyduje klasa kreatywna. Tworzą ją ludzie wykształceni, wytwarzający innowacje, stymulujący wzrost gospodarczy, zainteresowani intensywnym uczestnictwem w kulturze i życiu społecznym⁸³. Klasa ta ma szczególne znaczenie w rozwoju miast metropolitalnych. Warstwa podłoża materialnego POM obejmuje zarówno obiekty przyrodnicze, które warunkują egzystencję ludzi i są przedmiotem ich oddziaływania, jak i obiekty sztuczne będące wytworem celowej działalności ludzi. Struktura POM określona jest w modelu przez relacje i działania społeczne, gospodarcze, relacje i działania transformacyjne oraz oddziaływania przyrodniczo-ekologiczne, które określić można powiązaniem. Struktura ma charakter silnie zintegrowany, co oznacza, że zachodzą będą ścisłe i identyfikowalne zależności między społeczeństwem, systemem politycznym, gospodarką, kulturą i środowiskiem przyrodniczym. Dla rozwoju obszaru metropolitalnego istotne znaczenie mają powiązania przestrzenne. Nie mają one charakteru wiążącego i nie konstytuują systemu, jednak w dużym stopniu warunkują budowę, trwanie i kształtowanie się obszaru metropolitalnego. Strukturę obszaru metropolitalnego buduje: zhierarchizowany układ osadniczy, układy przyrodnicze oraz układy sieciowe infrastruktury technicznej oraz ich wzajemne zależności.

Odpowiednie, zgodnie z przyjętym modelem, kształtowanie struktury przestrzennej Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego, pozwoli na zrealizowanie wytyczonych celów rozwoju, przy jednoczesnym rozwoju społecznym i gospodarczym. W prawidłowym kształtowaniu struktury przestrzennej POM niezbędne jest wykorzystanie układu komunikacyjnego, jako nośnika procesów dyfuzji rozwoju przestrzennego i ekonomicznego oraz elementów infrastruktury technicznej zapewniających sprawne funkcjonowanie całego obszaru.

Wobec tak określonego systemowego charakteru Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego, przyjmuje się następujące priorytety rozwoju przestrzennego:

- 1) głównym komponentem budowy potencjału obszaru jest **miasto metropolitalne Poznań** oraz obszary bezpośrednio z nim sąsiadujące, gdzie przeważać będą intensywne formy urbanizacji. Wymaga to **współzarządzania wieloma elementami przestrzeni** – środowiskiem społecznym, gospodarczym, przyrodniczym, infrastrukturalnym i komunikacyjnym,
- 2) **powiązania wewnętrzne i zewnętrzne** oparte będą o miasta tworzące sieciowy układ miast – satelit, a miejscowości gminne będą podstawowym ogniwem **dyfuzji rozwoju**, wspomaganą przez interwencję z poziomu polityki regionalnej,
- 3) **funkcje metropolitalne**, które podlegać będą procesom dalszego rozwoju i specjalizacji, **budując przewagę konkurencyjną** POM w skali kraju i Europy,

- 4) spójny i trwały **system przyrodniczy**, który **będzie wiązał struktury** o wyjątkowych walorach środowiskowych i **ograniczał antropopresję**,
- 5) **strefowanie** polityki przestrzennej zgodnie z przyjętym modelem,
- 6) docelowy **system komunikacji** oraz efektywne **systemy infrastruktury technicznej**, które zapewnią dobrą dostępność komunikacyjną wszystkimi środkami transportu oraz bezpieczeństwo niezakłóconych dostaw surowców i energii. Wzmocni to w przyjętej perspektywie **rozwój trwałych powiązań wewnętrznych i zewnętrznych POM**,
- 7) ścisła **koordynacja** polityk i strategii poszczególnych samorządów lokalnych, uwzględniająca m.in. konieczność realizacji inwestycji celu publicznego o charakterze ponadlokalnym, a także rozwoju procesów urbanizacyjnych opartych o wskazane wyłączenia, ograniczenia i preferencje dla rozwoju przestrzennego.

CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ

IV. CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ

Sformułowana wizja rozwoju przestrzennego Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego zostanie wdrożona poprzez:

7 CELÓW POLITYKI PRZESTRZENNEJ:

- I. ROZWÓJ FUNKCJI METROPOLITALNYCH
- II. KSZTAŁTOWANIE ZIELONEGO PIERŚCIENIA METROPOLII
- III. KSZTAŁTOWANIE SPÓJNEGO SYSTEMU PRZYRODNICZEGO
- IV. ROZWÓJ EFEKTYWNEGO SYSTEMU KOMUNIKACYJNEGO
- V. ROZWÓJ ZINTEGROWANEGO SYSTEMU TRANSPORTU ZBIOROWEGO
- VI. ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO
- VII. ROZWÓJ EFEKTYWNYCH STRUKTUR OSADNICZYCH

Cele zagospodarowania przestrzennego POM pozostają spójne z celami zagospodarowania województwa oraz z ustaleniami Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020.

Cele zostały szczegółowo zdefiniowane poprzez ZASADY zagospodarowania przestrzennego oraz DZIAŁANIA planistyczne i pozaplanistyczne dla ich realizacji.

Pełne wdrożenie celów, zasad i działań polityki przestrzennej Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego wymaga:

- 1) integracji z narzędziami realizacji Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020, strategii sektorowych, planów i programów sporządzanych na poziomie regionalnym i lokalnym oraz wzajemnego uzupełniania i komplementarności działań planistycznych i pozaplanistycznych,
- 2) uwzględniania w zamierzeniach prywatnych na poziomie lokalnym potrzeb realizacji i ochrony celów publicznych,
- 3) dostosowanie tempa wdrażania celów Planu do rzeczywistych potrzeb i możliwości finansowania zadań publicznych przez samorządy, w tym szczególnie prognoz demograficznych, finansowych i gospodarczych.

W celu możliwości oceny realizacji przyjętych w Planie zagospodarowania przestrzennego POM celów polityki przestrzennej oraz sformułowania przesłanek do ewentualnych zmian przeprowadzany będzie monitoring na podstawie wskazanych w Planie wskaźników. Monitorowanie powinno obejmować także analizę otoczenia prawnego oraz zachodzących zmian uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego.

Monitoring prowadzony będzie stosownie do potrzeb i stanie się podstawą do przeprowadzenia okresowej oceny Planu zgodnie z art. 45 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 778 ze zm.).

Na potrzeby monitorowania będzie tworzona baza danych, która umożliwi obserwację zmian w zagospodarowaniu przestrzennym obszaru metropolitalnego. Dane i wyniki analiz pozwolą na ocenę realizacji celów, konfrontację z założonym modelem rozwoju POM i ewentualne rekomendacje do zmiany Planu.

Zamieszczona w opisach poszczególnych celów polityki przestrzennej lista wskaźników nie wyczerpuje parametrów, którymi można badać stan realizacji celów, dlatego też wskaźniki te mogą być uzupełniane bądź modyfikowane w zależności od potrzeb.

CEL I. ROZWÓJ FUNKCJI METROPOLITALNYCH

W granicach Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego wskazuje się tereny predysponowane dla rozwoju funkcji metropolitalnych: decyzyjnej, wiedzy, kultury, biznesu, transportu, turystyki i sportu. Przy delimitacji tych terenów uwzględniono następujące przesłanki:

- 1) koncentrację istniejących obiektów rangi metropolitalnej,
- 2) poziom rozwoju jednostek i obiektów reprezentujących funkcje metropolitalne wraz z wzajemnymi powiązaniem,
- 3) rangę i znaczenie miejsca/miejscowości w sieci osadniczej oraz układzie społeczno-gospodarczym,
- 4) położenie i dostępność komunikacyjną.

Tereny predysponowane dla rozwoju funkcji metropolitalnych wykazują, z punktu widzenia polityki regionalnej, najwyższy potencjał dla rozwoju poszczególnych typów funkcji. Ponieważ oddzielnie analizowano predyspozycje rozwoju każdej z funkcji, w układzie przestrzennym wyznaczone tereny mogą się wzajemnie pokrywać.

MIASTO POZNAŃ jest predysponowane, by na jego obszarze lokalizowane były wszystkie typy funkcji metropolitalnych. Zakłada się, że jako miasto metropolitalne rangi krajowej, siedziba władz szczebla wojewódzkiego i wiodący ośrodek społeczno-gospodarczy POM, ośrodek zachowa dotychczasową pozycję i znaczenie w układzie osadniczym Polski i możliwe będzie utrzymanie i rozwój na jego obszarze funkcji decyzyjnej.

Ze względu na istniejący potencjał naukowy oraz lokalizację licznych jednostek szkolnictwa wyższego Poznań będzie kluczowym ośrodkiem dla rozwoju funkcji wiedzy, a wysoka koncentracja obiektów zabytkowych i dóbr kultury współczesnej oraz placówek muzealnych i imprez kulturalnych rangi metropolitalnej predysponuje miasto do lokalizacji funkcji kultury. Wspieranie rozwoju tej funkcji będzie związane przede wszystkim z utrzymaniem wysokiego poziomu obiektów i oferty kulturowej wraz z promocją na arenie krajowej i międzynarodowej. W Poznaniu w stosunku do pozostałych obszarów POM najlepiej rozwinięta jest również funkcja turystyki i sportu. Wzmocniona powinna zostać rola turystyki kulturowej i biznesowej, uzupełniona ofertą sportową. Tak więc tereny predysponowane dla rozwoju funkcji turystyki i sportu będą tożsame z terenami rozwoju funkcji kultury, uzupełnione o obszary wyspecjalizowanej infrastruktury wystawienniczej, kongresowej (np. Międzynarodowe Targi Poznańskie), placówek B+R, parków i centrów naukowo-technologicznych, a także obszary i obiekty sportowe (np. INEA Stadion, Tor Regatowy Malta, Tor „Poznań” – samochodowy i motocyklowy tor wyścigowy).

Poznań jest także najważniejszym obszarem dla rozwoju funkcji biznesu, reprezentowanej przez sektor gospodarczy i finansowy. Rozwój sfery finansowej w POM związany będzie z systematycznym wzmacnianiem sektora bankowo-ubezpieczeniowego. Miasto nadal pełnić będzie rolę centrum innowacyjnej myśli technologicznej i biznesu, a funkcje te systematycznie będą rozwijane i wzmacniane. Ponadto Poznań powinien stać się głównym ośrodkiem badawczo-rozwojowym w Polsce, znaczącym zarówno w skali krajowej, jak i europejskiej.

Miasto jest także centrum transportowym o znaczeniu metropolitalnym. Atrakcyjność Poznania i POM, zarówno pod względem inwestycyjnym, jak i mieszkaniowym, dodatkowo podniesie efektywny system komunikacyjny, służący przede wszystkim mieszkańcom oraz obsługujący użytkowników zewnętrznych. Zdecydowanie konieczne jest wzmocnienie roli lotniska pasażerskiego Poznań-Ławica w układzie polskich portów lotniczych. Będzie się to wiązało m.in. z lepszą dostępnością przestrzenną, zwiększeniem liczby połączeń i liczby obsługiwanych rocznie pasażerów.

Funkcja transportowa o randze metropolitalnej wzmacniana będzie również poprzez rozwój działalności logistycznej, w tym lokalizację i modernizację terminali przeładunkowych (obecnie na terenie POM istnieją terminale przeładunkowe w miejscowościach: Gądko, Kobylnica, Swarzędz, Poznań – Garbary, Poznań-Franowo). Do korzystnych miejsc dla lokalizacji działalności logistycznej kwalifikują się głównie tereny wyposażone w infrastrukturę komunikacyjną stwarzającą możliwość rozwoju transportu intermodalnego. Wskazuje się trzy kategorie potencjalnych obszarów rozwoju działalności logistycznej:

- 5) obszary I kategorii – w rejonie istniejących bądź planowanych terminali przeładunkowych z dostępem do sieci kolejowej, w szczególności o znaczeniu międzynarodowym (Franowo, Swarzędz, Gądko, Kobylnica),
- 6) obszary II kategorii – w rejonie węzłów autostradowych i węzłów dróg ekspresowych oraz dróg i ulic w klasie technicznej GP, posiadających dostęp do sieci kolejowej. Dodatkowym atutem jest dostęp do lotniska lub drogi wodnej. Zakwalifikowano tutaj ośrodki: Września, Kostrzyn, Poznań Karolin, Środa Wielkopolska i Stęszew.

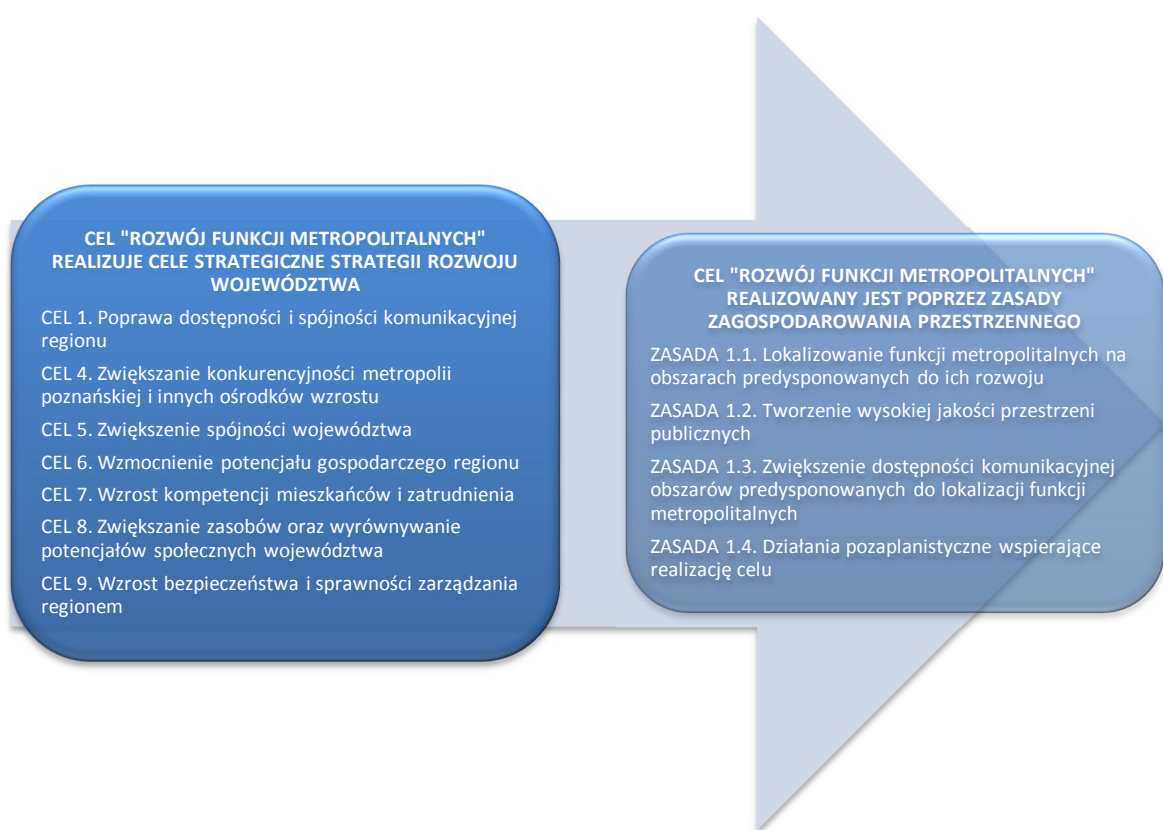
7) obszary III kategorii – w rejonie węzłów drogowych oraz dróg i ulic w klasie technicznej GP, w tym obszary związane z węzłami autostradowymi: „Poznań Wschód”, „Poznań Krzesiny”, „Poznań Komorniki”, „Poznań Zachód”, „Buk”, „Nowy Tomyśl”, z węzłami drogi S11: „Poznań Tarnowo Podgórne”, „Poznań Północ” oraz z Portem Lotniczym „Poznań – Ławica”.

Istotną rolę dla rozwoju funkcji metropolitalnych pełni i będzie pełniło miasto **GNIEZNO**, głównie ze względu na jego miejsce i znaczenie w hierarchii sieci osadniczej województwa. Gniezno, jako ośrodek rangi subregionalnej, stanie się drugim, po mieście metropolitalnym, ośrodkiem rozwoju funkcji administracyjno – politycznej w POM. Będzie także ważnym miejscem lokalizacji funkcji wiedzy i biznesu ze względu na rozmieszczenie placówek o tym charakterze, jak również korzystne położenie komunikacyjne.

Wyjątkowe znaczenie dla rozwoju funkcji kultury pełnią obszary związane z początkami Państwa Polskiego, których jednym z głównych ośrodków jest Gniezno. Znaczenie miasta oraz pozostałych miejsc takich jak: Ostrów Tumski w Poznaniu, historyczny gród na wyspie Ostrów Lednicki, Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy, Wielkopolski Park Etnograficzny w Dziekanowicach, miejsce spotkań młodzieży w Imiołkach (gm. Łubowo i Kiszkowo) powinny być stopniowo wzmacniane tak, by w krótkim czasie cały obszar związany z początkami Państwa Polskiego stał się konkurencyjny w skali kraju i Europy.

Z metropolitalną funkcją kultury związane są też kolejne obszary, wyznaczone w oparciu o ich wyjątkowe w skali kraju wartości kulturowe, tj: miasto Kórnik (Biblioteka Kórnicka PAN, Muzeum – Zamek i arboretum), Rogalin (Muzeum – Pałac oraz park wraz z największym w Europie skupiskiem pomnikowych dębów), gminy Czempień, Kościan i Śrem (zabytki kultury wiejskiej z unikatowym krajobrazem rolniczym), Nowy Tomyśl (obszar zabudowy wiejskiej XVII i XVIII – wiecznej kolonizacji olęderskiej, Muzeum Wikliniarstwa i Chmielarstwa w Nowym Tomyślu).

Ostatnią grupę terenów predysponowanych do lokalizacji funkcji metropolitalnych stanowią obszary, których znaczenie w sieci osadniczej jest mniejsze niż Poznania i Gniezna. Wyróżniają się jednak one tym, że już funkcjonują tam obiekty o randze metropolitalnej oraz charakteryzują się wyjątkowo dobrą w skali kraju dostępnością komunikacyjną. I tak dla lokalizacji funkcji wiedzy związanej z tworzeniem zaplecza badawczo-naukowego rangi metropolitalnej wskazane zostały gminy położone w strefie intensywnych procesów metropolizacyjnych – Dopiewo, Kaźmierz, Kleszczewo, Komorniki, Kostrzyn, Kórnik, Luboń, Mosina, Murowana Goślina, Pobiedziska, Rokietnica, Suchy Las, Swarzędz, Tarnowo Podgórne. Ich potencjał dla rozwoju funkcji wiedzy związany jest przede wszystkim z korzystnymi uwarunkowaniami dla dalszego rozwoju już istniejących lub nowych instytucji i działalności naukowo-badawczej, a także z bliskością zaplecza naukowo-badawczego Poznania. Za obszary o dużych predyspozycjach dla rozwoju funkcji biznesu o charakterze metropolitalnym uznano tereny położone w sąsiedztwie węzłów i skrzyżowań w obrębie dróg najwyższych klas (w tym autostrady). Lokalizację tych terenów ograniczać się jednak będzie do położenia w europejskim korytarzu transportowym II i VIa (w układzie równoleżnikowym) oraz w proponowanym krajowym korytarzu transportowym prowadzącym z północy na południe Polski. Za atrakcyjne dla rozwoju funkcji biznesu uznano gminy Września i Nowy Tomyśl, przede wszystkim z racji ich korzystnego położenia komunikacyjnego.

ZASADY I DZIAŁANIA WSPIERAJĄCE ROZWÓJ FUNKCJI METROPOLITALNYCH

ZASADA 1.1. Lokalizacja funkcji metropolitalnych na obszarach predysponowanych do ich rozwoju

- 1) wyznaczanie w lokalnych dokumentach planistycznych obszarów dla rozwoju poszczególnych typów funkcji metropolitalnych zgodnie ze wskazanymi w Planie predyspozycjami:
 - a) wykorzystanie w pierwszej kolejności obszarów już zagospodarowanych poprzez uzupełnianie zabudowy oraz obszarów zdegradowanych przewidywanych do rewitalizacji, uwzględniając zasady polityki określone dla systemu przyrodniczego (CEL III),
 - b) wykorzystywanie potencjału obiektów zabytkowych do lokalizacji funkcji metropolitalnych,
- 2) opracowanie kompleksowych strategii rozwoju infrastruktury logistycznej i wyznaczenie w lokalnych dokumentach planistycznych obszarów dla lokalizacji centrów logistycznych, w tym w szczególności terenów wolnych od zabudowy w otoczeniu linii kolejowych,
- 3) tworzenie ogólnodostępnej przestrzennej bazy informacji o dostępnych terenach predysponowanych dla lokalizacji parków przemysłowych, technologicznych i inkubatorów przedsiębiorczości oraz jednostek B+R, obiektów sportowych i rekreacyjnych o charakterze metropolitalnym,
- 4) tworzenie i wzmocnianie sieci powiązań komunikacyjnych, teleinformatycznych i administracyjnych pomiędzy terenami predysponowanymi do rozwoju funkcji metropolitalnych oraz z głównymi ośrodkami sieci osadniczej kraju i Europy,
- 5) kreowanie POM jako centrum rozwoju biznesu i wiedzy:
 - a) przygotowanie koncepcji przestrzennych związanych z rozwojem i podwyższeniem jakości sektora usług otoczenia biznesu, wzrostem udziału usług wyspecjalizowanych, w tym m.in. usług kreatywnych (design, architektura, rzemiosło artystyczne),
 - b) tworzenie aktów prawa miejscowego związanych z poprawą infrastruktury kongresowej i wystawienniczej, wzrostem udziału usług kreatywnych,

- c) przygotowanie koncepcji przestrzennych dla rozwoju turystyki biznesowej, uwzględniających potencjał Poznania jako międzynarodowego ośrodka targowego i konferencyjnego, celu indywidualnych podróży służbowych, miasta spotkań, turystyki korporacyjnej opartej na infrastrukturze rozrywkowej i walorach przyrodniczych, dziedzictwa kulturowego oraz wydarzeniach kulturalnych, uzupełnianego specjalistyczną turystyką wypoczynkową⁸⁴,
 - d) wskazywanie w lokalnych dokumentach planistycznych obszarów predysponowanych dla rozwoju szkolnictwa wyższego,
 - e) przygotowanie koncepcji zagospodarowania przestrzennego kampusów uczelni wyższych ze szczególnym uwzględnieniem tworzenia przestrzeni publicznych i powiązania z systemem transportu zbiorowego,
 - f) przygotowanie koncepcji przestrzennych wspierających działania na rzecz wzmocnienia związków nauki z biznesem, potencjału intelektualnego dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego i innowacyjnej gospodarki,
 - g) wskazywanie w lokalnych dokumentach planistycznych obszarów predysponowanych dla tworzenia parków i centrów naukowo-technologicznych, tworzenia jednostek i placówek B+R, powstawania wyspecjalizowanych instytucji umożliwiających transfer wiedzy i technologii oraz pobudzających przedsiębiorczość,
- 6) kreowanie POM jako centrum kultury:
- a) przygotowanie koncepcji przestrzennych, których celem będzie ochrona i promowanie zasobów i walorów kulturowych związanych z początkami Państwa Polskiego,
 - b) podejmowanie działań na rzecz wpisu na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego UNESCO obszarów kulturowych związanych z początkami Państwa Polskiego,
 - c) sporządzanie dokumentów planistycznych gwarantujących zachowanie walorów istniejących pomników historii (Poznań – historycznego zespołu miasta, Gnieźno – katedry pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny i św. Wojciecha, Kórnik – zespołu zamkowo-parkowego wraz z kościołem parafialnym – nekropolią właścicieli, wyspy – Ostrów Lednicki) oraz projektowanych pomników historii (zespołu pałacowo-parkowego w Rogalinie, zespołu klasztornego Cysterszek w Owińskach,
 - d) przygotowanie koncepcji przestrzennych rozwoju turystyki kulturowej związanej z początkami Państwa Polskiego, obszarem historycznego zespołu miejskiego Poznania, poznańskimi fortami, zespołem budynków stacji kolejowej Gnieźno, zespołem zamkowo-parkowym w Kórniku i pałacem w Rogalinie, w tym opracowanie spójnej regionalnej koncepcji szlaków kulturowych, poprawa i uzupełnienie infrastruktury turystycznej (np. rozwój bazy hotelowo-gastronomicznej, rozbudowa i oznakowanie sieci tras, budowa interaktywnych muzeów).

ZASADA 1.2. Tworzenie wysokiej jakości przestrzeni publicznych*

- 1) rewitalizowanie obszarów zdegradowanych w Poznaniu i Gnieźnie powiązanych funkcjonalnie i przestrzenie z potencjałem kulturowym obszaru metropolitalnego,
- 2) tworzenie nowych przestrzeni dla rozwoju kultury w Poznaniu oraz Gnieźnie,
- 3) modernizowanie i budowanie nowych obiektów sportowych o randze metropolitalnej,
- 4) wskazywanie w lokalnych dokumentach planistycznych ogólnodostępnych przestrzeni publicznych (ze szczególnym wykorzystywaniem potencjału rzek i akwenów wodnych oraz obiektów zabytkowych),
- 5) realizowanie ciągów spacerowych łączących przestrzenie publiczne,
- 6) przygotowywanie aktów prawa miejscowego, które:
 - a) zagwarantują wysokie walory i jakość przestrzeni publicznych poprzez zachowanie charakterystycznych parametrów zabudowy nawiązujących do ukształtowanej tkanki miejskiej, estetyzację przestrzeni (rewaloryzacja, renowacja obiektów zabytkowych, wprowadzenie spójnej koncepcji małej architektury, itp.) oraz zapewnienie odpowiedniego udziału funkcji usługowych,

* z uwzględnieniem potrzeb wszystkich użytkowników, w tym osób o ograniczonej mobilności i percepcji, przy wykorzystaniu zasad projektowania uniwersalnego w rozumieniu art. 2. Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1169).

- b) ograniczą w przestrzeniach publicznych ruch samochodowy na rzecz ruchu pieszego i rowerowego oraz zapewnią dobrą dostępność do transportu zbiorowego,
- c) zapewnią lokalizację parkingów w sąsiedztwie punktów przesiadkowych dobrze skomunikowanych z przestrzeniami publicznymi.

ZASADA 1.3. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej obszarów predysponowanych do lokalizacji funkcji metropolitalnych

- 1) zapewnianie szybkich powiązań komunikacyjnych z głównymi ośrodkami życia gospodarczego kraju poprzez rozwój i modernizację infrastruktury drogowej i kolejowej:
 - a) realizację inwestycji drogowych na drogach o klasie technicznej A, S i GP,
 - b) poprawę parametrów technicznych poszczególnych dróg kołowych i kolejowych,
 - c) modernizację istniejących terminali przeładunkowych i zwiększanie ich możliwości przeładunkowych,
 - d) ograniczenie barier przestrzennych przy lokalizacji bocznic kolejowych i pozyskiwaniu terenów kolejowych pod nowe inwestycje,
 - e) budowanie zintegrowanego systemu transportu zbiorowego i wspieranie mobilności pracowników.

ZASADA 1.4. Działania pozaplanistyczne wspierające realizację celu

- 1) wspieranie i rozwój technologii informacyjno-komunikacyjnych – e-mobilności oraz e-usług w obszarze metropolitalnym jako alternatywy dla tradycyjnej formy komunikacji na odległość,
- 2) budowanie systemu wspólnej promocji gospodarczej POM.

WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI CELU

Lp.	WSKAŹNIK	MIARA	ŹRÓDŁO
1.	Ruch pasażerów w portach lotniczych (przyjazdy, wyjazdy, tranzyt)	(liczba)	GUS
2.	Saldo migracji zagranicznych na pobyt stały	(liczba)	GUS
3.	Saldo migracji zagranicznych na pobyt stały na 1000 osób	(liczba/1000 lud.)	GUS
4.	Zgłoszone patenty i wzory użytkowe	(liczba)	Urząd Patentowy RP
5.	Patenty na 1000 ludności	(liczba / 1000 lud.)	Urząd Patentowy RP
6.	Placówki dyplomatyczne	(liczba)	Ministerstwo Spraw Zagranicznych
7.	Studenci na 1000 ludności	(liczba / 1000 lud.)	Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
8.	Instytucje kultury – kina, muzea łącznie z oddziałami, teatry, instytucje muzyczne (chór, filharmonia, orkiestra), obiekty działalności wystawienniczej (galerie i salony sztuki) na 1000 ludności	(liczba / 1000 lud.)	GUS
9.	Międzynarodowe imprezy sportowe w roku	(szt.)	UMWW Departament Sportu i Turystyki
10.	Imprezy wystawiennicze na MTP	(szt.)	MTP
11.	Hotele kategorii ***** obiekty ogółem	(szt.)	GUS
12.	Hotele kategorii **** obiekty ogółem	(szt.)	GUS
13.	Hotele kategorii *** obiekty ogółem	(szt.)	GUS
14.	Udzielone noclegi ogółem I-XII	(liczba)	GUS
15.	Turyści zagraniczni (nierezydenci) ogółem	(liczba)	GUS
16.	Udzielone noclegi turystom zagranicznym (nierezydentom) ogółem	(liczba)	GUS
17.	Dynamika liczby miejsc noclegowych całorocznych ogółem (rok poprzedni = 100)	(%)	GUS
18.	Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego razem na 1000 podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON	(liczba / 1000 firm)	GUS
19.	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. ludności	(liczba / 10 tys. lud.)	GUS
20.	Udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem	(%)	GUS

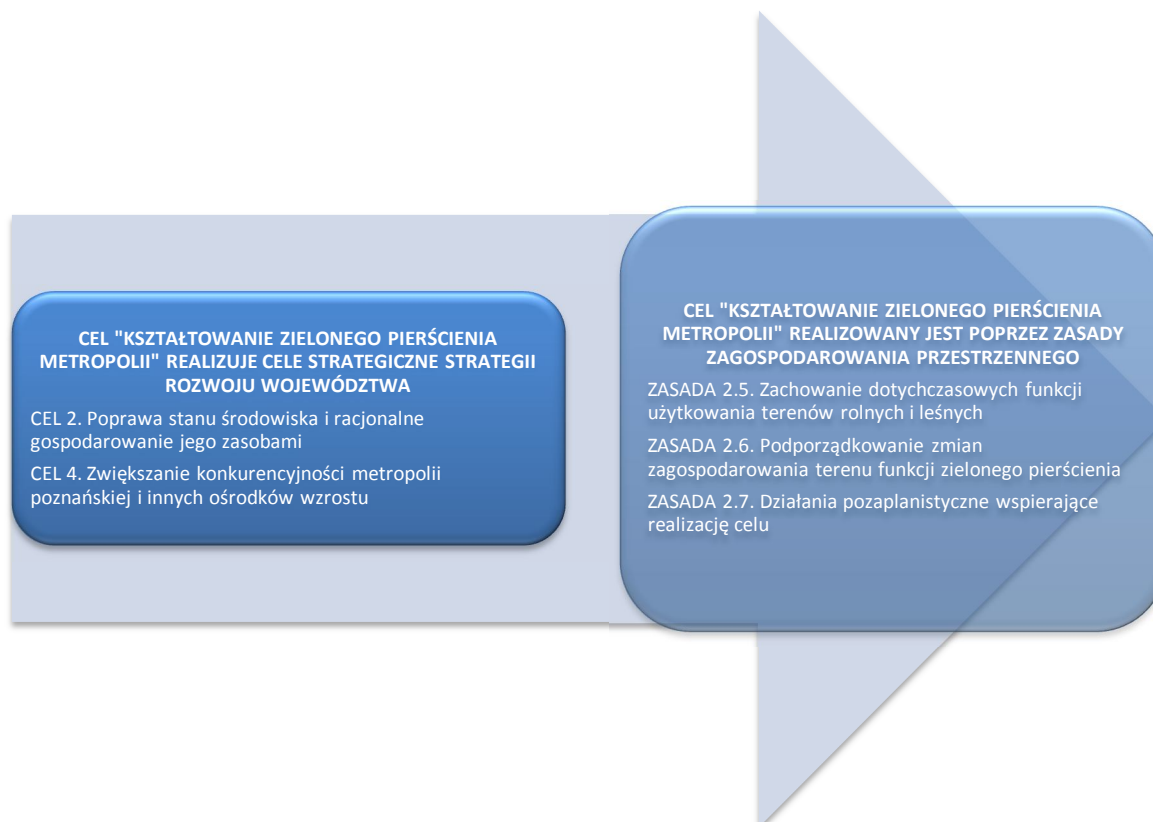
CEL II. KSZTAŁTOWANIE ZIELONEGO PIERŚCIENIA METROPOLII

W granicach Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego wskazuje się tereny kształtowania ZIELONEGO PIERŚCIENIA METROPOLII. Zielony pierścień to struktura przestrzenna otaczająca koncentrycznie Poznań, zawierająca tereny rolne, lasy oraz wody powierzchniowe, uzupełniona o łąki, ekosystemy zależne od wód (mokradła) oraz inne elementy środowiska. Jest ona powiązana funkcjonalnie z miastem poprzez klinowo-pierścieniowy system zieleni i system korytarzy ekologicznych. Pierścień buduje struktura terenów otwartych o zmiennej szerokości, składająca się głównie z obszarów o funkcji przyrodniczej, uzupełnianych innymi formami użytkowania – rolniczą i osadniczą, przy czym tereny zabudowane to głównie tereny mieszkalne o charakterze rozproszonym, stanowiące niewielki udział w obszarze zielonego pierścienia.

Strukturę zielonego pierścienia w Poznańskim Obszarze Metropolitalnym tworzą:

- 1) Wielkopolski Park Narodowy,
- 2) Rezerваты przyrody,
- 3) parki krajobrazowe,
- 4) obszary chronionego krajobrazu,
- 5) obszary Natura 2000,
- 6) kompleksy leśne i wyspy leśne,
- 7) doliny rzeczne,
- 8) tereny otwarte o charakterze rolniczym wolne od zwartej zabudowy,
- 9) tereny zabudowane.

Celem wyznaczenia zielonego pierścienia metropolii jest ograniczenie presji urbanizacyjnej na tereny podmiejskie i zapobieganie rozpraszaniu zabudowy oraz łączeniu się sąsiadujących jednostek osadniczych. Temu celowi towarzyszy funkcja społeczna, zapewniająca dostępność do terenów wypoczynku w bliskim sąsiedztwie miejsca zamieszkania, zachowanie odpowiedniej wielkości i jakości terenów otwartych, ochronę krajobrazu oraz funkcja środowiskowa, której głównym zadaniem jest ochrona terenów biologicznie czynnych, terenów o wysokiej przydatności dla gospodarki rolnej oraz wzmocnienie powiązań terenów aktywnych biologicznie.

ZASADY I DZIAŁANIA WSPIERAJĄCE KSZTAŁTOWANIE ZIELONEGO PIERŚCIENIA METROPOLII

ZASADA 2.5. Zachowanie dotychczasowych funkcji użytkowania terenów rolnych i leśnych

- 1) tworzenie aktów prawa miejscowego ograniczających presję inwestycyjną na tereny rolne i tereny pełniące funkcje przyrodnicze,
- 2) dążenie do zachowania terenów otwartych poprzez realizowanie planów miejscowych wykluczających możliwość zabudowy.

ZASADA 2.6. Podporządkowanie zmian zagospodarowania terenu funkcji zielonego pierścienia

- 1) uwzględnienie przebiegu granicy zielonego pierścienia w lokalnych dokumentach planistycznych,
- 2) zachowanie i tworzenie terenów zielonych stanowiących miejsca wypoczynku dla mieszkańców miast,
- 3) planowanie rozwoju zabudowy głównie w istniejących jednostkach osadniczych⁸⁵,
- 4) ograniczanie udziału planowanej zabudowy poza istniejącymi jednostkami osadniczymi, w przypadku planowania zabudowy na tych obszarach ograniczanie jej do ekstensywnej formy o funkcji mieszkaniowej i sportowo-rekreacyjnej,
- 5) wprowadzanie zalesień na obszarach nieużytków i gleb gruntów ornyczych o niskiej klasie bonitacji oraz zwiększanie powierzchni zadrzewień śródpolnych i zakrzewień w rejonach gleb o najwyższej wartości produkcyjnej i niewielkim wskaźniku lesistości,
- 6) budowanie systemów kanalizacyjnych i wodociągowych POM we wszystkich jednostkach osadniczych posiadających odpowiednie uwarunkowania terenowe,
- 7) zachowanie otwartej przestrzeni pomiędzy jednostkami osadniczymi, a tym samym niedopuszczanie do rozlewania się i łączenia obszarów zurbanizowanych,
- 8) wprowadzanie zieleni wokół istniejących obiektów stanowiących elementy kolizyjne w krajobrazie,
- 9) rekultywowanie i renaturalizowanie obszarów zdegradowanych i przekształconych antropogenicznie.

ZASADA 2.7. Działania pozaplanistyczne wspierające realizację celu

- 1) wdrożenie i promowanie idei zielonego pierścienia na poziomie regionalnym i lokalnym.

WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI CELU

Lp.	WSKAŹNIK	MIARA	ŹRÓDŁO
1.	Tereny zabudowane w strukturze zielonych pierścieni wg BDOT	% powierzchni ZP	BDOT
2.	Tereny wskazane do zabudowy w SUIKZP w strukturze zielonych pierścieni	% powierzchni ZP	SUIKZP

CEL III. KSZTAŁTOWANIE SPÓJNEGO SYSTEMU PRZYRODNICZEGO

W celu zapewnienia ciągłości i stabilności ekologicznej w obszarze metropolitalnym, wskazuje się w Planie tereny kształtowania spójnego systemu przyrodniczego. System ten jest układem wzajemnie powiązanych ze sobą obszarów, pełniących funkcję środowiskotwórczą, ważnych dla zachowania i ochrony ekosystemów oraz gatunków. System przyrodniczy uwzględnia powiązania przestrzenne z siecią ekologiczną miasta Poznania i zewnętrzne, z systemem powiązań przyrodniczych Wielkopolski i kraju.

Elementami strukturalnymi systemu są tereny o najwyższych walorach przyrodniczych, posiadające priorytetowe znaczenie dla stabilności systemu przyrodniczego POM, zdefiniowane jako **OBSZARY KLUCZOWE**. Układają się one niemal koncentrycznie wokół miasta metropolitalnego, okalając je od północy, północnego wschodu, wschodu i południa i zapewniając powiązania przyrodnicze z pozostałymi obszarami województwa wielkopolskiego. Dla POM, obok wskazanych w PZPWW obszarów węzłowych i korytarzy dolin rzecznych o rangach: międzynarodowej, krajowej, regionalnej i ponadlokalnej, wyznaczono obszary rangi lokalnej. Uszczegółowioną strukturę systemu przyrodniczego tworzą:

- 1) **Obszary węzłowe**, które wyróżniają się dużą różnorodnością gatunkową, krajobrazową i siedliskową oraz stanowią ważne ostoje dla gatunków rodzimych oraz wędrownych. W obrębie obszarów węzłowych znajdują się zarówno płaty ekologiczne (leśne, wodne, ekosystemów zależnych od wód (mokradła) lub łąkowe) o najwyższych walorach przyrodniczych, jak i strefy buforowe, które określają zasięg przestrzennych powiązań funkcjonalnych, biotycznych i abiotycznych w całym obszarze węzłowym. Do obszarów węzłowych włączono:
 - a) obszary o randze międzynarodowej i krajowej: Wielkopolski Park Narodowy, parki krajobrazowe, obszary Natura 2000 oraz rezerваты przyrody w granicach form ochrony przyrody,
 - b) obszary o randze regionalnej: ostoja ptaków o znaczeniu międzynarodowym IBA (Ostoja Rogalińska), płaty leśne o powierzchni pow. 10 tys. ha,
 - c) obszary o randze ponadlokalnej: płaty ekologiczne leśne, wodne, ekosystemów zależnych od wód (mokradła) o powierzchni od 2 tys. ha do 10 tys. ha, obszary chronionego krajobrazu nieposiadające charakteru płatów ekologicznych oraz zespół przyrodniczo-krajobrazowy (Jezioro Bytyńskie),
 - d) obszary o randze lokalnej: płaty ekologiczne leśne, wodne, ekosystemów zależnych od wód (mokradła) o powierzchni od 500 ha do 2 tys. ha.
- 2) **Korytarze ekologiczne** będące strukturami przestrzennymi o charakterze tranzytowym, budują spójność systemu przyrodniczego, umożliwiają rozprzestrzenianie się gatunków pomiędzy obszarami węzłowymi oraz terenami przylegającymi. Do tych terenów włączono:
 - a) **korytarze dolin rzecznych** o znaczeniu międzynarodowym i krajowym, regionalnym, ponadlokalnym oraz lokalnym umożliwiające, dzięki ukształtowaniu terenu oraz sposobie jego użytkowania, migrację organizmów,
 - b) **korytarze łąkowe** o znaczeniu międzynarodowym i krajowym przeciwdziałają izolacji obszarów przyrodniczo cennych, umożliwiają migrację zwierząt i roślin w skali Polski i Europy oraz wspierają ochronę i odbudowę bioróżnorodności zarówno na obszarach sieci Natura 2000, jak i innych terenach o dużej wartości przyrodniczej,
 - c) **strukturalne kliny zieleni miasta Poznania** stanowią element klinowo-pierścieniowego systemu zieleni miasta.

Poza systemem przyrodniczym występują obszary, których podstawową funkcją jest wspomaganie i zasilanie systemu przyrodniczego. Obszary te pełnią ważną rolę środowiskową wspierając bioróżnorodność i zwiększając funkcje retencyjne całego obszaru metropolitalnego. Wspierają funkcje przyrodnicze obszarów kluczowych poprzez podnoszenie ich odporności, szczególnie na obciążenia antropogeniczne. Od formy ich zagospodarowania i intensywności użytkowania zależy dynamika procesów ekologicznych zachodzących zarówno w systemie, jak i poza nim. Do obszarów tych należą:

- 1) otuliny parków,
- 2) wyspy leśne i korytarze leśne,
- 3) ekosystemy łąkowe,
- 4) ekosystemy zależne od wód (mokradła),

- 5) użytki ekologiczne,
- 6) tereny zieleni leśno-parkowej,
- 7) zieleń na obszarach miast i wsi (w tym parki dworskie i pałacowe, cmentarze, aleje przydrożne)
- 8) strefy wododziałowe,
- 9) obszary gniazdowania oraz migracji ptaków.

ZASADY I DZIAŁANIA WSPIERAJĄCE KSZTAŁTOWANIE SPÓJNEGO SYSTEMU PRZYRODNICZEGO

ZASADA 3.8. Zachowanie ciągłości przestrzennej systemu przyrodniczego

- 1) uwzględnienie granic systemu przyrodniczego w lokalnych dokumentach planistycznych,
- 2) zachowanie lub odtwarzanie powiązań przestrzennych elementów systemu w lokalnych dokumentach planistycznych.

ZASADA 3.9. Zachowanie obszarów i obiektów objętych ochroną prawną

- 1) opracowywanie aktualnych inwentaryzacji przyrodniczych, dzięki którym będzie możliwe wprowadzenie zmiany rangi ochrony lub granic dla danego obszaru objętego ochroną prawną,
- 2) opracowywanie planów ochrony i planów zadań ochronnych dla form ochrony przyrody POM i realizowanie ich ustaleń.

ZASADA 3.10. Podporządkowanie zagospodarowania obszarów węzłowych funkcji przyrodniczej

- 1) przygotowanie lokalnych dokumentów planistycznych ograniczających presję inwestycyjną na tereny rolne i tereny pełniące funkcje przyrodnicze, gwarantujące zachowanie dotychczasowego sposobu użytkowania terenów rolnych i leśnych, z dopuszczeniem zagospodarowania turystycznego i rekreacyjnego dostosowanego do chłonności środowiska przyrodniczego,
- 2) niedopuszczanie do lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, z uwzględnieniem uzasadnionej potrzeby realizacji inwestycji celu publicznego, nie wpływających na spójność obszarów węzłowych,

- 3) zwiększanie powierzchni zadrzewień śródpolnych i zakrzewień w rejonach gleb o najwyższej wartości produkcyjnej i niewielkim wskaźniku lesistości oraz zwiększanie lesistości na obszarach rolniczych o słabszych kompleksach glebowo-rolniczych,
- 4) zachowanie dotychczasowego sposobu użytkowania terenów łąk, ekosystemów zależnych od wód (mokradeł) i innych obszarów utrzymujących wysoką zdolność retencyjną ekosystemów,
- 5) wprowadzanie strefy swobodnego dostępu do lasów i wód powierzchniowych poprzez wskazywanie w gminnych dokumentach planistycznych obligatoryjnych odległości zabudowy od skraju lasu i brzegów jezior i innych zbiorników naturalnych, rzek, kanałów i mniejszych cieków naturalnych,
- 6) ograniczanie intensyfikacji zabudowy:
 - a) planowanie rozwoju zabudowy jedynie w istniejących jednostkach osadniczych,
 - b) niedopuszczanie do rozlewania i łączenia jednostek osadniczych poprzez zachowanie otwartej przestrzeni pomiędzy nimi,
- 7) budowanie systemów kanalizacyjnych i wodociągowych POM we wszystkich jednostkach osadniczych posiadających odpowiednie uwarunkowania terenowe,
- 8) przygotowanie dokumentów planistycznych określających model zagospodarowania przestrzennego dla obszarów o wyjątkowych walorach turystycznych i rekreacyjnych.

ZASADA 3.11. Ochrona, odtwarzanie i zachowanie ciągłości przestrzennej korytarzy ekologicznych

- 1) przygotowanie lokalnych dokumentów planistycznych dla korytarzy ekologicznych dolin rzecznych, w których wprowadzone zostaną zapisy dotyczące ograniczania możliwości zabudowywania, przegradzania oraz lokalizacji urządzeń infrastruktury technicznej i komunikacyjnej,
- 2) zachowanie dotychczasowego sposobu użytkowania terenów łąk, ekosystemów zależnych od wód (mokradeł) i innych obszarów utrzymujących wysoką zdolność retencyjną ekosystemów,
- 3) ograniczanie możliwości lokalizowania przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, z uwzględnieniem uzasadnionej potrzeby realizacji inwestycji celu publicznego,
- 4) zachowanie i odtwarzanie ciągłości elementów systemów zieleni miast,
- 5) zachowanie, odtwarzanie i wzbogacanie sieci zieleni przydrożnej, w tym zabytkowych alei, przy zachowaniu kryterium rodzimości gatunków drzew stosowanych do nasadzeń,
- 6) zachowanie ciągłości korytarzy lądowych poprzez ograniczanie zainwestowania do istniejących jednostek osadniczych,
- 7) wprowadzanie zadrzewień i zakrzewień na obszarach upraw rolnych znajdujących się w korytarzach lądowych.

ZASADA 3.12. Ochrona obszarów wspomagających i zasilających system przyrodniczy

- 1) w otulinie WPN oraz otulinach parków krajobrazowych stosować zasady zagospodarowania określone w planach ochronnych, a w przypadku ich braku:
 - a) planowanie rozwoju zabudowy w istniejących jednostkach osadniczych,
 - b) niedopuszczanie do rozlewania i łączenia jednostek osadniczych poprzez zachowanie otwartej przestrzeni pomiędzy jednostkami osadniczymi,
 - c) niedopuszczanie do lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, z uwzględnieniem uzasadnionej potrzeby realizacji inwestycji celu publicznego, nie wpływających na spójność obszarów wspomagających i zasilających system przyrodniczy,
- 2) przygotowywanie lokalnych dokumentów planistycznych ograniczających presję inwestycyjną na tereny rolne i tereny pełniące funkcje przyrodnicze, gwarantujące zachowanie dotychczasowego sposobu użytkowania terenów rolnych i leśnych,
- 3) zachowanie dotychczasowego sposobu użytkowania terenów łąk, ekosystemów zależnych od wód (mokradeł) i innych obszarów utrzymujących wysoką zdolność retencyjną ekosystemów,
- 4) zachowanie i tworzenie terenów zieleni leśno-parkowej, w tym m.in. zieleni miejskiej, zabytkowej zieleni parków pałacowych, zamkowych, dworskich i klasztornych oraz zieleni zabytkowych cmentarzy itp.,

- 5) zachowanie charakterystycznych cech krajobrazu olęderskiego (szachownica pól, łąk i lasów, zadrzewienia śródpolne, uprawy wikliny i chmielu, samotnicze zagrody) poprzez utworzenie parku kulturowego oraz opracowanie lokalnych dokumentów planistycznych,
- 6) zalesianie i zadrzewianie gleb gruntów ornyczych o niskiej klasie bonitacji,
- 7) wprowadzanie zadrzewień i zalesień w strefach wododziałowych,
- 8) ograniczanie lokalizowania inwestycji mogących negatywnie oddziaływać na ptaki w obszarach gniazdowania oraz migracji ptaków.

ZASADA 3.13. Działania pozaplanistyczne wspierające realizację celu

- 1) obejmowanie ochroną prawną na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym korytarzy ekologicznych,
- 2) podejmowanie i promowanie działań (związki i porozumienia międzygminne i powiatowe) na rzecz ochrony poszczególnych komponentów środowiska przed ich dewastacją i degradacją oraz wykształcenia prawidłowych lokalnych i ponadlokalnych przyrodniczych powiązań przestrzennych.

WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI CELU

Lp.	WSKAŹNIK	MIARA	ŹRÓDŁO
1.	Obszary chronione	(km ²)	GUS
2.	Grunty rolne w MPZP, dla których zmieniono w planach przeznaczenie na cele nierolnicze	(ha)	GUS
3.	Grunty leśne w MPZP, dla których zmieniono w planach przeznaczenie na cele nieleśne	(ha)	GUS
4.	Tereny wskazane w SUIKZP wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze	(ha)	GUS
5.	Tereny wskazane w SUIKZP wymagające zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne	(ha)	GUS
6.	Grunty nieleśne zalesione i przeznaczone do zalesienia (grunty nieleśne przeznaczone do zalesienia ogółem)	(ha)	GUS
7.	Parki spacerowo-wypoczynkowe	(ha)	GUS
8.	Tereny zieleni w powierzchni ogółem	(%)	GUS
9.	Bilans nasadzeń i ubytków drzew ogółem	(szt.)	GUS
10.	Nakłady na środki trwałe służące ochronie różnorodności biologicznej i krajobrazu	(zł)	GUS
11.	Tereny zabudowane w strukturze systemu przyrodniczego	(%)	BDOT
12.	Tereny wskazane do zabudowy w strukturze systemu przyrodniczego	(%)	SUIKZP

CEL IV. ROZWÓJ EFEKTYWNEGO SYSTEMU KOMUNIKACYJNEGO

Rozwój komunikacji w Poznańskim Obszarze Metropolitalnym opierać się będzie na **MODELU PIERŚCIENIOWO-PASMOWYM**. Drogi kołowe oraz linie kolejowe o układzie pasmowym zapewnią dostępność Poznania w relacjach zewnętrznych i wewnętrznych. Drogi kołowe o układzie pierścieniowym oraz obwodnice kolejowe Poznania będą pełniły funkcję rozprowadzania ruchu w centrum oraz na terenach podmiejskich. Powiązania o charakterze pasmowym w modelu rozwoju POM to:

- 1) autostrada A2,
- 2) drogi ekspresowe S5 i S11,
- 3) odcinki dróg nr: 32, 92, 184, 196, 307, 430, 434,
- 4) linie kolejowe zbiegające się w Poznańskim Węźle Kolejowym, tj. linie nr 3, 271, 272, 353, 351, 354, 356, 357,
- 5) linia kolejowa łącząca dworzec Poznań Główny z Portem Lotniczym Poznań – Ławica,
- 6) droga wodna Warta.

Drogi budujące system pierścieniowy modelu układu drogowego to:

- 1) I, II, III rama komunikacyjna Poznania,
- 2) Zewnętrzny Pierścień Drogowy Bliskiego Zasięgu,
- 3) Zewnętrzny Pierścień Drogowy Dalekiego Zasięgu,
- 4) linie kolejowe nr 352, 394, 395.

System ram komunikacyjnych Poznania, w szczególności I i II rama, obsługuje Poznań w relacjach wewnątrzmiastowych (międzydzielnicowych). Zewnętrzne pierścienie drogowe stanowiąc będą kontynuację układu pierścieniowego na pozostałym obszarze POM. W powiązaniu z III ramą komunikacyjną, pierścienie zapewnią obsługę terenów w najbliższym otoczeniu miasta, jak i jednostek osadniczych położonych w promieniu około 20 km (ZPDBZ) i 40 km (ZPDDZ) od centrum Poznania.

Istotnymi elementami pierścieniowo-pasmowego modelu komunikacji są węzłowe elementy sieci komunikacyjnej, do których należą:

- 1) poznańska sieć dróg kołowych, obejmująca drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe oraz ulice miejskie, pozostające w administracji Prezydenta miasta,
- 2) Poznański Węzeł Kolejowy, w szczególności rejon stacji Poznań Główny i Poznań Franowo,
- 3) Port Lotniczy Poznań-Ławica.

W celu określenia znaczenia funkcjonalnego dróg dla rozwoju modelu komunikacyjnego i obsługi transportowej POM, wprowadza się klasyfikację połączeń komunikacyjnych, obejmującą wszystkie rodzaje transportu. Ustalone w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa główne i uzupełniające powiązania komunikacyjne uzupełniono o sieć podstawowych powiązań komunikacyjnych, obejmującą drogi powiatowe oraz wybrane drogi wojewódzkie i linie kolejowe.

SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU GŁÓWNEGO nawiązuje do sieci dróg TEN-T i zapewnia powiązanie Poznania z miastami o znaczeniu regionalnym i subregionalnym oraz miastami powiatowymi obszaru metropolitalnego, zapewnia także dobrą dostępność wewnętrzną centrum POM. Sieć tą tworzą:

- 1) autostrada A2,
- 2) drogi ekspresowe S5, S11,
- 3) drogi i odcinki dróg nr: 15, 32, 92, 184, 185, 190, 194, 196, 305, 306, 307, 431, 432, 433, 434,
- 4) planowana droga zastępująca przebieg dawnej drogi krajowej nr 11 (Złotkowo – Poznań),
- 5) drogi stanowiące Zewnętrzny Pierścień Drogowy Bliskiego Zasięgu,
- 6) drogi stanowiące Wewnętrzny Pierścień Drogowy – III rama komunikacyjna,
- 7) linia kolejowa dużych prędkości,
- 8) magistralne linie kolejowe nr: 3, 271, 351,
- 9) pierwszorzędne linie kolejowe nr: 272, 353, 354,
- 10) Poznański Węzeł Kolejowy,
- 11) linia kolejowa łącząca dworzec Poznań Główny z Portem Lotniczym Poznań – Ławica,

12) droga wodna Warta.

SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU UZUPEŁNIAJĄCEGO ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia równomiernej dostępności komunikacyjnej obszaru metropolitalnego w relacjach międzypowiatowych. Drogi tego typu stanowią alternatywne powiązania dla dróg typu głównego. Sieć uzupełniającą tworzą:

- 1) drogi i odcinki dróg nr: 178, 184, 187, 190, 197, 241, 260, 302, 306, 307, 308, 310, 430, 431, 436, 442,
- 2) odcinki istniejących dróg nr 5 i 11 przewidziane do zmiany kategorii po wybudowaniu planowanych odcinków dróg ekspresowych,
- 3) drogi stanowiące Zewnętrzny Pierścień Drogowy Dalekiego Zasięgu,
- 4) drogowy układ wewnętrzny Poznania zapewniający powiązanie centrum miasta z Wewnętrznym Pierścieniem Drogowym – III ramą komunikacyjną,
- 5) pierwszorzędna linia kolejowa nr 281 (odcinek),
- 6) drugorzędne linie kolejowe nr: 281 (odcinek), 356, 357.

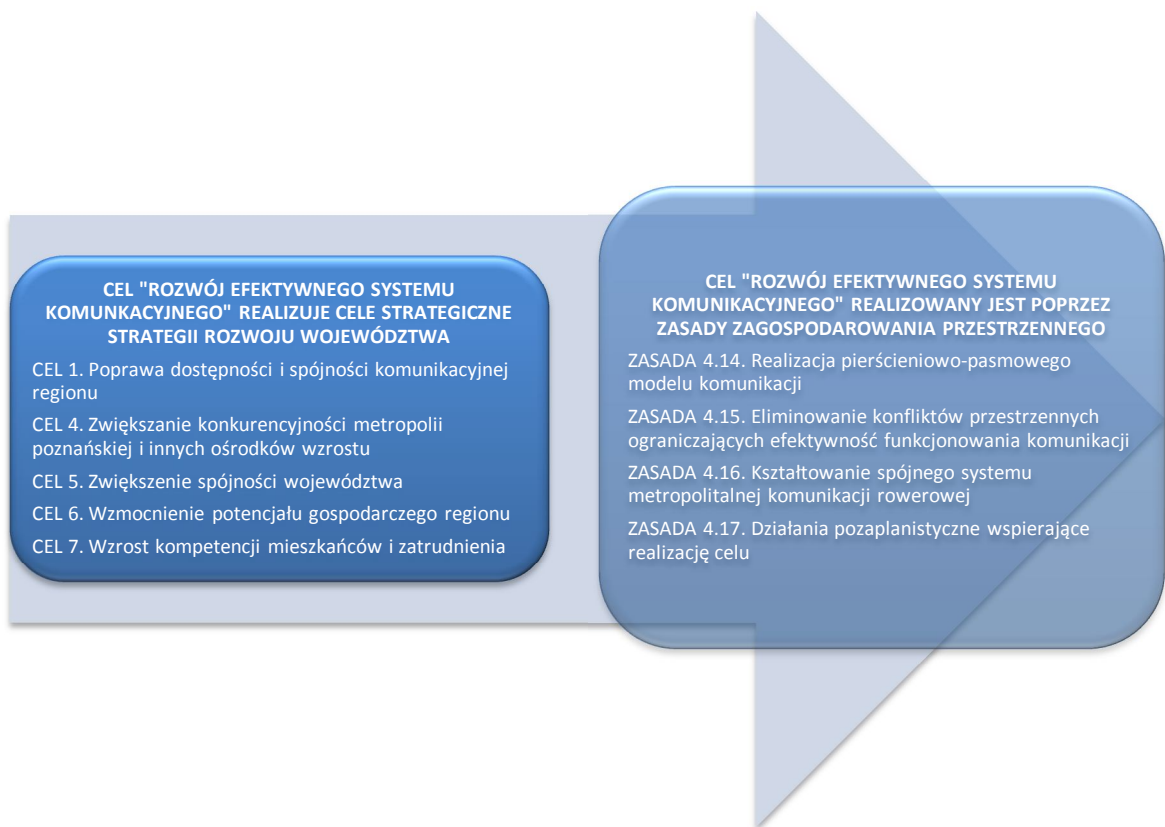
SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU PODSTAWOWEGO zapewni dostępność miast powiatowych i ośrodków gminnych do sieci drogowej wyższego rzędu.

Sieć podstawową tworzą:

- 1) drogi i odcinki dróg nr: 197, 251, 1352P, 1607P, 1611P, 1673P, 1698P, 1847P, 1861P, 1864P, 1865P, 1870P, 1872P, 1882P, 1884P, 1885P, 1887P, 1890P, 2020P, 2022P, 2029P, 2033P, 2034P, 2147P, 2149P, 2153P, 2158P, 2159P, 2160P, 2162P, 2301P, 2387P, 2389P, 2390P, 2391P, 2393P, 2394P, 2400P, 2401P, 2403P, 2404P, 2405P, 2406P, 2407P, 2408P, 2413P, 2416P, 2423P, 2443P, 2445P, 2451P, 2452P, 2455P, 2456P, 2459P, 2460P, 2461P, 2463P, 2464P, 2465P, 2468P, 2483P, 2489P, 2496P, 2500P, 2708P, 2709P, 2723P, 2734P, 2738P, 2739P, 2742P, 2751P, 2754P, 2933P, 3577P, 3579P, 3585P, 3587P, 3662P, 3663P, 3664P, 3666P, 3675P, 3897P, 3899P, 5765P, 2200P, 2157P, 2152P, 2153P, 2441P, 2410P, 3671P, 2468P, 2472P, 2497P, 2456P, 3910P, 2738P, 1886P, 1846P, 2037P, 2028P, 1654P, 1652P, 1695P, 1610P, 1605P, 1177P, 2025P, 2407P, 2402P, 2412P, 2754P, drogi powiatowe bez nr biegnące po śladzie byłych dróg wojewódzkich: 196 przejście przez Murowaną Goślinę, 433 Swarzędz – S5 węzeł Koninko, odcinek drogi nr 190, odcinek byłej dawnej drogi krajowej nr 5 na obszarze Gniezna,
- 2) wybrane powiązania lokalne z miastem Poznaniem oraz wybrane ulice na jego terenie łączące II i III ramę komunikacyjną,
- 3) drugorzędna linia kolejowa nr: 236 Wągrowiec – Rogoźno,
- 4) linie kolejowe znaczenia miejscowego nr: 268 Szamotuły – Międzychód, 369 Mieszków – Śrem, 363 Rokietnica – Skwierzyna,
- 5) linia kolejowa Port Lotniczy Poznań - Ławica – Tarnowo Podgórne.

Pozostałe drogi nieujęte w powyższej klasyfikacji będą stanowić sieć połączeń drogowych o znaczeniu lokalnym, zapewniających obsługę komunikacyjną miejscowości w otoczeniu miast i miejscowości gminnych.

Wykaz dróg krajowych i wojewódzkich wskazano w załącznikach nr 2 i 3. Na załączniku graficznym wskazano orientacyjne przebiegi wybranych planowanych inwestycji w zakresie komunikacji drogowej i kolejowej, których lokalizacja została określona przez właściwych zarządców.

ZASADY I DZIAŁANIA WSPIERAJĄCE ROZWÓJ EFEKTYWNEGO SYSTEMU KOMUNIKACYJNEGO

ZASADA 4.14. Realizacja pierścieniowo-pasmowego modelu komunikacji

- 1) budowa i przebudowa dróg w tym w szczególności dróg zaklasyfikowanych do powiązań typu głównego, uzupełniającego i podstawowego:
 - a) drogi ekspresowej S5 (odcinki: węzeł „Poznań Zachód” – węzeł „Wronczyn”, węzeł „Wronczyn” – węzeł Lipno”),
 - b) drogi ekspresowej S11 (odcinki: granica województwa – węzeł „Poznań Północ”, węzeł „Kórnik Południe” – węzeł „Franklinów”),
 - c) drogi w klasie GP łączącej autostradę A2 (węzeł „Poznań Wschód”) z drogą ekspresową S11 (węzeł „Kórnik Północ”),
 - d) III ramy komunikacyjnej w klasie GP,
 - e) Zewnętrznego Pierścienia Drogowego Bliskiego Zasięgu w klasie S (na odcinkach planowanych dróg S5 i S11) oraz w klasie GP dla nowoprojektowanych odcinków dróg,
 - f) Zewnętrznego Pierścienia Drogowego Dalekiego Zasięgu w klasie G,
 - g) obwodnic miejscowości (załącznik nr 4),
 - h) skrzyżowania dwupoziomowe dróg z liniami kolejowymi w miejscowościach: Września – skrzyżowanie drogi nr 15 z linią kolejową nr 807 (planowana realizacja obwodnicy Wrześni), Poznań – skrzyżowanie drogi nr 92 z linią kolejową nr 351 w rejonie stacji Poznań Wola oraz skrzyżowanie drogi nr 92 z linią kolejową nr 353 w rejonie skrzyżowania z drogą nr 5 (Miłostowo / Bogucin), linia E20 z ul. Grunwaldzką, linia kolejowa 354 ciągu drogi krajowej 92,
 - i) dróg w nowym przebiegu łączących Plewiska – Luboń (tzw. Nowe Kotowo), Komorniki – Luboń – Mosinę (z nową przeprawą mostową przez Wartę), Dopiewo – Pałędzie – Plewiska (wzdłuż linii kolejowej nr 3), Garby Wielkie – Jasin – Gruszczyn (stanowiącej obwodnice Swarzędza w ciągu dróg powiatowych), drogę wojewódzką nr 433 w Poznaniu (ul. Obornicka) z planowanym Zewnętrznym Pierścieniem Drogowym

bliskiego Zasięgu w pobliżu węzła „Poznań Północ” (S11) oraz nowego przebiegu odcinków ul. Naramowickiej w Poznaniu, droga łącząca III ramę z ul Taczaka w Koziegłowach,

- 2) zmiana klas technicznych dróg w związku z realizacją planowanych obwodnic i dróg w nowym przebiegu,
- 3) wskazanie klasy technicznej G jako docelowej dla dróg wojewódzkich z możliwością podniesienia parametrów do klasy GP w szczególności dla nowoprojektowanych odcinków dróg oraz dróg negatywnie wpływających na interoperacyjność sieci,
- 4) wskazanie klasy technicznej GP jako docelowej dla dróg i odcinków dróg nr: 15, 32, 92, 178, 196, 241, 434,
- 5) wskazanie klasy technicznej Z jako docelowej dla dróg powiatowych z możliwością podniesienia parametrów do klasy G w szczególności dla nowoprojektowanych odcinków dróg oraz dróg negatywnie wpływających na interoperacyjność sieci,
- 6) wskazanie klasy technicznej G jako docelowej dla drogi 2498P na odcinku węzeł Koninko S5 - Garby,
- 7) wytrasowanie, we współpracy z samorządami lokalnymi, przebiegu nowej drogi klasy G lub GP jako alternatywnej dla drogi nr 431 na odcinku: droga S5 węzeł „Wronczyn” – obwodnica południowa Mosiny – droga nr 431 – droga S11 węzeł „Kórnik Północ” – autostrada A2 węzeł „Kleszczewo”, na podstawie odrębnego opracowania o charakterze interdyscyplinarnym,
- 8) modernizowanie linii kolejowych:
 - a) nr 3 (E20, C-E20, z wyłączeniem zmodernizowanego odcinka Swarzędz – Poznań Junikowo) i przystosowanie całej linii do prędkości 160 km/h dla pociągów pasażerskich (z zachowaniem możliwości podniesienia prędkości do 200 km/h) oraz 120 km/h dla pociągów towarowych,
 - b) nr 271, 272, 351, 353, 354 w celu osiągnięcia parametrów umożliwiających ruch pociągów pasażerskich z prędkością 160 km/h,
 - c) nr 281, 356, 357, w celu przystosowania do prędkości 120 km/h,
 - d) nr 236, 363, 368, 369 w celu przystosowania do prędkości 100 km/h,
- 9) rozwijanie sieci kolejowej poprzez:
 - a) budowę nowej linii Kolei Dużych Prędkości w układzie tzw. „Y”, łączącej Warszawę, Łódź, Poznań i Wrocław oraz wytrasowanie, we współpracy z samorządami lokalnymi, dalszego jej przebiegu w relacji Poznań – Berlin,
 - b) zabezpieczenie możliwości wykorzystania Metropolitalnego Zintegrowanego Centrum Komunikacyjnego – Dworca Głównego w Poznaniu jako węzła obsługi dla Kolei Dużych Prędkości,
 - c) budowę połączenia kolejowego dla obsługi Portu Lotniczego Poznań-Ławica oraz wytrasowanie, we współpracy z samorządami lokalnymi, przedłużenia jej przebiegu do gminy Tarnowo Podgórne,
 - d) wznowienie ruchu pasażerskiego na liniach kolejowych nr: 236 Wągrowiec – Rogoźno, 268 Szamotuły – Międzychód, 363 Rokietnica – Międzychód, 369 Mieszków – Śrem,
 - e) budowę nowych i modernizację istniejących stacji i przystanków kolejowych uwzględniających obecny i przewidywany rozwój zabudowy mieszkaniowej w otoczeniu linii kolejowych.
- 10) modernizowanie Portu Lotniczy Poznań-Ławica w celu zwiększenia liczby operacji lotniczych w ruchu pasażerskim i towarowym,
- 11) modernizowanie lądowisk w zakresie utwardzania pasów startowych, dróg kołowania, płyt postojowych, rozbudowy systemów oświetleniowych, bezpieczeństwa i łączności,
- 12) dostosowywanie infrastruktury lądowisk istniejących i projektowanych do obsługi ruchu biznesowego, sanitarnego i służb porządku publicznego (jako uzupełnienie systemu ratunkowego) oraz przewozów towarowych,
- 13) integrowanie żeglugi śródlądowej z pozostałymi rodzajami transportu poprzez budowę i modernizację portów towarowych oraz terminali przeładunkowych,
- 14) wskazywanie w lokalnych dokumentach planistycznych lokalizacji przystani pasażerskich w pobliżu miejsc atrakcyjnych dla turystyki i rekreacji.

ZASADA 4.15. Eliminowanie konfliktów przestrzennych ograniczających efektywność funkcjonowania komunikacji

- 1) rezerwowanie korytarzy komunikacyjnych w lokalnych dokumentach planistycznych, z możliwością pozostawienia dotychczasowego użytkowania i zagospodarowania terenu do czasu realizacji drogi,
- 2) wyprowadzanie ruchu tranzytowego poza obszary intensywnie zabudowane m.in. poprzez budowę obwodnic miejscowości,
- 3) zachowywanie w lokalnych dokumentach planistycznych odległości zabudowy od dróg klasy G, jak od dróg klasy GP, tak by możliwa była ich ewentualna rozbudowa,
- 4) likwidowanie jednopoziomowych skrzyżowań dróg z liniami kolejowymi oraz realizacja skrzyżowań dwupoziomowych dróg z liniami kolejowymi objętymi umowami międzynarodowymi,
- 5) uwzględnianie w lokalnych dokumentach planistycznych ograniczeń wynikających z obszaru ograniczonego użytkowania od Portu Lotniczego Poznań-Ławica,
- 6) wskazywanie w lokalnych dokumentach planistycznych terenów do rozwoju lotnisk i lądowisk oraz niewprowadzanie zabudowy mieszkaniowej w strefach przylotniskowych i strefach podejść do pasów startowych.

ZASADA 4.16. Kształtowanie spójnego systemu metropolitalnej komunikacji rowerowej

- 1) opracowanie metropolitalnej polityki rowerowej,
- 2) budowanie dróg rowerowych, m.in. w ciągach dróg oraz na terenach przykolejowych lub w ciągach zlikwidowanych linii kolejowych.

ZASADA 4.17. Działania pozaplanistyczne wspierające realizację celu

- 1) włączenie linii kolejowej nr 354 do linii o znaczeniu państwowym.

WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI CELU

Lp.	WSKAŹNIK	MIARA	ŹRÓDŁO
1.	Średni rozkładowy czas dojazdu koleją w dzień roboczy, do stacji Poznań Główny z siedzib gmin POM	(min)	PKP Intercity, Koleje Wielkopolskie, Przewozy Regionalne
2.	Średni czas dojazdu samochodem do centrum Poznania (Most Dworcowy) z centralnego punktu siedzib gmin POM	(min)	Google Maps
3.	Dobowa liczba połączeń kolejowych w dzień roboczy w obydwu kierunkach pomiędzy stacją Poznań Główny, a miastami powiatowymi POM (bez połączeń nie obsługujących co najmniej jednej stacji pośredniej)	(liczba / 24 h)	PKP Intercity, Koleje Wielkopolskie, Przewozy Regionalne
4.	Dostępność czynnych linii kolejowe	(km/10 tys. lud.)	PKP PLK
5.	Ruch pasażerów w portach lotniczych (przyjazdy, wyjazdy, tranzyt)	(liczba)	GUS
6.	Udział wydatków na drogi publiczne w wydatkach ogółem	(%)	GUS
7.	Wydatki JST na drogi publiczne gminne	(zł)	GUS
8.	Długość ścieżek rowerowych	(km)	GUS
9.	Ścieżki rowerowe	(km/10 tys. lud)	GUS
10.	Gęstość ścieżek rowerowych	(km/10 tys. km ²)	GUS

CEL V. ROZWÓJ ZINTEGROWANEGO SYSTEMU TRANSPORTU ZBIOROWEGO

Model rozwoju Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego opiera się na założeniu preferencji systemów transportowych opartych na środkach transportu zbiorowego. W związku z powyższym zakłada się budowę modelu zintegrowanego transportu zbiorowego opartego o **KOLEJ METROPOLITALNĄ**, gdzie sieć kolejowa organizacyjnie i przestrzennie powiązana będzie z innymi podsystemami komunikacji zbiorowej: podmiejską komunikacją autobusową, komunikacją miejską w Poznaniu w punktach przesiadkowych oraz z transportem indywidualnym w miejscach lokalizacji parkingów samochodowych P&R.

Ze względu na zróżnicowane potrzeby i techniczne możliwości obsługi mieszkańców komunikacją zbiorową, obecną i przyszłą dostępności do linii kolejowych oraz odległość od Poznania, uwzględniając istniejące i potencjalne zainwestowanie, POM podzielono na cztery strefy funkcjonowania komunikacji zbiorowej.

- 1) **STREFA I** obejmuje obszar dostępny przy udziale komunikacji miejskiej w Poznaniu, którą wyznacza przede wszystkim zasięg sieci tramwajowej oraz jej powiązanie z siecią kolejową,
- 2) **STREFA II** to obszar obsługi koleją o częstotliwości połączeń minimum co 30 minut. Miasta wyznaczające zasięg strefy połączeń o wysokiej częstotliwości to: Buk, Stęszew, Mosina, Środa Wielkopolska, Kostrzyn, Pobiedziska, Murowana Goślina, Oborniki oraz Szamotuły,
- 3) **STREFA III** to obszar, gdzie połączenia będą realizowane z mniejszą częstotliwością (co 30 do 60 minut) w zależności od zapotrzebowania. Miasta wyznaczające zasięg strefy III to Gniezno, Grodzisk Wielkopolski, Kościan, Kaźmierz, Nowy Tomyśl, Rogoźno, Wągrowiec oraz Września,
- 4) **STREFA IV** to strefa realizacji potrzeb transportowych mieszkańców za pomocą komunikacji autobusowej z możliwością wykorzystania obecnie nieczynnej linii kolejowej na odcinku Śrem – Czempień.

Wskazane w POM Strefy nie wykluczają realizacji powiązań kolei metropolitalnej do stacji kolejowych położonych poza terenem POM z częstotliwością co 60 – 90 minut, w odległości odpowiadającej położeniu miast powiatowych otaczających Poznań (np. Wronki, Zbąszyń, Rogoźno).

Poznański Obszar Metropolitalny obsługiwany będzie przez dwa rodzaje relacji transportowych – wewnętrzne i zewnętrzne. **W RELACJACH WEWNĘTRZNYCH** dominującą rolę będzie odgrywać komunikacja miejska Poznania (tramwajowa i autobusowa), zapewniająca dostępność miejsc docelowych w codziennych podróżach mieszkańców miasta i gmin rdzenia POM. Należy dążyć do dalszego wzrostu udziału w podróżach wewnętrznych, komunikacji miejskiej i gminnej (autobusowa) gmin tworzących rdzeń POM. Na terenie miasta wskazane jest wzmocnienie systemu komunikacji zbiorowej poprzez rozbudowę systemu dróg rowerowych i miejsc postojowych dla rowerów w powiązaniu z przystankami komunikacji miejskiej oraz rozbudowa systemów bezobsługowych, automatycznych wypożyczalni rowerów.

RELACJE ZEWNĘTRZNE, związane są z codziennymi, wahadłowymi migracjami ludności w kierunku Poznania, obsługiwane są głównie komunikacją kolejową oraz komunikacją autobusową, która będzie pełnić rolę uzupełniającą dla systemu kolejowego.

Transport indywidualny oparty będzie o sieć parkingów P&R powiązanych z siecią komunikacji miejskiej. Połączenie dwóch rodzajów relacji komunikacyjnych nastąpi w strefie granicy miasta i obszaru metropolitalnego, w punktach przesiadkowych, integrujących podsystemy komunikacji zbiorowej i transport indywidualny.

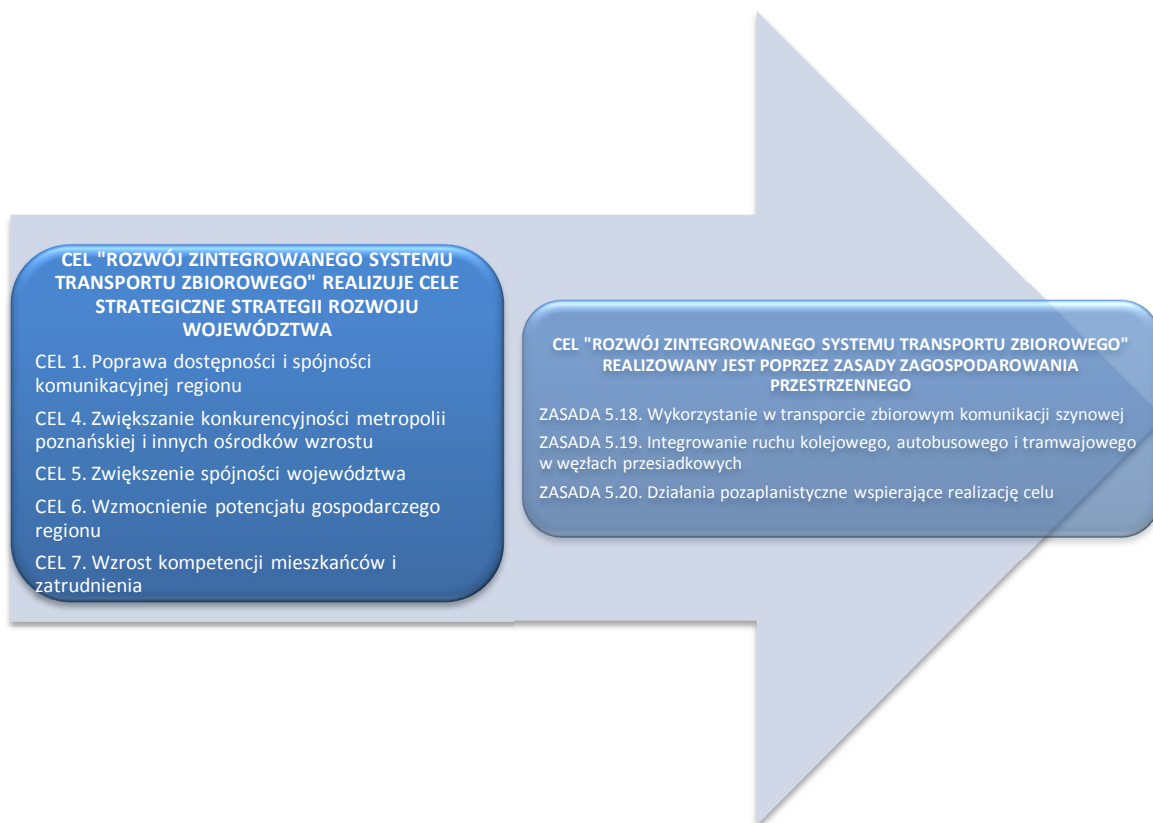
Zróżnicowane relacje zewnętrzne wymuszają określenie następujących kategorii miejsc umożliwiających dogodną zmianę środka transportu:

- 1) krajowy węzeł przesiadkowy integrujący wszystkie rodzaje lądowego transportu publicznego o zasięgu krajowym, regionalnym, metropolitalnym i transportu indywidualnego – Dworzec Główny w Poznaniu,
- 2) ponadlokalne węzły przesiadkowe związane ze stacjami kolejowymi zlokalizowanymi w miastach powiatowych, integrujące transport kolejowy z transportem autobusowym oraz z transportem indywidualnym, o ile utworzono w ich sąsiedztwie parkingi P&R lub B&R;
- 3) węzły przesiadkowe – integrujące różne rodzaje lądowych środków transportu publicznego z transportem indywidualnym, wyposażone w niezbędną dla obsługi podróżnych infrastrukturę, w szczególności: miejsca

postojowe, przystanki komunikacyjne, punkty sprzedaży biletów, systemy informacyjne umożliwiające zapoznanie się z rozkładem jazdy, linią komunikacyjną lub siecią komunikacyjną,

- 4) stacje i przystanki kolejowe – posiadające w ograniczonym zakresie infrastrukturę służącą integracji (np. wyłącznie parking dla samochodów lub stojaki dla rowerów).

W celu zwiększenia dostępności do kolei na obszarach już zurbanizowanych, bądź też planowanych do urbanizacji przewidziano lokalizację nowych przystanków kolejowych.

ZASADY I DZIAŁANIA WSPIERAJĄCE ROZWÓJ ZINTEGROWANEGO SYSTEMU TRANSPORTU ZBIOROWEGO

ZASADA 5.18. Wykorzystanie komunikacji szynowej w transporcie zbiorowym

- 1) uwzględnienie w lokalnych dokumentach planistycznych potrzeby pełnej integracji ruchu pociągów z komunikacją miejską, gminną, powiatową i powiatowo-gminną
- 2) realizowanie nowych linii kolejowych, które w perspektywie pozwolą na lepszą obsługę komunikacją szynową POM, np. kolejnych torów na odcinku Poznań Główny – Poznań Wschód, Poznań Główny – Poznań Wola, linii do lotniska Poznań-Ławica z przedłużeniem do Tarnowa Podgórnego,
- 3) realizowanie docelowej sieci tramwajowej w Poznaniu, w szczególności odcinków w kierunku stacji Poznań Wschód, al. Polskiej, os. Kopernika, Naramowic, Junikowa i Klina Dębieckiego,

ZASADA 5.19. Integrowanie ruchu kolejowego, autobusowego i tramwajowego w węzłach przesiadkowych

- 1) wykorzystywanie istniejących dworców miejskich i pętli komunikacyjnych jako punktów przesiadkowych w obsłudze metropolitalnych relacji zewnętrznych,
- 2) przygotowywanie lokalnych dokumentów planistycznych określających zagospodarowanie przestrzeni wokół miejsc przesiadkowych w sposób umożliwiający dogodną zmianę środka transportu oraz wyposażenie

w niezbędną dla podróży infrastrukturę (miejsca postojowe P&R, P&B, przystanki, system informacji i sprzedaży biletów itp.)*:

- a) krajowy węzeł przesiadkowy – Metropolitalne Zintegrowane Centrum Komunikacyjne w Poznaniu (Dworzec Poznań Główny)
 - b) ponadlokalne węzły przesiadkowe – stacje kolejowe miast powiatowych,
 - c) węzły przesiadkowe – Biskupice, Bolechowo, Buk, Czempień, Czerwonak, Dopiewo, Granowo, Kaźmierz, Kobylnica, Kostrzyn, Kórnik, Luboń, Mosina, Murowana Goślina, Nekla, Opalenica, Owińska, Pałędzie, Pamiątkowo, Poznań Dębiec, Poznań Franowo, Poznań Garbary, Poznań Górczyn, Poznań Grudzieniec, Poznań Junikowo, Poznań Karolin, Poznań Lotnisko Ławica, Poznań Miłostowo, Poznań Naramowice, Poznań Starołęka, Poznań Strzeszyn, Poznań Uniwersytet, Poznań Wschód, Pobiedziska, Puszczykowo, Puszczykówko, Rogoźno, Rokietnica, Skoki, Sława Wlkp., Stęszew, Suchy Las os. Grzybowe, Swarzędz, Śrem, Tarnowo Podgórne, Złotniki,
- 3) budowanie nowych przystanków kolejowych, uwzględniających obecny i przewidywany rozwój zabudowy mieszkaniowej w otoczeniu linii kolejowych oraz przygotowanie lokalnych dokumentów planistycznych określających zagospodarowanie przestrzeni wokół przystanków (załącznik nr 5)*.

ZASADA 5.20. Działania pozaplanistyczne wspierające realizację celu

- 1) dążenie do wznowienia ruchu kolejowego na nieczynnych liniach kolejowych na odcinku Rokietnica – Kaźmierz (w dalszej relacji do Międzychodu), Śrem – Czempień, Wągrowiec – Rogoźno,
- 2) umożliwienie wykorzystania dla ruchu pasażerskiego linii o priorytecie ruchu towarowego: nr 395 Zieliniec – Kiekrz, nr 352 Swarzędz – Poznań Starołęka oraz linii nr 394 Poznań-Krzesiny – Kobylnica,
- 3) modyfikowanie sieci autobusowej w obszarze o zasięgu około 10 km od linii kolejowej, skomunikowanie ich ze stacjami i przystankami kolejowymi, oraz organizowanie zsynchronizowanego dowozu pasażerów do węzłów przesiadkowych,
- 4) ograniczanie przewozów autobusowych na drogach o przebiegu równoległym do linii kolejowych, o ile linie te nie obsługują także miejscowości nie posiadających na swoim terenie stacji i przystanków kolejowych,
- 5) skorelowanie rozkładów jazdy przewoźników kolejowych i autobusowych (podmiejskich) w węzłach przesiadkowych, przy uwzględnieniu godzin porannego i popołudniowego szczytu komunikacyjnego oraz dojazdów weekendowych związanych z zaocznym systemem kształcenia wyższego,
- 6) powiązanie systemów taryfowych i utworzenie systemu wspólnego biletu dla transportu zbiorowego w POM,
- 7) zwiększanie taboru kolejowego, co między innymi umożliwi zwiększenie częstotliwości kursów,
- 8) wydzielanie osobnych pasów ruchu przeznaczonych tylko dla pojazdów komunikacji zbiorowej (wytyczenie których, uzasadnione jest wysokimi stratami czasu) i ustanawianie dla nich priorytetu na skrzyżowaniach regulowanych sygnalizacją świetlną.

WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI CELU

Lp.	WSKAŹNIK	MIARA	ŹRÓDŁO
1.	Linie komunikacji miejskiej	(km)	GUS
2.	Stacje i przystanki komunikacji kolejowej	(szt.)	PKP PLK
3.	Długość bus-pasów	(km)	GUS
4.	Dochód z podatku od środków transportowych	(zł)	GUS
5.	Linie kolejowe włączone do systemu kolei metropolitalnej	(km)	UMWW

* z uwzględnieniem potrzeb wszystkich użytkowników, w tym osób o ograniczonej mobilności i percepcji, przy wykorzystaniu zasad projektowania uniwersalnego w rozumieniu art. 2. Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1169).

CEL VI. ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO

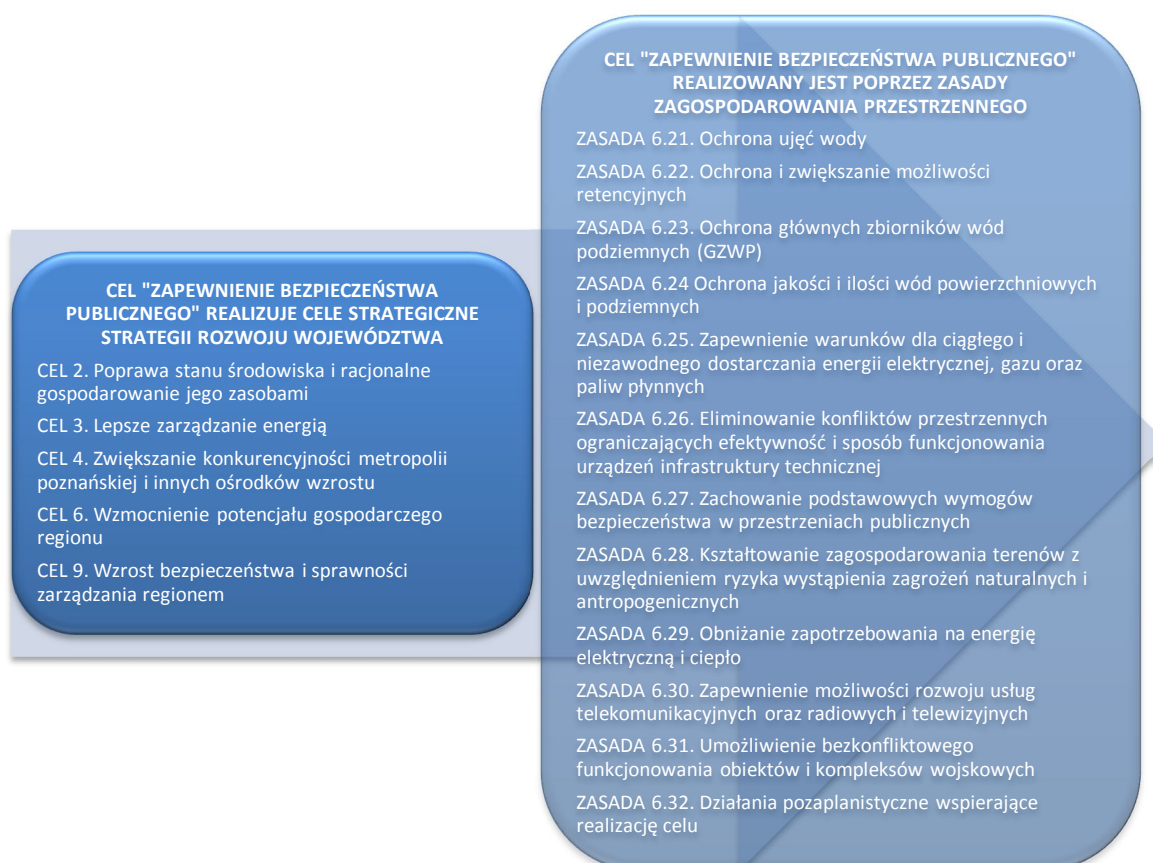
Uwzględnienie w planie obszaru metropolitalnego zagadnień związanych z ochroną i racjonalnym korzystaniem z zasobów wody, rozwojem efektywnych systemów infrastruktury technicznej, ochroną przed zagrożeniami naturalnymi i antropogenicznymi oraz zapewnieniem sprawnego funkcjonowania obiektów i kompleksów wojskowych, jest niezbędne dla zagwarantowania bezpieczeństwa publicznego POM, co przełoży się w perspektywie na optymalny i zrównoważony rozwój całego obszaru.

Za najistotniejsze, ze względu na ograniczone **ZASOBY WODY**, uznano prowadzenie polityki racjonalnego gospodarowania wodą, która oparta będzie na zasadach ochrony i zrównoważonego wykorzystania zasobów, przy równoczesnym respektowaniu potrzeb środowiska. Oznacza to konieczność bezwarunkowej i skutecznej ochrony istniejących ujęć wody oraz obszarów perspektywy zasobowej. Równie istotne jest zapewnienie odpowiedniej ochrony ekosystemów wodnych będących w dobrym stanie ekologicznym oraz dążenie do podnoszenia jakości tych, które zostały zdegradowane działalnością człowieka. Ponadto zapotrzebowanie na wodę dla ludności, rolnictwa i przemysłu będzie zaspokajane przy równoległym promowaniu zrównoważonego korzystania z zasobów wody.

Dla zaspokojenia potrzeb rozwoju gospodarczego oraz zapewnienia wysokiej jakości życia mieszkańców obszaru metropolitalnego niezwykle ważne jest efektywne funkcjonowanie **SYSTEMÓW INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ**. Będzie to możliwe dzięki zachowaniu w dobrym stanie istniejących, a także budowie nowych układów i ciągów przesyłowych sieci elektroenergetycznych, gazowniczych, wodociągowych i kanalizacyjnych oraz prowadzenie kompleksowej i zorganizowanej gospodarki odpadami.

W celu zwiększenia bezpieczeństwa obszaru metropolitalnego zakłada się również skuteczną ochronę przed zagrożeniami naturalnymi związanymi z występowaniem powodzi, osuwaniem się mas ziemnych czy skutkami zmian klimatu oraz zagrożeniami antropogenicznymi.

Dla realizacji potrzeb bezpieczeństwa i obronności państwa przyjmuje się w Planie konieczność uwzględnienia wymogów ochrony wojskowych terenów zamkniętych, w tym w szczególności obiektów i kompleksów wojskowych, dla których istnieją bądź planowane są strefy ochronne obejmujące tereny położone poza nimi.

ZASADY I DZIAŁANIA WSPIERAJĄCE ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO

ZASADA 6.21. Ochrona ujęć wody

- 1) uwzględnienie w lokalnych dokumentach planistycznych zakazów, nakazów i ograniczeń wynikających z ustanowionych stref ochronnych strategicznych dla obszaru metropolitalnego ujęć wody: Poznańskiego Systemu Wodociągowego: Mosina-Krajkowo, Poznań Dębina, Gruszczyn (gm. Swarzędz), Promienko (gm. Pobiedziska) oraz pozostałych ujęć wody, a także zbiorników wody czystej na wzgórzu Morasko (Poznań) i na wzgórzu Pożegowo (gm. Mosina),
- 2) uwzględnienie w lokalnych dokumentach planistycznych stref zachowania dostępności do zasobów infiltracyjnych rzeki Warty:
 - a) ujęcia wody Poznań Dębina – polderu „Marlewo”, znajdującego się w południowej części miasta Poznania, w dolinie rzeki Warty (w km 252-250), w bezpośrednim sąsiedztwie m. Lubonia,
 - b) ujęcia wody Mosina-Krajkowo – terenu pomiędzy korytem rzeki Warty a przebiegiem granicy strefy ochrony bezpośredniej obecnego ujęcia oraz obszaru położonego na południe od obecnego ujęcia wody – tzw. „Polana Śródleśna” pomiędzy miejscowościami Baranówko i Krajkowo,
- 3) uwzględnienie w lokalnych dokumentach planistycznych stref zachowania dostępności do zasobów infiltracyjnych rzeki Warty poprzez:
 - a) zachowanie dotychczasowego przeznaczenia terenów,
 - b) wykluczenie możliwości lokalizacji nowej zabudowy oraz rozbudowy już istniejącej, za wyjątkiem obiektów i urządzeń związanych bezpośrednio z poborem wody oraz ekstensywnymi formami turystyki kwalifikowanej,
 - c) wykluczenie lokalizacji przedsięwzięć, które mogą spowodować zagrożenia dla jakości i ilości wód powierzchniowych i podziemnych,
 - d) wykluczenie możliwości zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych położonych w obrębach ewidencyjnych Krajkowo, Baranowo, Baranówko, Sowinki i Sowiniec na cele nierolnicze i nieleśne, za wyjątkiem uzasadnionej potrzeby ich przeznaczania na cele publiczne.
- 4) uwzględnienie w lokalnych dokumentach planistycznych strefy ochrony jakościowej i ilościowej zasobów infiltracyjnych rzeki Warty oraz objęcie jej ochroną poprzez:
 - a) zachowanie dotychczasowego przeznaczenia terenów,
 - b) planowanie rozwoju zabudowy wyłącznie wewnątrz granic istniejących jednostkach osadniczych,
 - c) budowę systemów kanalizacyjnych i wodociągowych we wszystkich jednostkach osadniczych znajdujących się w strefach,
 - d) wykluczenie lokalizacji przedsięwzięć, które mogą spowodować zagrożenia dla jakości i ilości wód powierzchniowych i podziemnych,
 - e) ograniczenie możliwości zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych położonych w obrębach ewidencyjnych Krajkowo, Baranowo, Baranówko, Sowinki i Sowiniec na cele nierolnicze i nieleśne,
- 5) uwzględnienie w lokalnych dokumentach planistycznych strefy perspektywy zapewnienia zaopatrzenia w wodę z zasobów infiltracyjnych rzeki Warty poprzez:
 - a) zachowanie dotychczasowego przeznaczenia terenów,
 - b) wykluczenie lokalizacji przedsięwzięć, które mogą spowodować zagrożenia dla jakości i ilości wód powierzchniowych i podziemnych,
 - c) ograniczenie możliwości zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne,
- 6) uwzględnienie w lokalnych dokumentach planistycznych terenów istniejącej i projektowanej sieci magistralnej Spółki Aquanet S.A.

ZASADA 6.22. Ochrona i zwiększanie możliwości retencyjnych

- 1) zachowanie śródleśnych nieużytków, takich jak: bagna, trzęsawiska, mszary i torfowiska itp.,
- 2) zachowanie i odtwarzanie śródleśnych zbiorników i cieków,
- 3) utrzymywanie w dobrym stanie urządzeń melioracyjnych oraz odbudowa rowów melioracyjnych,

- 4) zalesianie i zadrzewianie stref wododziałowych,
- 5) podpiętrzanie cieków, budowa zbiorników wodnych dla poprawy stosunków wodnych na obszarach rolniczych,
- 6) uwzględnianie w lokalnych dokumentach planistycznych granic i funkcji przeciwpowodziowej polderów,
- 7) uwzględnianie w lokalnych dokumentach planistycznych potrzeby tworzenia pasów ochronnych wzdłuż cieków wodnych, w formie zieleni niskiej,
- 8) zmniejszanie powierzchni obszarów nieprzepuszczalnych poprzez realizację m.in. chodników, placów o przepuszczalnej nawierzchni,
- 9) tworzenie i zachowywanie w jednostkach osadniczych powierzchni biologicznie czynnych w formie terenów zieleni i wód,
- 10) uwzględnianie w lokalnych dokumentach planistycznych:
 - a) projektowanych zbiorników retencyjnych, zgodnie z programem małej retencji,
 - b) zakazów zmiany użytkowania terenów łąk, ekosystemów zależnych od wód (mokradał) i innych ekosystemów utrzymujących wysoką zdolność retencyjną szczególnie w gminach znajdujących się w obszarach deficytu wód powierzchniowych i podziemnych,
- 11) przeciwdziałanie utracie naturalnej retencji wodnej poprzez wprowadzanie ograniczeń przekształcania gruntów pod zabudowę na terenach dolin rzecznych,
- 12) ochrona w lokalnych dokumentach planistycznych miejsc naturalnej retencji wodnej (małe zbiorniki wodne, jeziora, ekosystemy zależne od wód (mokradała), bagienne),
- 13) zachowywanie na terenach rolniczych zadrzewień śródpolnych, małych zbiorników wodnych, oraz wprowadzanie nowych obszarów zadrzewień,
- 14) zagospodarowywanie i retencjonowanie wód opadowych oraz wykorzystanie odpływu wód deszczowych z dachów i powierzchni uszczelnionych do zasilania zlewni (m.in. budowa stawów czy zbiorników infiltracyjnych),
- 15) wprowadzanie powierzchni biologicznie czynnych na terenach zurbanizowanych w celu zmniejszenia uszczelnienia terenu i zwiększenia wodochłonności,
- 16) zachowywanie istniejących cieków wodnych, przywracanie ich drożności (np. przez konserwację międzywali bądź teras zalewowych rzek) i renaturalizację cieków wodnych, w tym odbudowę zdegradowanych środowisk wodnych,
- 17) wykonywanie prac melioracyjnych porządkujących stosunki wodne, w tym ograniczających stany ekstremalne wód,
- 18) zwiększanie lesistości, w tym w szczególności zalesianie stref wododziałowych,
- 19) uwzględnianie w lokalnych dokumentach planistycznych pasów zieleni wzdłuż cieków i wokół zbiorników wodnych.

ZASADA 6.23. Ochrona głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP)

- 1) wyznaczenie w oparciu o dokumentację hydrologiczną obszarów ochronnych GZWP,
- 2) uwzględnianie w lokalnych dokumentach planistycznych zakazów, nakazów i ograniczeń związanych z występowaniem GZWP, w tym m.in. przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na wody podziemne zgodnie z przepisami⁸⁶.

ZASADA 6.24. Ochrona jakości i ilości wód powierzchniowych i podziemnych

- 1) budowanie systemów kanalizacyjnych i wodociągowych POM w obszarach, które posiadają odpowiednie uwarunkowania terenowe, w szczególności w jednostkach osadniczych zlokalizowanych w zlewniach ekosystemów zależnych od wód (mokradał), w zlewniach jezior i innych zbiorników wykorzystywanych do celów rekreacyjnych, na obszarach deficytów wód powierzchniowych i podziemnych, oraz w strefach: ochrony pośredniej ujęć wód, ochrony jakościowej i ilościowej zasobów wód infiltracyjnych rzeki Warty oraz strefy perspektywy zapewnienia zaopatrzenia w wodę z zasobów infiltracyjnych rzeki Warty,
- 2) uwzględnianie w lokalnych dokumentach planistycznych konieczności stosowania rozwiązań mających na celu ograniczanie przenikania do wód substancji niebezpiecznych.

ZASADA 6.25. Zapewnienie warunków dla ciągłego i niezawodnego dostarczania energii elektrycznej, gazu oraz paliw płynnych

- 1) realizowanie zadań wynikających z planów rozwoju przedsiębiorstw energetycznych w zakresie obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię elektryczną (załącznik nr 6), a w szczególności:
 - a) budowa nowych linii i układów pierścieniowych sieci najwyższych napięć 400 kV, zasilanych z istniejących i planowanych elektrowni systemowych, połączenia transgranicznego z Niemcami i odnawialnych źródeł energii,
 - b) budowa pierścieni linii 400 kV zastępujących wyeksploatowane linie 220 kV,
 - c) przebudowa istniejących linii 220 kV,
 - d) przebudowa i rozbudowa istniejących stacji najwyższych napięć (SNN),
 - e) budowa nowych linii napowietrznych i kablowych wysokich napięć 110 kV,
 - f) przebudowa istniejących linii napowietrznych 110 kV,
 - g) budowa, przebudowa i rozbudowa Głównych Punktów Zasilania (GPZ) oraz rozdzielni sieciowych (RS),
- 2) realizowanie rozbudowy sieci gazociągów przesyłowych oraz sieci dystrybucyjnych (załącznik nr 6), zgodnie z planami operatorów, w szczególności:
 - a) budowa i przebudowa gazociągów wysokiego ciśnienia,
 - b) zapewnienie możliwości budowy gazowego węzła systemowego w gminie Murowana Goślina,
 - c) budowa i przebudowa stacji redukcyjno-pomiarowych (SRP),
 - d) przyłączanie elektrociepłowni do sieci gazowej,
 - e) zagospodarowanie złóż gazu ziemnego wraz z budową rurociągów kopalnianych,
 - f) zapewnienie możliwości budowy drugiej linii gazociągu Jamał w obszarze istniejącego pasa technicznego obowiązującego od istniejącego gazociągu,
 - g) zwiększanie wydajności technicznej systemu, poprzez rozbudowę gazociągów wysokiego ciśnienia i uzyskiwanie nowych połączeń z krajowym układem przesyłowym gazu,
 - h) rozbudowa regionalnego systemu gazu zaazotowanego, będącego podstawą dla rozwoju górnictwa naftowego w Wielkopolsce, jak również szansą na dywersyfikację dostaw paliw gazowych dla regionalnego rynku odbioru gazu,
 - i) przystosowywanie istniejącej sieci do przesyłania gazu wysokometanowego,
 - j) dostosowanie systemów przesyłowych ropy do planowanych zmian w strukturze zużycia energii pierwotnej oraz prognozowanego wzrostu zapotrzebowania na produkty ropy naftowej,
 - k) gwarantowanie możliwości zwiększania wykorzystania energii pochodzących ze źródeł odnawialnych, z zastrzeżeniem możliwości realizacji biogazowni i elektrowni wiatrowych jedynie w strefie równoważenia rozwoju.

ZASADA 6.26. Eliminowanie konfliktów przestrzennych ograniczających efektywność i sposób funkcjonowania urządzeń infrastruktury technicznej

- 1) uwzględnianie w lokalnych dokumentach planistycznych uciążliwości i ograniczeń wynikających z:
 - a) funkcjonowania i oddziaływania istniejących i planowanych instalacji do przetwarzania odpadów,
 - b) konieczności zachowania pasów technicznych i stref kontrolowanych dla istniejących i planowanych sieci elektroenergetycznych i gazowych, zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz warunkami uzyskanymi od właścicieli sieci,
 - c) konieczności zachowania stref z ograniczeniami dla zabudowy wokół anten nadawczych i odbiorczych, radarów oraz wzdłuż radiolinii, zgodnie z zasadami określonymi przez zarządcę infrastruktury telekomunikacyjnej, radiowej i radio-telewizyjnej.

ZASADA 6.27. Zachowanie podstawowych wymogów bezpieczeństwa w przestrzeniach publicznych*

- 1) stosowanie zasad projektowania i zagospodarowywania przestrzeni publicznych ograniczających możliwość występowania zachowań destrukcyjnych⁸⁷:
 - a) kształtowanie budynków tak, aby nie ograniczać widoczności i możliwości sprawowania nadzoru,
 - b) dobieranie i kształtowanie zieleni tak, aby możliwa była obserwacja terenu na poziomie wzroku dorosłego i dziecka,
 - c) eliminowanie wszelkich przeszkód utrudniających dostęp światła tak, aby nie tworzyły się cienie i plamy ciemności,
 - d) unikanie „zanieczyszczenia światłem” wykorzystywanie źródeł światła o jasności nie większej niż jest potrzebna, stosowanie obudowy lamp kierujące światło tylko w dół i tylko na obszar, który jest celem oświetlania, wykorzystywanie typów lamp, które mają wysoką wydajność,
 - e) rozmieszczanie oświetlenia tak, aby możliwe było rozpoznanie człowieka, oświetlone powinny być nie tylko ciągi piesze czy wejścia, ale także załomy budynków,
- 2) zapewnienie funkcjonowania, na poziomie lokalnym, przestrzeni wolnych od zainwestowania i zadrzewienia niezbędnych dla prowadzenia akcji ratunkowych min. w sytuacjach ekstremów pogodowych,
- 3) organizowanie przy szpitalnych oddziałach ratunkowych lądowisk sanitarnych, w tym m.in. w miastach powiatowych obszaru metropolitalnego (Gnieźnie, Kościanie, Wągrowcu i Wrześni).

ZASADA 6.28. Kształtowanie zagospodarowania terenów z uwzględnieniem ryzyka wystąpienia zagrożeń naturalnych i antropogenicznych

- 1) wprowadzanie w lokalnych dokumentach planistycznych:
 - a) zakazów w zagospodarowaniu obszarów szczególnego zagrożenia powodzią – obszarów, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie (raz na 10 lat) i średnie (raz na 100 lat)⁸⁸,
 - b) ograniczeń w zagospodarowaniu obszarów, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie (raz na 500 lat) i obszarów narażonych na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego⁸⁹,
 - c) konieczności budowy, przebudowy i odbudowy elementów infrastruktury przeciwpowodziowej (zbiorniki retencyjne, kanały ulgi, wały przeciwpowodziowe, poldery itp.), w tym m.in. realizacja odbudowy rzeki Samy (gminy Szamotuły i Oborniki), budowy zbiornika Tulce (gm. Kleszczewo) i przebudowy koryta kanału Grzymiśławskiego (gm. Śrem)⁹⁰,
 - d) zakazów w zagospodarowaniu terenów aktywnych i okresowo aktywnych osuwisk mas ziemnych oraz terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi,
 - e) ograniczeń w zagospodarowaniu terenów potencjalnie zagrożonych wystąpieniem awarii, na podstawie planów operacyjno-ratowniczych, w szczególności dla miejscowości, gdzie zlokalizowane są zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej
 - f) ograniczeń w zagospodarowaniu terenów wynikających z wysokich imisji dźwięku w otoczeniu dróg i linii kolejowych,
 - g) przestrzennych zasięgów stref proponowanego ograniczenia możliwości rozwoju zabudowy mieszkaniowej, wynikający z występowania wysokich wartości imisji dźwięku w otoczeniu dróg i linii kolejowych eliminujących konieczność realizacji ekranów akustycznych,
 - h) ograniczeń w obszarze ograniczonego użytkowania od lotniska Poznań-Ławica,
 - i) ograniczeń wielkości powierzchni nieprzepuszczalnej dla maksymalizacji naturalnej retencji wody, w szczególności w miejskich strukturach urbanistycznych,
 - j) ograniczeń w zagospodarowaniu terenów zdegradowanych powierzchnią eksploatacją kopalni,

^{*} z uwzględnieniem potrzeb wszystkich użytkowników, w tym osób o ograniczonej mobilności i percepcji, przy wykorzystaniu zasad projektowania uniwersalnego w rozumieniu art. 2. Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1169).

- k) możliwości wdrażania technologii retencjonowania wody opadowej w strukturach zabudowy miejskiej,
 - l) miejsc ewakuacji i zgromadzeń pokatastrofalnych,
 - m) miejsc udzielania pomocy w przypadku zjawisk ekstremalnych, w tym lądowisk ratunkowych wolnych od zainwestowania i zadrzewienia (co najmniej 1 lokalizacja w gminie),
- 2) unikanie tworzenia się miejskich wysp ciepła i zimna poprzez maksymalizację powierzchni biologicznie czynnych na obszarach zurbanizowanych,
 - 3) ograniczanie miejsc przyspieszania spływu wody oraz miejsc bezodpływowych poprzez odpowiednie projektowanie układów drogowych oraz przestrzeni publicznych,
 - 4) uwzględnienie w procesie projektowania i budowy infrastruktury transportowej zmieniających się warunków klimatycznych, w tym w szczególności wyników oceny wrażliwości infrastruktury transportowej na czynniki klimatyczne,
 - 5) projektowanie sieci przesyłowych, w tym m.in. podziemnych oraz naziemnych z uwzględnieniem ekstremalnych sytuacji pogodowych,
 - 6) przygotowywanie miejskiej infrastruktury kanalizacyjnej do odbioru ponadnormatywnej ilości wody w trakcie nawałnych opadów atmosferycznych,
 - 7) wyznaczanie na obszarach miast lub w ich bliskim sąsiedztwie terenów zieleni oraz lasów sprzyjających magazynowaniu i dystrybucji wody opadowej,
 - 8) przystosowywanie zabudowy do ponadnormatywnych obciążeń siłą wiatru oraz ograniczenie możliwości wychładzania elewacji budynków,
 - 9) zwiększanie efektywności przewietrzania struktur miejskich poprzez kształtowanie ciągów terenów otwartych (unikanie możliwości powstawania tuneli wiatrowych).

ZASADA 6.29. Obniżanie zapotrzebowania na energię elektryczną i ciepło

- 1) uwzględnianie efektywności energetycznej w zagospodarowaniu przestrzennym terenów zurbanizowanych poprzez stosowanie systemów energooszczędnych i niskoemisyjnych.

ZASADA 6.30. Zapewnienie możliwości rozwoju usług telekomunikacyjnych oraz radiowych i telewizyjnych

- 1) uwzględnianie konieczności budowy i rozbudowy, telekomunikacyjnych sieci przewodowych i cyfrowych światłowodowych oraz radiowej i telewizyjnej infrastruktury nadawczej, w regionalnych i lokalnych dokumentach planistycznych.

ZASADA 6.31. Umożliwienie bezkonfliktowego funkcjonowania obiektów i kompleksów wojskowych

- 1) uwzględnienie w lokalnych dokumentach planistycznych:
 - a) obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego w Powidzu,
 - b) strefy potencjalnych ograniczeń akustycznych wynikających z funkcjonowania lotniska Poznań-Krzesiny,
 - c) stref z ograniczeniami wysokości zabudowy na terenach położonych w osi drogi startu i lądowań samolotów dla lotniska Poznań-Krzesiny oraz Drogowego Odcinka Lotniskowego Września,
 - d) strefy ochronnej dla terenu zamkniętego kompleksu wojskowego K-8652 w Borówcu (gm. Kórnik) (magazyn lotniczych środków bojowych)⁹¹, kompleksu wojskowego K-1795 Śrem (garnizonowa strzelnica szkolna, rzutnia granatów bojowych oraz strzelnica pistoletowa wraz ze strefą bezpieczeństwa),
 - e) obszaru wyznaczonego dla przestrzeni operacyjnej do awaryjnego zrzutu podwieszonych samolotów związanej z funkcjonowaniem lotniska wojskowego Poznań-Krzesiny⁹²,
 - f) strefy ochronnej kompleksu wojskowego K-8637 Biedrusko w gminach Suchy Las i Czerwonak,
 - g) strefy ochronnej w gminie Mosina dla kompleksów K-7887 Babki, K-7096 Rogalin,
 - h) strefy bezpiecznej eksploatacji kabli doziemnych dla istniejącej infrastruktury teletechnicznej niezbędnej dla potrzeb obronności i bezpieczeństwa państwa (strefa min. 0,5 m od osi kabla bez zabudowy trwałej, nawierzchni trwałej i bez nasadzeń drzew i krzewów),
 - i) granic i zasad ochrony terenów zamkniętych pozostających w zarządzie Ministerstwa Obrony Narodowej (załącznik nr 1),

- 2) zapewnienie, zgodnie z przepisami, możliwości realizacji przewozów wojskowych poprzez uwzględnienie w zagospodarowaniu przestrzennym wymagań obronnych dotyczących sieci transportowej.

ZASADA 6.32. Działania pozaplanistyczne wspierające realizację celu

- 1) przestrzeganie ilości poboru wód zgodnie z pozwoleniem wodno-prawnym i kontrolą w zakresie wydawania nowych pozwoleń, szczególnie w obszarach gdzie pobór wód z poziomu miocenińskiego jest równy jego zasobom dyspozycyjnym,
- 2) wprowadzanie systemu udrażniania rzek i rowów oraz renaturalizowanie koryta cieków wodnych i ich brzegów,
- 3) kontrolowanie zanieczyszczenia u źródła na podstawie dopuszczalnych wartości emisji oraz środowiskowych norm jakości,
- 4) wdrażanie zmian, np. technologii na mniej uciążliwą, redukcji emisji zanieczyszczeń, zaopatrzenia w wodę z innych źródeł, wprowadzenia dodatkowych zabezpieczeń przed skutkami awarii itp., dla obiektów już istniejących, a zagrażających celom ochrony zasobów GZWP,
- 5) zmniejszanie zużycia wody, szczególnie w sektorze gospodarczym (wdrażanie technologii służących oszczędzaniu wody oraz wprowadzenie wtórnych obiegów wody użytej),
- 6) przestrzeganie odpowiednich programów działań oraz prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej, poprawa struktury gleby poprzez zabiegi agromelioracyjne, wapnowanie, prawidłową agrotechnikę, odpowiedni płodozmian,
- 7) budowanie systemu powszechnego udostępniania informacji przestrzennych dotyczących wyników prognoz powodziowych w skali pozwalającej na precyzyjną ocenę ryzyka w odniesieniu do poszczególnych nieruchomości,
- 8) realizowanie działań technicznych i nietechnicznych w obszarach problemowych (HOT SPOT Poznań-Luboń),
- 9) prowadzenie monitoringu zmian wrażliwości gospodarki i społeczeństwa na zmiany klimatu oraz postępu we wdrażaniu regionalnych i lokalnych strategii i planów adaptacyjnych⁹³.

WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI CELU

Lp.	WSKAŹNIK	MIARA	ŹRÓDŁO
1.	Zużycie energii elektrycznej w miastach ogółem na 1 mieszkańca	(GWh)	GUS
2.	Zużycie gazu ogółem	tys. m ³	GUS
3.	Jednolite części wód powierzchniowych płynących nie osiągnące dobrego stanu	(%)	WIOŚ
4.	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku ogółem	(hm ³)	GUS
5.	Zużycie wody na potrzeby przemysłu w ciągu roku ogółem	(hm ³)	GUS
6.	Zużycie wody na potrzeby rolnictwa i leśnictwa w ciągu roku ogółem	(hm ³)	GUS
7.	Zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca	(m ³)	GUS
8.	Pobór wód podziemnych	(dam ³)	GUS
9.	Pobór wód powierzchniowych	(dam ³)	GUS
10.	Ścieki odprowadzone ogółem	(dam ³)	GUS
11.	Ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną	(dam ³)	GUS
12.	Ścieki odprowadzone bezpośrednio do wód lub do ziemi	(dam ³)	GUS
13.	Ścieki zawierające substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego	(dam ³)	GUS
14.	Udział ludności korzystającej z gazu sieciowego w liczbie ludności ogółem	l. lud	GUS
15.	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	(%)	GUS
16.	Ludność korzystająca z sieci gazowej	(%)	GUS
17.	Produkcja energii elektrycznej z OZE	(GWh)	GUS
18.	Nakłady na środki trwałe służące gospodarce ściekowej i ochronie wód	(zł)	GUS
19.	Nakłady na środki trwałe służące gospodarce odpadami	(zł)	GUS
20.	Nakłady na środki trwałe służące zmniejszeniu hałasu i wibracji	(zł)	GUS
21.	Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej wg kierunków inwestowania – ujęcia i doprowadzenia wody	(zł)	GUS
22.	Nakłady na środki trwałe służące ochronie powietrza atmosferycznego i klimatu – zapobieganie zanieczyszczeniom w tym modernizacja kotłowni i ciepłowni	(zł)	GUS

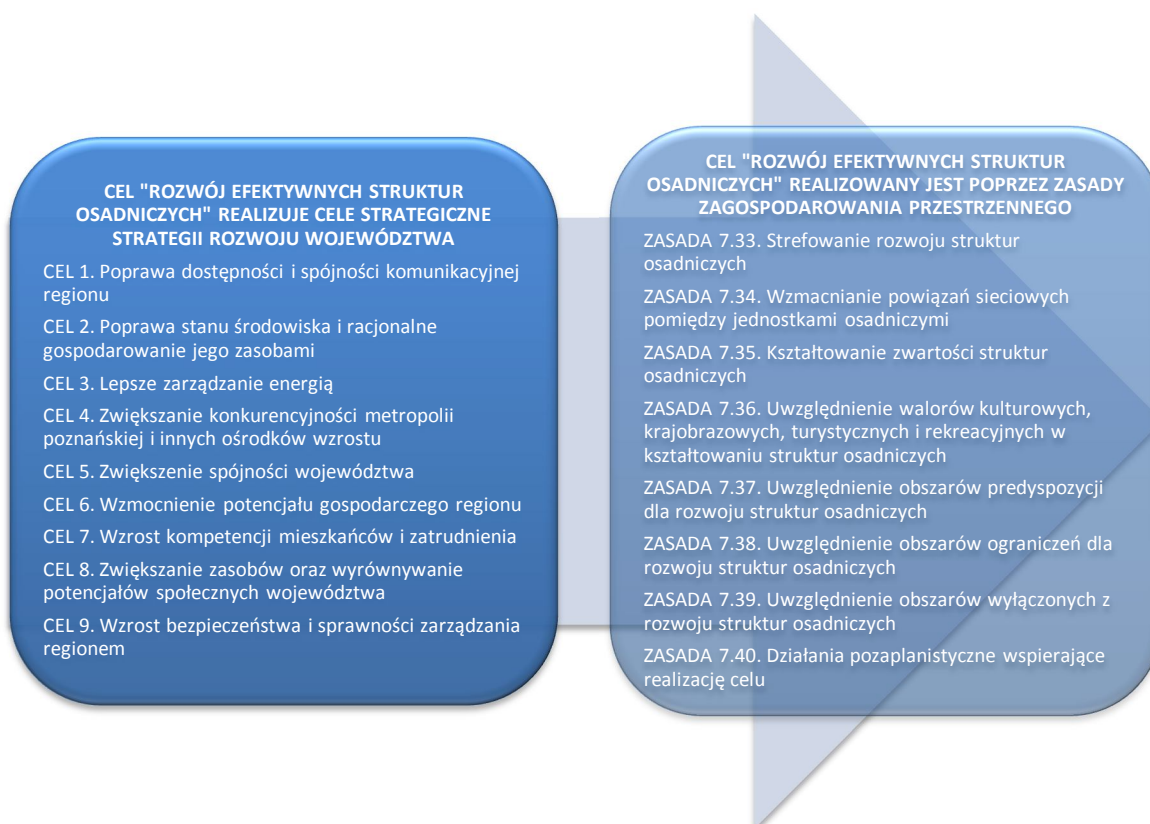
CEL VII. ROZWÓJ EFEKTYWNYCH STRUKTUR OSADNICZYCH*

Zasady polityki przestrzennej, których skutkiem będzie efektywna struktura osadnicza POM, stanowią wynik przyjęcia wszystkich priorytetów polityki przestrzennej sformułowanych dla Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego. Dzięki takiemu podejściu do rozwoju przestrzennego obszaru metropolitalnego możliwe będzie osiągnięcie spójności terytorialnej i komplementarności decyzyjnej, która przełoży się na skuteczne wykorzystywanie potencjałów rozwojowych obszaru.

Kluczowe dla rozwoju POM jest **DAŻENIE DO RACJONALNEGO WYKORZYSTANIA PRZESTRZENI**, które znajdzie wyraz w oszczędnym gospodarowaniu istniejącymi zasobami, tworzeniu struktur wielofunkcyjnych oraz łączeniu funkcji wzajemnie wzmacniających swoją rolę, unikając współwystępowania funkcji konfliktogennych. Niezbędne jest, wobec prognoz demograficznych i gospodarczych, skuteczne ograniczanie przeznaczania nowych obszarów pod rozwój osadnictwa, intensyfikowanie obszarów już zainwestowanych oraz rewitalizowanie obszarów zdegradowanych, tak aby inwestycje infrastrukturalne związane z tą formą urbanizacji ograniczały nadmierny wzrost obciążeń budżetów miast i gmin.

Przyjmuje się, że efektywna struktura osadnicza POM oparta będzie na:

- 1) rozwoju w 4 ustalonych w modelu rozwoju POM strefach: procesów metropolizacji, procesów suburbanizacji miast powiatowych, równoważenia rozwoju i zielonym pierścieniu metropolii,
- 2) dążeniu do wysokiej zwartości struktur osadniczych,
- 3) podnoszeniu wydajności i skuteczności powiązań sieciowych pomiędzy jednostkami osadniczymi,
- 4) zachowaniu, ochronie i wykorzystaniu walorów historycznych, krajobrazowych, turystycznych i rekreacyjnych,
- 5) uwzględnianiu obszarów predyspozycji, ograniczeń dla rozwoju struktur osadniczych oraz obszarów wyłączonych z rozwoju.

*Struktura osadnicza to całokształt form zagospodarowania przestrzennego określonego obszaru i powiązań pomiędzy nimi. Elementami tej struktury są obszary zamieszkania, pracy, usług i wypoczynku. Połączone są one sieciami infrastruktury technicznej, zapewniającej sprawność funkcjonowania całej struktury. [M. Borska, 2004 r]

ZASADY I DZIAŁANIA WSPIERAJĄCE ROZWÓJ EFEKTYWNYCH STRUKTUR OSADNICZYCH

ZASADA 7.33. Strefowanie rozwoju struktur osadniczych

1) Metropolia Poznań

- a) rewitalizowanie terenów śródmieścia, w tym m.in. uzupełnianie struktury urbanistyczno-architektonicznej (parkingi, zabudowa wielofunkcyjna), zapewnianie poprawy jakości ładu i estetyki przestrzeni publicznej* oraz utrzymania obiektów dziedzictwa kulturowego, zaakcentowanie ważnych dla wizerunku miasta wnętrz urbanistycznych w przestrzeniach publicznych, odtwarzanie zadrzewień i zagospodarowywanie terenów zielenią, poprawa funkcjonalności przestrzeni publicznej powiązanej z obszarem Traktu Królewsko-Cesarskiego,
- b) rewitalizowanie i zagospodarowanie atrakcyjnych terenów inwestycyjnych – „Wolnych Torów”, „Dziury Toruńskiej” oraz Zakładów Taboru Kolejowego SA i dedykowanie ich dla rozwoju biznesu, mieszkalnictwa i kultury,
- c) rewitalizowanie Starej Gazowni, Starej Rzeźni oraz elementów XIX-wiecznego pierścienia fortecznego w Poznaniu oraz innych fragmentów dawnych fortyfikacji i adaptacja ich na cele turystyczno-kulturalne,
- d) rewitalizowanie zdegradowanych lub niezagospodarowanych przestrzeni nadrzecznych, np. wykorzystanie potencjału dawnego portu na Starołęce oraz terenów w sąsiedztwie dawnego Zakola Chwaliszewskiego,
- e) przywracanie zdegradowanym terenom zieleni i zbiornikom wodnym ich pierwotnych funkcji, ze szczególnym uwzględnieniem małej retencji oraz wymiana szczelnych powierzchni gruntu na powierzchnie przepuszczalne,
- f) wskazywanie w lokalnych dokumentach planistycznych obszarów pod rozwój i rozbudowę szkół wyższych, ośrodków badawczych, rozwojowych, wdrożeniowych i innowacyjnych oraz parków technologicznych, a także wyposażenie wskazanych obszarów w niezbędną infrastrukturę techniczną,
- g) zwiększenie dostępności do miejsc opieki nad małymi dziećmi oraz szkół i placówek oświaty prowadzących kształcenie zawodowe oraz ustawiczne,
- h) zwiększenie dostępności do usług zdrowia, między innymi poprzez budowę Wielkopolskiego Centrum Zdrowia Dziecka (szpitala pediatrycznego) w Poznaniu, nowoczesnego centrum chorób układu sercowo-naczyniowego zabezpieczającego potrzeby regionu zachodniej Polski, Centrum Zdrowia Psychicznego, Centrum Protonoterapii w Poznaniu,
- i) przygotowanie lokalnych dokumentów planistycznych realizujących poprawę jakości przestrzeni nadrzecznej* doliny Warty oraz pozostałych rzek poprzez:
 - wykreowanie nadwodnych przestrzeni publicznych z możliwością generowania nowych funkcji komercyjnych,
 - wskazanie łatwo dostępnych i atrakcyjnych miejsc spotkań (integrujących różne typy transportu) oraz terenów dla działań kulturalnych,
 - wyznaczenie miejsc, w których możliwe będzie integrowanie różnych form rekreacji, np. takich elementów jak przystań wodna, przystanek wodny, wypożyczalnia sprzętu wodnego przystanek Poznańskiego Roweru Miejskiego, strefa rekreacji, infrastruktura wypoczynkowo-gastronomiczna itp.,
- j) wyznaczanie i budowanie ciągów pieszo-rowerowych,
- k) utrzymywanie i wzbogacanie zasobów zieleni publicznej i obszarów cennych przyrodniczo, poprzez ustanawianie form ochrony przyrody,
- l) modernizowanie i budowanie nowych obiektów sportowych o charakterze metropolitalnym*, w tym:
 - budowa wielofunkcyjnej hali sportowo-widowiskowej,
 - budowa pola golfowego,
 - rozbudowa terenów kompleksu sportowo-rekreacyjnego na Gołędzinie,

* z uwzględnieniem potrzeb wszystkich użytkowników, w tym osób o ograniczonej mobilności i percepcji, przy wykorzystaniu zasad projektowania uniwersalnego w rozumieniu art. 2. Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1169).

- rozbudowa kompleksu sportowo-rekreacyjnego wokół Areny,
- m) modernizowanie i budowanie nowych obiektów instytucji kultury*, w tym:
 - budowa nowej siedziby Wielkopolskiego Muzeum Niepodległości,
 - budowa nowej siedziby Teatru Muzycznego,
- n) rozbudowanie miejskiej sieci teletransmisyjnej oraz bezprzewodowej sieci szerokopasmowej komunikacji.

2) Strefa procesów metropolizacyjnych:

- a) kreowanie wysokiej jakości przestrzeni publicznych*, szczególnie w pobliżu terenów o najwyższych walorach kulturowych i przyrodniczych, zachowując wymogi bezpieczeństwa publicznego,
- b) wykreowanie przestrzeni publicznej* o charakterze centrów miejscowości, budujących tożsamość lokalną i krystalizującą układ urbanistyczny w miejscowościach: Suchy Las, Rokietnica, Czerwonak i Luboń oraz w miejscowościach o liczbie mieszkańców przekraczającej 1 000 osób,
- c) wykorzystywanie walorów krajobrazowych i rekreacyjnych rzeki Warty poprzez powiązanie jej z przestrzeniami publicznymi,
- d) podnoszenie jakości struktur podmiejskich poprzez wprowadzanie na obszarach typowo mieszkaniowych funkcji usługowej oraz łączenie mniejszych struktur mieszkaniowych w większe i wprowadzanie elementów krystalizujących przestrzeń w postaci przestrzeni publicznych,
- e) przygotowanie dokumentów planistycznych niezbędnych dla lokalizowania funkcji metropolitalnych, szczególnie w obszarach o wysokich predyspozycjach dla ich rozwoju,
- f) opracowywanie kompleksowych programów rewitalizacji zdegradowanych przestrzennie, technicznie, gospodarczo, społecznie obszarów miast, dzielnic miast oraz terenów wiejskich, powojkowych, przemysłowych, pokolejowych uwzględniających m.in. przebudowę i adaptację budynków na nowe funkcje, renowację tkanki mieszkaniowej, budowę, rozbudowę, modernizację lub remont dróg lokalnych i połączenie ich z siecią dróg głównych i uzupełniających,
- g) zwiększenie dostępności do usług społecznych, takich jak opieka nad małymi dziećmi, dzienne domy pomocy (w gminach powiatu poznańskiego z wyjątkiem gminy Swarzędz, w której taki ośrodek już funkcjonuje), środowiskowe domy samopomocy (w gminach powiatu poznańskiego z wyjątkiem gmin Swarzędz i Kórnik, w których takie ośrodki już funkcjonują),
- h) kształtowanie przestrzeni przyrodniczo-krajobrazowej poprzez wykorzystywanie atutów wynikających z ukształtowania terenu, osi widokowych, dominant przestrzennych oraz panoram,
- i) realizowanie w obszarach silnie zurbanizowanych zielonej infrastruktury (zielone dachy, zielone ściany) i budownictwa ekologicznego,
- j) zachowanie i tworzenie terenów zielonych będących elementami ekosystemu miast, stanowiących miejsca wypoczynku dla mieszkańców,
- k) zapewnianie sprawnego transportu publicznego wykorzystującego w maksymalnym stopniu potencjał transportu kolejowego, wprowadzanie ułatwień w integracji różnych środków transportu oraz budowa spójnego systemu komunikacyjnego, w tym dróg i parkingów rowerowych,
- l) kształtowanie zintegrowanych punktów przesiadkowych poprzez połączenie stacji i przystanków kolejowych, autobusowych i parkingów wraz z usługami towarzyszącymi,
- m) rozwijanie działalności logistycznej opartej na powiązaniach intermodalnych,
- n) przygotowanie wielofunkcyjnej oferty uzbrojonych terenów – dotyczy to zarówno terenów przeznaczonych pod funkcje usługowe, jak i gospodarcze, z uwzględnieniem istniejącej i projektowanej infrastruktury technicznej i transportowej,

* z uwzględnieniem potrzeb wszystkich użytkowników, w tym osób o ograniczonej mobilności i percepcji, przy wykorzystaniu zasad projektowania uniwersalnego w rozumieniu art. 2. Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1169).

- o) zapewnianie przestrzeni dla realizacji urządzeń turystycznych, w szczególności w miejscowościach Kostrzyn, Lusowo (gm. Tarnowo Podgórne), Murowana Goślina, Owińska (gm. Czerwonak), Tulce (gm. Kleszczewo), Uzarzewo (gm. Swarzędz).
- 3) **Zielony pierścień metropolii:** - działania zostały określone w CELU II
- 4) **Miasta powiatowe i ich strefy suburbanizacji:**
- a) uwzględnianie w lokalnych dokumentach planistycznych potrzeby lokalizowania usług wyższego rzędu i inwestycji przemysłowych wykorzystujących wykwalifikowaną kadrę pracowników w miastach satelitach (miastach powiatowych),
 - b) uwzględnianie w planowaniu przestrzennym dostępności do węzłów autostradowych, szczególnie w Nowym Tomysłu i Wrześni oraz zapewnienie dobrej dostępności do terenów inwestycyjnych poprzez rozbudowę lokalnego układu komunikacyjnego,
 - c) tworzenie możliwości dla lokalizowania metropolitalnych funkcji kultury, biznesu i funkcji transportowej,
 - d) opracowanie kompleksowych programów rewitalizacji zdegradowanych fizycznie, gospodarczo, społecznie obszarów miast, dzielnic miast oraz terenów wiejskich, powojkowych, przemysłowych, pokolejowych uwzględniających m.in. przebudowę i adaptację budynków na nowe funkcje, renowację tkanki mieszkaniowej, budowę, rozbudowę, modernizację lub remont dróg lokalnych i połączenie ich z siecią dróg głównych i uzupełniających,
 - e) zwiększenie dostępności do usług społecznych, takich jak infrastruktura opieki nad małymi dziećmi, oraz infrastruktura szkół i placówek oświaty prowadzących kształcenie zawodowe oraz ustawiczne,
 - f) zwiększenie dostępności do usług społecznych takich jak dzienne domy pomocy (w gminach Nowy Tomyśl, Gniezno, Września, Środa Wielkopolska, Śrem, Grodzisk Wielkopolski), środowiskowe domy samopomocy (w gminach Nowy Tomyśl, Szamotuły, Oborniki, Września, Środa Wielkopolska, Grodzisk Wielkopolski), ośrodki interwencji kryzysowej (w gminach Szamotuły, Oborniki, Września i Śrem),
 - g) zapewnianie przestrzeni dla realizacji urządzeń turystycznych w miastach: Gniezno, Wągrowiec, Szamotuły, Nowy Tomyśl, Oborniki, Kościan, Śrem,
 - h) zapewnianie sprawnego transportu publicznego, uwzględniającego – na terenach gdzie jest to możliwe – komunikacji szynowej, w tym ograniczanie przewozów autobusowych na drogach o przebiegu równoległym do linii kolejowych, modyfikowanie sieci autobusowej i obsługi ludności w obszarze o zasięgu około 10 km od linii kolejowej poprzez skomunikowanie z węzłami przesiadkowymi,
- 5) **Strefa równoważenia rozwoju:**
- a) wykreowanie przestrzeni publicznej* o charakterze centrów miejscowości, budujących tożsamość lokalną i krystalizującą układ urbanistyczny w Dominowie, Granowie, Dusznikach oraz w miejscowościach o liczbie mieszkańców przekraczającej 1 000 osób,
 - b) ograniczanie rozwoju osadnictwa na terenach otwartych, rozwój głównie w istniejących jednostkach osadniczych poprzez uzupełnianie i kontynuowanie zabudowy, w taki jednak sposób by nie dopuszczać do łączenia jednostek osadniczych między sobą,
 - c) opracowanie kompleksowych programów rewitalizacji zdegradowanych fizycznie, gospodarczo, społecznie obszarów miast, dzielnic miast oraz terenów wiejskich, powojkowych, przemysłowych, pokolejowych uwzględniających m.in. przebudowę i adaptację budynków na nowe funkcje, renowację tkanki mieszkaniowej, budowę, rozbudowę, modernizację lub remont dróg lokalnych i połączenie ich z siecią dróg głównych i uzupełniających,
 - d) zwiększenie dostępności do usług społecznych takich jak dzienne domy pomocy (w gminach Duszniki, Kaźmierz, Rogoźno, Skoki, Kiszkowo, Łubowo, Czarniejewo, Nekla, Dominowo, Zaniemyśl, Brodnica, Czemiń, Granowo), środowiskowe domy samopomocy (w gminach Duszniki, Kaźmierz, Rogoźno, Skoki, Kiszkowo, Łubowo, Czarniejewo, Nekla, Dominowo, Zaniemyśl, Brodnica, Czemiń, Granowo),

* z uwzględnieniem potrzeb wszystkich użytkowników, w tym osób o ograniczonej mobilności i percepcji, przy wykorzystaniu zasad projektowania uniwersalnego w rozumieniu art. 2. Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1169).

- e) zapewnianie przestrzeni dla realizacji urządzeń turystycznych w miejscowościach: Skoki, Pobiedziska, Kórnik, Zaniemyśl, Czarniejewo, Rogoźno, Mosina, Stęszew,
- f) zapewnianie sprawnego transportu publicznego, uwzględniającego – na terenach gdzie jest to możliwe – komunikacji szynowej, w tym ograniczanie przewozów autobusowych na drogach o przebiegu równoległym do linii kolejowych, modyfikowanie sieci autobusowej i obsługi ludności w obszarze o zasięgu około 10 km od linii kolejowej poprzez skomunikowanie z węzłami przesiadkowymi,
- g) ograniczenie przekształcania gruntów rolnych na cele nierolnicze,
- h) dążenie do zachowania terenów otwartych poprzez realizowanie planów miejscowych wykluczających możliwość zabudowy.

ZASADA 7.34. Wzmacnianie powiązań sieciowych pomiędzy jednostkami osadniczymi

- 1) wzmacnianie powiązań Poznania z krajową i europejską siecią transportową i komunikacyjną dzięki realizacji i modernizacji układów drogowych i kolejowych typu głównego oraz rozbudowie i modernizacji Portu Lotniczego Poznań-Ławica,
- 2) intensyfikowanie powiązań funkcjonalnych metropolii z miastami powiatowymi POM oraz pozostałymi ośrodkami gminnymi poprzez budowę zintegrowanego systemu transportu zbiorowego obszaru metropolitalnego, zgodnie z działaniami określonymi w CELU V,
- 3) wzmacnianie wzajemnych powiązań między miastami powiatowymi pomiędzy sobą oraz lokalnych ośrodków gminnych wspierających dyfuzję potencjałów rozwojowych w strefie procesów metropolizacji i w strefie równoważenia rozwoju poprzez realizację pierścieniowo-pasmowego modelu drogowego POM, zgodnie z działaniami określonymi w CELU IV,
- 4) wzmacnianie zewnętrznych powiązań miast powiatowych, jako warunku zachowania spójności i ciągłości lokalnych relacji funkcjonalno-przestrzennych poza granicą POM poprzez modernizację dróg typu podstawowego zgodnie z CELEM IV oraz wykorzystanie możliwości rozwoju systemu transportu zbiorowego zgodnie z CELEM V.

ZASADA 7.35. Kształtowanie zwartości struktur osadniczych

- 1) uzupełnianie zabudowy w istniejących jednostkach osadniczych o wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej i tworzenie obszarów zwartej zabudowy o wyższej gęstości zaludnienia, proporcjonalnie do możliwości wyposażenia w usługi społeczne,
- 2) wspieranie rewitalizacji i kompleksowe rewitalizowanie, polegające na zagospodarowaniu obszarów i dzielnic zdekapitalizowanych i przemysłowych oraz wzmacnianiu budowy prawidłowych struktur społecznych,
- 3) wykluczanie rozwoju pasmowego wzdłuż dróg, zwiększającego potrzeby transportowe oraz koszty infrastruktury komunalnej,
- 4) tworzenie czytelnych granic między obszarami zabudowy a innymi formami użytkowania terenu,
- 5) dążenie do zachowania terenów otwartych poprzez realizowanie planów miejscowych wykluczających możliwość zabudowy.

ZASADA 7.36. Uwzględnienie walorów kulturowych, krajobrazowych, turystycznych i rekreacyjnych w kształtowaniu struktur osadniczych

- 1) obejmowanie ochroną w formie parków kulturowych wyróżniających się krajobrazowo obszarów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej:
 - a) Poznań – historyczny zespół miejski z Ostrowem Tumskim, częścią Śródki, Zagórzem, Chwaliszewem i lewobrzeżnym Starym Miastem lokacyjnym ze średniowiecznymi osadami podmiejskimi oraz założeniem urbanistyczno-architektonicznym projektu Josefa Stübbena z początku XX w.,
 - b) Poznań – specyficznie ukształtowany zespół urbanistyczny Wilda wraz z Łęgami Dębińskimi z jej centralnym punktem – dzisiejszym Rynkiem Wildeckim i wyraźnym podziałem na część północną z typową zabudową z początku XX wieku oraz część południową z zabudową przemysłową,
 - c) Poznań – system fortyfikacji zbudowanych w XIX i na początku XX w., jeden z największych tego typu systemów w Europie,

- d) Poznań – dzielnica Jeżyce o unikatowym charakterze z secesyjnymi kamienicami, szachulcowymi budynkami oraz zagrodami bamberskimi, placem targowym oraz jednym z najstarszych w Europie zwierzyńców,
 - e) Poznań – zespół urbanistyczno-architektoniczny dzielnicy Łazarz z Rynkiem Łazarskim, terenem MTP, założeniem mieszkaniowym projektu Maxa Johowa, Palmiarnią i parkiem Wilsona oraz Parkiem Kasprowicza z Halą Widowiskowo-sportową Arena.
 - f) Gniezno – miasto tradycji królewskiej początków Państwa Polskiego i miejsce kultu Św. Wojciecha, Park Piastowski, jezioro Jelonek, Muzeum Początków Państwa Polskiego, Instytut Kultury Europejskiej, Plac Św. Wojciecha, Bazylika Prymasowska – Sanktuarium Św. Wojciecha, ul. Tumska, ul. Chrobrego, Muzeum Archidiecezji, Pałac Arcybiskupi, oraz zespół budynków stacji kolejowej wraz z 2 parowozowniami
 - g) Lednogóra, Dziekanowice – Ostrów Lednicki i cenne miejsca związane z początkami Państwa Polskiego, a także Pola Lednickie,
 - h) Rogalin – historyczny układ przestrzenny majątku ziemskiego: zespół pałacowy wraz z terenami zieleni zakomponowanej śródpolnej, układem użytków rolnych i systemem dróg z nasadzeniami alejowymi, zabudowania folwarków oraz tereny zalewowe porośnięte największym skupiskiem dębów w Europie,
 - i) Kórnik, Bnin – historyczne układy przestrzenne dwóch miast wraz z zabudową małomiasteczkową, założenie rezydencjonalne, obiekty sakralne, wczesnośredniowieczne grodzisko na półwyspie Jeziora Bnińskiego oraz historycznie ukształtowany teren zalesiony przeznaczony do polowań,
 - j) Owińska – cysterski zespół klasztorny, kościół, założenie rezydencjonalne, browar, zespół dawnego szpitala psychiatrycznego, park orientacji przestrzennej (jedyne na tak dużą skalę w Europie), jedyne w Polsce Muzeum Tyfologiczne, a także pierwsze w kraju laboratorium tyfloakustyczne,
 - k) Wągrowiec – układ urbanistyczny miasta wraz zespołem klasztornym cystersów,
 - l) Szamotuły – Baszta Halszki wraz zamkiem Górków, Bazylika kolegiacka w Szamotułach, historyczny układ urbanistyczny, zespół klasztorny reformatów oraz zespół osadniczy Mutowo, miejsce pierwotnej lokacji miasta z okresu od 2 połowy XIII do 2 połowy XIV wieku,
 - m) Zaniemyśl – układ ruralistyczno-urbanistyczny jako przykład lokacji nowożytnego miasta obok średniowiecznej wsi, założenie dworskie na Wyspie Edwarda oraz świątynie będące świadectwem swobód wyznaniowych,
 - n) Turew – barokowy pałac w Turwi – rezydencja gen. Dezyderego Chłapowskiego i jego rodziny oraz unikatowy krajobraz rolniczy z systemem zadrzewień śródpolnych, ukształtowany niemal 200 lat temu,
 - o) Grodzisk Wielkopolski – historyczny układ przestrzenny obejmujący obszar starego miasta lokacyjnego, wytyczony w XIII i XIV wieku, nowego miasta, kształtujący się od końca XVI wieku oraz przedmieść Grodziska Wielkopolskiego, zurbanizowanych w XIX i początku XX wieku,
 - p) okolice Nowego Tomysła – ukształtowany w XVIII wieku krajobraz z zachowaną specyfiką osadnictwa olęderskiego: samotnicze osady, szachownica pól, łąk i lasów, zadrzewienia śródpolne, uprawy wikliny i chmielu, system dróg (Boruja Kościelna, Boruja Nowa Chojniki, Cicha Góra, Glinno, Grubsko, Jastrzębsko Stare, Kozie Laski, Nowa Róża, Paproć, Przyłek, Sątopy, Sękowo),
 - q) Łekno, Tarnowo Pałuckie, Bracholin – unikatowy kompleks osadniczy wraz z zespołem jezior,
 - r) Giecz (gm. Dominowo) – wczesnośredniowieczny gród będący punktem wyjścia dla formujących się podstaw terytorialnych monarchii wczesnopiastowskiej,
 - s) Grzybowo (gm. Września) – jeden z największych grodów, jakie powstały w okresie formowania się państwa Piastów,
 - t) Gród Radzimski – Radzim (gm. Oborniki) – pozostałości Grodu na Ostrowie Radzimskim, strzegącego brodu przez Wartę na szlaku z centrum państwa piastowskiego na Pomorze Zachodnie,
- 2) uwzględnianie w lokalnych dokumentach planistycznych i wykorzystanie w projektowaniu urbanistycznym i architektonicznym lokalizacji punktów widokowych, osi widokowych oraz ciągów widokowych (załącznik nr 7),
 - 3) wydobywanie w układzie przestrzennym elementów kompozycji urbanistycznej: dominant przestrzennych, osi widokowych, ekspozycji, sylwet, krawędzi dolin, skarp, charakterystycznych form terenowych, grup zieleni i alei,

- 4) uwzględnianie w lokalnych dokumentach planistycznych oraz określenie zasad ochrony i ekspozycji układów urbanistycznych i ruralistycznych oraz zespołów sakralnych, pałacowo-parkowych, folwarków, zabytkowych budynków mieszkalnych, gospodarczych, linii kolejowych i budownictwa kolejowego, wiatraków, remiz, szkół, kuźni, młynów, gorzelnii, kapliczek, krzyży i innych elementów specyficznych dla architektury wiejskiej Wielkopolski,
- 5) uwzględnianie w lokalnych dokumentach planistycznych konieczności zachowania i ochrony kontekstu krajobrazowego archeologicznego dziedzictwa kulturowego, w tym w szczególności stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków,
- 6) kształtowanie – w oparciu o trójwymiarowe wizualizacje przestrzenne – parametrów architektonicznych istniejącej i nowej zabudowy (gabaryty obiektów, formy i pokrycia dachów, formy reklam, kolorystyka elewacji i ogrodzeń), a także kształtowanie zieleni, przestrzeni publicznych i dominujących w przestrzeni urządzeń infrastruktury technicznej,
- 7) kreowanie wysokiej jakości architektury obiektów realizowanych na obszarach śródmieść miast oraz w pobliżu terenów o najwyższych walorach kulturowych i przyrodniczych,
- 8) podnoszenie jakości przestrzeni zurbanizowanej w otoczeniu obiektów zabytkowych w celu poprawy ogólnego wizerunku „przestrzeni z zabytkiem”,
- 9) wprowadzanie zieleni osłonowej wokół istniejących i projektowanych obiektów dyszarmicznych w stosunku do krajobrazu,
- 10) kształtowanie osi widokowych w nowo powstających zespołach zabudowy,
- 11) wyznaczenie w lokalnych dokumentach planistycznych stref ochrony ekspozycyjnej i widokowej na obiekty zabytkowe oraz na miejsca i obiekty cenne krajobrazowo,
- 12) ograniczanie lokalizowania naziemnych obiektów infrastruktury technicznej w strefie ekspozycji obiektów zabytkowych,
- 13) ograniczanie uciążliwości komunikacyjnych w miejscach występowania cennych zasobów kulturowych i zabytkowych poprzez realizowanie obwodnic układów urbanistycznych,
- 14) ograniczanie lokalizowania budowli przesłaniających miejsca i obiekty cenne krajobrazowo,
- 15) uwzględnianie w lokalnych dokumentach planistycznych skali i formy zabudowy wiejskiej w jednostkach osadniczych w strefie równoważenia rozwoju,
- 16) zapewnianie obszarów dla rozwoju wyspecjalizowanej infrastruktury wystawienniczej i kongresowej oraz nowych, wielofunkcyjnych przestrzeni publicznych, uwzględniających funkcje obsługi konferencji i kongresów dla rozwoju turystyki biznesowej w Poznaniu i strefie procesów metropolizacyjnych,
- 17) przygotowywanie kompleksowych projektów dla rozwoju turystyki kulturowej w tym przebudowy Szlaku Piastowskiego⁹⁴, zagospodarowania Traktu Cesarsko-Królewskiego oraz Trasy Kórnickiej,
- 18) wskazywanie terenów pod budowę i rozbudowę infrastruktury turystycznej obszarów o zróżnicowanym stopniu atrakcyjności przyrodniczej i kulturowej dla rozwoju turystyki krajoznawczej, kwalifikowanej pieszej, rowerowej i konnej w miejscowościach Rogalin (gm. Mosina), Kórnik, Nowy Tomyśl, Turew (gm. Kościan) wraz z obszarem Parku Krajobrazowego im. Gen. Dezyderego Chłapowskiego, w Dolinie Warty oraz w miejscowościach znajdujących się na Szlaku Św. Jakuba oraz Szlaku Cysterskim,
- 19) uwzględnianie lokalizacji szlaków rowerowych, pieszych, konnych oraz kajakowych i wykorzystanie ich w projektowaniu urbanistycznym i architektonicznym dla rozwoju turystyki kwalifikowanej w Dolinie Warty, Rogalińskim Parku Krajobrazowym, Lasach Czarniejskich, Puszczy Zielonce, Puszczy Noteckiej oraz na obszarze Wału Lwówecko-Rakoniewickiego, Wielkopolskim Parku Narodowym,
- 20) zachowywanie i kształtowanie ogólnodostępnych przestrzeni rekreacyjnych oraz kompleksów rekreacyjno-sportowych dla rozwoju turystyki wypoczynkowej, kwalifikowanej oraz agroturystyki w okolicach Skoków, Wągrowca i Gniezna, wokół jeziora Rusałka, Jeziora Strzeszyńskiego i Kierskiego, Jezior Kórnicko-Zaniemyskich oraz zbiornika Radzyny.

ZASADA 7.37. Uwzględnienie obszarów predyspozycji dla rozwoju struktur osadniczych

- 1) wykorzystywanie istniejącego potencjału dla rozwoju osadnictwa poprzez uzupełnianie zabudowy, rewitalizację obszarów zdegradowanych, przemysłowych, powojennych, poeksploatacyjnych i pokomunikacyjnych,
- 2) projektowanie nowych terenów rozwoju osadnictwa z zastosowaniem bilansu potrzeb wynikających z prognoz demograficznych, mieszkaniowych, rynku pracy i gospodarczych:
 - a) na terenach jednostek osadniczych, które mają bezpośredni dostęp do infrastruktury komunikacji szynowej, przy czym lokalizowanie nowej zabudowy powinno się odbywać w odległości nie większej niż 1 km od stacji i przystanków z uwzględnieniem poziomu i zasięgu uciążliwości generowanych przez linie kolejowe,
 - b) na terenach wskazanych do objęcia systemem aglomeracji kanalizacyjnych, zgodnie z przyjętymi uchwałami rad miast i gmin,
- 3) wskazywanie terenów pod rozwój funkcji generujących ponadnormatywne natężenie ruchu na drogach publicznych w otoczeniu węzłów autostradowych i węzłów dróg klasy S.

ZASADA 7.38. Uwzględnienie obszarów ograniczeń dla rozwoju struktur osadniczych

- 1) dostosowywanie obecnego i projektowanego zagospodarowania terenu do ograniczeń wynikających z występowania poniższych elementów związanych z realizacją CELU II i III:
 - a) parków krajobrazowych,
 - b) obszarów chronionego krajobrazu,
 - c) obszarów Natura 2000,
 - d) zespołów przyrodniczo-krajobrazowych,
 - e) otulin parków,
 - f) klinów zieleni,
 - g) zielonego pierścienia,
 - h) lądowych dróg migracji zwierząt,
 - i) terenów łąk,
 - j) strefa występowania gruntów ornich klas I – III o najwyższej przydatności do produkcji rolnej,
- 2) dostosowywanie obecnego i projektowanego zagospodarowania terenu do ograniczeń wynikających z występowania poniższych elementów związanych z realizacją CELU VI:
 - a) obszarów, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie (raz na 500 lat)⁹⁵,
 - b) obszarów narażonych na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego,
 - c) pośrednich stref ochronnych ujęć wody,
 - d) strefy ochrony jakościowej i ilościowej zasobów infiltracyjnych rzeki Warty,
 - e) strefy perspektywy zapewnienia zaopatrzenia w wodę z zasobów infiltracyjnych rzeki Warty,
 - f) obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska Poznań-Ławica,
 - g) obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego w Powidzu,
 - h) obszarów ograniczonego zainwestowania od obiektów i urządzeń wojskowych kompleksów wojskowych K-7887 Babki (gm. Mosina), K-7096 Rogalin (gm. Mosina),
 - i) strefy ochronnej dla terenu zamkniętego kompleksu wojskowego K-8652 w Borówcu (gm. Kórnik) (magazyn lotniczych środków bojowych)⁹⁶, kompleksu wojskowego K-1795 Śrem (garnizonowa strzelnica szkolna, rzutnia granatów bojowych oraz strzelnica pistoletowa wraz ze strefą bezpieczeństwa),
 - j) strefy istotnych uciążliwości akustycznych wokół lotniska wojskowego Poznań-Krzesiny,
 - k) obszarów ograniczenia wysokości zabudowy wokół lotnisk oraz lotniczych urządzeń naziemnych
 - l) strefy ograniczonego zainwestowania od radaru meteorologicznego w Wysogotowie,
 - m) strefy bezpieczeństwa od sieci infrastruktury technicznej,
 - n) terenów wynikających z wysokich emisji dźwięku w otoczeniu dróg i linii kolejowych,
 - o) zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej,
- 3) dostosowywanie obecnego i projektowanego zagospodarowania terenu do ograniczeń wynikających z ochrony krajobrazu rolniczego terenów otwartych,

- 4) uwzględnianie w lokalnych dokumentach planistycznych zjawiska współwystępowania wielu ograniczeń, które bezpośrednio wpływają na efektywność zagospodarowania. W tych przypadkach należy zbilansować wielokrotnie zwiększone koszty inwestycyjne, a dopuszczone formy zainwestowania muszą być uzasadnione ważnymi względami społeczności lokalnej lub interesem ponadlokalnym.

ZASADA 7.39. Uwzględnienie obszarów wyłączonych z rozwoju struktur osadniczych

- 1) dostosowywanie obecnego i projektowanego zagospodarowania terenu do konieczności wyłączenia z rozwoju struktur osadniczych, ze względu na wysokie koszty środowiskowe, społeczne i infrastrukturalne poniższych elementów związanych z realizacją CELU III:
 - a) Wielkopolskiego Parku Narodowego,
 - b) rezerwatów przyrody,
 - c) lasów,
 - d) wód powierzchniowych,
 - e) ekosystemów zależnych od wód (mokradła),
 - f) korytarzy ekologicznych dolin rzecznych,
- 2) dostosowywanie obecnego i projektowanego zagospodarowania terenu do konieczności wyłączenia z rozwoju struktur osadniczych, ze względu na wysokie koszty środowiskowe, społeczne i infrastrukturalne poniższych elementów związanych z realizacją CELU VI:
 - a) obszarów szczególnego zagrożenia powodziową – obszarów, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie (raz na 10 lat) i średnie (raz na 100 lat)⁹⁷,
 - b) terenów zagrożonych masowymi ruchami ziemi,
 - c) bezpośrednich stref ochronnych ujęć wody,
 - d) strefy zachowania dostępności do zasobów infiltracyjnych rzeki Warty,
 - e) obszarów wyłączonych z zainwestowania kompleksów wojskowych K-7887 Babki (gm. Mosina), K-7096 Rogalin (gm. Mosina),
 - f) kompleksu wojskowego K-1795 Śrem (garnizonowa strzelnica szkolna, rzutnia granatów bojowych oraz strzelnica pistoletowa wraz ze strefą bezpieczeństwa),
 - g) strefy ochronnej kompleksu wojskowego K-8637 Biedrusko,
 - h) obszaru wyznaczonego dla przestrzeni operacyjnej do awaryjnego zrzutu podwieszonych samolotów związanej z funkcjonowaniem lotniska wojskowego Poznań-Krzesiny⁹⁸,
 - i) poligonu Biedrusko,
 - j) terenu zamkniętego lotniska wojskowego Poznań-Krzesiny,
- 3) uwzględnianie w lokalnych dokumentach planistycznych obszarów wyłączonych z rozwoju struktur osadniczych nie oznacza zakazu zabudowy w sensie formalno-prawnym, dopuszczalne formy zainwestowania, zgodnie z przepisami prawa, stanowić powinny jedynie wyjątki od powyższej reguły uzasadnione ważnymi względami społeczności lokalnej lub interesem ponadlokalnym.

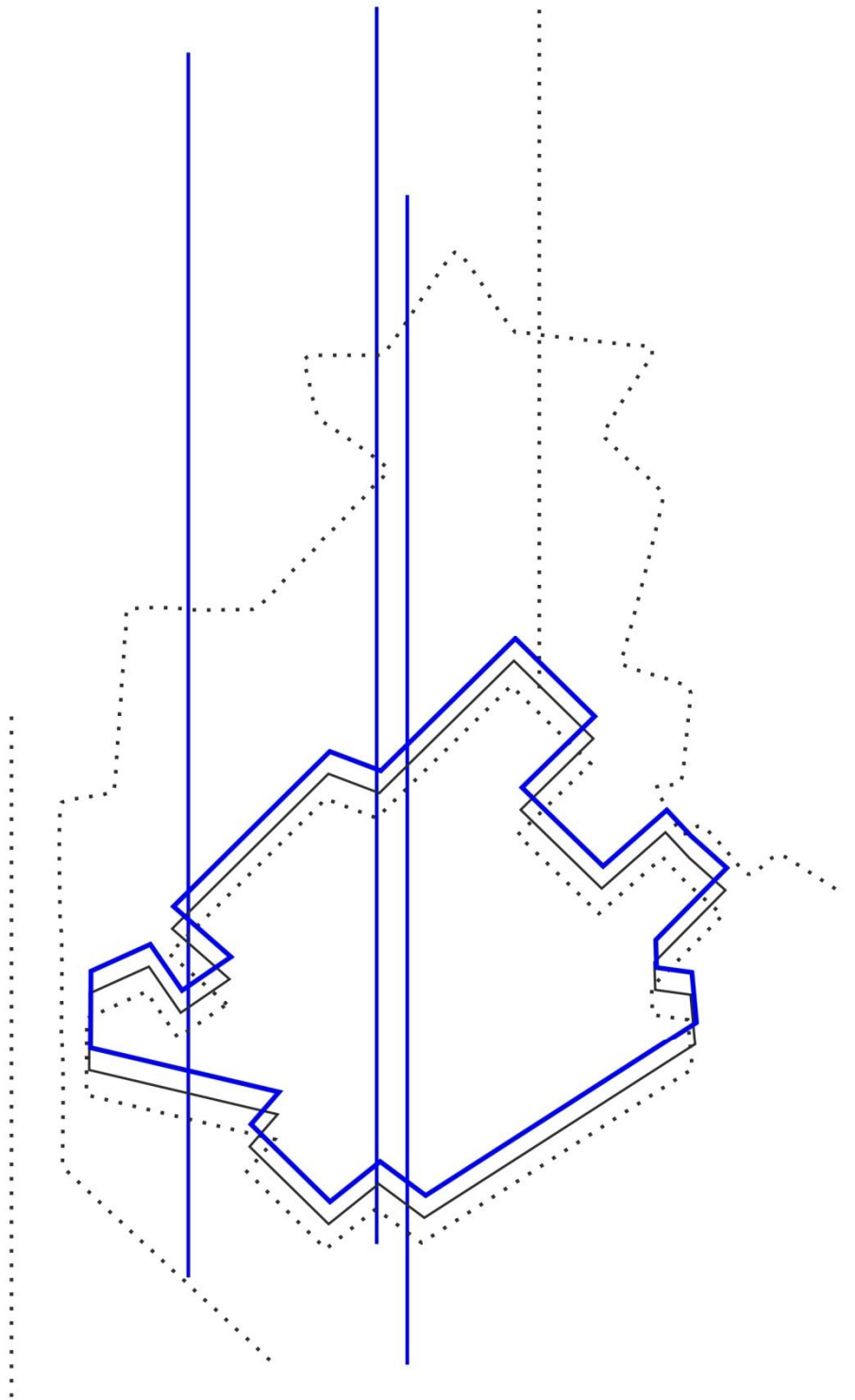
ZASADA 7.40. Działania pozaplanistyczne wspierające realizację celu

- 1) wzmocnienie roli Międzynarodowych Targów Poznańskich, jako europejskiego centrum handlu, wystaw i konferencji oraz bieguna rozwoju metropolii,
- 2) wpisanie na światową listę dziedzictwa UNESCO obszarów i obiektów związanych z początkami państwa polskiego,
- 3) przygotowanie kompleksowych ofert Szlaku Piastowskiego,
- 4) stworzenie spójnego dla obszaru metropolitalnego systemu informacji o kulturze i historii,
- 5) opracowanie i promocja metropolitalnej oferty turystycznej, budowa zintegrowanej oferty branży spotkań dla Poznania i obszaru metropolitalnego (wspieranie inwestycji w infrastrukturę branży spotkań),
- 6) utworzenie wielkopolskiego systemu szlaków konnych ze szczególnym uwzględnieniem terenu Parku Krajobrazowego im. Gen. Dezyderego Chłapowskiego,

- 7) uzupełnienie Wielkopolskiego Systemu Szlaków Rowerowych o trasę w okolicach Nowego Tomysła,
- 8) stworzenie Systemu Informacji Przestrzennej (SIP) Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego, jako części SIP województwa,
- 9) współpraca z sąsiednimi samorządami lokalnymi w celu budowy spójnego systemu ścieżek pieszo-rowerowych,
- 10) systematyczne zwiększanie liczby operacji lotniczych poprzez uruchamianie nowych połączeń lotniczych i zwiększanie częstotliwości w ramach połączeń istniejących, rozwój bezpośrednich połączeń lotniczych z innymi metropoliami europejskimi,
- 11) wzmacnianie i rozwijanie kooperacji między przedsiębiorstwami, ośrodkami naukowo-badawczymi oraz ośrodkami szkolnictwa wyższego,
- 12) zwiększanie dostępności i stopnia wykorzystania technologii komunikacyjno-informacyjnych dla e-administracji, e-kultury, e-zdrowia, e-learningu itd.

WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI CELU

Lp.	WSKAŹNIK	MIARA	ŹRÓDŁO
1.	Gęstość zaludnienia powierzchni zabudowanej i zurbanizowanej	(os/km ²)	EGiB, GUS
2.	Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe przypadające na 1 mieszkańca	(os/m ²)	EGiB, GUS
3.	Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat	(%)	GUS
4.	Grunty zabudowane i zurbanizowane ogółem	(osoby / 1000 osób)	EGiB
5.	Grunty zabudowane i zurbanizowane – tereny mieszkaniowe	(km ²)	EGiB
6.	Grunty zabudowane i zurbanizowane – tereny przemysłowe	(km ²)	EGiB
7.	Powierzchnia geodezyjna użytków rolnych ogółem	(km ²)	EGiB
8.	Grunty zabudowane i zurbanizowane – tereny rekreacji i wypoczynku	(km ²)	EGiB
9.	Grunty zabudowane i zurbanizowane – tereny komunikacyjne – drogi	(km ²)	EGiB
10.	Powierzchnia gruntów komunalnych tworzących gminny zasób nieruchomości	(ha)	GUS
11.	Powierzchnia gminy objęta obowiązującymi MPZP	(ha)	GUS
12.	Łączna powierzchnia gruntów rolnych, dla których zmieniono w MPZP przeznaczenie na cele nierolnicze	(ha)	GUS
13.	Wydane decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu ogółem	(szt.)	GUS
14.	Wydane decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu dotyczące zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej	(szt.)	GUS
15.	Wydane decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu dotyczące zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	(szt.)	GUS
16.	Wydane decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu dotyczące zabudowy usługowej	(szt.)	GUS
17.	Powierzchnia terenów wskazanych w SUIKZP wymagających zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze	(ha)	GUS
18.	Saldo migracji wewnętrznych na pobyt stały	(liczba)	GUS
19.	Saldo migracji wewnętrznych na pobyt stały na 1000 osób	(liczba / 1000 lud.)	GUS
20.	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	(m ² / osoba)	GUS
21.	Mieszkania na 1000 ludności	(liczba / 1000 lud.)	GUS
22.	Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	(liczba / 1 mieszkanie)	GUS
23.	Mieszkania oddane do użytkowania	(liczba)	GUS
24.	Powierzchnia użytkowa mieszkań oddanych do użytkowania	(m ²)	GUS
25.	Budynki mieszkalne nowe oddane do użytkowania	(szt.)/(m ³)/(m ²)	GUS
26.	Budynki hoteli nowe oddane do użytkowania	(szt.)/(m ³)/(m ²)	GUS
27.	Budynki biurowe nowe oddane do użytkowania	(szt.)/(m ³)/(m ²)	GUS
28.	Budynki handlowo-usługowe nowe oddane do użytkowania	(szt.)/(m ³)/(m ²)	GUS
29.	Budynki przemysłowe nowe oddane do użytkowania	(szt.)/(m ³)/(m ²)	GUS
30.	Ogólnodostępne obiekty kulturalne nowe oddane do użytkowania	(szt.)/(m ³)/(m ²)	GUS
31.	Budynki szkół i instytucji badawczych nowe oddane do użytkowania	(szt.)/(m ³)/(m ²)	GUS
32.	Budynki szpitali i zakładów opieki medycznej nowe oddane do użytkowania	(szt.)/(m ³)/(m ²)	GUS
33.	Obiekty budowlane wpisane do rejestru zabytków i objęte indywidualną ochroną konserwatorską oraz nieruchome, archeologiczne dobra kultury	(szt.)/(m ³)/(m ²)	GUS
34.	Hipermarkety	(liczba)	GUS
35.	Supermarkety	(liczba)	GUS

**INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO
O ZNACZENIU PONADLOKALNYM**

V. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym

W Planie zagospodarowania przestrzennego Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego będącego częścią Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego zgodnie z art. 39 ust. 3 i 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym określa się w szczególności rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, które zostały ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa, zgodnie z ich właściwością.

Dla wskazanych inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym w dokumencie określono ich lokalizację poprzez wskazanie nazwy gminy, a w przypadku inwestycji z zakresu infrastruktury technicznej, ze względu na brak ustalonych ostatecznych przebiegów, wskazano obszar POM. Precyzyjne wyznaczenie terenów lokalizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym nastąpi w trybie przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz innych ustaw.

Dopuszcza się zmianę lokalizacji lub przebiegu poszczególnych planowanych inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, a także realizację innych, niewymienionych przedsięwzięć służących ich realizacji, w porozumieniu z właściwymi instytucjami odpowiedzialnymi za przygotowanie i realizację poszczególnych inwestycji, przy zachowaniu działań eliminujących, ograniczających lub kompensujących ewentualne negatywne oddziaływania i skutki planowanych przedsięwzięć oraz łagodzących kolizje z obecnym lub przyszłym sposobem zagospodarowania i użytkowania terenów. Przyjmuje się, że dla istniejących inwestycji służących realizacji zadań publicznych o znaczeniu ponadlokalnym należy uwzględnić ewentualną potrzebę poprawy warunków przestrzennych dla ich funkcjonowania, przebudowy i rozbudowy.

[Uwzględnienie wszystkich inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym stanowi warunek niezbędny do stwierdzenia zgodności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy z ustaleniami Planu zagospodarowania przestrzennego Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego oraz uzgodnienia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w zakresie zadań samorządu województwa.](#)

Jednocześnie dopuszcza się sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zachowujących aktualny sposób użytkowania gruntów w obrębie korytarzy komunikacyjnych i infrastrukturalnych, pod warunkiem uwzględnienia inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym oraz innych przedsięwzięć służących ich realizacji oraz wprowadzenia odpowiednich ustaleń w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Tabela. 1 Zestawienie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – infrastruktura społeczna

Lp.	Nazwa działania	Nazwa inwestycji	Lokalizacja	Nazwa dokumentu	Institucja odpowiedzialna za realizację inwestycji
1.	Budowa i modernizacja obiektów opieki zdrowotnej	Budowa Regionalnego Centrum Zdrowia Dziecka	Poznań	Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020	Samorząd Województwa Wielkopolskiego
2.		Budowa Centrum Radioterapii Protonowej w Poznaniu	Poznań	Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020	Samorząd Województwa Wielkopolskiego
3.		Budowa Zachodniego Centrum Chorób Serca i Naczyni w Poznaniu	Poznań	Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020	Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu
4.		Budowa Specjalistycznego Centrum Urazowo-Ortopedycznego w Poznaniu	Poznań	Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020	Samorząd Województwa Wielkopolskiego
5.		Budowa Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego z Oddziałem Leczenia Uzależnień przy Szpitalu Wojewódzkim w Poznaniu	Poznań	Wieloletnia Prognoza Finansowa Województwa Wielkopolskiego na 2015 rok i lata następne	Samorząd Województwa Wielkopolskiego
6.	Budowa i modernizacja obiektów szkolnictwa wyższego	Budowa i utrzymanie pomieszczeń dla państwowych szkół wyższych	Poznań	Ustawa z dnia 22 lipca 2004 r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu 2004-2017”	Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
7.		Przebudowa Wielkopolskiego Samorządowego Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego	Poznań	Uchwała Nr XXXVII/722/13 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 30 Września 2013 r. zmieniająca Uchwałę Nr XXIX/540/12 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 17 grudnia 2012 r. w sprawie: budżetu Województwa Wielkopolskiego na rok 2013	Samorząd Województwa Wielkopolskiego
8.	Budowa i modernizacja obiektów kultury	Przebudowa części budynku Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie	miasto Gniezno	Wieloletnia Prognoza Finansowa Województwa Wielkopolskiego na 2015 rok i lata następne	Samorząd Województwa Wielkopolskiego

Tabela 2 Zestawienie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – komunikacja drogowa

Lp.	Nazwa działania	Nazwa inwestycji	Lokalizacja	Nazwa dokumentu	Institucja odpowiedzialna za realizację inwestycji
1.	Budowa drogi S5 Nowe Marzy – Bydgoszcz – Poznań – Wrocław	Budowa drogi S5 Poznań – Wrocław, odc. Poznań (A2, w. Głuchowo) – Wronczyn	Gminy: Dopiewo, Komorniki, Stęszew	Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2014-2023 (z perspektywą do 2025 r.) Aktualizacja 2017 w związku ze Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 Kontrakt Terytorialny dla Województwa Wielkopolskiego	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
2.		Budowa drogi S5 Poznań – Wrocław (odc. Wronczyn – Radomicko)	Gminy: Stęszew, Czempień, Kościan		Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
3.	Budowa drogi S11 Koszalin – Piła – Poznań – Ostrów Wielkopolski – Bytom	Budowa obwodnicy Obornik	Gmina Oborniki	Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2014-2023 Kontrakt terytorialny dla Województwa Wielkopolskiego	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
4.		Budowa drogi S11 Piła – Poznań (odc. Piła – Oborniki)	Gminy: Rogoźno, Oborniki	Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2014-2023 (z perspektywą do 2025 r.) Aktualizacja 2017 w związku ze Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
5.		Budowa drogi S11 Piła – Poznań (odc. Oborniki – w. Poznań Pólnoc)	Gminy: Rogoźno, Oborniki, Suchy Las, Rokietnica, m. Poznań, Tarnowo Podgórne, Dopiewo, Komorniki	Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2014-2023 (z perspektywą do 2025 r.) Aktualizacja 2017 w związku ze Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju Dokument Implementacyjny do Strategii Rozwoju Transportu do 2020r. (z perspektywą do 2030 r.), Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
6.		Budowa drogi S11 Kórnik – Ostrów Wielkopolski	Gminy: Kórnik, Środa Wielkopolski	Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2014-2023 (z perspektywą do 2025 r.) Aktualizacja 2017 w związku ze Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju Dokument Implementacyjny do Strategii Rozwoju Transportu do 2020r. (z perspektywą do 2030 r.), Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 Kontrakt terytorialny dla Województwa Wielkopolskiego	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad

7.	Rozbudowa dróg krajowych	Budowa Węzła Naramowicka nad ul. Lechicką	Poznań	Kontrakt Terytorialny dla Województwa Wielkopolskiego	Miasto Poznań
----	--------------------------	---	--------	---	---------------

Tabela 3. Zestawienie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – komunikacja kolejowa

Lp.	Nazwa działania	Nazwa inwestycji	Lokalizacja	Nazwa dokumentu	Instytucja odpowiedzialna za realizację inwestycji
1.	Modernizacja linii kolejowych	Prace na obwodnicy towarowej Poznania	Gminy: Swarzędz, m. Poznań	Dokument Implementacyjny do Strategii Rozwoju Transportu do 2020 r. (z perspektywą do 2030 r.) Kontrakt Terytorialny dla Województwa Wielkopolskiego Krajowy Program Kolejowy do 2023 roku	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.
2.		Prace na linii kolejowej E20 na odcinku Warszawa – Poznań – pozostałe roboty, odcinek Sochaczew – Swarzędz	Gminy: Września, Nekla, Kostrzyn, Swarzędz	Dokument Implementacyjny do Strategii Rozwoju Transportu do 2020 r. (z perspektywą do 2030 r.) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 Kontrakt Terytorialny dla Województwa Wielkopolskiego Krajowy Program Kolejowy do 2023 roku	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.
3.		Prace na linii kolejowej E-59 (nr 351) na odcinku Poznań Główny – Szczecin Dąbie	Gminy: m. Poznań, Rokietnica, Szamotuły	Dokument Implementacyjny do Strategii Rozwoju Transportu do 2020 r. (z perspektywą do 2030 r.) Kontrakt Terytorialny dla Województwa Wielkopolskiego Krajowy Program Kolejowy do 2023 roku	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.
4.		Modernizacja linii kolejowej E 59 na odcinku Wrocław – Poznań, etap III, odcinek Czempień – Poznań – Faza I	Gminy: Czempień, Mosina m. Puszczykowo, Komorniki, m. Luboń, m. Poznań	Krajowy Program Kolejowy do 2023 roku	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.
5.		Modernizacja linii kolejowej E 59 na odcinku Wrocław – Poznań, etap III, odcinek Czempień – Poznań – Faza II	Gminy: Czempień, Mosina m. Puszczykowo, Komorniki, m. Luboń, m. Poznań	Krajowy Program Kolejowy do 2023 roku	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.
6.		Prace na linii kolejowej E 59 na odcinku Wrocław – Poznań, etap IV, odcinek granica województwa dolnośląskiego - Czempień	Gminy: Kościan, m. Kościan, Czempień	Krajowy Program Kolejowy do 2023 roku Kontrakt terytorialny dla Województwa wielkopolskiego	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.
7.		Rehabilitacja linii kolejowych nr 281 i nr 766 na odcinku Oleśnica/ Łukanów – Krotoszyn – Jarocin – Września – Gniezno	Gminy: Września, Czarniejewo, m. Gniezno	Dokument Implementacyjny do Strategii Rozwoju Transportu do 2020 r. (z perspektywą do 2030 r.) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 Kontrakt Terytorialny dla Województwa Wielkopolskiego	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.
8.		Modernizacja linii kolejowej nr 354 Poznań Główny POD – Chodzież – Piła Główna	Gminy: m. Poznań, Suchy Las, Oborniki, Rogoźno,	Kontrakt Terytorialny dla Województwa Wielkopolskiego Krajowy Program Kolejowy do 2023 roku	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.
9.		Rewitalizacja linii kolejowej nr 356 na odcinku Wągrowiec – Gołańcz – granica województwa	Gminy: m. Wągrowiec, Wągrowiec	Kontrakt Terytorialny dla Województwa Wielkopolskiego Krajowy Program Kolejowy do 2023 roku	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.
10.		Modernizacja linii kolejowej nr 356 Poznań Wschód – Bydgoszcz na terenie województwa wielkopolskiego, mającej duże znaczenie w obsłudze połączeń małych miejscowości z aglomeracją poznańską, na odcinku Poznań – Wschód – Gołańcz – Etap I A	Gminy: m. Poznań, Czerwonak, Murowana Goślina, Skoki, Wągrowiec, m. Wągrowiec	Krajowy Program Kolejowy do 2023 roku	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.
11.			Modernizacja linii kolejowej	Gminy:	Krajowy Program Kolejowy

		nr 357 Sulechów - Luboń na terenie województwa wielkopolskiego, mającej duże znaczenie w obsłudze połączeń małych miejscowości z aglomeracją poznańską, na odcinku Wolsztyn -Luboń –Etap II	Grodzisk Wielkopolski, Granowo, Stęszew, Komorniki, Luboń	do 2023 roku	S.A.
12.		Wymiana nawierzchni wraz z robotami towarzyszącymi na linii kolejowej nr 272 Kluczbork – Poznań, odcinek Kórnik – Poznań Główny wraz z przebudową mostu stalowego na rzece Warcie na stacji Poznań Starołęka w km 196,254	Gminy: Kórnik, m. Poznań	Krajowy Program Kolejowy do 2023 roku	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.
13.		Modernizacja infrastruktury kolejowej w obrębie peronów stacji Poznań Główny po stronie zachodniej z dostosowaniem jej do obsługi osób niepełnosprawnych	m. Poznań	Krajowy Program Kolejowy do 2023 roku	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.
14.	Budowa Kolei Dużych Prędkości	Realizacja Kolei Dużych Prędkości na odcinku Warszawa – Łódź – Poznań/Wrocław	Gminy: Zaniemyśl, Środa Wielkopolska, Kórnik, m. Poznań	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.
15.	Utworzenie kolei aglomeracyjnej	Utworzenie kolei obsługującej obszar aglomeracji poznańskiej	Poznański Obszar Metropolitalny	Kontrakt Terytorialny dla Województwa Wielkopolskiego	Samorząd Województwa Wielkopolskiego PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.

Tabela 5 Zestawienie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – elektroenergetyka

Lp.	Nazwa działania	Nazwa inwestycji	Lokalizacja	Nazwa dokumentu	Instytucja odpowiedzialna za realizację inwestycji
1.	Budowa i rozbudowa elektroenergetycznej sieci przesyłowej	Budowa linii 400 kV Piła Krzewina – Plewiska	Gminy: Komorniki, Dopiewo, Tarnowo Podgórne, Rokietnica, Kaźmierz, Szamotuły, Oborniki	Ustawa z dnia 22 lipca 2015 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.
2.		Budowa linii 400 kV Baczyna – Plewiska	POM - brak szczegółowej lokalizacji	Ustawa z dnia 22 lipca 2015 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych	Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.
3.		Budowa linii 400 kV relacji Plewiska – Eisenhüttenstadt	POM - brak szczegółowej lokalizacji	Ustawa z dnia 22 lipca 2015 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych	Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.
4.	Budowa i rozbudowa elektroenergetycznej sieci dystrybucyjnej	Budowa linii napowietrznej WN-110 kV relacji: GPZ Nowy Tomysł (NOT) – GPZ Pniewy (PNI)	Gmina Nowy Tomysł	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	ENEA Operator Sp. z o. o.
5.		Przebudowa linii napowietrznej WN-110 kV relacji: GPZ Pniewy (PNI) – GPZ Duszniki (DUW) – SE Plewiska (PLE)	Gminy: Duszniki, Tarnowo Podgórne, Dopiewo, Komorniki	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	ENEA Operator Sp. z o. o.
6.		Przebudowa linii napowietrznej WN-110 kV relacji: SE Plewiska (PLE) – GPZ Stęszew (SEW) – GPZ Kościan (KCI) – GPZ Śmigiel (SMI) – RS Widziszewo (WDZ) – SE Leszno Gronowo (LES)	Gminy: Komorniki, Dopiewo, Stęszew, Czempir, Kościan, m. Kościan	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	ENEA Operator Sp. z o. o.
7.		Budowa linii dwutorowej 110 kV relacji RS 110 kV Garaszewo (GAR) w kierunku GPZ Nagradowice (NAG) (SE Kromolice (KRM))	Gminy: m. Poznań, Kórnik, Kleszczewo	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	ENEA Operator Sp. z o. o.
8.		Budowa RS 110 kV Garaszewo (GAR) wraz z wprowadzeniem do RS 110 kV Garaszewo (GAR) czterech odcinków kablowych 110 kV jako wcięcia w dwie linie 110 kV relacji: GPZ Poznań Starołęka (PST) ÷ GPZ Żegrze (ZEG), GPZ Bema (BMA) ÷ GPZ Żegrze (ZEG)	m. Poznań	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	ENEA Operator Sp. z o. o.

9.	Budowa linii napowietrznej WN-110 kV relacji: linia Nowy Tomyśl – Pniewy (NOT-PNI) – RS Kuślin	Gmina Nowy Tomyśl	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	ENEA Operator Sp. z o. o.
10.	Budowa linii napowietrznej WN-110 kV relacji: GPZ Nadolnik (NAD) – GPZ EC1 Garbary (POE)	m. Poznań	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	ENEA Operator Sp. z o. o.
11.	Budowa linii kablowej WN-110 kV stanowiąca zasilanie planowanego GPZ-u Towarowa jako wcięcie do istniejącej linii kablowej relacji GPZ Jeżyce (JEZ) – GPZ Bema (BMA)	m. Poznań	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	ENEA Operator Sp. z o. o.
12.	Budowa rozdzielni sieciowej RS Garaszewo	m. Poznań	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	ENEA Operator Sp. z o. o.
13.	Modernizacja GPZ Górczyn (GCZ)	m. Poznań	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	ENEA Operator Sp. z o. o.
14.	Modernizacja GPZ Oborniki (OBO)	Gmina Oborniki	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	ENEA Operator Sp. z o. o.
15.	Budowa GPZ Suchy Las (SYL)	Gmina Suchy Las	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	ENEA Operator Sp. z o. o.
16.	Budowa GPZ Szczepankowo (SCE)	m. Poznań	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	ENEA Operator Sp. z o. o.
17.	Budowa GPZ Towarowa (TWA)	m. Poznań	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	ENEA Operator Sp. z o. o.
18.	Budowa sieci inteligentnej na terenie środkowej Wielkopolski (OD Poznań Centrum) poprzez modernizację i przebudowę linii i stacji SN i NN, wymianę transformatorów, automatyzację linii i stacji	POM - brak szczegółowej lokalizacji	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	ENEA Operator Sp. z o. o.
19.	Budowa sieci inteligentnej na terenie południowej Wielkopolski (OD Poznań Południe) poprzez modernizację i przebudowę linii i stacji SN i NN, wymianę transformatorów, automatyzację linii i stacji	POM - brak szczegółowej lokalizacji	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	ENEA Operator Sp. z o. o.
20.	Budowa sieci inteligentnej na terenie północnej Wielkopolski (OD Poznań Północ) poprzez modernizację i przebudowę linii i stacji SN i NN, wymianę transformatorów, automatyzację linii i stacji	POM - brak szczegółowej lokalizacji	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	ENEA Operator Sp. z o. o.

Tabela 6 Zestawienie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – gazownictwo

Lp.	Nazwa działania	Nazwa inwestycji	Lokalizacja	Nazwa dokumentu	Institucja odpowiedzialna za realizację inwestycji
1.	Budowa i rozbudowa gazociągów przesyłowych	Budowa gazociągu Lwówek – Odolanów wraz z infrastrukturą niezbędną do jego obsługi	Gminy: Opalenica, Granowo, Grodzisk Wlkp., Kościan	Ustawa z dnia 24 kwietnia 2009 r. o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	Operator Gazociągów Przesyłowych Gaz–System SA.
2.		Budowa gazociągu Kotowo – Zielona Góra wraz z infrastrukturą niezbędną do jego obsługi	Gminy: Granowo, Grodzisk Wlkp.	Ustawa z dnia 24 kwietnia 2009 r. o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu	Operator Gazociągów Przesyłowych Gaz–System SA.
3.		Budowa gazociągów o średnicy nie mniejszej niż 200 mm i maksymalnym ciśnieniu roboczym (MOP) nie mniejszym niż 5,5 MPa łączących sieć przesyłową z jednostkami wytórczymi lub jednostkami kogeneracji w rozumieniu ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne o mocy przyłączeniowej nie mniejszej niż 5000 m ³ /h wraz z infrastrukturą niezbędną do ich obsługi	POM - brak szczegółowej lokalizacji	Ustawa z dnia 24 kwietnia 2009 r. o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu	Operator Gazociągów Przesyłowych Gaz–System SA.
4.	Magazyny gazu	Budowa instalacji magazynowych gazu, w tym bezbiornikowego magazynowania gazu ziemnego, o pojemności czynnej nie mniejszej niż 250 mln m ³ wraz z infrastrukturą niezbędną do ich obsługi: Kawernowy Podziemny Magazyn Gazu Damasławek	POM - brak szczegółowej lokalizacji	Ustawa z dnia 24 kwietnia 2009 r. o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu	Operator Gazociągów Przesyłowych Gaz–System SA.

Tabela 7 Zestawienie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – gospodarka wodna i ochrona przeciwpowodziowa

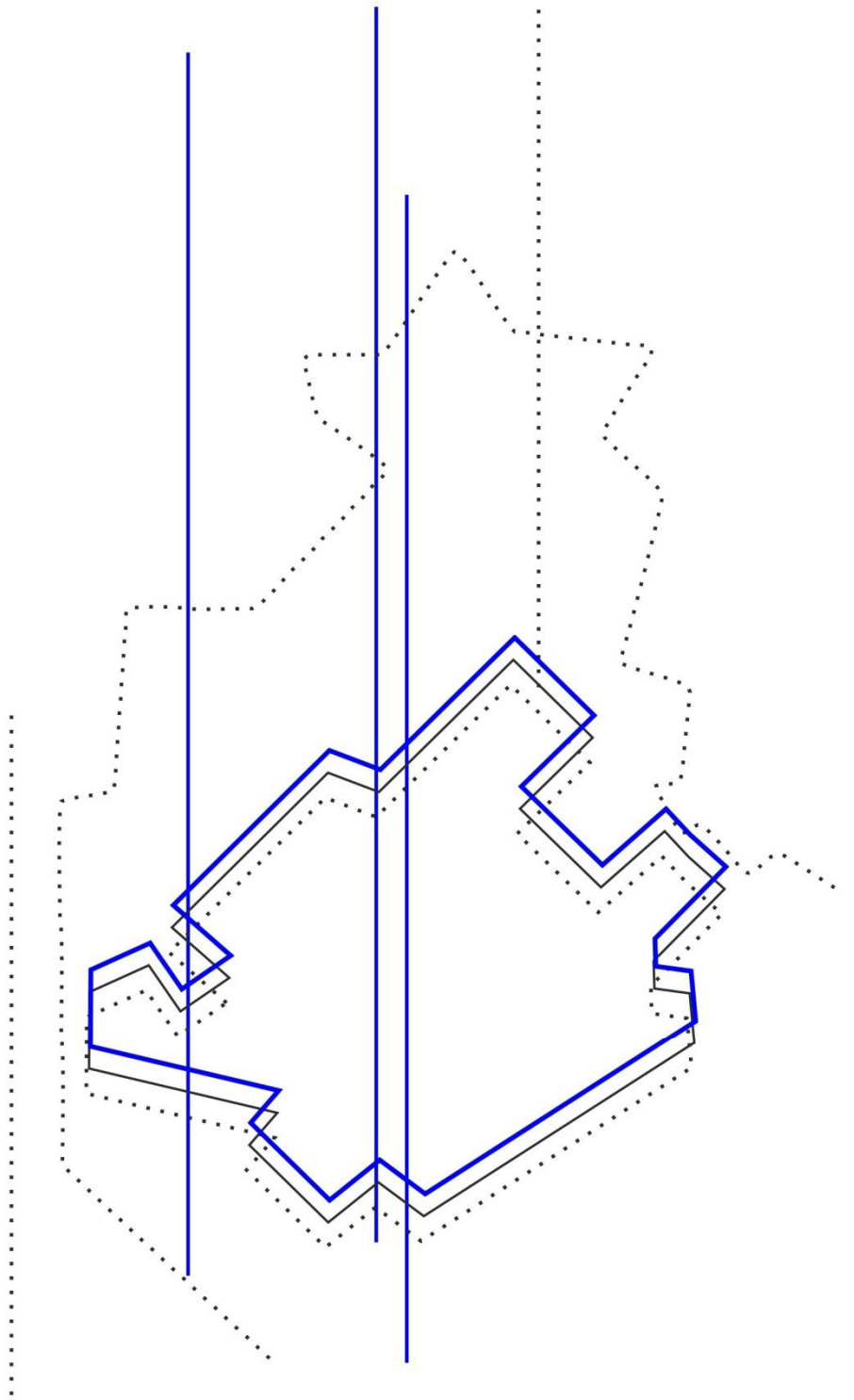
Lp.	Nazwa działania	Nazwa inwestycji	Lokalizacja	Nazwa dokumentu	Institucja odpowiedzialna za realizację inwestycji
1.	Budowa zbiorników wodnych	Zbiornik Tulce	Gmina Kleszczewo	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
2.		Zagospodarowanie retencyjne zlewni Rowu Złotnickiego	Gminy: m. Poznań, Suchy Las	Masterplan dla obszaru dorzecza Odry	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
3.		Zbiornik Czempień	Gmina Czempień	Masterplan dla obszaru dorzecza Odry	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
4.	Regulacja przepływów i ochrona przed powodzią	Rewitalizacja ubezpieczeń betonowych skarp lewego i prawego brzegu rzeki Warty od mostu Przemysła I (km 246,00) do mostu Garbary (km 241,760).	Miasto Poznań	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
5.		Odbudowa zabudowy regulacyjnej, poprzez remonty istniejących ostróg i pozostałej zabudowy regulacyjnej na odcinku ok. 20 km w rejonie Luboń – Czerwonak [wydzielony zakres inwestycji dla obszaru problemowego]#	Hot-Spot Poznań - Luboń	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie

6.		Ochrona/zwiększenie retencji leśnej w zlewni. Opracowanie szczegółowej analizy i projektu możliwości zwiększenia retencji leśnej w powiązaniu z Kompleksowym projektem adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych [^]	region wodny Warty	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry	Regionalne Dyrekcje Lasów Państwowych
7.		Ochrona/zwiększenie retencji na obszarach zurbanizowanych; opracowanie szczegółowej analizy i projektu możliwości zwiększenia retencji obszarów zurbanizowanych (indywidualnie dla miasta powyżej 50 tys. mieszkańców) [^]	region wodny Warty	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry	JST, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
8.		Wykup gruntów i budynków; opracowanie programu wykupów i przesiedleń na terenach szczególnie zagrożonych powodzią [^]	region wodny Warty	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
9.		Odtwarzanie retencji dolin rzek; opracowanie programu możliwości i efektywności rozstawu lub likwidacji wałów przeciwpowodziowych w regionie wodnym [^]	region wodny Warty	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
10.		Poprawa i rozwój krajowego systemu prognoz, monitoringu i ostrzeżeń – podniesienie poziomu ich jakości i wiarygodności. Wprowadzenie Regionalnego systemu prognozowania powodzi w dorzeczu Odry [^]	obszar dorzecza Odry	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry	IMGW
11.	Regulacja i utrzymywanie wód oraz urządzeń melioracji wodnych	Kanał Grzymisławski (rz. Pyszca), gm. Śrem	Gmina Śrem	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
12.		Odbudowa rz. Samy, gm. Szamotuły, Obrzycko, Oborniki, woj. wielkopolskie	Gminy: Oborniki, Szamotuły	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
13.		Pрут – regulacja i obwoławanie w km 0+000-3+722	Gmina Kościan	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2020	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie

Tabela 9 Zestawienie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – obronność i bezpieczeństwo publiczne

Lp.	Nazwa działania	Nazwa inwestycji	Lokalizacja	Nazwa dokumentu	Institucja odpowiedzialna za realizację inwestycji
1.	Budowa i modernizacja obiektów wojskowych	Budowa składów MPS na terenie lotniska Poznań-Krzesiny	m. Poznań	Plan inwestycyjny NSIP – NATO Security Investment Programme	Ministerstwo Obrony Narodowej
2.		Budowa i modernizacja składu MPS	Gmina Opalenica	Plan inwestycyjny NSIP – NATO Security Investment Programme	Ministerstwo Obrony Narodowej
3.		Modernizacja budynków administracyjnych, szkoleniowych, sieci wodnokanalizacyjnych i energetycznych	m. Poznań	Plan inwestycji budowlanych Resortu Obrony Narodowej w latach 2015-2022	Ministerstwo Obrony Narodowej
4.		Modernizacja budynków administracyjnych	Gmina Mosina	Plan inwestycji budowlanych Resortu Obrony Narodowej w latach 2015-2022	Ministerstwo Obrony Narodowej
5.		Modernizacja budynków administracyjnych, magazynowych, systemu energetycznego	Gmina Kórnik	Plan inwestycji budowlanych Resortu Obrony Narodowej w latach 2015-2022	Ministerstwo Obrony Narodowej
6.		Budowa i modernizacja obiektów szkoleniowych, sieci komunikacyjnej, obiektów sportowych, sieci wodnokanalizacyjnej	Gmina Suchy Las	Plan inwestycji budowlanych Resortu Obrony Narodowej w latach 2015-2022	Ministerstwo Obrony Narodowej
7.		Modernizacja i przebudowa budynków administracyjnych	Gmina Śrem	Plan inwestycji budowlanych Resortu Obrony Narodowej w latach 2015-2022	Ministerstwo Obrony Narodowej

8.	Budowa i modernizacja obiektów policji	KPP Gniezno – dobudowa skrzydła budynku administracyjnego	m. Gniezno	Program inwestycyjny KWP w Poznaniu	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
9.		KPP Grodzisk – dobudowa skrzydła budynku administracyjnego	Gmina Grodzisk Wlkp.	Program inwestycyjny KWP w Poznaniu	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
10.		KPP Kościan – rozbudowa siedziby	Miasto Kościan	Program inwestycyjny KWP w Poznaniu	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
11.		Budowa infrastruktury technicznej w ramach projektu „Budowa innowacyjnej zintegrowanej platformy teleinformatycznej wielkopolskiej policji dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego”	POM - brak szczegółowej lokalizacji	Program inwestycyjny KWP w Poznaniu	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych

ZASADY REALIZACJI PLANU

VI. Zasady realizacji Planu

1. Zasady realizacji Planu na poziomie regionalnym

Plan zagospodarowania przestrzennego Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego będący częścią PZPWW wraz ze SRWW jest elementem systemu dokumentów służących prowadzeniu polityki rozwoju regionu.

Wykonanie Planu powierza się Zarządowi Województwa, który w celu efektywnego prowadzenia polityki przestrzennej będzie współdziałał z wieloma partnerami funkcjonującymi na różnych poziomach zarządzania przestrzenią. Należą do nich przede wszystkim organy administracji centralnej, terenowe organy administracji zespolonej i niezespolonej oraz organy samorządów powiatowych i lokalnych.

Zakładając konieczność dążenia do najwyższej efektywności działania Samorządu Województwa Wielkopolskiego, wobec określonych w planie celów polityki przestrzennej i zasad zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego, przyjmuje się jako nadrzędną zasadę stałą i ścisłą współpracę instytucji i jednostek podległych Marszałkowi Województwa Wielkopolskiego, których kompetencje i zadania dotyczą bezpośrednio i pośrednio przestrzeni.

Zgodnie z powyższym, wskazano odpowiednie zasady zagospodarowania przestrzennego Planu, których realizacja i wdrożenie odbywać się będzie poprzez działania wynikające z kompetencji poszczególnych departamentów i jednostek podległych Urzędowi Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego.

LP.	NAZWA DEPARTAMENTU/JEDNOSTKI	WSPIERANIE REALIZACJI PLANU POPRZEZ WDROŻENIE PONIŻSZYCH ZASAD
1.	DEPARTAMENT EDUKACJI I NAUKI	ZASADA 1.1. ZASADA 7.34. ZASADA 7.40.
2.	DEPARTAMENT GEODEZJI, KARTOGRAFII I GOSPODARKI MIENIEM	ZASADA 2.6. ZASADA 2.7. ZASADA 3.13. ZASADA 7.40. ZASADA 6.33.
3.	DEPARTAMENT GOSPODARKI	ZASADA 1.1. ZASADA 1.4. ZASADA 7.40.
4.	DEPARTAMENT INFRASTRUKTURY	ZASADA 1.1. ZASADA 1.2. ZASADA 1.3. ZASADA 2.5. ZASADA 2.6. ZASADA 3.10. ZASADA 3.11. ZASADA 3.12. ZASADA 4.14. ZASADA 4.15. ZASADA 4.16. ZASADA 6.23. ZASADA 6.25. ZASADA 6.26. ZASADA 6.28. ZASADA 6.30. ZASADA 7.33. ZASADA 7.34. ZASADA 7.35. ZASADA 7.36. ZASADA 7.37. ZASADA 7.38. ZASADA 7.39.

5.	DEPARTAMENT KULTURY	ZASADA 1.1. ZASADA 1.2. ZASADA 7.33. ZASADA 7.36. ZASADA 7.37. ZASADA 7.40.
6.	DEPARTAMENT POLITYKI REGIONALNEJ	ZASADA 1.2. ZASADA 2.7. ZASADA 7.33. ZASADA 7.35
7.	DEPARTAMENT ROLNICTWA I ROZWOJU WSI	ZASADA 2.5. ZASADA 3.10. ZASADA 3.11. ZASADA 3.12. ZASADA 6.21. ZASADA 6.22. ZASADA 6.25. ZASADA 6.32. ZASADA 6.33.
8.	DEPARTAMENT SPORTU I TURYSTYKI	ZASADA 1.1. ZASADA 1.2. ZASADA 2.6. ZASADA 4.14. ZASADA 4.16. ZASADA 7.33. ZASADA 7.37. ZASADA 7.40.
9.	DEPARTAMENT ŚRODOWISKA	ZASADA 2.3. ZASADA 2.4. ZASADA 2.6. ZASADA 2.7. ZASADA 3.8. ZASADA 3.9. ZASADA 3.10. ZASADA 3.11. ZASADA 3.12. ZASADA 3.13. ZASADA 6.21. ZASADA 6.22. ZASADA 6.24. ZASADA 6.28. ZASADA 6.31. ZASADA 6.32. ZASADA 7.33.
10.	DEPARTAMENT TRANSPORTU	ZASADA 1.1. ZASADA 1.3. ZASADA 4.14. ZASADA 5.18. ZASADA 5.19. ZASADA 5.20. ZASADA 7.33. ZASADA 7.34.
11.	DEPARTAMENT WDRAŻANIA PROGRAMU REGIONALNEGO	ZASADA 1.1. ZASADA 1.4.
12.	DEPARTAMENT WDRAŻANIA EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO	ZASADA 7.33.
13.	DEPARTAMENT ZDROWIA	ZASADA 6.27. ZASADA 7.33. ZASADA 7.40.
14.	WOJEWÓDZKI URZĄD PRACY	ZASADA 7.40.
15.	REGIONALNY OŚRODEK POLITYKI SPOŁECZNEJ	ZASADA 7.33.
16.	BIURO INFORMACYJNE WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO W BRUKSELI	ZASADA 1.4.
17.	BIURO WSPÓŁPRACY MIĘDZYNARODOWEJ	ZASADA 1.4.

2. Zasady realizacji Planu na poziomie lokalnym

Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym określa konieczność zachowania zgodności dokumentów planistycznych szczebla lokalnego z opracowaniami wyższego szczebla, stąd wskazuje się na konieczność sukcesywnego dostosowania studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

gmin i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego do ustaleń Planu zagospodarowania przestrzennego Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego.

Plan zagospodarowania przestrzennego Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego określa cele, zasady i działania w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym istotne dla zachowania, kreowania i przywracania ładu przestrzennego oraz zapewnienia zrównoważonego rozwoju POM, które powinny zostać uwzględnione w dokumentach planistycznych szczebla lokalnego. Aktualizacja dokumentów planistycznych wymagać będzie współpracy samorządu województwa z samorządami gmin w zakresie:

- 1) uczestniczenia w procedurze formalno-prawnej sporządzania studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- 2) wprowadzania inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym ustalonych w Planie zagospodarowania przestrzennego Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego do dokumentów planistycznych szczebla lokalnego,
- 3) wdrażania celów, zasad i działań służących realizacji polityki przestrzennej określonej w Planie zagospodarowania przestrzennego Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego,
- 4) wspierania inwestycyjnych i pozainwestycyjnych działań samorządów lokalnych w realizacji celów polityki przestrzennej określonej w Planie zagospodarowania przestrzennego Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego.

Ze względu na skalę opracowania dokumentu (1:50 000) informacje przedstawione na załącznikach graficznych do Planu zagospodarowania przestrzennego Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego nie stanowią ustaleń wiążących w zakresie szczegółowej lokalizacji poszczególnych działań w przestrzeni. Lokalizacje te wymagają doprecyzowania na etapie sporządzania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Niezbędna w tym zakresie jest, ze względu na konieczność prawidłowego odczytywania i interpretowania ustaleń graficznych Planu, stała współpraca samorządów lokalnych z Samorządem Województwa Wielkopolskiego.

Polityka przestrzenna sformułowana w Planie zagospodarowania przestrzennego Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego odnosi się do obszaru metropolitalnego jako całości. Powodzenie realizacji przyjętych w Planie założeń rozwojowych zależy od uwzględnienia przyjętych celów polityki przestrzennej przez samorządy lokalne zawarte w granicach POM. W celu zwiększenia efektywności wdrażania ustaleń Planu za niezbędne uznano sformułowanie rekomendacji adresowanych dla poszczególnych miast i gmin, które w bezpośredni sposób powinny być stosowane w polityce przestrzennej na poziomie lokalnym (załącznik nr 8). Zostały one ujęte w formie tabeli składającej się z 7 działów, odpowiadających przyjętym w Planie celom polityki przestrzennej.

3. Wnioski i rekomendacje do dokumentów wyższego rzędu

Na podstawie zapisów Planu zagospodarowania przestrzennego Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego rekomenduje się poniższe wnioski jako przesłanki dla kształtowania polityki przestrzennej kraju w granicach obszaru metropolitalnego:

w zakresie kształtowania systemu przyrodniczego:

- 1) wyznaczenie sieci korytarzy ekologicznych pełniących istotną rolę w kształtowaniu sieci ekologicznej kraju i regionu i Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego,
- 2) ustanowienie i umocowanie prawne systemu przyrodniczego dla kraju, uwzględniającego co najmniej 2 kategorie obszarów – węzłowe i korytarze ekologiczne, pozwalające na koordynację polityk przestrzennych województw i samorządów lokalnych,

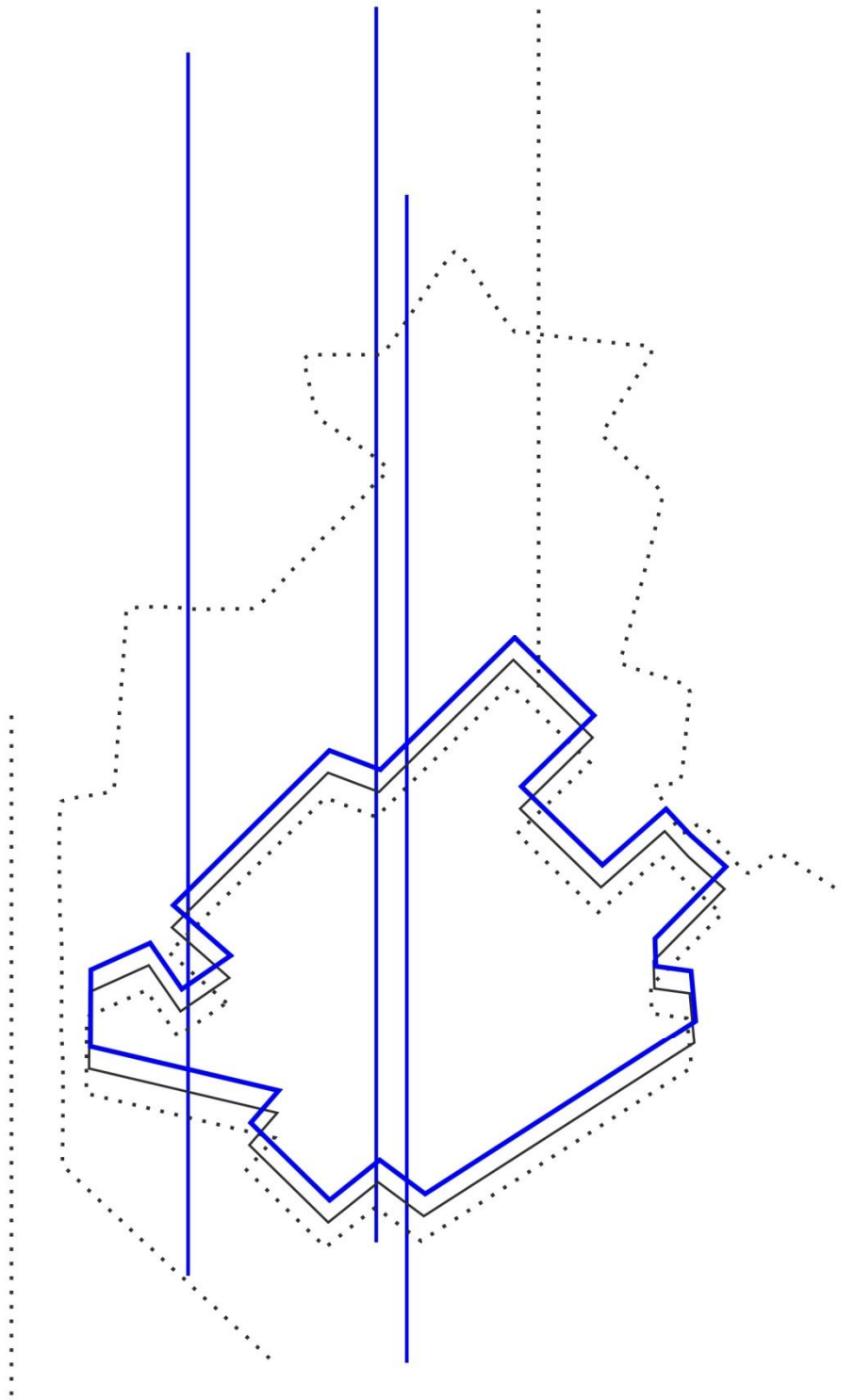
w zakresie dziedzictwa kulturowego, ochrony zabytków i turystyki:

- 1) uwzględnienie w Krajowym Programie Ochrony Zabytków oraz programach operacyjnych poświęconych dziedzictwu kulturowemu, problematyki ustanowienia i funkcjonowania parków kulturowych,
- 2) aktywizacja działań na rzecz wpisania na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO „Szlaku Piastowskiego”,

- 3) aktywizacja działań na rzecz wypracowania markowego, narodowego produktu turystycznego „Szlak Piastowski”,
- 4) aktywizacja działań na rzecz uznania za pomnik historii zespołu rezydencjonalnego w Rogalinie,
- 5) uwzględnienie w dokumentach rządowych problematyki szlaków kulturowych, promujących lokalne i regionalne walory kulturowe oraz stanowiących podstawę rozwoju turystyki w regionie,
- 6) aktywizacja działań na rzecz uznania za narodowy produkt turystyczny „Wielkiej Pętli Wielkopolski”,

w zakresie aktywizacji rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej:

- 1) budowa drogi ekspresowej S-11 (Bytom – Poznań – Koszalin),
- 2) stworzenie mechanizmów zachęt i wsparcia dla tworzenia systemów komunikacji zbiorowej,
- 3) dokonanie przesądzeń w dokumentach szczebla centralnego co do trasy i działania systemu kolei dużych prędkości, z uwzględnieniem zachowania możliwości połączenia z systemem kolei europejskich poprzez Poznań do Berlina,
- 4) wdrożenie programu podnoszącego parametry techniczne do poziomu pozwalającego na transportowe wykorzystanie rzeki Warty,
- 5) poprawa bezpieczeństwa energetycznego oraz efektywności energetycznej w zachodniej części kraju poprzez doprecyzowanie przebiegu projektowanych linii elektroenergetycznych wysokich i najwyższych napięć oraz magistralnych sieci gazowych,
- 6) uszczegółowienie przebiegów i lokalizacji przewidzianych inwestycji z zakresu rozbudowy Krajowej Sieci Przesyłowej oraz sieci gazociągów wysokiego ciśnienia w horyzoncie czasowym do 2030 r.

ZAŁĄCZNIKI

VII. Załączniki

Załącznik nr 1 Tereny zamknięte pozostające w zarządzie Ministerstwa Obrony Narodowej

Lp.	Nr kompleksu	Miejscowość	Obręb i numery działek
1.	931	Poznań	GOLECIN AM. 25, dz. część 15/87
2.	1795	Śrem Nochowo	GAJ, AM 3, dz. 77/1; NOCHOWO, AM 2, dz. 435/1, 435/2, 435/6, 435/4, 436/1, 436/2, 437/2, 439/8, 439/9, 439/13, 441; SZYMANOWO, AM 1, dz. 106/2, 100/2, 101/2, 102/2, 103/2, 107/2, 108/3
3.	2201	Biedrusko	BIEDRUSKO AM 1 dz. 240, 245, 362, 367, 411, 422, 438, 453, 425, 288, 244; AM 2 dz. 381, 368, 424, 423, 427, 428, 275, 440, 441, 364, 412, 289; AM 3 dz. 454, 455, 402, 426, 439, 403, 303, 457, 392, 430; AM 4 dz. 278, 260, 431, 365, 442, 366, 370, 290, 385; AM 5 dz. 316, 261, 459, 472, 246, 413, 393, 279; AM 6 dz. 277, 383, 458, 384, 363, 382, 456, 276; AM 7 dz. 302, 429, 391, 369, 404, 471, 259, 405; AM 8 dz. 399cz., 398, 318, 317, 264, 462; AM 9 dz. 461, 444, 414, 263, 394, 417, 305, 406, 249; AM 10 dz. 262, 432/2, 443, 460, 247, 475, 248, 280, 371, AM 12 dz. 265, 474, 416, 477, 374, 281, 292, 433, 377, 321, 379/1cz., 379/2część, 253; AM 13 dz. 436, 390, 435/1, 435/4, 435/5, 435/6, 435/7, 466/1, 466/2, 293/1, 293/3, 293/4, 293/5, 293/6, 410, 298, 299; AM 14 dz. 387/1, 387/2, 319, 388, 282/2, 282/3, 282/4, 282/5, 282/6, 282/7, 389/2, 389/3, 389/4, 389/5, 294/1, 294/2, 465/1, 465/2, 396/1, 396/3, 396/4, 396/5, 408/1, 408/3, 408/4, 284/1, 284/2; AM 15 dz. 310, 340, 268, 419, 437, 478, 418, 322, 409, 323, 376, 306, 295, 291, 463; AM 16 dz. 341, 380, 397, 448, 266, 434, 324; AM 17 dz. 338, 287, 311, 420, 242, 286, 469; AM 18 dz. 339, 325, 400, 449, 257/1, 257/2; UCHOROWO AM 3 dz. 228, 254, AM 4 dz. 229, 231, 234, 235, 236, 240, 245, 247, 249, 253, 257.
		Biedrusko	MANIEWO AM 2 dz. 10025/2, 10026/2, 10027, 10032/3, 10042/2, 10036, 10037, 10038, 10039, 10040, 10041, 10028, 10029, 10030, 10031, 10043/5, 10043/6, 10044/1, 10044/3, 10035/4, 10035/5, 10025/1, 10026/1, 10026/3, 10032/1, 10032/2, 10032/5, 10033/1, 10033/2, 10042/1, 10024, 10043/4, 10043/7, 10044/2, 10044/4, 10035/3, 10034/1, 10032/4, AM 3 dz. 10053/1, 10059/1, 10059/2, 10045, 10046, 10047, 10048, 10049, 10050/1, 10050/2, 10051/1, 10051/2, 10052, 10053/2, 10060/1, 10061/1, 10062/1, 10063/1, 10063/3, 10064/1, 10059/3, 10073, 10074/1, AM 4 dz. 10054/4, 10054/5, 10056/3, 10056/4, 10055/1, 10057/4, 10054/3, 10056/5, 10057/3; GOŁASZYN AM 2 dz. 10019, 10020, 10021/1, 10021/2, 10022/1, 10022/2, 10023/1, 10023/2, 10017, 10018; ŁUKOWO AM 4 dz. 10195, 10193/1, 10194
4.	2308	Gniezno	GNIEZNO AM 28 dz. 18/1
5.	2725	Poznań	GOLECIN AM 25, dz. część 15/87, 16
6.	2736	Poznań	ŁAZARZ AM 25, dz. 6, 7/1
7.	2738	Poznań	POZNAŃ AM 8, dz. 12/8
8.	2744	Poznań	POZNAŃ AM 21, dz. 4, 5/3, 6/1, część 7
9.	2746	Poznań	JEŻYCE AM 3, dz. 3/3, 5/3; JEŻYCE AM 4, dz. 8/57
10.	2747	Poznań	JEŻYCE AM 14, dz. 130/19
11.	2753	Poznań	POZNAŃ AM 11, dz. 2, 3/3
12.	2761	Poznań	JEŻYCE, AM 14, dz. 85/1, 86, 87, 88/3, 88/4, 89
13.	2779	Poznań	WILDA AM 24, dz. 63/8
14.	2783	Poznań	ŁAZARZ, AM 7, dz. 24/1, 24/4, 26, 28/1, 28/3, 28/18, 27/1, 27/21; AM 8, dz. 3/9, 3/11.
15.	2799	Poznań	GŁUSZYNA II AM 1 dz. 1/20cz., 1/21cz., 1/24, 2/13
16.	2981	Śrem	ŚREM AM 18, dz. 1258/17, 1258/18
17.	2982	Śrem	ŚREM AM 17, dz. 1232/6, 1239/2, 1239/3, 1234/1, 1236/1, 1233
18.	3916	Poznań	JEŻYCE AM 17, dz. 75/1, 76/1, 76/3
19.	4246	Babki	BABKI AM 1, dz. 73/7, 74
20.	4515	Biedrusko	BIEDRUSKO AM 5, dz. 1
21.	5230	Porażyn	PORAŻYN AM 4 dz. część 5171/3, część 5169/3, 5191/4, część 5191/5, część 5191/6, 5192/4, część 5192/5, 5170/4, 5171/5, 5171/6, 5294; AM 5 dz. 5193/2, 5172/5, 5172/7, 5172/9, 5172/10, 5172/11, 5193/3, część 5193/5, 5193/6, 5193/8, część 5193/9, część 5194/4, 5194/5, część 5195/1;
22.	5706	Poznań	PSARSKIE AM 14, dz. 15/3, 16/1, 17, 18, 19/1, 20, 22/1, 23, 24/3, 31, 32.
23.	5807	Nowy Tomyśl	NOWY TOMYŚL AM 1 dz. 131
24.	5809	Gniezno	GNIEZNO AM 28 dz. 43/8, 43/12
25.	5834	Poznań	PIOTROWO AM 1, dz. 6/2
26.	6035	Poznań	GŁUSZYNA II AM 1 dz. 1/3, 1/5, 1/6, 1/14, 1/16, 1/17, 1/18, 1/20, 1/21, 1/25, 1/73, 1/74, 1/75, 1/76, 1/77, 1/78, 1/79, 1/80, 1/81, 1/82, 1/84, 1/85, 1/86, 1/87, 1/97, 1/98, 1/99, 1/100, 1/101, 1/102, 1/103, 1/105, 1/106, 1/107, 1/153, 1/155, 1/157, 1/159, 1/161, 1/163, 1/165, 1/167, 1/169, 1/171, 1/172, 1/174, 1/175, 1/176, 1/178, 1/180, 1/182, 1/184, 2/11, 1/26, 1/27, 1/29, 1/36, 1/37, 1/38, 1/39, 1/40, 1/42, 1/43, 1/44, 1/46, 1/47, 1/48, 1/50, 1/51, 1/52, 1/53, 1/120, 1/122, 1/128, 1/134, 1/136, 1/137, 1/138, 1/139, 1/141, 1/145, 1/147, 1/151, 1/28, 1/30, 1/32, 1/33, 1/41, 1/45, 1/49, 1/56, 1/57, 1/58, 1/59, 1/60, 1/62, 1/63, 1/64, 1/66, 1/67, 1/111, 1/112, 1/119, 1/121, 1/123, 1/185, 1/186, 1/187, 1/188, 1/189, 1/190, 1/125, 1/126, 1/191, 1/192, 1/193, 1/129, 1/130, 1/133, 1/135, 1/140, 1/142, 1/143, 1/144, 1/146, 1/148, 1/149, 1/150, 1/91, 1/94, 1/109, 1/110, 1/118, 1/152, 1/154, 1/156, 1/158, 1/160, 1/162, 1/164, 1/166, 1/168, 1/170, 1/173, 1/177, 1/179, 1/181, 1/183; STAROLEKA AM 31c dz. 14/2; KRZESINY AM 47 dz. 15/1, 3, 28, 26/1, 8, 107, 77, 13/1, 9/1, 6. KONINKO AM 1 dz. 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9/1, 9/2, 9/3, 9/4, 9/5, 9/6, 1/1, 1/2, 1/3, 1/4, 1/5, 1/6, 1/7, 1/8, 1/9, 1/10, 1/11, 1/12, 1/13, 1/14, 1/15, 1/16, 1/17, 1/18, 1/19, 1/20, 1/21, 1/22, 1/23, 1/24, 1/25, 1/26, 1/27, 1/28, 1/29, 1/30, 1/31, 1/32, 1/33, 1/34, 1/35, 1/36, 1/37, 1/38, 130/2.
27.	7096	Rogalin	ROGALIN AM 5, dz. 267.
28.	7887	Babki	BABKI AM-1, dz. 61/1, 59/2, 62/1, 59/4.
29.	8605	Biedrusko	BIEDRUSKO AM 19 dz. 45/4.
30.	8606	Biedrusko	BIEDRUSKO AM 19 dz. 11/2.
31.	8607	Biedrusko	BIEDRUSKO AM 19 dz. 42.
32.	8614	Poznań	WILDA AM 24, dz. 63/9.
33.	8621	Biedrusko	BIEDRUSKO AM 19 dz. 13/9.
34.	8637	Biedrusko	BIEDRUSKO AM 11, dz. 251, 274, 307, 479, 480.
35.	8638	Biedrusko	BIEDRUSKO AM 19, dz. 52/3.

36.	8650	Poznań	ŁAZARZ AM 8, dz. 3/5.
37.	8652	Borówiec	BORÓWIEC AM 9, dz. 504/2, 512, 513
38.	8662	Poznań	GŁUSZYNA AM 7, dz. 9\7.
39.	8663	Borówiec	BORÓWIEC AM 9, dz. 491/2, 493/2, 506/1.

Załącznik nr 2 Drogi krajowe na terenie POM

Lp.	Numer drogi	Przebieg	Klasa techniczna
1.	2	Świecko (granica państwa) – Poznań – Konin – Łódź – Warszawa – Terespol (granica państwa) – granica województwa – Poznań – Konin – granica województwa	A
2.	5	A1 (węzeł „Nowe Marzy”) – Bydgoszcz – Gniezno – Poznań (węzeł „Poznań Wschód” – węzeł „Poznań Komorniki”) – Leszno – Wrocław – Lubawka (granica państwa): – granica województwa – Gniezno – Poznań (węzeł „Poznań Wschód”) – Poznań (węzeł „Poznań Komorniki”) – Śmigiel – Poznań (węzeł „Poznań Zachód”) – Wronczyn (w trakcie realizacji – etap budowy) – Wronczyn – Radomicko (w trakcie realizacji – etap projektowania)	S GP S S
3.	11	Kołobrzeg – Koszalin – Piła – Chodzież – Poznań – Jarocin – Ostrów Wielkopolski – Kępno – Kluczbork – Bytom – granica województwa – Piła – Chodzież – Poznań – zachodnia obwodnica Poznania – Poznań (węzeł „Poznań Krzesiny”) – Kórnik – Kórnik – Jarocin	GP S S GP
4.	15	Trzebnica – Krotoszyn – Jarocin – Września – Gniezno – Inowrocław – Toruń – Ostróda – granica województwa – Krotoszyn – Jarocin – Września – Gniezno – Gniezno – granica województwa	G GP
5.	32	Gubinek (granica państwa) – Zielona Góra – Wolsztyn – Stęszew – granica województwa – Wolsztyn – Stęszew	GP
6.	92	węzeł „Rzepin” (A2) – Świebodzin – Pniewy – Poznań – Września – Konin – Kutno – Łowicz – węzeł „Warszawa Zachód” (A2) – Mińsk Mazowiecki – węzeł „Kałuszyn” (A2) – granica województwa – Pniewy – Poznań – Września – Konin – granica województwa	GP

Załącznik nr 3 Drogi wojewódzkie na terenie POM

Lp.	Numer drogi	Przebieg	Klasa techniczna
1.	178	(Wafcz) – Trzcianka – Czarnków – Oborniki	GP
2.	184	Wronki – Ostroróg – Szamotuły – Przeźmierowo	G
3.	185	Piotrowo – Szamotuły	G
4.	187	Pniewy – Szamotuły – Oborniki – Murowana Goślina	G
5.	190	Krajenka – Szamocin – Margonin – Wągrowiec – Gniezno	G
6.	194	Poznań - węzeł „Gniezno Południe” (S5)	G
7.	196	Węzeł „Poznań Komorniki” (A2) – Poznań – Murowana Goślina – Wągrowiec	GP
8.	197	Sławica – Rejowiec – Kiszkowo – Gniezno	G
9.	241	([Tuchola – Sępólno Krajeńskie – Więcbork – Nakło nad Notecią) – Wągrowiec – Rogoźno	GP
10.	251	Kalisza – Damasławek – (Żnin – Barcin – Pakość – Inowrocław)	G
11.	260	Gniezno – Witkowo – Wólka	G
12.	302	(Burdzewo) – Zbąszyń – Nowy Tomyśl	G
13.	305	Bolewice – Nowy Tomyśl – Wolsztyn – Wschowa – Wroniniec	G
14.	306	Lipnica – Wilczyna – Buk – Stęszew – Nowe Dymaczewo	G
15.	307	Poznań – Buk – Opalenica – Bukowiec	G
16.	308	Nowy Tomyśl – Grodzisk Wlkp. – Kościan – Kunowo	G
17.	310	Głuchowo – Czempień – Śrem	G
18.	311	Kawczyn – Czempień	G
19.	430	Poznań – Mosina	G
20.	431	Granowo – Nowe Dymaczewo – Mosina – Kórnik	G
21.	432	Leszno – Krzywiń – Śrem – Środa Wielkopolska – Września	G
22.	433	Węzeł „Poznań Krzesiny” (A2) – Poznań – granica miasta (ul. Obornicka)	G
23.	434	Kleszczewo (S5) – Kórnik – Śrem – Kunowo – Gostyń – DK nr 36	GP
24.	436	Pyszaca – Książ Wielkopolski – Nowe Miasto Nad Wartą	G
25.	442	Września – Pyzdry – Gizałki – Kalisz	G

Załącznik nr 4 Planowane obwodnice

Lp.	Gmina	Miejscowość
1.	Brodnica	Brodnica
2.	Buk	Buk, Niepruszewo
3.	Czempień	Czempień
4.	Czerwonak	Owińska, Kliny
5.	Duszники	Duszники
6.	Granowo	Granowo
7.	Grodzisk Wielkopolski	Grodzisk Wielkopolski, Ptaszkowo
8.	Kaźmierz	Bytyń, Kaźmierz
9.	Kiszkowo	Kiszkowo
10.	Komorniki	Chomęcice, Głuchowo,
11.	Kościan	Kościan, Racot,
12.	Kórnik	Kórnik,
13.	Mosina	Czapury, Mosina, Rogalinek, Wiórek
14.	Nowy Tomyśl	Boruja Kościelna, Bukowiec, Nowy Tomyśl, Wytomyśl
15.	Oborniki	Oborniki, Słonawy
16.	Opalenica	Porażyn, Wojnowice

17.	Pobiedziska	Pobiedziska
18.	Rogoźno	Rogoźno
19.	Skoki	Skoki
20.	Stęszew	Strykowo
21.	Suchy Las	Biedrusko
22.	Swarzędz	Swarzędz
23.	Szamotuły	Lipnica, Otorowo, Szamotuły
24.	Środa Wielkopolska	Środa Wielkopolska
25.	Tarnowo Podgórne	Tarnowo Podgórne
26.	Wągrowiec	Wągrowiec
27.	Września	Września
28.	Zaniemyśl	Zaniemyśl

Załącznik nr 5 Planowane przystanki kolejowe systemu kolei metropolitalnej

Lp.	Nazwa gminy	Nazwa przystanku	Nr linii
1.		Grabianowo	369
2.	Brodnica	Manieczki	369
3.		Szoldry	369
4.		Czerwonak	Koziegłowy
5.	Dopiewo	Dopiewiec	3
6.	Gniezno miasto	Szczytniki Duchowne	353
7.	Kaźmierz	Kaźmierz	-
8.	Komorniki	Plewiska	3
9.	Kościan miasto	Kościan Północ	271
10.	Kórnik	Koninko	272
11.	Luboń	Lasek	271
12.	Mosina	Krosno	271
13.	Oborniki	Bogdanowo	354
14.	Poznań	Poznań Dąbrowskiego	-
15.		Poznań Druskiennicka	354
16.		Poznań Franowo	394
17.		Poznań Garaszewo	272
18.		Poznań Grudzieniec	3
19.		Poznań Hetmańska	3
20.		Poznań Niestachowska	354
21.		Poznań Karolin	395
22.		Poznań Lotnisko Ławica	-
23.		Poznań Miłostowo	3
24.		Poznań Naramowice	395
25.		Poznań Piątkowo	395
26.		Poznań Podolany	354
27.		Poznań Uniwersytet	395
28.		Poznań Zawady	3
29.	Rogoźno	Garbatka	354
30.	Rokietnica	Krzyszkowo	351
31.		Kiekrz Osiedle	351
32.		Mrowino	363
33.		Przybroda	363
34.	Stęszew	Stęszew Południe	357
35.	Suchy Las	Złotkowo	354
36.		Suchy Las os. Grzybowe	354
37.	Swarzędz	Jaśin	3
38.		Nowa Wieś Poznańska	804
39.		Uzarszewo	353
40.	Szamotuły	Szamotuły Północ	351
41.	Śrem	Śrem	369
42.	Środa Wielkopolska	Środa Wielkopolska Północ	272
43.	Tarnowo Podgórne	Marianowo	-
44.		Przeźmierowo	-
45.		Sady	-
46.		Tarnowo Podgórne	-
47.		Tarnowo Podgórne Termy	-
48.	Wysogotowo	-	
49.	Wągrowiec	Wągrowiec Osada	356
50.		Wągrowiec Południe	356
51.		Runowo	236
52.		Wiatrowiec	236
53.	Września	Września Sokołowo	3

Załącznik nr 6 Zestawienie inwestycji ponadlokalnych – sieci elektroenergetyczne, sieci gazowe i rurociągi paliwowe

Lp.	Nazwa inwestycji
1.	Uruchomienie drugiego toru linii 400 kV Kromolice – Plewiska wraz z utworzeniem gwiazdy 220 kV relacji Plewiska – Konin z odczepem do Poznań Południe
2.	Rozbudowa stacji 400/220/110 kV Plewiska
3.	Modernizacja stacji 220/110 kV Czerwonak
4.	Podwieszenie drugiego toru 400 kV na linii Ostrów – Kromolice
5.	Rozbudowa rozdzielni 400 kV w stacji 400/110 kV Kromolice dla przyłączenia FW Wielkopolska
6.	Zmiana konfiguracji pracy sieci dystrybucyjnej ENEA Operator Sp. z o. o. w centralnym obszarze województwa wielkopolskiego - powiązanie nowego punktu transformacji 400/110 kV od SE Kromolice (KRM) do stanowiska nr 17 (w rejonie miejscowości Słupia Wielka) kierunku GPZ Środa (SRO): a) budowa linii dwutorowej 110 kV relacji SE Kromolice (KRM) w kierunku GPZ Nagradowice (NAG) (GPZ Swarzędz (SWA)) w następującym układzie: – wprowadzenie jednego z torów do GPZ Nagradowice (NAG), – połączeniu drugiego toru z wypiętą w GPZ Nagradowice (NAG) linią z kierunku GPZ Swarzędz (SWA); b) budowa linii dwutorowej 110 kV relacji RS 110 kV Garaszewo (GAR) w kierunku GPZ Nagradowice (NAG) (SE Kromolice (KRM)) z wykorzystaniem trasy jednotorowego fragmentu istniejącej linii GPZ Nagradowice (NAG) + GPZ Poznań Południe (PPD) w następującym układzie: – wprowadzenie jednego z torów poprzez proj. GPZ Szczepankowo (SCE) do GPZ Nagradowice (NAG), – wprowadzenie drugiego z torów poprzez GPZ Gądkę (GDK) do SE Kromolice (KRM); c) budowa RS 110 kV Garaszewo (GAR) w układzie dwusystemowym ze sprzęgłem podłużno-przeczynnym oraz następującymi polami liniowymi 110 kV: – kierunek SE Kromolice (KRM) (poprzez GPZ Szczepankowo (SCE), GPZ Nagradowice (NAG)), – kierunek SE Kromolice (KRM) (poprzez GPZ Gądkę (GDK), – kierunek GPZ Bema (BMA), – kierunek GPZ Zegrze (ZEG) (sekcja 1), kierunek GPZ Poznań Starołęka (PST), – kierunek GPZ Zegrze (ZEG) (sekcja 2); – wraz z wprowadzeniem do RS 110 kV Garaszewo (GAR) czterech odcinków kablowych 110 kV jako wcięcia w dwie linie 110 kV relacji GPZ Poznań Starołęka (PST) - GPZ Zegrze (ZEG), GPZ Bema (BMA) - GPZ Zegrze (ZEG); d) budowa linii 110 kV od SE Kromolice (KRM) do stanowiska nr 17 (w rejonie miejscowości Słupia Wielka) kierunku GPZ Środa (SRO).
7.	Modernizacja linii napowietrznej WN-110 kV relacji GPZ Śmigiel (SMI) - RS Widziszewo (WDZ) - GPZ Kościan (KCI)
8.	Modernizacja linii napowietrznej WN-110 kV relacji GPZ Stęszew (SEW) - SE Plewiska (PLE)
9.	Modernizacja linii napowietrznej WN-110 kV relacji SE Leszno Gronowo (LES) - GPZ Śrem Helenki (HEL)
10.	Budowa linii napowietrznej WN-110 kV relacji SE Kromolice (KRM) - stanowisko nr 17 Słupia Wielka
11.	Modernizacja linii napowietrznej WN-110 kV relacji GPZ Swarzędz (SWA) - GPZ Nagradowice (NAG), wobec zmiany konfiguracji pracy sieci dystrybucyjnej w obszarze powiązanych z nową stacją NN/110 kV Kromolice
12.	Budowa linii napowietrznej WN-110 kV relacji GPZ Nagradowice (NAG) - SE Kromolice (KRM)
13.	Przebudowa linii napowietrznej WN-110 kV relacji GPZ Nagradowice (NAG) - GPZ Gądkę (GDK), wobec zmiany konfiguracji pracy sieci dystrybucyjnej w obszarze powiązanych z nową stacją NN/110 kV Kromolice
14.	Przebudowa linii napowietrznej WN-110 kV relacji GPZ Gądkę (GDK) - GPZ Poznań Południe (PPD), wobec zmiany konfiguracji pracy sieci dystrybucyjnej w obszarze powiązanych z nową stacją NN/110 kV Kromolice
15.	Budowa linii napowietrznej WN-110 kV relacji RS Garaszewo (GAR) - projektowany GPZ Szczepankowo (SCE) - GPZ Nagradowice (NAG)
16.	Budowa linii napowietrznej WN-110 kV relacji GPZ Nowy Tomyśl (NOT) - GPZ Pniewy (PNI)
17.	Budowa linii napowietrznej WN-110 kV relacji linia Nowy Tomyśl - Pniewy (NOT-PNI) -RS Kuślin
18.	Modernizacja linii napowietrznej WN-110 kV relacji GPZ Pniewy (PNI) - GPZ Duszniki (DUW)
19.	Modernizacja linii napowietrznej WN-110 kV relacji GPZ Duszniki (DUW) - SE Plewiska (PLE)
20.	Modernizacja linii napowietrznej WN-110 kV relacji GPZ Wągrowiec (WAG) - GPZ Rogoźno (RGZ)
21.	Modernizacja linii napowietrznej WN-110 kV relacji GPZ Bolechowo (BLH) - SE Czerwonak (CZE)
22.	Modernizacja linii napowietrznej WN-110 kV relacji 1 tor - SE Pątnów (PAT) - GPZ Pakość (PAK), 2 tor - SE Pątnów (PAT) - GPZ Janikowo (JNK)
23.	Modernizacja linii napowietrznej dwutorowej WN-110 kV relacji 1 tor: SE Czerwonak (SE) - stacja abonencka GPZ Centralna Oczyszczalnia Ścieków (COS) - stacja abonencka GPZ EC2 Karolin (EC2), 2 tor: SE Czerwonak (CZE) - stacja abonencka GPZ EC2 Karolin (EC2)
24.	Budowa linii napowietrznej WN-110 kV stanowiącej zasilanie planowanego GPZ-u Suchy Las (SYL) jako wcięcie do istniejącej linii napowietrznej relacji GPZ Piątkowo (PKO) - GPZ Kiekrz (KEK)
25.	Przebudowa linii napowietrznej WN-110 kV relacji GPZ Cytadela (CTD) - stacja abonencka GPZ EC1 Garbary (POE), wobec zaplanowanej budowy GPZ Garbary w nowej lokalizacji (poza terenem elektrowni Garbary) zastępującej stację istniejącą; (utworzenie powiązania napowietrzno-kablowego) przy zachowaniu relacji GPZ Cytadela (CTD) - planowana stacja GPZ Garbary
26.	Przebudowa linii napowietrznej WN-110 kV relacji stacja abonencka GPZ EC1 Garbary (POE) - stacja abonencka GPZ EC2 Karolin (EC2), wobec zaplanowanej budowy GPZ Garbary w nowej lokalizacji (poza terenem elektrowni Garbary) zastępującej stację istniejącą; (utworzenie powiązania napowietrzno-kablowego) przy zachowaniu relacji GPZ EC2 Karolin (EC2) - planowana stacja GPZ Garbary
27.	Przebudowa linii napowietrzno-kablowej WN-110 kV relacji GPZ Zegrze (ZEG) - GPZ Bema (BMA), wobec zmiany konfiguracji pracy sieci dystrybucyjnej w obszarze powiązanych z nową stacją NN/110 kV Kromolice; do układu: GPZ Bema (BMA) - RS Garaszewo (GAR), Zegrze (ZEG) - RS Garaszewo (GAR)
28.	Przebudowa linii napowietrzno-kablowej WN-110 kV relacji GPZ Zegrze (ZEG) - GPZ Poznań Starołęka (PST), wobec zmiany konfiguracji pracy sieci dystrybucyjnej w obszarze powiązanych z nową stacją NN/110 kV Kromolice; do układu: GPZ Poznań Starołęka (PST) - RS Garaszewo (GAR), Zegrze (ZEG) - RS Garaszewo (GAR)
29.	Budowa linii kablowej WN-110 kV stanowiącej zasilanie planowanego GPZ-u Towarowa jako wcięcie do istniejącej linii kablowej relacji GPZ Jeżyce (JEZ) - GPZ Bema (BMA)
30.	Modernizacja stacji GPZ Antoninek (ANT)
31.	Modernizacja stacji GPZ Bolechowo (BLH)
32.	Modernizacja stacji GPZ Bema (BMA)
33.	Modernizacja stacji GPZ Cytadela (CTD)
34.	Budowa rozdzielni sieciowej RS Garaszewo
35.	Budowa stacji GPZ Garbary w nowej lokalizacji (poza teren elektrowni Garbary) zastępująca stację istniejącą
36.	Modernizacja stacji GPZ Górczyn (GCZ)
37.	Modernizacja stacji GPZ Gniezno Wschód (GN2)
38.	Modernizacja stacji GPZ Poznań HCP (PHC)
39.	Modernizacja stacji GPZ Iłowice (ILO)
40.	Modernizacja stacji GPZ Naramowice (NAR)
41.	Modernizacja stacji GPZ Nowy Tomyśl (NOT)
42.	Modernizacja stacji GPZ Oborniki (OBO)
43.	Modernizacja stacji GPZ Poznań Główna (PGL)
44.	Modernizacja stacji GPZ Poznań Pogodno (PPO)
45.	Modernizacja stacji GPZ Poznań Rataje (POR)
46.	Modernizacja stacji GPZ Poznań Sołacz (POS)
47.	Budowa stacji GPZ Suchy Las (SYL)

48.	Budowa stacji GPZ Szczepankowo (SCE)
49.	Modernizacja stacji GPZ Śrem (SRE)
50.	Budowa stacji GPZ Towarowa (TWA)
51.	Modernizacja stacji GPZ Wawrzyńca (WAW)
52.	Modernizacja stacji GPZ Września Wschód (WSW)
53.	Modernizacja stacji GPZ Bolechowo (BLH)
54.	Rozbudowa stacji GPZ Duszniki (DUW)
55.	Budowa stacji GPZ Gniezno Piekary wraz z zasilaniem stacji po stronie WN-110 kV jako wcięcie w linię relacji GPZ Gniezno Winiary (GNI) - GPZ Fałkowo (FAL)
56.	Budowa stacji GPZ Komorniki wraz z zasilaniem stacji po stronie WN-110 kV jako wcięcie w linię WN-110 kV relacji SE Plewiska (PLE) - GPZ Poznań Południe (PPD)
57.	Budowa stacji GPZ Kostrzyn wraz z zasilaniem stacji po stronie WN-110 kV jako wcięcie w linię WN-110 kV relacji GPZ Swarzędz (SWA) - GPZ Nekla (NEK)
58.	Budowa stacji GPZ Mechowo wraz z zasilaniem stacji po stronie WN-110 kV jako wcięcie w linię WN-110 kV relacji GPZ Swarzędz (SWA) - GPZ EC2 Karolin (EC2)
59.	Budowa stacji GPZ Naramowice II wraz z zasilaniem stacji po stronie WN-110 kV jako wcięcie w linię WN-110 kV relacji SE Czerwonak (CZE) - GPZ Piątkowo (PKO)
60.	Budowa stacji GPZ Polanka wraz z zasilaniem stacji po stronie WN-110 kV jako wcięcie w linię WN-110 kV relacji GPZ Bema (BMA) - GPZ Nadolnik (NAD)
61.	Modernizacja stacji GPZ Tarnowo Podgórne (TPO)
62.	Budowa stacji GPZ Tarnowo Podgórne II wraz z zasilaniem stacji po stronie WN-110 kV jako wcięcie w planowaną linię SE Plewiska (PLE) - GPZ Tarnowo
63.	Budowa stacji GPZ Rąbczyn pod linią 110 kV Wągrowiec – Piastowice
64.	Budowa stacji GPZ Batorowo zasilana linią 2-torową jako wcięcie w linię Sady-Plewiska
65.	Modernizacja linii 110 kV GPZ Krotoszyn Mahle – GPZ Krotoszyn Północ
66.	Przebudowa linii 110 kV relacji El. Pątnów - GPZ Witkowo/GPZ Kleczew - GPZ Gniezno (w granicach EOP)
67.	przyłączenie sieci przesyłowej do Zakładu Produkcyjnego IMA w m. Murowanej Goślinie
68.	zagospodarowanie złóż Zbąszyń i Babimost wraz z budową rurociągu relacji OG Babimost – OC Zbąszyń oraz rurociągu OP Zbąszyń – Węzeł Sątopy
69.	zagospodarowanie złóż Czarna Wieś wraz z budową rurociągów DN 50 od odwiertów Czarna Wieś-4 i Czarna Wieś-5 do OG Ujazd
70.	zagospodarowanie odwiertów na złożu Paproć wraz z budową rurociągów DN 80 pomiędzy odwiertami Cicha Góra-7 Cicha Góra-8, Cicha Góra-5 do OG Cicha Góra
71.	przebudowa KRNIGZ Buk pod kątem intensyfikacji wydobycia ropy naftowej ze złoża Buk – planuje się nowy rurociąg od KRNIGZ Buk do odwiertu Buk-15
72.	gazociąg wysokiego ciśnienia DN250 relacji Tulce – Kostrzyn – Nekla oraz DN200 relacji Nekla – SRP Września
73.	gazociąg wysokiego ciśnienia DN200 relacji SRP Września – SRP Chładowo
74.	budowa SRP Tulisków oraz gazociągów średniego ciśnienia na terenach gmin Tuliszków, Władysławów, Rychwał i Grodziec
75.	zagospodarowanie odwiertu Rokietnica-5 z podłączeniem rurociągiem do OG Młodasko
76.	zagospodarowanie odwiertu Pniewy 5H z podłączeniem rurociągiem do OG Duszniki
77.	zagospodarowanie odwiertów Borowo-5 i Szczepowice-1 z podłączeniem rurociągami do SP Łęki-1
78.	zagospodarowanie odwiertów Brońsko-30 i Brońsko-31 z podłączeniem rurociągami do istniejących rurociągów do KGZ Kościan

Załącznik nr 7 Lokalizacja punktów widokowych, osi widokowych oraz ciągów widokowych

Nazwa gminy	Punkty widokowe	Osie widokowe	Ciągi widokowe
Brodnica		- z drogi powiatowej nr 2463P na kościół w Żabnie i z drogi powiatowej nr 1861P na kościół w Brodnicy	
Buk		- z drogi powiatowej nr 2739P na kościół drewniany w Buku	- z drogi wojewódzkiej nr 307 na Jezioro Niepruszewskie
Czempiń		- z drogi powiatowej nr 3915P na kościół drewniany w Gołębinie Starym	
Czarniejewo		- z drogi powiatowej nr 2449P na kościół w Pawłowie, z drogi powiatowej nr 2483P na pałac w Czarniejewie	- z drogi powiatowej nr 2160P i nr 2159P na dolinę rzeki Wrześnicy w rejonie Czarniejewo
Czerwonak	- wieża widokowa na Dziewiczej Górze w Czerwonaku	- z drogi wojewódzkiej nr 196 na kościół w Owińskach, z drogi powiatowej nr 2449P na kościół w Kicinie	- z drogi wojewódzkiej nr 196 na dolinę rzeki Warty na odcinku Czerwonak-Owińska, z drogi powiatowej nr 2406P na dolinę rzeki Warty w rejonie Promnic
Dominowo		- z drogi powiatowej nr 3662P na kościół w Bagrowie, z drogi powiatowej nr 3666P na kościół w Murzynowie Kościelnym, z drogi powiatowej 2443P na kościół w Gułtowy	- z drogi powiatowej nr 3662P na gród piastowski w Gieczu)
Dopiewo	- pagórek na pn.-zach. od wsi Lisówki - widok na Jezioro Tomickie		- z drogi wojewódzkiej nr 307 na Jezioro Niepruszewskie
Duszniki		- z drogi powiatowej 2739P na kościół w Dusznikach	
Gniezno miasto	- punkty widokowe (taras widokowy na wieży katedralnej)	- kilka dróg do Gniezna skierowanych jest w stronę Katedry	- z drogi krajowej nr 5 na Gniezno
Gniezno	- krawędź doliny przy drodze pomiędzy Jankowem Dolnym a Wierzbicanami - widok na dolinę jeziorną	- z drogi powiatowej 2149P widok na katedrę w Gnieźnie	
Kaźmierz	- wzniesienie w Komorowie - widok na Jezioro Bytyńskie	- z drogi powiatowej nr 1861P na kościół w Kaźmierzu	- z drogi powiatowej nr 1866P i nr 1868P na Jezioro Bytyńskie, z drogi powiatowej nr 1861P na zbiornik Radzyny
Kiszkowo	- pagórek na zach. od wsi Gniewkowo - widok na krajobraz wiejski, - dawny gród stożkowy w Imiołkach - widok na Jezioro Lednickie		- z drogi powiatowej nr 2197P na Jezioro Turostowskie, z drogi powiatowej nr 2147P i nr 1698P na dolinę rzeki Mała Wełna
Kleszczewo		- z drogi powiatowej nr 2410P na kościół w Kleszczewie	
Komorniki	- wieża Bierbaumów w Szreniawie - widok na Wielkopolski Park Narodowy		

Kostrzyn	<ul style="list-style-type: none"> - wzniesienie na pd. od Brzezin - widok na krajobraz wiejski pagórkowaty 	<ul style="list-style-type: none"> - z drogi powiatowej nr 2443P i nr 2441P na kościół w Czerlejnii, - z drogi powiatowej nr 2439P na kościół w Siekierkach Wielkich, - z drogi powiatowej nr 2443P na kościół w Gułtowach, - z drogi wojewódzkiej 434 na kościół w Iwnie, - z drogi krajowej 92 na kościół w Siedlcu, 	<ul style="list-style-type: none"> - z drogi powiatowej nr 2409P na odcinku Tarnowo - Promno z widokiem na dolinę rzeki Cybiny, - z drogi lokalnej (Iwno-Kociałkowa Górka) widok na krajobraz falisty,
Kościan			<ul style="list-style-type: none"> - z drogi powiatowej nr 3914P na dolinę Obry w Bonikowie, z drogi wojewódzkiej nr 308 na Stadninę Koni w Racocie, z drogi powiatowej nr 3917P na pasy wiatrochronne w okolicy Turwi i Wyskoci
Kórnik	<ul style="list-style-type: none"> - wieża widokowa w Czmońcu - widok na rozlewiska Warty 		<ul style="list-style-type: none"> - z drogi powiatowej nr 2468P na Jezioro Bnińskie w Biernatkach
Łubowo	<ul style="list-style-type: none"> - wzniesienie w Moraczewie 	<ul style="list-style-type: none"> - z drogi powiatowej nr 2157P na kościół w Łubowie 	<ul style="list-style-type: none"> - z drogi krajowej nr 5 na Jezioro Lednickie w Lednogórze, - z drogi powiatowej nr 2199P na Jezioro Lednickie w Lednogórze, - z drogi powiatowej nr 2155P na Jezioro Lednickie w Moraczewie,
Mosina	<ul style="list-style-type: none"> - wieża widokowa na szczycie Osowej Góry, - most na Warcie i rejon kościoła w Rogalinie oraz skarpa za pałacem w Rogalinie - widok na dolinę Warty, - Morena Pożegowska, 		<ul style="list-style-type: none"> - z drogi powiatowej nr 2460P na dolinę Warty na odcinku Marlewo-Wiórek, - z drogi powiatowej nr 2464P na dolinę Warty na odcinku Radzewice-Świątniki, - z drogi powiatowej nr 2465P na Osową Górę w Krośnie,
Murowana Goślina	<ul style="list-style-type: none"> - pagórek na pn. od Mściszewa - widok na dolinę Warty, Złotoryjsko - widok na dolinę Warty, - Wojnowo - widok na dolinę Trojanki, 		<ul style="list-style-type: none"> - widok na dolinę Trojanki z dróg: powiatowej nr 2025P w Murowanej Goślinie, wojewódzkiej nr 196 na odcinku Wojnowo - Przebędowo, - z powiatowej nr 2029P w Długiej Goślinie, - z drogi krajowej nr 92 na kościół w Nekli
Nekla			<ul style="list-style-type: none"> - z drogi powiatowej nr 2029P w Długiej Goślinie, - z drogi krajowej nr 92 na kościół w Nekli
Nowy Tomyśl			<ul style="list-style-type: none"> - z drogi wojewódzkiej nr 305 na Nowy Tomyśl
Oborniki	<ul style="list-style-type: none"> - wieża widokowa w Dąbrówce Leśnej, - Objezierze - widok na stawy w dolinie Samicy Kierskiej, - Wargowo – widok na dwór rodziny Żółtowskich, - Kiszewo, Sycyn – widok na dolinę Warty, - Bogdanowo – widok na miasto Oborniki - wiadukt w Ocieszynie - widok na krajobraz wiejski, 		<ul style="list-style-type: none"> - z drogi wojewódzkiej nr 187 na śródmieście Obornik, - z drogi powiatowej nr 1847P na dolinę Warty, - z drogi powiatowej nr 2049P na dolinę Samicy Kierskiej, - z drogi powiatowej nr 2049P na stawy w Objezierzu,
Pobiedziska	<ul style="list-style-type: none"> - krawędź rzeki Cybiny w Górze - widok na Jezioro Góra 		<ul style="list-style-type: none"> - z drogi powiatowej nr 2487P na Jezioro Kowalskie na odcinku Kowalskie - Jerzykowo, - z drogi wojewódzkiej nr 2408P na Jezioro Jerzyńskie na odcinku Wronczyn-Jerzyn, - z drogi powiatowej nr 2437P na dolinę Cybiny w Jankowie, - z drogi powiatowej nr 2409P na dolinę Cybiny w Promnie, - z drogi lokalnej (Iwno-Kociałkowa Górka) widok na krajobraz falisty,
Poznań	<ul style="list-style-type: none"> - Góra Morasko - teren zbiorników wodnych, - most Lecha, - kładka piesza nad ulicą Lechicką, - okolice obelisku na Cytadeli, - Kopiec „Wolności”, - most Chrobrego, - most Mieszka I, - most Królowej Jadwigi, - most Św. Rocha, - Most Przemysła - most Teatralny, - most Uniwersytecki, - most Dworcowy, - taras widokowy na Zamku Przemysła 	<ul style="list-style-type: none"> - na klasztor Bernardynów z Drogi Dębińskiej, - na kościół Najświętszego Zbawiciela z ulicy Dąbrowskiego i Fredry, - na kościół Farny z ul. Świętosławskiej, - na klasztor Bernardynów z ulicy Garbary, - na katedrę ze starego koryta Warty na Chwaliszewie, - na Międzynarodowe Targi Poznańskie z ulicy Matyi, - na Teatr Wielki z Parku Mickiewicza 	<ul style="list-style-type: none"> - z drogi powiatowej nr 5827P na północną część Poznania, - z drogi powiatowej nr 2406P na dolinę Warty w Radojewie, - z drogi powiatowej nr 2460P na dolinę Warty na Starołęce, - z mostów na dolinę rzeki Warty, - strona zabudowy centrum - ciąg od mostu Teatralnego do mostu Dworcowego, - zachodnia pierzeja zabudowy od ulicy Poznańskiej do wysokości Dworca Zachodniego, - ciąg od kościoła Św. Jana Jerozolimskiego do Centrum Obsługi Toru Regatowego, - wschodnia skarpa doliny rzeki Warty od mostu Królowej Jadwigi do wiaduktu w ciągu ulicy Hetmańskiej, - wschodnia skarpa doliny rzeki Warty od mostu Lecha do mostu kolejowego na Zawadach, - wschodnia skarpa doliny rzeki Warty od mostu kolejowego na Zawadach do mostu Królowej Jadwigi, - wschodnia pierzeja Chwaliszewa, - północno - zachodnia i południowo - wschodnia krawędź Chwaliszewa, - północno - zachodnia krawędź Ostrowa Tumskiego, - północno - wschodnia krawędź Ostrowa Tumskiego,

			<ul style="list-style-type: none"> - wschodnia krawędź Ostrowa Tumskiego, - zachodnia krawędź Ostrowa Tumskiego, - pierzeja Centrum na odcinku od mostu kolejowego Poznań - Garbary do mostu Królowej Jadwigi, - zachodnia krawędź doliny rzeki Warty na odcinku od mostu kolejowego Poznań - Garbary do mostu Lecha,
Puszczykowo			- z drogi powiatowej nr 2490P na tzw. zakole Warty
Rogoźno		<ul style="list-style-type: none"> - z drogi powiatowej nr 2025P na kościół w Welnie, - z drogi powiatowej nr 2030P na kościół w Budziszewku 	- z drogi wojewódzkiej nr 195 na jezioro w Rogoźnie)
Rokietnica			- z drogi powiatowej nr 2426P na dolinę Samicy Kierskiej w Sobocie, z drogi wojewódzkiej nr 184 na dolinę Samicy Pamiątkowskiej na odcinku Napachanie-Mrowino
Skoki	- pn. brzeg jeziora Włókno - widok na jezioro, pagórek na zach. od wsi Chociszewo	<ul style="list-style-type: none"> - z drogi powiatowej nr 1698P na kościół w Jabłkowie, - z drogi wojewódzkiej nr 197 na kościół w Rejowcu, 	- z drogi wojewódzkiej nr 196 na południową część Skoków
Stęszew	- krawędź doliny Jeziora Tomickiego w Tomicach - widok na J. Tomickie, pagórek w Rybojedzku - widok na J. Strykowskie	- z drogi powiatowej nr 2739P na kościół w Tomicach	<ul style="list-style-type: none"> - z drogi powiatowej nr 2450P na Jezioro Strykowskie na odcinku Strykowo-Rybojedzko, - z drogi wojewódzkiej 431 widok na Jezioro Witobelskie na odcinku Łódź – Witobel,
Suchy Las	- krawędź doliny Samicy Kierskiej w Gołęczewie - widok na dolinę		- z drogi powiatowej nr 2061P na dolinę Samicy Kierskiej na odcinku Gołęczewo-Zielątkowo
Swarzędz	<ul style="list-style-type: none"> - krawędź doliny rzeki Cybiny w Gruszczynie - widok na dolinę, - pn. część Jeziora Swarzędzkiego - widok na jezioro 	- z drogi powiatowej nr 2449P na kościół w Wierzenicy	<ul style="list-style-type: none"> - z drogi powiatowej nr 2407P na dolinę Cybiny w Gruszczynie, - z drogi powiatowej 2408P na rzeźbę falistą na odcinku Karłowice - Pruszwowic
Szamotuły			<ul style="list-style-type: none"> - z drogi powiatowej nr 1858P na dolinę Samicy Pamiątkowskiej w Pamiątkowie, - z drogi wojewódzkiej nr 184 na Jezioro Pamiątkowskie w Pamiątkowie, - z drogi powiatowej nr 1860P na zbiornik Radzyny w Przyborowie
Śrem	- krawędź doliny Warty w Śremie ul. Zachodnia, krawędź doliny Warty w Górze, krawędź doliny przy drodze w pn. części Binkowa	<ul style="list-style-type: none"> - z drogi powiatowej nr 4069P na kościół w Błociszewie, - z drogi lokalnej (Kaczewo-Mórka) na kościół w Mórce, 	
Środa Wielkopolska		- z drogi powiatowej nr 2410P na kościół kolegiacki w Środzie Wlkp.	- z drogi krajowej nr 11 na Bagna Średzkie i panoramę miasta Środa Wlkp.
Tarnowo Podgórne	- wzniesienie na krawędzi Jeziora Kierskiego w Baranowie - widok na jezioro		
Wągrowiec miasto	- taras widokowy na zabytkowej wspinalni Ochotniczej Straży Pożarnej		- z południowo-wschodniego brzegu jeziora widok na Jezioro Wągrowieckie
Wągrowiec		<ul style="list-style-type: none"> - z drogi wojewódzkiej nr 251 na kościół w Tarnowie Pałuckim, - z drogi powiatowej nr 1562P na kościół w Łeknie 	<ul style="list-style-type: none"> - z drogi wojewódzkiej nr 241 i 251 na Jezioro Rgielsko w Kaliskach, - z drogi wojewódzkiej nr 196 na J. Czekanowskie, - Jezioro Łęgowskie na odcinku Wiatrowo-Łęgowo
Września	- pagórek w Słomowie – widok na dolinę Wrześnicy	- z drogi powiatowej nr 2949P na kościół w Grzybowie, z drogi wojewódzkiej nr 442 na kościół w Nowej Wsi Królewskiej	- z drogi powiatowej nr 2159P na dolinę rzeki Wrześnicy w rejonie Radomic

Załącznik nr 8 Rekomendacje dla gmin wynikające z Planu zagospodarowania przestrzennego POM

REKOMENDACJE DLA GMINY BRODNICA	
I Rozwój funkcji metropolitalnych	BRAK WYRAŹNYCH PREDYSPOZYCJI DLA ROZWOJU FUNKCJI METROPOLITALNYCH.
II Kształtowanie zielonego pierścienia metropolii	1. STRUKTURA ZIELENEGO PIERŚCIENIA: <ul style="list-style-type: none"> • Rogaliński Park Krajobrazowy, • obszary Natura 2000: PLB300017 Ostoja Rogalińska i PLH300012 Rogalińska Dolina Warty, • tereny otwarte – rolnicza przestrzeń produkcyjna, • tereny łąk i pastwisk, • kompleksy leśne i wyspy leśne, • tereny osadnicze.
III Kształtowanie Spójnego systemu przyrodniczego	1. KLUCZOWE ELEMENTY SYSTEMU PRZYRODNICZEGO: <ul style="list-style-type: none"> • obszary węzłowe: <ul style="list-style-type: none"> ○ obszary o randze europejskiej i krajowej: <ul style="list-style-type: none"> – Rogaliński Park Krajobrazowy, – obszary Natura 2000: PLB300017 Ostoja Rogalińska i PLH300012 Rogalińska Dolina Warty, ○ obszary o randze regionalnej: brak, ○ obszary o randze ponadlokalnej: brak, ○ obszary o randze lokalnej: brak, • korytarze ekologiczne: <ul style="list-style-type: none"> ○ korytarze dolin rzecznych: <ul style="list-style-type: none"> – krajowy korytarz Warta, – regionalny korytarz Kanał Szymanowo-Grzybno, – lokalny korytarz Kanał Piotrowo-Hówiec, ○ korytarze lądowe: brak.
IV Rozwój efektywnego systemu komunikacyjnego	1. SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU GŁÓWNEGO: <ul style="list-style-type: none"> • droga wodna Warta – fragment drogi wodnej E70. 2. SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU UZUPEŁNIAJĄCEGO: <ul style="list-style-type: none"> • odcinek drogi nr 310 klasy G, • zewnętrzny pierścień drogowy dalekiego zasięgu, 3. SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU PODSTAWOWEGO: <ul style="list-style-type: none"> • drogi i odcinki dróg nr 2463P i nr 2465P klasy Z, • obwodnica drogowa miejscowości Brodnica, • linia kolejowa nr 369.
V Rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego	1. STREFY FUNKCJONOWANIA TRANSPORTU ZBIOROWEGO: <ul style="list-style-type: none"> • strefa III obsługi kolejną o częstotliwości połączeń od 30 do 60 minut z udziałem komunikacji autobusowej, • strefa IV Obsługi komunikacją autobusową z możliwością wykorzystania docelowej linii kolejowej. 2. WEZŁY PRZESIADKOWE: brak.
VI Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego	1. STREFY OCHRONY BEZPOŚREDNIEJ UJEĆ WODY: brak.
	2. GŁÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH: <ul style="list-style-type: none"> • nr 150 Pradolina Warszawsko-Berlińska.
	3. ELEMENTY SYSTEMU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ: <ul style="list-style-type: none"> • linia sieci teleradiowej Poznań – Śrem.
	4. OBIEKTY I KOMPLEKSY WOJSKOWE: brak.
VII Efektywna struktura osadnicza	1. STREFY POZNAŃSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO: <ul style="list-style-type: none"> • strefa zewnętrzna - strefa równoważenia rozwoju (południowa i zachodnia część gminy), • zielony pierścień metropolii (północna i wschodnia część gminy).

REKOMENDACJE DLA GMINY BUK	
I Rozwój funkcji metropolitalnych	1. OBSZAR O WYSOKICH PREDYSPOZYCJACH DLA ROZWOJU FUNKCJI: <ul style="list-style-type: none"> • biznesu – tereny zlokalizowane wokół węzła autostrady.
II Kształtowanie zielonego pierścienia metropolii	1. STRUKTURA ZIELENEGO PIERŚCIENIA: <ul style="list-style-type: none"> • tereny otwarte – obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej, • tereny łąk i pastwisk, • obrzeża jeziora Niepruszewskiego z terenami przeznaczonymi pod zabudowę rezydencjalną, • kompleksy leśne i wyspy leśne, • tereny osadnicze, • zielony pierścień przecięty autostradą A2.
III Kształtowanie Spójnego systemu przyrodniczego	1. KLUCZOWE ELEMENTY SYSTEMU PRZYRODNICZEGO: <ul style="list-style-type: none"> • obszary węzłowe: <ul style="list-style-type: none"> ○ obszary o randze europejskiej i krajowej: brak, ○ obszary o randze regionalnej: brak, ○ obszary o randze ponadlokalnej: <ul style="list-style-type: none"> – płaty leśne, ○ obszary o randze ponadlokalnej: brak, ○ obszary o randze lokalnej: brak, • korytarze ekologiczne: <ul style="list-style-type: none"> ○ korytarze dolin rzecznych: <ul style="list-style-type: none"> – regionalny korytarz: Samica Steszewska, Mogilnica, Mogilnica Górna, – ponadlokalny korytarz Mogilnica Wschodnia, – lokalny korytarz Dopływ spod Tomiczek, Trupina, ○ korytarze lądowe: brak.
IV Rozwój efektywnego systemu komunikacyjnego	1. SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU GŁÓWNEGO: <ul style="list-style-type: none"> • odcinek drogi A2 klasy A, • drogi i odcinki dróg nr 306 i 307 klasy G, • obwodnica drogowa miejscowości Niepruszewo,

	<ul style="list-style-type: none"> • zewnętrzny pierścień drogowy dalekiego zasięgu, • linia kolejowa nr 3 (E20). <p>2. <u>SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU UZUPEŁNIAJĄCEGO:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • drogi i odcinki dróg nr 306 i 307 klasy G, • zewnętrzny pierścień drogowy dalekiego zasięgu, • obwodnica drogowa miejscowości Buk. <p>3. <u>SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU PODSTAWOWEGO:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • drogi i odcinki dróg nr: 1870P, 2496P, 2497P, 2500P, 2739P,
V Rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego	<p>1. <u>STREFY FUNKCJONOWANIA TRANSPORTU ZBIOROWEGO:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • strefa II obsługi kolejną o częstotliwości połączeń co 30 minut, • strefa III obsługi kolejną o częstotliwości połączeń od 30 do 60 minut z udziałem komunikacji autobusowej. <p>2. <u>WEZŁY PRZESIADKOWE:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • węzeł Buk. <p>3. <u>STACJE I PRZYSTANKI:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • istniejące: Buk. • planowane: brak.
VI Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego	<p>1. <u>STREFY OCHRONY BEZPOŚREDNIEJ UJĘĆ WODY:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 ujęcia w miejscowości Kalwy. <p>2. <u>GŁÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • nr 144 Dolina kopalna Wielkopolska. <p>3. <u>ELEMENTY SYSTEMU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • linia elektroenergetyczna 400 kV Plewiska – Krajnik, • linia elektroenergetyczna 110 kV Plewiska – Duszniki, • linia elektroenergetyczna 110 kV Plewiska – Buk, • linia elektroenergetyczna 110 kV Buk – Opalenica, • gazociągi wysokiego ciśnienia DN 200, • SRP Buk • GPZ, • gazociągi kopalniane. <p>4. <u>OBIEKTY I KOMPLEKSY WOJSKOWE:</u> brak.</p>
VII Efektywna struktura osadnicza	<p>1. <u>STREFY POZNAŃSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • strefa zewnętrzna - strefa równoważenia rozwoju, • zielony pierścień metropolii (wschodnia część gminy).

REKOMENDACJE DLA GMINY CZEMPIŃ	
I Rozwój funkcji metropolitalnych	BRAK WYRAŹNYCH PREDYSPOZYCJI DLA ROZWOJU FUNKCJI METROPOLITALNYCH.
II Kształtowanie zielonego pierścienia metropolii	<p>1. <u>STRUKTURA ZIELONEGO PIERŚCIENIA:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • tereny otwarte – rolnicza przestrzeń produkcyjna, • tereny łąk i pastwisk, • wyspy leśne.
III Kształtowanie Spójnego systemu przyrodniczego	<p>1. <u>KLUCZOWE ELEMENTY SYSTEMU PRZYRODNICZEGO:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • obszary węzłowe: <ul style="list-style-type: none"> o obszary o randze europejskiej i krajowej: <ul style="list-style-type: none"> – Park Krajobrazowy im. gen. Dezyderego Chłapowskiego, – obszar Natura 2000 PLH300039 Będlewo-Bieczyny, o obszary o randze regionalnej: brak, o obszary o randze ponadlokalnej: brak, o obszary o randze lokalnej: brak, • korytarze ekologiczne: <ul style="list-style-type: none"> o korytarze dolin rzecznych: <ul style="list-style-type: none"> – krajowy korytarz Kanały Obrzańskie, Kanał Mosiński, – regionalny korytarz Olszynka, – lokalny korytarz Kanał Piotrowo Iłowiec, o korytarze lądowe: <ul style="list-style-type: none"> – korytarz krajowy: Dolina Środkowej Obry (łęgi Obrzańskie).
IV Rozwój efektywnego systemu komunikacyjnego	<p>1. <u>SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU GŁÓWNEGO:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • odcinek drogi S5 klasy S, • zewnętrzny pierścień drogowy dalekiego zasięgu, • linia kolejowa nr 271 (E59). <p>2. <u>SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU UZUPEŁNIAJĄCEGO:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • odcinek drogi nr 310 klasy G, • zewnętrzny pierścień drogowy dalekiego zasięgu, • obwodnica drogowa miejscowości Czempień. <p>3. <u>SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU PODSTAWOWEGO:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • drogi i odcinki dróg nr: 2452P, 2465P, 3897P, 3899P, 3910P klasy Z, • linia kolejowa nr 369.
V Rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego	<p>1. <u>STREFY FUNKCJONOWANIA TRANSPORTU ZBIOROWEGO:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • strefa III obsługi kolejną o częstotliwości połączeń od 30 do 60 minut z udziałem komunikacji autobusowej. <p>2. <u>WEZŁY PRZESIADKOWE:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • węzeł Czempień <p>3. <u>STACJE I PRZYSTANKI:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • istniejące: Czempień. • planowane: brak.

VI Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego	<ol style="list-style-type: none"> STREFY OCHRONY BEZPOŚREDNIEJ UJEĆ WODY: brak. GŁÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH: <ul style="list-style-type: none"> nr 150 Pradolina Warszawsko – Berlińska. ELEMENTY SYSTEMU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ: <ul style="list-style-type: none"> linia elektroenergetyczna 220 kV Plewiska – Leszno / Polkowie, linia elektroenergetyczna 110 kV Poznań Pd. – Kościan, linia elektroenergetyczna 110 kV Plewiska – Kościan, gazociąg wysokiego ciśnienia DN 150, gazociąg kopalniany, 2 zbiorniki LNG. OBIEKTY I KOMPLEKSY WOJSKOWE: brak.
VII Efektywna struktura osadnicza	<ol style="list-style-type: none"> STREFY POZNAŃSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO: <ul style="list-style-type: none"> strefa zewnętrzna - strefa równoważenia rozwoju, zielony pierścień metropolii (północno-wschodnia część gminy).

REKOMENDACJE DLA GMINY CZERNIEJEWO	
I Rozwój funkcji metropolitalnych	BRAK WYRAŹNYCH PREDYSPOZYCJI DLA ROZWOJU FUNKCJI METROPOLITALNYCH.
II Kształtowanie zielonego pierścienia metropolii	<ol style="list-style-type: none"> STRUKTURA ZIEŁONEGO PIERŚCIENIA: <ul style="list-style-type: none"> rezerwy przyrody leśne: Bielawy, Modrzew Polski w Noskowie i Wiązy w Nowym Lesie, obszar Natura 2000 PLH300049 Grądy w Czarniejewie, tereny otwarte – rolnicza przestrzeń produkcyjna, tereny łąk i pastwisk, kompleksy leśne i wyspy leśne, tereny osadnicze.
III Kształtowanie Spójnego systemu przyrodniczego	<ol style="list-style-type: none"> KLUCZOWE ELEMENTY SYSTEMU PRZYRODNICZEGO: <ul style="list-style-type: none"> obszary węzłowe: <ul style="list-style-type: none"> obszary o randze europejskiej i krajowej: <ul style="list-style-type: none"> obszar Natura 2000 PLH300049 Grądy w Czarniejewie, w tym leśne rezerwy przyrody: Bielawy, Modrzew Polski w Noskowie i Wiązy w Nowym Lesie, Lasy Czarniejewskie, obszary o randze regionalnej: brak, obszary o randze ponadlokalnej: brak, obszary o randze lokalnej: brak, korytarze ekologiczne: <ul style="list-style-type: none"> korytarze dolin rzecznych: <ul style="list-style-type: none"> regionalny korytarz Wrześnica, lokalny korytarz: Dopływ spod Imielna, Dopływ z Nowej Wsi Lednogórskiej, Wrześnica Mała, korytarze lądowe: <ul style="list-style-type: none"> korytarz krajowy: Pojezierze Gnieźnieńskie.
IV Rozwój efektywnego systemu komunikacyjnego	<ol style="list-style-type: none"> SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU GŁÓWNEGO: <ul style="list-style-type: none"> odcinek drogi nr 15 klasy GP. SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU UZUPEŁNIAJĄCEGO: <ul style="list-style-type: none"> linia kolejowa nr 281. SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU PODSTAWOWEGO: <ul style="list-style-type: none"> drogi i odcinki dróg nr: 2152P, 2153P, 2158P, 2159P, 2160P, 2483P klasy Z
V Rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego	<ol style="list-style-type: none"> STREFY FUNKCJONOWANIA TRANSPORTU ZBIOROWEGO: <ul style="list-style-type: none"> strefa III obsługi koleją o częstotliwości połączeń od 30 do 60 minut z udziałem komunikacji autobusowej. WEZŁY PRZESIADKOWE: brak. STACJE I PRZYSTANKI: <ul style="list-style-type: none"> istniejące: Czarniejewo, Gębarzewo, Żydowo. planowane: brak.
VI Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego	<ol style="list-style-type: none"> STREFY OCHRONY BEZPOŚREDNIEJ UJEĆ WODY: brak. GŁÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH: <ul style="list-style-type: none"> nr 143 Subzbiornik Inowrocław – Gniezno, nr 144 Dolina kopalna Wielkopolska. ELEMENTY SYSTEMU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ: <ul style="list-style-type: none"> linia elektroenergetyczna 220 kV Czerwonak – Pątnów. OBIEKTY I KOMPLEKSY WOJSKOWE: brak.
VII Efektywna struktura osadnicza	<ol style="list-style-type: none"> STREFY POZNAŃSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO: <ul style="list-style-type: none"> strefa zewnętrzna - strefa równoważenia rozwoju (wschodnia część gminy), zielony pierścień metropolii (zachodnia część gminy).

REKOMENDACJE DLA GMINY CZERWONAK	
I Rozwój funkcji metropolitalnych	<ol style="list-style-type: none"> OBSZAR O WYSOKICH PREDYSPOZYCJACH DLA ROZWOJU FUNKCJI: <ul style="list-style-type: none"> sportu i turystyki.
II Kształtowanie zielonego pierścienia metropolii	<ol style="list-style-type: none"> STRUKTURA ZIEŁONEGO PIERŚCIENIA: <ul style="list-style-type: none"> Park Krajobrazowy Puszcza Zielonka z otuliną, obszary Natura 2000: PLH300058 Uroczyska Puszczy Zielonki i PLH 300001 Biedrusko, tereny otwarte – rolnicza przestrzeń produkcyjna, tereny łąk i pastwisk, kompleksy leśne i wyspy leśne, tereny osadnicze.
III Kształtowanie Spójnego systemu przyrodniczego	<ol style="list-style-type: none"> KLUCZOWE ELEMENTY SYSTEMU PRZYRODNICZEGO: <ul style="list-style-type: none"> obszary węzłowe: <ul style="list-style-type: none"> obszary o randze europejskiej i krajowej: <ul style="list-style-type: none"> Park Krajobrazowy Puszcza Zielonka, obszary Natura 2000: PLH300001 Biedrusko i PLH300058 Uroczyska Puszczy Zielonki, obszary o randze regionalnej: brak, obszary o randze ponadlokalnej: brak,

	<ul style="list-style-type: none"> o obszary o randze lokalnej: brak, • korytarze ekologiczne: o korytarze dolin rzecznych: <ul style="list-style-type: none"> – krajowy korytarz Warta, o korytarze lądowe: <ul style="list-style-type: none"> – korytarze krajowe: Lasy Poznańskie, Lasy Poznańskie - Dolina Warty, Dolina Warty odcinek poznański.
IV Rozwój efektywnego systemu komunikacyjnego	<ol style="list-style-type: none"> 1. <u>SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU GŁÓWNEGO:</u> <ul style="list-style-type: none"> • odcinek drogi nr 196 klasy GP, • obwodnica drogowa miejscowości Owińska, • zewnętrzny pierścień drogowy bliskiego zasięgu – drogi klasy GP, • linia kolejowa nr 395, • droga wodna Warta– fragment drogi wodnej E70. 2. <u>SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU UZUPEŁNIAJĄCEGO:</u> <ul style="list-style-type: none"> • linia kolejowa nr 356. 3. <u>SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU PODSTAWOWEGO:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Drogi i odcinki dróg nr: 2406P, 2407P, 2408P klasy Z
V Rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego	<ol style="list-style-type: none"> 1. <u>STREFY FUNKCJONOWANIA TRANSPORTU ZBIOROWEGO:</u> <ul style="list-style-type: none"> • strefa II obsługi kolejną o częstotliwości połączeń co 30 minut. 2. <u>WEZŁY PRZESIADKOWE:</u> <ul style="list-style-type: none"> • węzły: Bolechowo, Czerwonak, Owińska. 3. <u>STACJE I PRZYSTANKI:</u> <ul style="list-style-type: none"> • istniejące stacje i przystanki kolejowe: Bolechowo, Czerwonak, Czerwonak Osiedle, Owińska; • planowane stacje i przystanki kolejowe: Koziegłowy.
VI Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego	<ol style="list-style-type: none"> 1. <u>STREFY OCHRONY BEZPOŚREDNIEJ UJĘĆ WODY:</u> brak. 2. <u>GŁÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH:</u> <ul style="list-style-type: none"> • nr 143 Subzbiornik Inowrocław – Gniezno. 3. <u>ELEMENTY SYSTEMU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ:</u> <ul style="list-style-type: none"> • linia elektroenergetyczna 220 kV Plewiska – Czerwonak, • linia elektroenergetyczna 220 kV Czerwonak – Pątnów, • 4 linie elektroenergetyczna 110 kV, • GPZ Bolechowo, GPZ Karolin, • SNN Czerwonak, • ropociąg przesyłowy „Przyjaźń”, • gazociąg wysokiego ciśnienia DN 50, DN 350 i DN 300, • SPR I”, • linia sieci teleradiowej Poznań – Wągrowiec-Chojna. 4. <u>OBIEKTY I KOMPLEKSY WOJSKOWE:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Kompleks wojskowy Biedrusko K-8637.
VII Efektywna struktura osadnicza	<ol style="list-style-type: none"> 1. <u>STREFY POZNAŃSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO:</u> <ul style="list-style-type: none"> • rdzeń – strefa procesów metropolizacji (zachodnia część gminy), • zielony pierścień metropolii (północna, centralna i wschodnia część gminy).

REKOMENDACJE DLA GMINY DOMINOWO	
I Rozwój funkcji metropolitalnych	<u>BRAK WYRAŹNYCH PREDYSPOZYCJI DLA ROZWOJU FUNKCJI METROPOLITALNYCH.</u>
II Kształtowanie zielonego pierścienia metropolii	<ol style="list-style-type: none"> 1. <u>STRUKTURA ZIELONEGO PIERŚCIENIA:</u> <ul style="list-style-type: none"> • tereny otwarte – rolnicza przestrzeń produkcyjna, • tereny łąk i pastwisk, • kompleksy leśne i wyspy leśne, • tereny osadnicze.
III Kształtowanie Spójnego systemu przyrodniczego	<ol style="list-style-type: none"> 1. <u>KLUCZOWE ELEMENTY SYSTEMU PRZYRODNICZEGO:</u> <ul style="list-style-type: none"> • obszary węzłowe: <ul style="list-style-type: none"> o obszary o randze europejskiej i krajowej: brak, o obszary o randze regionalnej: brak, o obszary o randze ponadlokalnej: brak, o obszary o randze lokalnej: <ul style="list-style-type: none"> – płaty leśne, • korytarze ekologiczne: <ul style="list-style-type: none"> o korytarze dolin rzecznych: <ul style="list-style-type: none"> – regionalny korytarz Moskawa, – lokalny korytarz: Zagajski Potok, Dopływ spod Orzeszkowa, Wielka, Męcina, o korytarze lądowe: <ul style="list-style-type: none"> – korytarz krajowy: Lasy Poznańskie - Dolina Warty.
IV Rozwój efektywnego systemu komunikacyjnego	<ol style="list-style-type: none"> 1. <u>SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU GŁÓWNEGO:</u> <ul style="list-style-type: none"> • odcinek drogi A2 klasy A, • odcinek drogi nr 432 klasy G. 2. <u>SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU UZUPEŁNIAJĄCEGO:</u> brak. 3. <u>SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU PODSTAWOWEGO:</u> <ul style="list-style-type: none"> • drogi i odcinki dróg nr: 2443P, 3662P, 3663P, 3664P, 3666P klasy Z.
V Rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego	<ol style="list-style-type: none"> 1. <u>STREFY FUNKCJONOWANIA TRANSPORTU ZBIOROWEGO:</u> <ul style="list-style-type: none"> • strefa III obsługi kolejną o częstotliwości połączeń od 30 do 60 minut z udziałem komunikacji autobusowej. 2. <u>WEZŁY PRZESIADKOWE:</u> brak. 3. <u>STACJE I PRZYSTANKI:</u> brak.

VI Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego	<ol style="list-style-type: none"> STREFY OCHRONY BEZPOŚREDNIEJ UJĘĆ WODY: brak. GLÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH: <ul style="list-style-type: none"> Nr 143 Subzbiornik Inowrocław – Gniezno. ELEMENTY SYSTEMU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ: <ul style="list-style-type: none"> linia elektroenergetyczna 400 kV Plewiska – Kromolice – Pątnów, linia elektroenergetyczna 110 kV Środa Wlkp. – Miłosław, linia elektroenergetyczna 110 kV Miłosław – Września, gazociąg wysokiego ciśnienia DN 150, gazociąg wysokiego ciśnienia DN 200 Tulce – Września. OBIEKTY I KOMPLEKSY WOJSKOWE: brak.
VII Efektywna struktura osadnicza	<ol style="list-style-type: none"> STREFY POZNAŃSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO: <ul style="list-style-type: none"> strefa zewnętrzna - strefa równoważenia rozwoju, zielony pierścień metropolii (niewielka powierzchnia północno-zachodniej części gminy).

REKOMENDACJE DLA GMINY DOPIEWO	
I Rozwój funkcji metropolitalnych	<ol style="list-style-type: none"> OBSZAR O WYSOKICH PREDYSPOZYCJACH DLA ROZWOJU FUNKCJI: <ul style="list-style-type: none"> wiedzy, biznesu – tereny zlokalizowane przy węzłach drogi S5 i S11.
II Kształtowanie zielonego pierścienia metropolii	<ol style="list-style-type: none"> STRUKTURA ZIELONEGO PIERŚCIENIA: <ul style="list-style-type: none"> Wielkopolski Park Narodowy z otuliną, obszary Natura 2000: PLB300017 Ostoja Rogalińska i PLH300010 Ostoja Wielkopolska, Obszar chronionego krajobrazu Jeziora Niepruszewskiego, tereny leśne i wyspy leśne, tereny otarte – rolnicza przestrzeń produkcyjna, tereny łąk i pastwisk, tereny sportu i rekreacji, tereny osadnicze, zielony pierścień przecięty autostradą A2.
III Kształtowanie Spójnego systemu przyrodniczego	<ol style="list-style-type: none"> KLUCZOWE ELEMENTY SYSTEMU PRZYRODNICZEGO: <ul style="list-style-type: none"> obszary węzłowe: <ul style="list-style-type: none"> obszary o randze europejskiej i krajowej: <ul style="list-style-type: none"> Wielkopolski Park Narodowy, obszary Natura 2000: PLB300017 Ostoja Rogalińska i PLH300010 Ostoja Wielkopolska, obszary o randze regionalnej: brak, obszary o randze ponadlokalnej: <ul style="list-style-type: none"> platy leśne, obszary o randze lokalnej: brak, korytarze ekologiczne: <ul style="list-style-type: none"> korytarze dolin rzecznych: <ul style="list-style-type: none"> regionalny korytarz Samica Stęszewska, ponadlokalny korytarz Wirynka, lokalny korytarz Dopływ spod Lusówka, korytarze lądowe: brak.
IV Rozwój efektywnego systemu komunikacyjnego	<ol style="list-style-type: none"> SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU GŁÓWNEGO: <ul style="list-style-type: none"> odcinek drogi A2 klasy A, odcinki dróg S5, S11 klasy S, odcinek drogi nr 307 klasy G, zewnętrzny pierścień drogowy bliskiego zasięgu – drogi klasy GP, linia kolejowa nr 3 (E20). SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU UZUPEŁNIAJĄCEGO: brak. SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU PODSTAWOWEGO: <ul style="list-style-type: none"> drogi i odcinki dróg nr: 2391P, 2392P, 2402P, 2401P, 2403P, 2413P klasy Z, planowana droga wzdłuż linii kolejowej nr 3 klasy Z
V Rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego	<ol style="list-style-type: none"> STREFY FUNKCJONOWANIA TRANSPORTU ZBIOROWEGO: <ul style="list-style-type: none"> strefa II obsługi koleją o częstotliwości połączeń co 30 minut, strefa III obsługi koleją o częstotliwości połączeń od 30 do 60 minut z udziałem komunikacji autobusowej. WĘZŁY PRZESIADKOWE: <ul style="list-style-type: none"> węzły: Dopiewo, Pałędzie. STACJE I PRZYSTANKI: <ul style="list-style-type: none"> istniejące: Dopiewo, Pałędzie. planowane: Dopiewiec.
VI Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego	<ol style="list-style-type: none"> STREFY OCHRONY BEZPOŚREDNIEJ UJĘĆ WODY: <ul style="list-style-type: none"> 3 ujęcia Dąbrówka-Wysogotowo, 1 ujęcie Kalwy. GLÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH: <ul style="list-style-type: none"> nr 144 Dolina kopalna Wielkopolska. ELEMENTY SYSTEMU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ: <ul style="list-style-type: none"> linia elektroenergetyczna 400 kV Plewiska – Kromolice, linia elektroenergetyczna 400 kV Plewiska – Krajnik, linia elektroenergetyczna 220 kV Plewiska – Czerwonak, linia elektroenergetyczna 220 kV Plewiska – Piła, linia elektroenergetyczna 220 kV Plewiska – Leszno / Polkowice, linia elektroenergetyczna 110 kV Plewiska – Buk, linia elektroenergetyczna 110 kV Plewiska – Stęszew, linia elektroenergetyczna 110 kV Plewiska – Duszniki, linia elektroenergetyczna 110 kV Plewiska – Tarnowo Podgórne, gazociąg wysokiego ciśnienia DN 350, DN 250 i DN 200, 2 SRP I", gazociąg kopalnianie. OBIEKTY I KOMPLEKSY WOJSKOWE: brak.

VII Efektywna struktura osadnicza	<ol style="list-style-type: none"> STREFY POZNAŃSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO: <ul style="list-style-type: none"> rdzeń - strefa procesów metropolizacji, zielony pierścień metropolii (północna, zachodnia i południowa część gminy).
REKOMENDACJE DLA GMINY DUSZNIKI	
I Rozwój funkcji metropolitalnych	<ol style="list-style-type: none"> OBSZAR O WYSOKICH PREDYSPOZYCJACH DLA ROZWOJU FUNKCJI: <ul style="list-style-type: none"> biznesu – tereny zlokalizowane w okolicach węzła autostrady.
II Kształtowanie zielonego pierścienia metropolii	<ol style="list-style-type: none"> STRUKTURA ZIELONEGO PIERŚCIENIA: <ul style="list-style-type: none"> tereny otwarte - rolnicza przestrzeń produkcyjna, kompleksy leśne i wyspy leśne.
III Kształtowanie Spójnego systemu przyrodniczego	<ol style="list-style-type: none"> KLUCZOWE ELEMENTY SYSTEMU PRZYRODNICZEGO: <ul style="list-style-type: none"> obszary węzłowe: <ul style="list-style-type: none"> obszary o randze europejskiej i krajowej: <ul style="list-style-type: none"> obszar Natura 2000: PLH300051 Grądy Bytyńskie, w tym leśny rezerwat przyrody Dusznicki, obszary o randze regionalnej: brak, obszary o randze ponadlokalnej: <ul style="list-style-type: none"> pląty: leśne, ekosystemów zależnych od wód (mokradła) i wodne, obszary o randze lokalnej: brak, korytarze ekologiczne: <ul style="list-style-type: none"> korytarze dolin rzecznych: <ul style="list-style-type: none"> regionalny korytarz: Samica Stęszewska, Mogilnica, Mogilnica Górna, ponadlokalny korytarz Mogilnica Wschodnia, Kanał Lubosiński, lokalny korytarz Dopytyw spod Tomiczek, korytarze lądowe: brak.
IV Rozwój efektywnego systemu komunikacyjnego	<ol style="list-style-type: none"> SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU GŁÓWNEGO: <ul style="list-style-type: none"> odcinek drogi A2 klasy A, odcinek drogi nr 92 klasy GP. SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU UZUPEŁNIAJĄCEGO: <ul style="list-style-type: none"> odcinek drogi nr 306 klasy G, obwodnica drogowa miejscowości Duszniki, zewnątrzny pierścień drogowy dalekiego zasięgu. SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU PODSTAWOWEGO: <ul style="list-style-type: none"> drogi i odcinki dróg nr: 1870P, 1884P, 1885P, 1886P, 1887P, 1882P, 1890P, 2738P, 2743P, klasy Z
V Rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego	<ol style="list-style-type: none"> STREFY FUNKCJONOWANIA TRANSPORTU ZBIOROWEGO: <ul style="list-style-type: none"> strefa II obsługi kolejną o częstotliwości połączeń co 30 minut, strefa III obsługi kolejną o częstotliwości połączeń od 30 do 60 minut z udziałem komunikacji autobusowej. WEZŁY PRZESIADKOWE: brak. STACJE I PRZYSTANKI: brak.
VI Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego	<ol style="list-style-type: none"> STREFY OCHRONY BEZPOŚREDNIEJ UJEĆ WODY: brak. GŁÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH: <ul style="list-style-type: none"> nr 145 Dolina kopalna Szamotoły – Duszniki, nr 146 Subzbiornik Jezioro Bytyńskie - Wronki – Trzciel. ELEMENTY SYSTEMU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ: <ul style="list-style-type: none"> linia elektroenergetyczna 400 kV Plewiska – Krajnik, linia elektroenergetyczna 110 kV Plewiska – Duszniki, linia elektroenergetyczna 110 kV Duszniki – Pniewy, GPZ, ropociąg przesyłowy „Przyjaźń”, gazociąg przesyłowy „Jamał”, gazociągi kopalniane, gazociąg wysokiego ciśnienia DN 200 OG Duszniki – OG Bukowiec, SRP Ceradz, SRP Duszniki linia teleradiowa Poznań – Bolewice. OBIEKTY I KOMPLEKSY WOJSKOWE: brak.
VII Efektywna struktura osadnicza	<ol style="list-style-type: none"> STREFY POZNAŃSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO: <ul style="list-style-type: none"> strefa zewnętrzna - strefa równoważenia rozwoju, zielony pierścień metropolii (południowo-wschodnia część gminy przy granicy z gminą Tarnowo Podgórne).

REKOMENDACJE DLA MIASTA GNIEZNA	
I Rozwój funkcji metropolitalnych	<ol style="list-style-type: none"> OBSZAR O WYSOKICH PREDYSPOZYCJACH DLA ROZWOJU FUNKCJI: <ul style="list-style-type: none"> decyzyjnej, wiedzy, kultury, sportu i turystyki, biznesu.
II Kształtowanie zielonego pierścienia metropolii	POZA ZASIĘGIEM ZIELONEGO PIERŚCIENIA.
III Kształtowanie Spójnego systemu przyrodniczego	<ol style="list-style-type: none"> KLUCZOWE ELEMENTY SYSTEMU PRZYRODNICZEGO: <ul style="list-style-type: none"> obszary węzłowe: <ul style="list-style-type: none"> obszary o randze europejskiej i krajowej: brak, obszary o randze regionalnej: brak, obszary o randze ponadlokalnej: brak, obszary o randze lokalnej: brak, korytarze ekologiczne: <ul style="list-style-type: none"> korytarze dolin rzecznych: <ul style="list-style-type: none"> regionalny korytarz Wrześnica, lokalny korytarz Gnieźnieńska Struga, rynny jezior: Jelonek, Świętokrzyskie, Winiary, Wełnickie, korytarze lądowe: <ul style="list-style-type: none"> korytarz krajowy: Pojezierze Gnieźnieńskie.

IV Rozwój efektywnego systemu komunikacyjnego	<ol style="list-style-type: none"> SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU GŁÓWNEGO: <ul style="list-style-type: none"> odcinek drogi nr 15 klasy GP, linia kolejowa nr 353. SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU UZUPEŁNIAJĄCEGO: <ul style="list-style-type: none"> odcinki dróg nr: 190, 260 klasy G, linia kolejowa nr 281. SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU PODSTAWOWEGO: <ul style="list-style-type: none"> drogi i odcinki dróg nr: 197, 2149P, 2152P, klasy Z, były przebieg drogi krajowej nr 5 klasa Z,
V Rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego	<ol style="list-style-type: none"> STREFY FUNKCJONOWANIA TRANSPORTU ZBIOROWEGO: <ul style="list-style-type: none"> strefa III obsługi kolejną o częstotliwości połączeń od 30 do 60 minut z udziałem komunikacji autobusowej. WEZŁY PRZESIADKOWE: <ul style="list-style-type: none"> ponadlokalny węzeł przesiadkowy Gniezno. STACJE I PRZYSTANKI: <ul style="list-style-type: none"> istniejące: Gniezno; planowane: Szczytniki Duchowne.
VI Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego	<ol style="list-style-type: none"> STREFY OCHRONY BEZPOŚREDNIEJ UJĘĆ WODY: brak. GŁÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH: <ul style="list-style-type: none"> nr 143 Subzbiornik Inowrocław – Gniezno, nr 144 Dolina kopalna Wielkopolska. ELEMENTY SYSTEMU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ: <ul style="list-style-type: none"> linia elektroenergetyczna 110 kV Łubowo – Gniezno, linia elektroenergetyczna 110 kV Gniezno – Gniezno Wschód, linia elektroenergetyczna 110 kV Gniezno Wschód – Witkowo, linia elektroenergetyczna 110 kV Mieścisko – Gniezno, linia elektroenergetyczna 110 kV Trzemeszno – Gniezno, 2 GPZ, gazociąg wysokiego ciśnienia. OBIEKTY I KOMPLEKSY WOJSKOWE: brak.
VII Efektywna struktura osadnicza	<ol style="list-style-type: none"> STREFY POZNAŃSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO: <ul style="list-style-type: none"> strefa zewnętrzna - strefa równoważenia rozwoju.

REKOMENDACJE DLA GMINY GNIEZNO	
I Rozwój funkcji metropolitalnych	<ol style="list-style-type: none"> OBSZAR O WYSOKICH PREDYSPOZYCJACH DLA ROZWOJU FUNKCJI: <ul style="list-style-type: none"> biznesu – tereny zlokalizowane w okolicach węzła drogi S5.
II Kształtowanie zielonego pierścienia metropolii	POZA ZASIĘGIEM ZIEŁONEGO PIERŚCIENIA.
III Kształtowanie Spójnego systemu przyrodniczego	<ol style="list-style-type: none"> KLUCZOWE ELEMENTY SYSTEMU PRZYRODNICZEGO: <ul style="list-style-type: none"> obszary węzłowe: <ul style="list-style-type: none"> obszary o randze europejskiej i krajowej: <ul style="list-style-type: none"> obszar Natura 2000 PLH 300026 Pojezierze Gnieźnieńskie, obszary o randze regionalnej: <ul style="list-style-type: none"> Lasy Modliszewskie, płaty leśne, obszary o randze ponadlokalnej: brak, obszary o randze lokalnej: brak, korytarze ekologiczne: <ul style="list-style-type: none"> korytarze dolin rzecznych: <ul style="list-style-type: none"> krajowy korytarz Wełna, regionalny korytarz Wrzeźnica, lokalny korytarz Gnieźnieńska Struga, Dębina, Mielneńska Struga, rynny jezior: Jelonek, Świętokrzyskie, Winiary, Wełnickie, Dopływ spod Szczytnik Duchownych, Dopływ spod Gościeszyna i Dębowiecka Struga, Strzyżewska Struga, korytarze lądowe: <ul style="list-style-type: none"> korytarze krajowe: Pojezierze Gnieźnieńskie, Pojezierze Żnińskie.
IV Rozwój efektywnego systemu komunikacyjnego	<ol style="list-style-type: none"> SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU GŁÓWNEGO: <ul style="list-style-type: none"> odcinek drogi S5 klasy S, odcinek drogi nr 15 klasy GP, odcinek drogi nr 190 klasy G, linia kolejowa nr 353. SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU UZUPEŁNIAJĄCEGO: <ul style="list-style-type: none"> linia kolejowa nr 281. SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU PODSTAWOWEGO: <ul style="list-style-type: none"> drogi i odcinki dróg nr: 197, 2149P, 2152P klasy Z
V Rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego	<ol style="list-style-type: none"> STREFY FUNKCJONOWANIA TRANSPORTU ZBIOROWEGO: <ul style="list-style-type: none"> strefa III obsługi kolejną o częstotliwości połączeń od 30 do 60 minut z udziałem komunikacji autobusowej. WEZŁY PRZESIADKOWE: brak. STACJE I PRZYSTANKI : <ul style="list-style-type: none"> Istniejące: Jankowo Dolne. planowane: brak.
VI Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego	<ol style="list-style-type: none"> STREFY OCHRONY BEZPOŚREDNIEJ UJĘĆ WODY: brak. GŁÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH: <ul style="list-style-type: none"> nr 143 Subzbiornik Inowrocław – Gniezno, nr 144 Dolina kopalna Wielkopolska. ELEMENTY SYSTEMU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ: <ul style="list-style-type: none"> linia elektroenergetyczna 110 kV Łubowo – Gniezno, linia elektroenergetyczna 110 kV Gniezno – Gniezno Wschód, linia elektroenergetyczna 110 kV Gniezno Wschód – Witkowo, linia elektroenergetyczna 110 kV Mieścisko – Gniezno, linia elektroenergetyczna 110 kV Trzemeszno – Gniezno, GPZ,

	<ul style="list-style-type: none"> • gazociąg tranzytowy „Jamał”, • gazociąg wysokiego ciśnienia, • SRP I”.
VII Efektywna struktura osadnicza	<p>4. OBIEKTY I KOMPLEKSY WOJSKOWE: brak.</p> <p>1. STREFY POZNAŃSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO:</p> <ul style="list-style-type: none"> • strefa zewnętrzna - strefa równoważenia rozwoju.

REKOMENDACJE DLA GMINY GRANOWO	
I Rozwój funkcji metropolitalnych	BRAK WYRAŹNYCH PREDYSPOZYCJI DLA ROZWOJU FUNKCJI METROPOLITALNYCH.
II Kształtowanie zielonego pierścienia metropolii	POZA ZASIĘGIEM ZIEŁONEGO PIERŚCIENIA.
III Kształtowanie Spójnego systemu przyrodniczego	<p>1. KLUCZOWE ELEMENTY SYSTEMU PRZYRODNICZEGO:</p> <ul style="list-style-type: none"> • obszary węzłowe; <ul style="list-style-type: none"> ○ obszary o randze europejskiej i krajowej: brak, ○ obszary o randze regionalnej: <ul style="list-style-type: none"> – płaty ekosystemów zależnych od wód (mokradła), ○ obszary o randze ponadlokalnej: brak, ○ obszary o randze lokalnej: brak, • korytarze ekologiczne: <ul style="list-style-type: none"> ○ korytarze dolin rzecznych: <ul style="list-style-type: none"> – regionalny korytarz Mogilnica, Mogilnica Górna, – ponadlokalny korytarz Rów Kąkolewski, Żydowski Rów, ○ korytarze lądowe: brak.
IV Rozwój efektywnego systemu komunikacyjnego	<p>1. SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU GŁÓWNEGO:</p> <ul style="list-style-type: none"> • odcinek drogi a nr 32 klasy GP, • obwodnica drogowa miejscowości Granowo. <p>2. SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU UZUPEŁNIAJĄCEGO:</p> <ul style="list-style-type: none"> • odcinek drogi nr 431 klasy G, • linia kolejowa nr 357. <p>3. SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU PODSTAWOWEGO:</p> <ul style="list-style-type: none"> • drogi i odcinki dróg nr: 2459P, 2751P, 3587P, 3585Pk klasy Z
V Rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego	<p>1. STREFY FUNKCJONOWANIA TRANSPORTU ZBIOROWEGO:</p> <ul style="list-style-type: none"> • strefa III obsługi kolejną o częstotliwości połączeń od 30 do 60 minut z udziałem komunikacji autobusowej. <p>2. WEZŁY PRZESIADKOWE:</p> <ul style="list-style-type: none"> • węzeł Granowo. <p>3. STACJE I PRZYSTANKI:</p> <ul style="list-style-type: none"> • istniejące: Granowo, Kotowo. • planowane: brak.
VI Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego	<p>1. STREFY OCHRONY BEZPOŚREDNIEJ UJĘĆ WODY: brak.</p> <p>2. GŁÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nr 144 Dolina kopalna Wielkopolska. <p>3. ELEMENTY SYSTEMU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • gazociąg wysokiego ciśnienia 500 mm i 350 mm, • węzeł Kotowo, • gazociągi kopalniane, • gazociąg DN 1000 Lwówek – Odolanów, • gazociąg wysokiego ciśnienia DN 200 Grodzisk Wielkopolski – Granowo, • SRP Niemierzycze. <p>4. OBIEKTY I KOMPLEKSY WOJSKOWE: brak.</p>
VII Efektywna struktura osadnicza	<p>1. STREFY POZNAŃSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO:</p> <ul style="list-style-type: none"> • strefa zewnętrzna - strefa równoważenia rozwoju.

REKOMENDACJE DLA GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI	
I Rozwój funkcji metropolitalnych	<p>1. OBSZAR O WYSOKICH PREDYSPOZYCJACH DLA ROZWOJU FUNKCJI:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sportu i turystyki.
II Kształtowanie zielonego pierścienia metropolii	POZA ZASIĘGIEM ZIEŁONEGO PIERŚCIENIA.
III Kształtowanie Spójnego systemu przyrodniczego	<p>1. KLUCZOWE ELEMENTY SYSTEMU PRZYRODNICZEGO:</p> <ul style="list-style-type: none"> • obszary węzłowe: <ul style="list-style-type: none"> ○ obszary o randze europejskiej i krajowej: <ul style="list-style-type: none"> – obszar Natura 2000 PLH300033 Dolina Mogielnicy, ○ obszary o randze regionalnej: <ul style="list-style-type: none"> – Lasy Wału Lwówecko-Rakoniewickiego, ○ obszary o randze ponadlokalnej: brak, ○ obszary o randze lokalnej: <ul style="list-style-type: none"> – płaty ekosystemów zależnych od wód (mokradła), • korytarze ekologiczne: <ul style="list-style-type: none"> ○ korytarze dolin rzecznych: <ul style="list-style-type: none"> – regionalny: korytarz Dojca, Mogilnica, Mogilnica Górna, – ponadlokalny korytarz Kanał Grabarski, – lokalny korytarz Kanał Gniński, Dopływ z Grodziska Wielkopolskiego ○ korytarze lądowe: brak.
IV Rozwój efektywnego systemu komunikacyjnego	<p>1. SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU GŁÓWNEGO:</p> <ul style="list-style-type: none"> • odcinek drogi nr 32 klasy GP, • obwodnica drogowa miejscowości Grodzisk Wielkopolski, Ptaszkowo <p>2. SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU UZUPEŁNIAJĄCEGO:</p> <ul style="list-style-type: none"> • odcinek drogi nr 308 klasy G, • linia kolejowa nr 357. <p>3. SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU PODSTAWOWEGO:</p> <ul style="list-style-type: none"> • drogi odcinki dróg nr: 2723P, 2754P, 3577 klasy Z, • obwodnica drogowa miejscowości Grodzisk Wielkopolski.

V Rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego	<ol style="list-style-type: none"> STREFY FUNKCJONOWANIA TRANSPORTU ZBIOROWEGO: <ul style="list-style-type: none"> strefa III obsługi kolejną o częstotliwości połączeń od 30 do 60 minut z udziałem komunikacji autobusowej. WEZŁY PRZESIADKOWE: <ul style="list-style-type: none"> ponadlokalny węzeł przesiadkowy Grodzisk Wielkopolski. STACJE I PRZYSTANKI: <ul style="list-style-type: none"> istniejące: Grąblewo, Grodzisk Wielkopolski, Ptaszkowo. planowane: brak.
VI Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego	<ol style="list-style-type: none"> STREFY OCHRONY BEZPOŚREDNIEJ UJEĆ WODY: brak. GŁÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH: <ul style="list-style-type: none"> nr 144 Dolina kopalna Wielkopolska. ELEMENTY SYSTEMU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ: <ul style="list-style-type: none"> linia elektroenergetyczna 110 kV Opalenica – Grodzisk Wlkp., linia elektroenergetyczna 110 kV Grodzisk Wlkp. – Nowy Tomyśl, GPZ, 2 SPR I^o, Odazotownia Grodzisk, Węzeł Snowidowo, gazociągi wysokiego ciśnienia DN 500 i DN 350, gazociągi kopalniane, gazociąg DN 1000 Lwówek – Odolanów. OBIEKTY I KOMPLEKSY WOJSKOWE: brak.
VII Efektywna struktura osadnicza	<ol style="list-style-type: none"> STREFY POZNAŃSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO: <ul style="list-style-type: none"> strefa zewnętrzna - strefa równoważenia rozwoju.

REKOMENDACJE DLA GMINY KAŻMIERZ	
I Rozwój funkcji metropolitalnych	<ol style="list-style-type: none"> OBSZAR O WYSOKICH PREDYSPOZYCJACH DLA ROZWOJU FUNKCJI: <ul style="list-style-type: none"> wiedzy.
II Kształtowanie zielonego pierścienia metropolii	<ol style="list-style-type: none"> STRUKTURA ZIELONEGO PIERŚCIENIA: <ul style="list-style-type: none"> tereny otwarte - rolnicza przestrzeń produkcyjna, tereny łąk i pastwisk, dolina Samy, kompleksy leśne i wyspy leśne, tereny zabudowy – rekreacyjno – letniskowej, tereny osadnicze.
III Kształtowanie Spójnego systemu przyrodniczego	<ol style="list-style-type: none"> KLUCZOWE ELEMENTY SYSTEMU PRZYRODNICZEGO: <ul style="list-style-type: none"> obszary węzłowe: <ul style="list-style-type: none"> obszary o randze europejskiej i krajowej: <ul style="list-style-type: none"> obszar Natura 2000 PLH300051 Grądy Bytyńskie, w tym florystyczne rezerваты przyrody: Brzęki przy Starej Gajówce, Bytyńskie Brzęki, Huby Grzebieniskie, obszary o randze regionalnej: brak, obszary o randze ponadlokalnej: <ul style="list-style-type: none"> Jezioro Bytyńskie, obszary o randze lokalnej: <ul style="list-style-type: none"> platy leśne, korytarze ekologiczne <ul style="list-style-type: none"> korytarze dolin rzecznych: <ul style="list-style-type: none"> regionalny korytarz Samica Stęszewska, Sama, ponadlokalny korytarz Dopływ ze Stramnicy, Kanał Lubosiński, lokalny korytarz: Kanał Przybrodzki, Kanał Otorowski, Dopływ z Brodziszewa, korytarze lądowe: brak.
IV Rozwój efektywnego systemu komunikacyjnego	<ol style="list-style-type: none"> SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU GŁÓWNEGO: <ul style="list-style-type: none"> odcinek drogi nr 92 klasy GP, obwodnica drogowa miejscowości Bytyń. SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU UZUPEŁNIAJĄCEGO: <ul style="list-style-type: none"> odcinek drogi nr 306 klasy G, zewnętrzny pierścień drogowy dalekiego zasięgu. SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU PODSTAWOWEGO: <ul style="list-style-type: none"> drogi i odcinki dróg nr: 1864P, 1865P, 1870P, 1872P klasy Z, planowany odcinek drogi klasy Z, obwodnica drogowa miejscowości Kaźmierz, linia kolejowa nr 363.
V Rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego	<ol style="list-style-type: none"> STREFY FUNKCJONOWANIA TRANSPORTU ZBIOROWEGO: <ul style="list-style-type: none"> strefa III obsługi kolejną o częstotliwości połączeń od 30 do 60 minut z udziałem komunikacji autobusowej. WEZŁY PRZESIADKOWE: <ul style="list-style-type: none"> węzeł Kaźmierz. STACJE I PRZYSTANKI: <ul style="list-style-type: none"> istniejące: brak, planowane: Kaźmierz.
VI Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego	<ol style="list-style-type: none"> STREFY OCHRONY BEZPOŚREDNIEJ UJEĆ WODY: brak. GŁÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH: <ul style="list-style-type: none"> nr 145 Dolina kopalna Szamotuły – Dusznik, nr 146 Subzbiornik Jezioro Bytyńskie - Wronki – Trzciel. ELEMENTY SYSTEMU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ: <ul style="list-style-type: none"> gazociąg tranzytowy „Jamał”, ropociąg tranzytowy „Przyjaźń”, linia elektroenergetyczna 110 kV Tarnowo Podgórne. – Szamotuły, gazociągi kopalniane. OBIEKTY I KOMPLEKSY WOJSKOWE: brak.
VII Efektywna struktura osadnicza	<ol style="list-style-type: none"> STREFY POZNAŃSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO:

	• strefa zewnętrzna - strefa równoważenia rozwoju,• zielony pierścień metropolii (wschodnia część gminy).

REKOMENDACJE DLA GMINY KISZKOWO	
I Rozwój funkcji metropolitalnych	BRAK WYRAŹNYCH PREDYSPOZYCJI DLA ROZWOJU FUNKCJI METROPOLITALNYCH.
II Kształtowanie zielonego pierścienia metropolii	<ol style="list-style-type: none"> STRUKTURA ZIELONEGO PIERŚCIENIA: <ul style="list-style-type: none"> • Park Krajobrazowy Puszcza Zielonka z otuliną, • obszary Natura 2000 PLB 300006 Dolina Małej Wełny pod Kiszkowem, • tereny otwarte - rolnicza przestrzeń produkcyjna, • tereny łąk i pastwisk, • kompleksy leśne i wyspy leśne, • tereny osadnicze, w tym tereny osiedleńcze ekstensywne i turystyczne ekstensywne.
III Kształtowanie Spójnego systemu przyrodniczego	<ol style="list-style-type: none"> KLUCZOWE ELEMENTY SYSTEMU PRZYRODNICZEGO: <ul style="list-style-type: none"> • obszary węzłowe: <ul style="list-style-type: none"> ○ obszary o randze europejskiej i krajowej: <ul style="list-style-type: none"> – obszary Natura 2000: PLB 300006 Dolina Małej Wełny pod Kiszkowem i PLH 300050 Stawy Kiszkowskie, – Lednicki Park Krajobrazowy i Park Krajobrazowy Puszcza Zielonka, ○ obszary o randze regionalnej: brak, ○ obszary o randze ponadlokalnej: brak, ○ obszary o randze lokalnej: brak, • korytarze ekologiczne: <ul style="list-style-type: none"> ○ korytarze dolin rzecznych: <ul style="list-style-type: none"> – regionalny korytarz Mała Wełna, Główna – lokalny korytarz: Dopyw z Głębokiego, Dopyw z Michalczy, Dopyw z Pomorzan, Dzwonówka, ○ korytarze lądowe: brak.
IV Rozwój efektywnego systemu komunikacyjnego	<ol style="list-style-type: none"> SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU GŁÓWNEGO: brak. SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU UZUPEŁNIAJĄCEGO: <ul style="list-style-type: none"> • odcinek drogi nr 197 klasy G, • zewnętrzny pierścień dalekiego zasięgu – drogi klasy G, • obwodnica drogowa miejscowości Kiszkowo. SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU PODSTAWOWEGO: <ul style="list-style-type: none"> • odcinek drogi nr 197 klasy G, • drogi i odcinki dróg nr: 2393P, 1698P, 2147P klasy Z, • obwodnica drogowa miejscowości Kiszkowo.
V Rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego	<ol style="list-style-type: none"> STREFY FUNKCJONOWANIA TRANSPORTU ZBIOROWEGO: <ul style="list-style-type: none"> • strefa III obsługi kolejną o częstotliwości połączeń od 30 do 60 minut z udziałem komunikacji autobusowej. WEZŁY PRZESIADKOWE: brak. STACJE I PRZYSTANKI: brak
VI Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego	<ol style="list-style-type: none"> STREFY OCHRONY BEZPOŚREDNIEJ UJEĆ WODY: brak. GŁÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH: <ul style="list-style-type: none"> • nr 143 Subzbiornik Inowrocław – Gniezno. ELEMENTY SYSTEMU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ: <ul style="list-style-type: none"> • gazociąg tranzytowy „Jama”. OBIEKTY I KOMPLEKSY WOJSKOWE: brak.
VII Efektywna struktura osadnicza	<ol style="list-style-type: none"> STREFY POZNAŃSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO: <ul style="list-style-type: none"> • strefa zewnętrzna - strefa równoważenia rozwoju, • zielony pierścień metropolii (zachodnia część gminy).

REKOMENDACJE DLA GMINY KLESZCZEWO	
I Rozwój funkcji metropolitalnych	<ol style="list-style-type: none"> OBSZAR O WYSOKICH PREDYSPOZYCJACH DLA ROZWOJU FUNKCJI: <ul style="list-style-type: none"> • wiedzy, • sportu i turystyki, • biznesu – tereny zlokalizowane w okolicach węzła przy autostradzie i drodze S5.
II Kształtowanie zielonego pierścienia metropolii	<ol style="list-style-type: none"> STRUKTURA ZIELONEGO PIERŚCIENIA: <ul style="list-style-type: none"> • tereny otwarte - rolnicza przestrzeń produkcyjna, • tereny łąk i pastwisk, • tereny osadnicze, • zielony pierścień przecięty autostradą A2.
III Kształtowanie Spójnego systemu przyrodniczego	<ol style="list-style-type: none"> KLUCZOWE ELEMENTY SYSTEMU PRZYRODNICZEGO: <ul style="list-style-type: none"> • obszary węzłowe: <ul style="list-style-type: none"> ○ obszary o randze europejskiej i krajowej: brak, ○ obszary o randze regionalnej: brak, ○ obszary o randze ponadlokalnej: brak, ○ obszary o randze lokalnej: brak, • korytarze ekologiczne: <ul style="list-style-type: none"> ○ korytarze dolin rzecznych: <ul style="list-style-type: none"> – regionalny korytarz Kopel, – lokalny korytarz: Michałowka, Dopyw spod Czerlejna, korytarz Męcina, ○ korytarze lądowe: brak.
IV Rozwój efektywnego systemu komunikacyjnego	<ol style="list-style-type: none"> SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU GŁÓWNEGO: <ul style="list-style-type: none"> • odcinek drogi A2 klasy A, • odcinek drogi S5 klasy S, • zewnętrzny pierścień bliskiego zasięgu – drogi klasy GP. SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU UZUPEŁNIAJĄCEGO: brak. SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU PODSTAWOWEGO: <ul style="list-style-type: none"> • odcinek drogi nr 2489P klasy G • drogi i odcinki dróg nr: 2410P, 2441P klasy Z
V Rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego	<ol style="list-style-type: none"> STREFY FUNKCJONOWANIA TRANSPORTU ZBIOROWEGO: <ul style="list-style-type: none"> • strefa II obsługi kolejną o częstotliwości połączeń co 30 minut. WEZŁY PRZESIADKOWE: brak. STACJE I PRZYSTANKI: brak

VI Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego	<ol style="list-style-type: none"> STREFY OCHRONY BEZPOŚREDNIEJ UJĘĆ WODY: brak. GLÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH: <ul style="list-style-type: none"> nr 143 Subzbiornik Inowrocław – Gniezno, nr 144 Dolina kopalna Wielkopolska. ELEMENTY SYSTEMU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ: <ul style="list-style-type: none"> linia elektroenergetyczna 400 kV Kromolice – Pątnów, linia elektroenergetyczna 110 kV Kromolice – Kleszczewo, linia elektroenergetyczna 110 kV Kleszczewo – Swarzędz, linia elektroenergetyczna 110 kV Kleszczewo – Gądki, linia elektroenergetyczna 110 kV Poznań Płd. – Gądki, GPZ, gazociąg wysokiego ciśnienia DN 500, gazociąg wysokiego ciśnienia DN 250 Tulce – Kostrzyn – Nekla, gazociąg wysokiego ciśnienia DN 200 Nekla – SRP Września 2 SRP I*, gazociąg kopalniany. OBIEKTY I KOMPLEKSY WOJSKOWE: brak.
VII Efektywna struktura osadnicza	<ol style="list-style-type: none"> STREFY POZNAŃSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO: <ul style="list-style-type: none"> rdzeń - strefa procesów metropolizacji, zielony pierścień metropolii (południowo-wschodnia część gminy).

REKOMENDACJE DLA GMINY KOMORNIKI	
I Rozwój funkcji metropolitalnych	OBSZAR O WYSOKICH PREDYSPOZYCIACH DLA ROZWOJU FUNKCJI: <ul style="list-style-type: none"> wiedzy, biznesu – tereny zlokalizowane w okolicach węzła przy autostradzie i drodze S5.
II Kształtowanie zielonego pierścienia metropolii	<ol style="list-style-type: none"> STRUKTURA ZIELENEGO PIERŚCIENIA: <ul style="list-style-type: none"> Wielkopolski Park Narodowy z otuliną, obszary Natura 2000: PLB300017 Ostoja Rogalińska i PLH300010 Ostoja Wielkopolska, tereny łąk i pastwisk, kompleksy leśne i wyspy leśne, tereny usług turystyki, sportu i rekreacji, tereny osadnicze.
III Kształtowanie Spójnego systemu przyrodniczego	<ol style="list-style-type: none"> KLUCZOWE ELEMENTY SYSTEMU PRZYRODNICZEGO: <ul style="list-style-type: none"> obszary węzłowe: <ul style="list-style-type: none"> obszary o randze europejskiej i krajowej: <ul style="list-style-type: none"> Wielkopolski Park Narodowy, obszary Natura 2000: PLB300017 Ostoja Rogalińska i PLH300010 Ostoja Wielkopolska, obszary o randze regionalnej: brak, obszary o randze ponadlokalnej: brak, obszary o randze lokalnej: brak, korytarze ekologiczne: <ul style="list-style-type: none"> korytarze dolin rzecznych: <ul style="list-style-type: none"> krajowy korytarz Warta, ponadlokalny korytarz Wirynka, korytarze lądowe: brak.
IV Rozwój efektywnego systemu komunikacyjnego	<ol style="list-style-type: none"> SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU GŁÓWNEGO: <ul style="list-style-type: none"> odcinek drogi A2 klasy A, odcinek drogi S5 i S11 klasy S, odcinek drogi 5 klasy GP, linia kolejowa nr 3 (E20), linia kolejowa nr 271 (E59), droga wodna Warta – fragment drogi wodnej E70. SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU UZUPEŁNIAJĄCEGO: <ul style="list-style-type: none"> odcinek drogi nr 430 klasy G, linia kolejowa nr 357. SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU PODSTAWOWEGO: <ul style="list-style-type: none"> drogi i odcinki dróg nr: 2387P, 2389P, 2390P, 2391P klasy Z, obwodnica drogowa miejscowości Chomęcice, Głuchowo, droga w kierunku Lubonia i drogi nr 430 klasy Z
V Rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego	<ol style="list-style-type: none"> STREFY FUNKCJONOWANIA TRANSPORTU ZBIOROWEGO: <ul style="list-style-type: none"> strefa II obsługi kolejną o częstotliwości połączeń co 30 minut. WEZŁY PRZESIADKOWE: brak. STACJE I PRZYSTANKI: <ul style="list-style-type: none"> istniejące: Szreniawa, Wiry, planowane: Plewiska.
VI Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego	<ol style="list-style-type: none"> STREFY OCHRONY BEZPOŚREDNIEJ UJĘĆ WODY: brak. GLÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH: <ul style="list-style-type: none"> nr 144 Dolina kopalna Wielkopolska. ELEMENTY SYSTEMU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ: <ul style="list-style-type: none"> linia elektroenergetyczna 400 kV Plewiska – Kromolice, linia elektroenergetyczna 400 kV Plewiska – Krajnik, linia elektroenergetyczna 400 kV Plewiska – Piła, linia elektroenergetyczna 220 kV Plewiska – Piła, linia elektroenergetyczna 220 kV Plewiska – Czerwonak, linia elektroenergetyczna 220 kV Plewiska – Leszno / Polkowice, 9 linii elektroenergetycznych 110 kV, SNN Plewiska. OBIEKTY I KOMPLEKSY WOJSKOWE: brak.

VII Efektywna struktura osadnicza	1. STREFY POZNAŃSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO: <ul style="list-style-type: none"> • rdzeń - strefa procesów metropolizacji (północna część gminy), • zielony pierścień metropolii (południowa część gminy).
-----------------------------------	--

REKOMENDACJE DLA GMINY KOSTRZYN	
I Rozwój funkcji metropolitalnych	<u>OBSZAR O WYSOKICH PREDYSPOZYCJACH DLA ROZWOJU FUNKCJI</u> <ul style="list-style-type: none"> • wiedzy, • biznesu – tereny zlokalizowane w okolicach węzła przy drodze S5.
II Kształtowanie zielonego pierścienia metropolii	1. STRUKTURA ZIELONEGO PIERŚCIENIA: <ul style="list-style-type: none"> • Park Krajobrazowy Promno z otuliną, • obszary Natura 2000: PLH300030 Ostoja koło Promna i PLH300038 Dolina Cybiny, • tereny otwarte - rolnicza przestrzeń produkcyjna, • tereny łąk i pastwisk, • Lasy Czerniejewskie i mniejsze kompleksy leśne, • tereny turystyki i sportu, • tereny osadnicze.
III Kształtowanie Spójnego systemu przyrodniczego	1. KLUCZOWE ELEMENTY SYSTEMU PRZYRODNICZEGO: <ul style="list-style-type: none"> • obszary węzłowe: <ul style="list-style-type: none"> ○ obszary o randze europejskiej i krajowej: <ul style="list-style-type: none"> – Park Krajobrazowy Promno, – obszary Natura 2000: PLH300030 Ostoja koło Promna i PLH 300038 Dolina Cybiny, – Lasy Czerniejewskie, ○ obszary o randze regionalnej: brak, ○ obszary o randze ponadlokalnej: brak, ○ obszary o randze lokalnej: <ul style="list-style-type: none"> – płaty leśne, • korytarze ekologiczne: <ul style="list-style-type: none"> ○ korytarze dolin rzecznych: <ul style="list-style-type: none"> – regionalny korytarz Cybina, Kopel, – lokalny korytarz Dopyły spod Czerlejna, Męcina, ○ korytarze lądowe: <ul style="list-style-type: none"> – korytarze krajowe: Lasy Poznańskie - Dolina Warty.
IV Rozwój efektywnego systemu komunikacyjnego	1. SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU GŁÓWNEGO: <ul style="list-style-type: none"> • odcinek drogi S5 klasy S, • odcinek drogi nr 92 klasy GP, • zewnętrzny pierścień drogowy bliskiego zasięgu – drogi klasy GP, • linia kolejowa nr 3 (E20). 2. SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU UZUPEŁNIAJĄCEGO: <ul style="list-style-type: none"> • zewnętrzny pierścień drogowy dalekiego zasięgu – drogi klasy G . 3. SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU PODSTAWOWEGO: <ul style="list-style-type: none"> • drogi i odcinki dróg nr 2410P, 2441P, 2443P, 2445P klasy Z
V Rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego	1. STREFY FUNKCJONOWANIA TRANSPORTU ZBIOROWEGO: <ul style="list-style-type: none"> • strefa II obsługi kolejną o częstotliwości połączeń co 30 minut, • strefa III obsługi kolejną o częstotliwości połączeń od 30 do 60 minut z udziałem komunikacji autobusowej. 2. WĘZŁY PRZESIADKOWE: <ul style="list-style-type: none"> • węzeł Kostrzyn. 3. STACJE I PRZYSTANKI : <ul style="list-style-type: none"> • istniejące: Gułtowy, Kostrzyn, • planowane stacje i przystanki kolejowe: brak.
VI Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego	1. STREFY OCHRONY BEZPOŚREDNIEJ UJEĆ WODY: brak. 2. GŁÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH: <ul style="list-style-type: none"> • nr 143 Subzbiornik Inowrocław – Gniezno, • nr 144 Dolina kopalna Wielkopolska. 3. ELEMENTY SYSTEMU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ: <ul style="list-style-type: none"> • ropociąg przesyłowy „Przyjaźń”, • linia elektroenergetyczna 220 kV Czerwonak – Konin, • linia elektroenergetyczna 110 kV Swarzędz – Nekla, • GPZ, • gazociąg wysokiego ciśnienia 150 mm, • gazociąg wysokiego ciśnienia DN 250 Tulce – Kostrzyn –Nekla, • gazociąg DN 200 Nekla – SRP Września • 2 SRP I”. 4. OBIEKTY I KOMPLEKSY WOJSKOWE: brak.
VII Efektywna struktura osadnicza	1. STREFY POZNAŃSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO: <ul style="list-style-type: none"> • rdzeń - strefa procesów metropolizacji (centralna i zachodnia część gminy), • zielony pierścień metropolii (wschodnia część gminy).

REKOMENDACJE DLA MIASTA KOŚCIAN	
I Rozwój funkcji metropolitalnych	1. OBSZAR O WYSOKICH PREDYSPOZYCJACH DLA ROZWOJU FUNKCJI: <ul style="list-style-type: none"> • biznesu – tereny zlokalizowane w okolicach węzła przy drodze S5.
II Kształtowanie zielonego pierścienia metropolii	<u>POZA ZASIĘGIEM ZIELONEGO PIERŚCIENIA.</u>
III Kształtowanie Spójnego systemu przyrodniczego	1. KLUCZOWE ELEMENTY SYSTEMU PRZYRODNICZEGO: <ul style="list-style-type: none"> • obszary węzłowe: <ul style="list-style-type: none"> ○ obszary o randze europejskiej i krajowej: brak, ○ obszary o randze regionalnej: brak, ○ obszary o randze ponadlokalnej: brak, ○ obszary o randze lokalnej: brak, • korytarze ekologiczne: <ul style="list-style-type: none"> ○ korytarze dolin rzecznych: <ul style="list-style-type: none"> – regionalny korytarz Kanał Kościański,

	<ul style="list-style-type: none"> o korytarze lądowe: brak.
IV Rozwój efektywnego systemu komunikacyjnego	<ol style="list-style-type: none"> 1. SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU GŁÓWNEGO: <ul style="list-style-type: none"> • linia kolejowa nr 271 (E59). 2. SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU UZUPEŁNIAJĄCEGO: <ul style="list-style-type: none"> • odcinek drogi nr 308 klasy G, • obwodnica drogowa miasta Kościan. 3. SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU PODSTAWOWEGO: <ul style="list-style-type: none"> • odcinek drogi nr 3897P klasy Z.
V Rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego	<ol style="list-style-type: none"> 1. STREFY FUNKCJONOWANIA TRANSPORTU ZBIOROWEGO: <ul style="list-style-type: none"> • strefa III obsługi kolejną o częstotliwości połączeń od 30 do 60 minut z udziałem komunikacji autobusowej, 2. WEZŁY PRZESIADKOWE: <ul style="list-style-type: none"> • ponadlokalny węzeł przesiadkowy Kościan. 3. STACJE I PRZYSTANKI: <ul style="list-style-type: none"> • istniejące: Kościan, • planowane: Kościan Północ.
VI Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego	<ol style="list-style-type: none"> 1. STREFY OCHRONY BEZPOŚREDNIEJ UJEĆ WODY: brak. 2. GŁÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH: brak. 3. ELEMENTY SYSTEMU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ: <ul style="list-style-type: none"> • linia elektroenergetyczna 110 kV Kościan – Iłowiec, • linia elektroenergetyczna 110 kV Kościan – Stęszew, • linia elektroenergetyczna 110 kV Kościan – Śmigiel, • GPZ. 4. OBIEKTY I KOMPLEKSY WOJSKOWE: brak.
VII Efektywna struktura osadnicza	<ol style="list-style-type: none"> 1. STREFY POZNAŃSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO: <ul style="list-style-type: none"> • strefa zewnętrzna - strefa równoważenia rozwoju.

REKOMENDACJE DLA GMINY KOŚCIAN	
I Rozwój funkcji metropolitalnych	<ol style="list-style-type: none"> 1. OBZAR O WYSOKICH PREDYSPOZYCJACH DLA ROZWOJU FUNKCJI: <ul style="list-style-type: none"> • biznesu – tereny zlokalizowane w okolicach węzła przy drodze S5.
II Kształtowanie zielonego pierścienia metropolii	POZA ZASIĘGIEM ZIELONEGO PIERŚCIENIA.
III Kształtowanie Spójnego systemu przyrodniczego	<ol style="list-style-type: none"> 1. KLUCZOWE ELEMENTY SYSTEMU PRZYRODNICZEGO: <ul style="list-style-type: none"> • obszary węzłowe: <ul style="list-style-type: none"> o obszary o randze europejskiej i krajowej: <ul style="list-style-type: none"> – Park Krajobrazowy im. gen. Dezyderego Chłapowskiego, – obszary Natura 2000: PLB300005 Zbiornik Wonieść, o obszary o randze regionalnej: brak, o obszary o randze ponadlokalnej: <ul style="list-style-type: none"> – Krzywińsko - Osiecki Obszar Chronionego Krajobrazu wraz z zadrzewieniami gen. Dezyderego Chłapowskiego i kompleksem leśnym Osieczna – Góra, o obszary o randze lokalnej: brak, • korytarze ekologiczne: <ul style="list-style-type: none"> o korytarze dolin rzecznych: <ul style="list-style-type: none"> – krajowy korytarz: Kanały Obrzańskie, Kanał Mosiński, – regionalny korytarz: Kanał Kościański, Kanał Obry, Kanał Wonieść, Olszynka, – lokalny korytarz Kanał Przysieka Stara, Racocki Rów, o korytarze lądowe: <ul style="list-style-type: none"> – korytarze krajowe: Dolina Środkowej Obry (Łęgi Obrzańskie), Łęgi Obrzańskie - Dolina Odry.
IV Rozwój efektywnego systemu komunikacyjnego	<ol style="list-style-type: none"> 1. SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU GŁÓWNEGO: <ul style="list-style-type: none"> • odcinek drogi S5 klasy S, • linia kolejowa nr 271 (E59). 2. SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU UZUPEŁNIAJĄCEGO: <ul style="list-style-type: none"> • odcinek drogi nr 308 klasy G, • obwodnica drogowa miasta Kościan, • obwodnica drogowa miejscowości Racot. 3. SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU PODSTAWOWEGO: <ul style="list-style-type: none"> • drogi i odcinki dróg nr: 3897P, 3899P klasy Z,
V Rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego	<ol style="list-style-type: none"> 1. STREFY FUNKCJONOWANIA TRANSPORTU ZBIOROWEGO: <ul style="list-style-type: none"> • strefa III obsługi kolejną o częstotliwości połączeń od 30 do 60 minut z udziałem komunikacji autobusowej. 2. WEZŁY PRZESIADKOWE: brak. 3. STACJE I PRZYSTANKI: <ul style="list-style-type: none"> • istniejące: Oborzyska Stare, Przysieka Stara, • planowane: brak.
VI Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego	<ol style="list-style-type: none"> 1. STREFY OCHRONY BEZPOŚREDNIEJ UJEĆ WODY: brak. 2. GŁÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH: <ul style="list-style-type: none"> • nr 150 Pradolina Warszawa Berlin. 3. ELEMENTY SYSTEMU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ: <ul style="list-style-type: none"> • linia elektroenergetyczna 220 kV Plewiska – Leszno / Polkowice, • linia elektroenergetyczna 110 kV Kościan – Iłowiec, • linia elektroenergetyczna 110 kV Kościan – Stęszew, • linia elektroenergetyczna 110 kV Kościan – Śmigiel, • GPZ, • gazociągi wysokiego ciśnienia DN 500, DN 350, DN 150, • gazociąg DN 1000 Lwówek – Odolanów, • gazociągi kopalniane, • 2 SRP I', • stacja pomiarowa gazu. 4. OBIEKTY I KOMPLEKSY WOJSKOWE: brak.
VII Efektywna struktura osadnicza	<ol style="list-style-type: none"> 1. STREFY POZNAŃSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO: <ul style="list-style-type: none"> • strefa zewnętrzna - strefa równoważenia rozwoju.

REKOMENDACJE DLA GMINY KÓRNIK	
I Rozwój funkcji metropolitalnych	<p>1. <u>OBZAR O WYSOKICH PREDYSPOZYCJACH DLA ROZWOJU FUNKCJI:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> wiedzy, kultury, sportu i turystyki, biznesu – tereny zlokalizowane w okolicach węzła przy drodze S11, transportu – tereny zlokalizowane w okolicach węzła przy drodze S11.
II Kształtowanie zielonego pierścienia metropolii	<p>1. <u>STRUKTURA ZIEŁONEGO PIERŚCIENIA:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Obszar Chronionego Krajobrazu w gminie Kórnik, tereny łąk i pastwisk, tereny otwarte - rolnicza przestrzeń produkcyjna, tereny łąk i pastwisk, kompleksy leśne i wyspy leśne, tereny osadnicze.
III Kształtowanie Spójnego systemu przyrodniczego	<p>1. <u>KLUCZOWE ELEMENTY SYSTEMU PRZYRODNICZEGO:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> obszary węzłowe: <ul style="list-style-type: none"> obszary o randze europejskiej i krajowej: <ul style="list-style-type: none"> Rogaliński Park Krajobrazowy, obszary Natura 2000: PLB300017 Ostoja Rogalińska, PLH300012 Rogalińska Dolina Warty i PLH300057 Dolina Średzkiej Strugi, obszary o randze regionalnej: brak, obszary o randze ponadlokalnej: <ul style="list-style-type: none"> Obszar Chronionego Krajobrazu w gminie Kórnik i kompleks Lasów Kórnickich, obszary o randze lokalnej: brak, korytarze ekologiczne: <ul style="list-style-type: none"> korytarze dolin rzecznych: <ul style="list-style-type: none"> krajowy korytarz Warta, regionalny korytarz Kopel, ponadlokalny korytarz Średzka Struga, lokalny korytarz: Dopływ z Gajówki Czmoń, Kanał Radzewicki, Głuszynka, Michałówka, Dopływ spod Czerlejna, korytarze lądowe: <ul style="list-style-type: none"> korytarz krajowy: Dolina Warty.
IV Rozwój efektywnego systemu komunikacyjnego	<p>1. <u>SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU GŁÓWNEGO:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> odcinek drogi A2 klasy A, odcinek drogi S11 klasy S, odcinek drogi nr 11 klasy G, odcinek drogi nr 431 klasy G, odcinek drogi nr 434 klasy GP, zewnętrzny pierścień drogowy bliskiego zasięgu – drogi klasy GP, linia kolejowa nr 272, linia kolejowa KDP, droga wodna Warta – fragment drogi wodnej E70. <p>2. <u>SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU UZUPEŁNIAJĄCEGO:</u> brak.</p> <p>3. <u>SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU PODSTAWOWEGO:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> odcinek drogi nr 2489P klasy G drogi i odcinki dróg nr: 2461P, 2464P, 2468P, 2489P klasy Z, planowany odcinek drogi klasy Z obwodnica drogowa miejscowości Kórnik
V Rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego	<p>1. <u>STREFY FUNKCJONOWANIA TRANSPORTU ZBIOROWEGO:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> strefa II obsługi kolejną o częstotliwości połączeń co 30 minut, strefa III obsługi kolejną o częstotliwości połączeń od 30 do 60 minut z udziałem komunikacji autobusowej, strefa IV Obsługi komunikacją autobusową z możliwością wykorzystania docelowej linii kolejowej. <p>2. <u>WEZŁY PRZESIADKOWE:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> węzeł Kórnik. <p>3. <u>STACJE I PRZYSTANKI:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> istniejące: Gądk, Kórnik, Pierzchno, planowane: Koninko.
VI Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego	<p>1. <u>STREFY OCHRONY BEZPOŚREDNIEJ UJĘĆ WODY:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> 1 ujęcia Kórnik- Osiedle Staszica, 1 ujęcie Kamionki, 1 ujęcie Konarskie, 1 ujęcie Dębiec, 1 ujęcie Dziećmierowo, 1 ujęcie Żerniki. <p>2. <u>GŁÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> nr 143 Subzbiornik Inowrocław – Gniezno, nr 144 Dolina kopalna Wielkopolska, nr 150 Pradolina Warszawa Berlin. <p>3. <u>ELEMENTY SYSTEMU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> linia elektroenergetyczna 400 kV Plewiska – Kromolice – Pątnów, linia elektroenergetyczna 400 kV Plewiska – Kromolice – Ostrów Wlkp., linia elektroenergetyczna 110 kV Poznań Pd. – Gądk – Kleszczewo, SNN Kromolice, GPZ, gazociągi wysokiego ciśnienia DN 500, DN 300, DN 200, DN 80, gazociągi kopalniane, linia sieci teleradiowej Poznań - Śrem. <p>4. <u>OBIEKTY I KOMPLEKSY WOJSKOWE:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Kompleks wojskowy Borówiec K-8652,

	<ul style="list-style-type: none"> • 31 Baza Lotnictwa Taktycznego Poznań-Krzesiny.
VII Efektywna struktura osadnicza	<ol style="list-style-type: none"> 1. STREFY POZNAŃSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO: <ul style="list-style-type: none"> • rdzeń - strefa procesów metropolizacji (północna część gminy), • zielony pierścień metropolii (centralna część gminy), • strefa zewnętrzna - strefa równoważenia rozwoju (południowa część gminy).

REKOMENDACJE DLA MIASTA LUBOŃ	
I Rozwój funkcji metropolitalnych	<ol style="list-style-type: none"> 1. OBSZAR O WYSOKICH PREDYSPOZYCJACH DLA ROZWOJU FUNKCJI: <ul style="list-style-type: none"> • wiedzy, • biznesu – tereny zlokalizowane w okolicach węzła przy autostradzie.
II Kształtowanie zielonego pierścienia metropolii	<ol style="list-style-type: none"> 1. STRUKTURA ZIELONEGO PIERŚCIENIA: <ul style="list-style-type: none"> • obszar Natura 2000 PLH300010 Ostoja Wielkopolska, • Wielkopolski Park Narodowy z otuliną, • tereny łąk i pastwisk, • kompleksy leśne i wyspy leśne.
III Kształtowanie Spójnego systemu przyrodniczego	<ol style="list-style-type: none"> 2. KLUCZOWE ELEMENTY SYSTEMU PRZYRODNICZEGO: <ul style="list-style-type: none"> • obszary węzłowe: <ul style="list-style-type: none"> o obszary o randze europejskiej i krajowej: <ul style="list-style-type: none"> – Wielkopolski Park Narodowy, – obszar Natura 2000 PLH300010 Ostoja Wielkopolska, o obszary o randze regionalnej: brak, o obszary o randze ponadlokalnej: brak, o obszary o randze lokalnej: brak, • korytarze ekologiczne: <ul style="list-style-type: none"> o korytarze dolin rzecznych: <ul style="list-style-type: none"> – krajowy korytarz Warta, – lokalny korytarz Potok Junikowski, o korytarze lądowe: <ul style="list-style-type: none"> – korytarz krajowy Dolina Warty odcinek poznański.
IV Rozwój efektywnego systemu komunikacyjnego	<ol style="list-style-type: none"> 1. SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU GŁÓWNEGO: <ul style="list-style-type: none"> • odcinek drogi A2 klasy A, • linia kolejowa nr 271 (E59), • droga wodna Warta – fragment drogi wodnej E70. 2. SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU UZUPEŁNIAJĄCEGO: <ul style="list-style-type: none"> • odcinek drogi nr 430 klasy G, • linia kolejowa nr 357. 3. SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU PODSTAWOWEGO: <ul style="list-style-type: none"> • planowane odcinki dróg klasy Z (Plewiska – Luboń tzw. Nowe Kotowo), Komorniki – Luboń – Mosina z nową przeprawą mostową przez Wartę)
V Rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego	<ol style="list-style-type: none"> 4. STREFY FUNKCJONOWANIA TRANSPORTU ZBIOROWEGO: <ul style="list-style-type: none"> • strefa II obsługi kolejną o częstotliwości połączeń co 30 minut. 5. WĘZŁY PRZESIADKOWE: <ul style="list-style-type: none"> • węzeł Luboń. 6. STACJE I PRZYSTANKI: <ul style="list-style-type: none"> • istniejące: Luboń, • planowane: Lasek.
VI Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego	<ol style="list-style-type: none"> 1. STREFY OCHRONY BEZPOŚREDNIEJ UJĘĆ WODY: brak. 2. GŁÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH: <ul style="list-style-type: none"> • nr 144 Dolina kopalna Wielkopolska. 3. ELEMENTY SYSTEMU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ: <ul style="list-style-type: none"> • linia elektroenergetyczna 110 kV Plewiska – Poznań Pd., • GPZ. 4. OBIEKTY I KOMPLEKSY WOJSKOWE: brak.
VII Efektywna struktura osadnicza	<ol style="list-style-type: none"> 1. STREFY POZNAŃSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO: <ul style="list-style-type: none"> • rdzeń - strefa procesów metropolizacji, • zielony pierścień metropolii (południowa część gminy na granicy z gminą Komorniki).

REKOMENDACJE DLA GMINY ŁUBOWO	
I Rozwój funkcji metropolitalnych	<ol style="list-style-type: none"> 1. OBSZAR O WYSOKICH PREDYSPOZYCJACH DLA ROZWOJU FUNKCJI: <ul style="list-style-type: none"> • kultury, • biznesu – tereny zlokalizowane w okolicach węzła przy drodze S5.
II Kształtowanie zielonego pierścienia metropolii	<ol style="list-style-type: none"> 1. STRUKTURA ZIELONEGO PIERŚCIENIA: <ul style="list-style-type: none"> • tereny otwarte - rolnicza przestrzeń produkcyjna, • tereny łąk i pastwisk, • kompleksy leśne i wyspy leśne, • tereny osadnicze.
III Kształtowanie Spójnego systemu przyrodniczego	<ol style="list-style-type: none"> 1. KLUCZOWE ELEMENTY SYSTEMU PRZYRODNICZEGO: <ul style="list-style-type: none"> • obszary węzłowe: <ul style="list-style-type: none"> o obszary o randze europejskiej i krajowej: <ul style="list-style-type: none"> – Lednicki Park Krajobrazowy, – Lasy Czerniejewskie, o obszary o randze regionalnej: brak, o obszary o randze ponadlokalnej: brak, o obszary o randze lokalnej: brak, • korytarze ekologiczne: <ul style="list-style-type: none"> o korytarze dolin rzecznych: <ul style="list-style-type: none"> – regionalny korytarz: Wrześnica, Mała Wełna, Główna, – lokalny korytarz Dopyływ spod Imielna, Dopyływ z Nowej Wsi Lednogórskiej, o korytarze lądowe: <ul style="list-style-type: none"> – korytarz krajowy: Pojezierze Gnieźnieńskie .

IV Rozwój efektywnego systemu komunikacyjnego	<ol style="list-style-type: none"> SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU GŁÓWNEGO: <ul style="list-style-type: none"> odcinek drogi nr 55 klasy S, odcinek drogi nr 15 klasy GP, odcinek drogi nr 194 klasy G, linia kolejowa nr 353. SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU UZUPEŁNIAJĄCEGO: brak. SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU PODSTAWOWEGO: <ul style="list-style-type: none"> odcinek drogi nr 197 klasy G, drogi i odcinki dróg nr: 2200P, 2483P klasy Z,
V Rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego	<ol style="list-style-type: none"> STREFY FUNKCJONOWANIA TRANSPORTU ZBIOROWEGO: <ul style="list-style-type: none"> strefa III obsługi kolejną o częstotliwości połączeń od 30 do 60 minut z udziałem komunikacji autobusowej. WEZŁY PRZESIADKOWE: brak. STACJE I PRZYSTANKI: <ul style="list-style-type: none"> istniejące: Fałkowo, Lednogóra, Pierzyska, planowane: brak.
VI Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego	<ol style="list-style-type: none"> STREFY OCHRONY BEZPOŚREDNIEJ UJĘĆ WODY: brak. GŁÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH: <ul style="list-style-type: none"> nr 143 Subzbiornik Inowrocław – Gniezno, nr 144 Dolina kopalna Wielkopolska. ELEMENTY SYSTEMU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ: <ul style="list-style-type: none"> linia elektroenergetyczna 110 kV Pobiedziska – Łubowo – Gniezno, GPZ, gazociąg wysokiego ciśnienia DN 150, 2 SRP I^o. OBIEKTY I KOMPLEKSY WOJSKOWE: brak.
VII Efektywna struktura osadnicza	<ol style="list-style-type: none"> STREFY POZNAŃSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO: <ul style="list-style-type: none"> strefa zewnętrzna - strefa równoważenia rozwoju, zielony pierścień metropolii (południowa część gminy).

REKOMENDACJE DLA GMINY MOSINA	
I Rozwój funkcji metropolitalnych	<ol style="list-style-type: none"> OBSZAR O WYSOKICH PREDYSPOZYCJACH DLA ROZWOJU FUNKCJI: <ul style="list-style-type: none"> wiedzy, sportu i turystyki.
II Kształtowanie zielonego pierścienia metropolii	<ol style="list-style-type: none"> STRUKTURA ZIEŁONEGO PIERŚCIENIA: <ul style="list-style-type: none"> Wielkopolski Park Narodowy z otuliną, rezerwat przyrody: florystyczny - Goździk Siny w Grzybnie i krajobrazowy – Krajkowo, Rogaliński Park Krajobrazowy, obszary Natura 2000: PLB300017 Ostoja Rogalińska, PLH300010 Ostoja Wielkopolska, PLH300012 Rogalińska Dolina Warty i PLH300039 Będlewo-Bieczyna, tereny otwarte - rolnicza przestrzeń produkcyjna, tereny łąk i pastwisk, kompleksy leśne i wyspy leśne, tereny osadnicze.
III Kształtowanie Spójnego systemu przyrodniczego	<ol style="list-style-type: none"> KLUCZOWE ELEMENTY SYSTEMU PRZYRODNICZEGO: <ul style="list-style-type: none"> obszary węzłowe: <ul style="list-style-type: none"> obszary o randze europejskiej i krajowej: <ul style="list-style-type: none"> Wielkopolski Park Narodowy, Rogaliński Park Krajobrazowy, obszary Natura 2000: PLB300017 Ostoja Rogalińska, PLH300010 Ostoja Wielkopolska, PLH300012 Rogalińska Dolina Warty i PLH 300039 Będlewo-Bieczyna, rezerwat przyrody: florystyczny - Goździk Siny w Grzybnie i krajobrazowy – Krajkowo, obszary o randze regionalnej: brak, obszary o randze ponadlokalnej: <ul style="list-style-type: none"> łąki: leśne, ekosystemów zależnych od wód (mokradła) i wodne, obszary o randze lokalnej: brak, korytarze ekologiczne: <ul style="list-style-type: none"> korytarze dolin rzecznych: <ul style="list-style-type: none"> krajowy korytarz: Warta, Kanał Obrzańskie, Kanał Mosiński, regionalny korytarz: Olszynka, Kanał Szymanowo-Grzybno, Kopel, Samica Stęszewska, lokalny korytarz Kanał Radzewicki, Kanał Piotrowo-Ilówiec, korytarze lądowe: <ul style="list-style-type: none"> korytarz krajowy: Wielkopolski Park Narodowy, Dolina Warty odcinek poznański.
IV Rozwój efektywnego systemu komunikacyjnego	<ol style="list-style-type: none"> SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU GŁÓWNEGO: <ul style="list-style-type: none"> odcinek drogi nr 431 klasy G, obwodnice drogowe miejscowości Mosina, zewnętrzny pierścień drogowy bliskiego zasięgu – drogi klasy GP, linia kolejowa nr 271 (E59), droga wodna Warta – fragment drogi wodnej E70. SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU UZUPEŁNIAJĄCEGO: <ul style="list-style-type: none"> odcinek drogi nr 430 klasy G. SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU PODSTAWOWEGO: <ul style="list-style-type: none"> drogi i odcinki dróg nr: 2460P, 2461P, 2463P, 2464P, 2465P, klasy Z, planowany odcinek drogi klasy Z (Komorniki – Luboń – Mosina z nową przeprawą mostową przez Wartę) obwodnice miejscowości: Czapury, Rogalinek, Wiórek

V Rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego	<ol style="list-style-type: none"> STREFY FUNKCJONOWANIA TRANSPORTU ZBIOROWEGO: <ul style="list-style-type: none"> strefa II obsługi kolejną o częstotliwości połączeń co 30 minut, strefa III obsługi kolejną o częstotliwości połączeń od 30 do 60 minut z udziałem komunikacji autobusowej, strefa IV Obsługi komunikacją autobusową z możliwością wykorzystania docelowej linii kolejowej. WEZŁY PRZESIADKOWE: <ul style="list-style-type: none"> węzeł Mosina. STACJE I PRZYSTANKI: <ul style="list-style-type: none"> istniejące: Drużyna Poznańska, Hłowiec, Mosina, planowane: Krosno.
VI Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego	<ol style="list-style-type: none"> STREFY OCHRONY BEZPOŚREDNIEJ UJEĆ WODY: <ul style="list-style-type: none"> 1 ujęć Mosina Krajkowo. GLÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH: <ul style="list-style-type: none"> nr 144 Dolina kopalna Wielkopolska, nr 150 Pradolina Warszawa Berlin. ELEMENTY SYSTEMU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ: <ul style="list-style-type: none"> linia elektryczna 400/220 kV Plewiska – Poznań Pd. – Kromolice, SNN Poznań Pd., linia elektroenergetyczna 110 kV Luboń – Poznań Pd., linia elektroenergetyczna 110 kV Poznań Pd. – Kleszczewo, linia elektroenergetyczna 110 kV Poznań Pd. – Mosina – Hłowiec – Kościan, 2 GPZ, gazociąg wysokiego ciśnienia DN 200, SRP I', linia sieci teleradiowej Poznań - Śrem. OBIEKTY I KOMPLEKSY WOJSKOWE: <ul style="list-style-type: none"> Kompleks wojskowy Rogalin K-7096, Kompleks wojskowy Babki 7887.
VII Efektywna struktura osadnicza	<ol style="list-style-type: none"> STREFY POZNAŃSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO: <ul style="list-style-type: none"> rdzeń - strefa procesów metropolizacji (północno-wschodnia i centralna część gminy), zielony pierścień metropolii.

REKOMENDACJE DLA GMINY MUROWANA GOŚLINA	
I Rozwój funkcji metropolitalnych	<ol style="list-style-type: none"> OBSZAR O WYSOKICH PREDYSPOZYCJACH DLA ROZWOJU FUNKCJI: <ul style="list-style-type: none"> wiedzy.
II Kształtowanie zielonego pierścienia metropolii	<ol style="list-style-type: none"> STRUKTURA ZIELONEGO PIERŚCIENIA: <ul style="list-style-type: none"> Park Krajobrazowy Puszcza Zielonka z otuliną, rezerwat przyrody: florystyczne - Jezioro Czarne, Śnieżycowy Jar i Żywiec dziewięciolistny, krajobrazowy Jezioro Pławno oraz leśne - Klasztorne Modrzewie k/Dąbrówki Kościelnej i Las Mieszany w Nadleśnictwie Łopuchówko, obszary Natura 2000: PLH300058 Uroczyska Puszczy Zielonki i PLH300001 Biedrusko, tereny otwarte - rolnicza przestrzeń produkcyjna, tereny łąk i pastwisk, kompleksy leśne i wyspy leśne, tereny usług sportu i rekreacji, tereny osadnicze.
III Kształtowanie Spójnego systemu przyrodniczego	<ol style="list-style-type: none"> KLUCZOWE ELEMENTY SYSTEMU PRZYRODNICZEGO: <ul style="list-style-type: none"> obszary węzłowe: <ul style="list-style-type: none"> obszary o randze europejskiej i krajowej: <ul style="list-style-type: none"> Park Krajobrazowy Puszcza Zielonka, obszary Natura 2000: PLH300001 Biedrusko, PLH300058 Uroczyska Puszczy Zielonki i PLH300056 Buczyzna w Długiej Goślinie, rezerwat przyrody: florystyczne - Jezioro Czarne, Śnieżycowy Jar i Żywiec dziewięciolistny, krajobrazowy Jezioro Pławno oraz leśne - Klasztorne Modrzewie k/Dąbrówki Kościelnej i Las Mieszany w Nadleśnictwie Łopuchówko, obszary o randze regionalnej: brak, obszary o randze ponadlokalnej: <ul style="list-style-type: none"> płaty: leśne, ekosystemów zależnych od wód (mokradła) i wodne, obszary o randze lokalnej: brak, korytarze ekologiczne: <ul style="list-style-type: none"> korytarze dolin rzecznych: <ul style="list-style-type: none"> krajowy korytarz Warta, lokalny korytarz: Dopływ z Budziszewa, Goślinka, Kanał Łomno, Kanał Kąty, Trojanka, Dzwonówka, Zaganka, Kanał Wojnowski, korytarze lądowe: <ul style="list-style-type: none"> korytarz krajowy: Lasy Poznańskie.
IV Rozwój efektywnego systemu komunikacyjnego	<ol style="list-style-type: none"> SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU GŁÓWNEGO: <ul style="list-style-type: none"> odcinek drogi nr 196 klasy GP, zewnątrzny pierścień drogowy dalekiego zasięgu – drogi klasy G, droga wodna Warta – fragment drogi wodnej E70. SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU UZUPEŁNIAJĄCEGO: <ul style="list-style-type: none"> odcinek drogi nr 187 klasy G, zewnątrzny pierścień drogowy dalekiego zasięgu – drogi klasy G, linia kolejowa nr 356. SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU PODSTAWOWEGO: <ul style="list-style-type: none"> drogi i odcinki dróg nr: 2025P, 2029P, 2393P, 2394P klasy Z

<p>V Rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego</p>	<ol style="list-style-type: none"> STREFY FUNKCJONOWANIA TRANSPORTU ZBIOROWEGO: <ul style="list-style-type: none"> strefa II obsługi kolejną o częstotliwości połączeń co 30 minut, strefa III obsługi kolejną o częstotliwości połączeń od 30 do 60 minut z udziałem komunikacji autobusowej. WEZŁY PRZESIADKOWE: <ul style="list-style-type: none"> węzeł Murowana Goślina. STACJE I PRZYSTANKI: <ul style="list-style-type: none"> istniejące: Łopuchowo, Łopuchowo Osiedle, Murowana Goślina, Przebędowo, Zielone Wzgórze, planowane: brak.
<p>VI Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego</p>	<ol style="list-style-type: none"> STREFY OCHRONY BEZPOŚREDNIEJ UJEĆ WODY: <ul style="list-style-type: none"> 1 ujęcie Murowana Goślina, 1 ujęcie Łopuchowo, 1 ujęcie Boduszewo, 1 ujęcie Długa Goślina, 1 ujęcie Głębołek, 1 ujęcie Kamińsko, 1 ujęcie Uchorowo. GŁÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH: <ul style="list-style-type: none"> nr 143 Subzbiornik Inowrocław – Gniezno. ELEMENTY SYSTEMU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ: <ul style="list-style-type: none"> gazociąg tranzytowy „Jamał”, węzeł systemowy Murowana Goślina, gazociąg wysokiego ciśnienia DN 500, SRP I^o, linia elektroenergetyczna 110 kV Bolechowo – Oborniki, linia sieci teleradiowej Poznań – Wągrowiec-Chojna. OBIEKTY I KOMPLEKSY WOJSKOWE: <ul style="list-style-type: none"> poligon wojskowy Biedrusko.
<p>VII Efektywna struktura osadnicza</p>	<ol style="list-style-type: none"> STREFY POZNAŃSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO: <ul style="list-style-type: none"> rdzeń - strefa procesów metropolizacji (centralna część gminy), zielony pierścień metropolii (wschodnia i zachodnia część gminy), strefa zewnętrzna - strefa równoważenia rozwoju (północna część gminy).

REKOMENDACJE DLA GMINY NEKLA	
<p>I Rozwój funkcji metropolitalnych</p>	<p>BRAK WYRAŹNYCH PREDYSPOZYCJI DLA ROZWOJU FUNKCJI METROPOLITALNYCH</p>
<p>II Kształtowanie zielonego pierścienia metropolii</p>	<ol style="list-style-type: none"> STRUKTURA ZIELENEGO PIERŚCIEŃ: <ul style="list-style-type: none"> obszar chronionego krajobrazu Dolina Cybiny w Nekielce, tereny otwarte - rolnicza przestrzeń produkcyjna, tereny łąk i pastwisk, kompleksy leśne i wyspy leśne, tereny osadnicze.
<p>III Kształtowanie Spójnego systemu przyrodniczego</p>	<ol style="list-style-type: none"> KLUCZOWE ELEMENTY SYSTEMU PRZYRODNICZEGO: <ul style="list-style-type: none"> obszary węzłowe: <ul style="list-style-type: none"> obszary o randze europejskiej i krajowej: <ul style="list-style-type: none"> obszar chronionego krajobrazu Dolina Cybiny w Nekielce, Lasy czerniejewskie, platy leśne, obszary o randze regionalnej: brak, obszary o randze ponadlokalnej: brak, obszary o randze lokalnej: brak, korytarze ekologiczne: <ul style="list-style-type: none"> korytarze dolin rzecznych: <ul style="list-style-type: none"> regionalny korytarz Moskawa, Cybina, lokalny korytarz Dopływ spod Orzeszkowa, Wielka, korytarze lądowe: <ul style="list-style-type: none"> korytarz krajowy: Lasy Poznańskie - Dolina Warty.
<p>IV Rozwój efektywnego systemu komunikacyjnego</p>	<ol style="list-style-type: none"> SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU GŁÓWNEGO: <ul style="list-style-type: none"> odcinek drogi A2 klasy A, odcinek drogi nr 92 klasy GP, linia kolejowa nr 3 (E20). SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU UZUPEŁNIAJĄCEGO: brak. SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU PODSTAWOWEGO: <ul style="list-style-type: none"> drogi i odcinki dróg nr: 2153P, 2933P, 3662P klasy Z
<p>V Rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego</p>	<ol style="list-style-type: none"> STREFY FUNKCJONOWANIA TRANSPORTU ZBIOROWEGO: <ul style="list-style-type: none"> strefa III obsługi kolejną o częstotliwości połączeń od 30 do 60 minut z udziałem komunikacji autobusowej. WEZŁY PRZESIADKOWE: <ul style="list-style-type: none"> węzeł Nekla. STACJE I PRZYSTANKI: <ul style="list-style-type: none"> istniejące stacje i przystanki kolejowe: Nekla, Podstolice, planowane stacje i przystanki kolejowe: brak.
<p>VI Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego</p>	<ol style="list-style-type: none"> STREFY OCHRONY BEZPOŚREDNIEJ UJEĆ WODY: brak. GŁÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH: <ul style="list-style-type: none"> nr 143 Subzbiornik Inowrocław – Gniezno, nr 144 Dolina kopalna Wielkopolska. ELEMENTY SYSTEMU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ: <ul style="list-style-type: none"> ropociąg tranzytowy „Przyjaźń”, linia elektroenergetyczna 400 kV Plewiska – Konin, linia elektroenergetyczna 220 kV Czerwonak – Pątnów, linia elektroenergetyczna 110 kV Swarzędz – Nekla – Września, gazociąg wysokiego ciśnienia DN 100, gazociąg wysokiego ciśnienia DN 250 Tulce – Kostrzyn – Nekla,

	<ul style="list-style-type: none"> gazociąg wysokiego ciśnienia DN 200 Neka – SRP Września, SRP I”.
VII Efektywna struktura osadnicza	<p>4. OBIEKTY I KOMPLEKSY WOJSKOWE: brak.</p> <p>1. STREFY POZNAŃSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO:</p> <ul style="list-style-type: none"> strefa zewnętrzna - strefa równoważenia rozwoju (centralna i południowa część gminy), zielony pierścień metropolii (północna i północno-wschodnia część gminy).

REKOMENDACJE DLA GMINY NOWY TOMYŚL	
I Rozwój funkcji metropolitalnych	1. OBSZAR O WYSOKICH PREDYSPOZYCJACH DLA ROZWOJU FUNKCJI: <ul style="list-style-type: none"> biznesu.
II Kształtowanie zielonego pierścienia metropolii	POZA ZASIĘGIEM ZIELONEGO PIERŚCIENIA
III Kształtowanie Spójnego systemu przyrodniczego	1. KLUCZOWE ELEMENTY SYSTEMU PRZYRODNICZEGO: <ul style="list-style-type: none"> obszary węzłowe: <ul style="list-style-type: none"> obszary o randze europejskiej i krajowej: brak, obszary o randze regionalnej: <ul style="list-style-type: none"> Lasy Wału Lwówecko-Rakoniewickiego, Lasy Sandru Nowotomyskiego z zespołem przyrodniczo-krajobrazowym Głińskie Góry, obszary o randze ponadlokalnej: brak, obszary o randze lokalnej: <ul style="list-style-type: none"> obszar od wód zależny, korytarze ekologiczne: <ul style="list-style-type: none"> korytarze dolin rzecznych: <ul style="list-style-type: none"> regionalny korytarz Szarka, Dojca, lokalny korytarz Czarna Woda, Kościółek, korytarze lądowe: brak.
IV Rozwój efektywnego systemu komunikacyjnego	1. SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU GŁÓWNEGO: <ul style="list-style-type: none"> odcinek drogi A2 klasy A, odcinek drogi nr 305 klasy G, linia kolejowa nr 3 (E20), obwodnica drogowa miejscowości Boruja Kościelna i Nowy Tomyśl. <p>2. SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU UZUPEŁNIAJĄCEGO:</p> <ul style="list-style-type: none"> odcinki dróg nr: 302, 307,308 klasy G, <p>3. SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU PODSTAWOWEGO:</p> <ul style="list-style-type: none"> drogi i odcinki dróg nr: 2708P, 2738P, 2754P klasy Z, obwodnica miejscowości Wytomyśl.
V Rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego	1. STREFY FUNKCJONOWANIA TRANSPORTU ZBIOROWEGO: <ul style="list-style-type: none"> strefa III obsługi kolejną o częstotliwości połączeń od 30 do 60 minut z udziałem komunikacji autobusowej. <p>2. WEZŁY PRZESIADKOWE:</p> <ul style="list-style-type: none"> ponadlokalny węzeł przesiadkowy Nowy Tomyśl. <p>3. STACJE I PRZYSTANKI:</p> <ul style="list-style-type: none"> istniejące: Jastrzębsko, Nowy Tomyśl, Sątopy. planowane: brak.
VI Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego	1. STREFY OCHRONY BEZPOŚREDNIEJ UJĘĆ WODY: brak.
	2. GŁÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH: <ul style="list-style-type: none"> nr 144 Dolina kopalna Wielkopolska.
	3. ELEMENTY SYSTEMU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ: <ul style="list-style-type: none"> linia elektroenergetyczna 110 kV Opalenica – Nowy Tomyśl – Zbąszyń, GPZ, gazociąg wysokiego ciśnienia DN 350, gazociągi kopalniane.
	4. OBIEKTY I KOMPLEKSY WOJSKOWE: brak.
VII Efektywna struktura osadnicza	1. STREFY POZNAŃSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO: <ul style="list-style-type: none"> strefa zewnętrzna - strefa równoważenia rozwoju.

REKOMENDACJE DLA GMINY OBORNIKI	
I Rozwój funkcji metropolitalnych	1. OBSZAR O WYSOKICH PREDYSPOZYCJACH DLA ROZWOJU FUNKCJI: <ul style="list-style-type: none"> biznesu – tereny zlokalizowane w okolicach węzła przy drodze S11.
II Kształtowanie zielonego pierścienia metropolii	1. STRUKTURA ZIELONEGO PIERŚCIENIA: <ul style="list-style-type: none"> obszary Natura 2000: PLB300013 Dolina Samicy i PLH300001 Biedrusko, tereny otwarte - rolnicza przestrzeń produkcyjna, tereny łąk i pastwisk, kompleksy leśne i wyspy leśne, tereny osadnicze.
III Kształtowanie Spójnego systemu przyrodniczego	1. KLUCZOWE ELEMENTY SYSTEMU PRZYRODNICZEGO: <ul style="list-style-type: none"> obszary węzłowe: <ul style="list-style-type: none"> obszary o randze europejskiej i krajowej: <ul style="list-style-type: none"> obszary Natura 2000: PLB300013 Dolina Samicy, PLB 300015 Puszcza Notecka, PLH300001 Biedrusko, PLH300043 Dolina Wełny oraz PLH300037 Kiszewo, faunistyczny rezerwat przyrody Słonawy, obszary o randze regionalnej: brak, obszary o randze ponadlokalnej: <ul style="list-style-type: none"> lasy Puszczy Noteckiej poza obszarami Natura 2000, w tym florystyczny rezerwat przyrody Dołęga, obszary o randze lokalnej: brak, korytarze ekologiczne: <ul style="list-style-type: none"> korytarze dolin rzecznych: <ul style="list-style-type: none"> krajowy korytarz Warta, Wełna, regionalny korytarz Samica Kierska, Kończak, lokalny korytarz Kanał Przecławski, Zaganka, korytarze lądowe: <ul style="list-style-type: none"> korytarze międzynarodowe: Dolina dolnej Warty, Puszcza Notecka,

IV Rozwój efektywnego systemu komunikacyjnego	<ol style="list-style-type: none"> SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU GŁÓWNEGO: <ul style="list-style-type: none"> odcinek drogi S11 klasy S, linia kolejowa nr 354, droga wodna Warta – fragment drogi wodnej E70. SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU UZUPEŁNIAJĄCEGO: <ul style="list-style-type: none"> odcinek drogi nr 187 klasy G, odcinek drogi nr 178 klasy GP, zewnątrzni pierścień drogowy dalekiego zasięgu – drogi klasy G, SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU PODSTAWOWEGO: <ul style="list-style-type: none"> drogi i odcinki dróg nr: 1847P, 2028P klasy Z, obwodnice miejscowości Słonawy.
V Rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego	<ol style="list-style-type: none"> STREFY FUNKCJONOWANIA TRANSPORTU ZBIOROWEGO: <ul style="list-style-type: none"> strefa II obsługi kolejną o częstotliwości połączeń co 30 minut, strefa III obsługi kolejną o częstotliwości połączeń od 30 do 60 minut z udziałem komunikacji autobusowej. WEZŁY PRZESIADKOWE: <ul style="list-style-type: none"> ponadlokalny węzeł przesiadkowy Oborniki Miasto. STACJE I PRZYSTANKI: <ul style="list-style-type: none"> istniejące stacje i przystanki kolejowe: Oborniki, Oborniki Miasto, Rożnowo, Wargowo, planowane stacje i przystanki kolejowe: Bogdanowo.
VI Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego	<ol style="list-style-type: none"> STREFY OCHRONY BEZPOŚREDNIEJ UJEĆ WODY: <ul style="list-style-type: none"> 1 ujęcie Kowanówko. GŁÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH: brak. ELEMENTY SYSTEMU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ: <ul style="list-style-type: none"> gazociąg tranzytowy „Jamał”, linia elektroenergetyczna 220/400 kV Plewiska – Piła , linia elektroenergetyczna 110 kV Bolechowo – Oborniki – Rogoźno , gazociąg wysokiego ciśnienia DN 100, SRP I” , linia sieci teleradiowej Poznań – Szamotuły. OBIEKTY I KOMPLEKSY WOJSKOWE: <ul style="list-style-type: none"> poligon wojskowy Biedrusko.
VII Efektywna struktura osadnicza	<ol style="list-style-type: none"> STREFY POZNAŃSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO: <ul style="list-style-type: none"> strefa zewnętrzna - strefa równoważenia rozwoju (północna i centralna część gminy), zielony pierścień metropolii (południowa część gminy).

REKOMENDACJE DLA GMINY OPALENICA	
I Rozwój funkcji metropolitalnych	<ol style="list-style-type: none"> OBSZAR O WYSOKICH PREDYSPOZYCJACH DLA ROZWOJU FUNKCJI: <ul style="list-style-type: none"> sportu i turystyki.
II Kształtowanie zielonego pierścienia metropolii	POZA ZASIĘGIEM ZIELONEGO PIERŚCIENIA
III Kształtowanie Spójnego systemu przyrodniczego	<ol style="list-style-type: none"> KLUCZOWE ELEMENTY SYSTEMU PRZYRODNICZEGO: <ul style="list-style-type: none"> obszary węzłowe: <ul style="list-style-type: none"> obszary o randze europejskiej i krajowej: <ul style="list-style-type: none"> obszar Natura2000 mające znaczenie dla Wspólnoty PLH300033 Dolina Mogilnicy, w tym leśny rezerwat przyrody Urbanowo, obszary o randze regionalnej: <ul style="list-style-type: none"> Lasy Wału Lwówecko-Rakoniewickiego, obszary o randze ponadlokalnej: brak, obszary o randze lokalnej: brak, korytarze ekologiczne: <ul style="list-style-type: none"> korytarze dolin rzecznych: <ul style="list-style-type: none"> regionalny korytarz Mogilnica, Mogilnica Górna, ponadlokalny korytarz: Kanał Michorzewski, Kanał Grabarski, Mogilnica Wschodnia, Mogilnica Zachodnia, lokalny korytarz Trupina, korytarze łądowe: brak.
IV Rozwój efektywnego systemu komunikacyjnego	<ol style="list-style-type: none"> SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU GŁÓWNEGO: <ul style="list-style-type: none"> linia kolejowa nr 3 (E20). SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU UZUPEŁNIAJĄCEGO: <ul style="list-style-type: none"> odcinek drogi nr 307 klasy G, obwodnice drogowe miejscowości Wojnowice i Porażyn. SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU PODSTAWOWEGO: <ul style="list-style-type: none"> drogi i odcinki dróg nr: 2739P, 2497P, 2709P, 2723P, 2742P, 2751P klasy Z
V Rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego	<ol style="list-style-type: none"> STREFY FUNKCJONOWANIA TRANSPORTU ZBIOROWEGO: <ul style="list-style-type: none"> strefa II obsługi kolejną o częstotliwości połączeń co 30 minut, strefa III obsługi kolejną o częstotliwości połączeń od 30 do 60 minut z udziałem komunikacji autobusowej. WEZŁY PRZESIADKOWE: <ul style="list-style-type: none"> węzeł Opalenica. STACJE I PRZYSTANKI: <ul style="list-style-type: none"> istniejące stacje i przystanki kolejowe: Opalenica, Porażyn, Wojnowice, planowane stacje i przystanki kolejowe: brak.
VI Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego	<ol style="list-style-type: none"> STREFY OCHRONY BEZPOŚREDNIEJ UJEĆ WODY: brak. GŁÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH: <ul style="list-style-type: none"> nr 144 Dolina kopalna Wielkopolska. ELEMENTY SYSTEMU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ: <ul style="list-style-type: none"> linia elektroenergetyczna 110 kV Buk – Nowy Tomyśl, GPZ, gazociągi wysokiego ciśnienia 500mm, 350mm , 80mm, gazociąg DN 1000 Lwówek – Odolanów, 2 SRP I” , gazociągi kopalniane.

VII Efektywna struktura osadnicza	1. STREFY POZNAŃSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO: <ul style="list-style-type: none"> strefa zewnętrzna - strefa równoważenia rozwoju.
REKOMENDACJE DLA GMINY POBIEDZISKA	
I Rozwój funkcji metropolitalnych	1. OBSZAR O WYSOKICH PREDYSPOZYCJACH DLA ROZWOJU FUNKCJI: <ul style="list-style-type: none"> wiedzy, biznesu –tereny zlokalizowane w okolicach węzła przy drodze S5.
II Kształtowanie zielonego pierścienia metropolii	1. STRUKTURA ZIELONEGO PIERŚCIENIA: <ul style="list-style-type: none"> rezerваты przyrody: krajobrazowy Jezioro Dębiniac, torfowiskowy Jezioro Drążynek, leśny Las Liściasty w Promnie i krajobrazowy Okrągłak, Park Krajobrazowy Promno z otuliną, Park Krajobrazowy Puszcza Zielonka z otuliną, obszary Natura 2000: PLH300030 Ostoja koło Promna, PLH300038 Dolina Cybiny i PLH300058 Uroczyńska Puszczy Zielonki, tereny otwarte - rolnicza przestrzeń produkcyjna, tereny łąk i pastwisk, Lasy Czerniejewskie i mniejsze kompleksy leśne i wyspy leśne, tereny osadnicze.
III Kształtowanie Spójnego systemu przyrodniczego	2. KLUCZOWE ELEMENTY SYSTEMU PRZYRODNICZEGO: <ul style="list-style-type: none"> obszary węzłowe: <ul style="list-style-type: none"> obszary o randze europejskiej i krajowej: <ul style="list-style-type: none"> Park Krajobrazowy Promno, Lednicki Park Krajobrazowy i Park Krajobrazowy Puszcza Zielonka, obszary Natura 2000: PLH300030 Ostoja koło Promna, PLH300038 Dolina Cybiny i PLH300058 Uroczyńska Puszczy Zielonki, rezerваты przyrody: krajobrazowy Jezioro Dębiniac, torfowiskowy Jezioro Drążynek i leśny Las Liściasty w Promnie, Lasy Czerniejewskie w tym rezerwat krajobrazowy Okrągłak, płaty: leśne, ekosystemów zależnych od wód (mokradła) i wodne, obszary o randze regionalnej: brak, obszary o randze ponadlokalnej: brak, obszary o randze lokalnej: brak, korytarze ekologiczne: <ul style="list-style-type: none"> korytarze dolin rzecznych: <ul style="list-style-type: none"> regionalny korytarz Główna, Cybina, lokalny korytarz: Dopływ spod Imielna, Dopływ z Nowej Wsi Lednogórskiej, Dopływ z Podarzewa, Dopływ z J. Wronczyńskiego, Dopływ z Głębokiego, korytarze lądowe: <ul style="list-style-type: none"> korytarz krajowy: Lasy Poznańskie - Dolina Warty.
IV Rozwój efektywnego systemu komunikacyjnego	1. SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU GŁÓWNEGO: <ul style="list-style-type: none"> odcinek drogi S5 klasy S, odcinek drogi nr 194 klasy G, obwodnica drogowa miejscowości Pobiedziska, linia kolejowa nr 353. 2. SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU UZUPEŁNIAJĄCEGO: <ul style="list-style-type: none"> obwodnica drogowa miejscowości Pobiedziska, zewnętrzny pierścień drogowy dalekiego zasięgu – drogi klasy G. 3. SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU PODSTAWOWEGO: <ul style="list-style-type: none"> drogi i odcinki dróg nr: 2394P, 2408P, 2483P klasy Z,
V Rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego	1. STREFY FUNKCJONOWANIA TRANSPORTU ZBIOROWEGO: <ul style="list-style-type: none"> strefa II obsługi kolejną o częstotliwości połączeń co 30 minut, strefa III obsługi kolejną o częstotliwości połączeń od 30 do 60 minut z udziałem komunikacji autobusowej. 2. WĘZŁY PRZESIADKOWE: <ul style="list-style-type: none"> Węzły: Biskupice, Pobiedziska. 3. STACJE I PRZYSTANKI: <ul style="list-style-type: none"> istniejące: Biskupice, Pobiedziska, Pobiedziska Letnisko, Promno, planowane: brak.
VI Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego	1. STREFY OCHRONY BEZPOŚREDNIEJ UJĘĆ WODY: <ul style="list-style-type: none"> 2 ujęcia Promienko. 2. GŁÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH: <ul style="list-style-type: none"> nr 143 Subzbiornik Inowrocław – Gniezno, nr 144 Dolina kopalna Wielkopolska. 3. ELEMENTY SYSTEMU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ: <ul style="list-style-type: none"> ropociąg tranzytowy „Przyjaźń”, linia elektroenergetyczna 220 kV Czerwonak – Konin, linia elektroenergetyczna 110 kV Czerwonak – Pobiedziska – tubowo, GPZ, gazociągi wysokiego ciśnienia DN 150 i DN 80, 2 SRP I”. 4. OBIEKTY I KOMPLEKSY WOJSKOWE: brak.
VII Efektywna struktura osadnicza	1. STREFY POZNAŃSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO: <ul style="list-style-type: none"> rdzeń - strefa procesów metropolizacji (południowa część gminy), zielony pierścień metropolii (zachodnia, centralna i południowo-wschodnia część gminy), strefa zewnętrzna - strefa równoważenia rozwoju (północna i wschodnia część gminy).

REKOMENDACJE DLA MIASTA POZNANIA	
I Rozwój funkcji metropolitalnych	<p>1. <u>OBSZAR O WYSOKICH PREDYSPOZYCJACH DLA ROZWOJU FUNKCJI:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • decyzyjnej, • kultury, • wiedzy, • sportu i turystyki, • biznesu, • transportu.
II Kształtowanie zielonego pierścienia metropolii	<p>1. <u>STRUKTURA ZIELONEGO PIERŚCIENIA:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • obszar Natura 2000 PLH300001 Biedrusko.
III Kształtowanie Spójnego systemu przyrodniczego	<p>1. <u>KLUCZOWE ELEMENTY SYSTEMU PRZYRODNICZEGO:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • obszary węzłowe: <ul style="list-style-type: none"> ○ obszary o randze europejskiej i krajowej: <ul style="list-style-type: none"> – obszary Natura 2000: PLB300013 Dolina Samicy, PLH300001 Biedrusko, ○ obszary o randze regionalnej: brak, ○ obszary o randze ponadlokalnej: brak, ○ obszary o randze lokalnej: brak, • korytarze ekologiczne: <ul style="list-style-type: none"> ○ korytarze dolin rzecznych: <ul style="list-style-type: none"> – krajowy korytarz Warta, – regionalny korytarz: Cybina, Samica Kierska, Główna, Kopel, – lokalny korytarz: Bogdanka, Michałowka, Potok Junikowski, Potok Różany ○ korytarze lądowe: <ul style="list-style-type: none"> – korytarz krajowy: Dolina Warty odcinek poznański, ○ kliny zieleni: <ul style="list-style-type: none"> – strukturalne kliny zieleni miasta Poznania.
IV Rozwój efektywnego systemu komunikacyjnego	<p>1. <u>SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU GŁÓWNEGO:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • odcinek drogi A2 klasy A, • odcinek drogi S11 klasy S, • odcinek drogi nr 92 klasy GP • drogi i odcinki dróg nr 194, 307 klasy G, • drogi i odcinki dróg nr 196 433 klasy GP, • wewnętrzny pierścień drogowy klasy GP III rama komunikacyjna, • zewnętrzny pierścień drogowy bliskiego zasięgu – drogi klasy GP, • linie kolejowe nr: nr 3 (E20), 271 (E59), 272, 351, 353, 354, 394, 395, 824, • linia kolejowa na Ławicę, • linia kolejowa KDP, • droga wodna Warta – fragment drogi wodnej E70. <p>2. <u>SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU UZUPEŁNIAJĄCEGO:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • drogi i odcinki dróg nr: 92, 184, 196, 430, 433, 5762P, 5765P, 5772P, 5779P klasy G, • planowana droga klasy G (tzw. nowa obornicka) • linie kolejowe nr 356, 357. <p>3. <u>SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU PODSTAWOWEGO:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • drogi i odcinki dróg nr: 2387P, 2405P, 2406P, 2460P, 2507P, • planowana droga wzdłuż linii kolejowej nr 3 klasy Z, • planowana droga klasy Z (tzw. Nowe Kotowo), • planowana linia kolejowa Ławica – Tarnowo Podgórne.
V Rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego	<p>1. <u>STREFY FUNKCJONOWANIA TRANSPORTU ZBIOROWEGO:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • strefa I powiązań wewnętrznych Poznania, • strefa II obsługi kolej o częstotliwości połączeń co 30 minut. <p>2. <u>WEZŁY PRZESIADKOWE:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • krajowy węzeł przesiadkowy – Metropolitalne Zintegrowane Centrum Komunikacyjne w Poznaniu (Dworzec Poznań Główny) • węzły: PŃ Franowo, PŃ Górczyn, PŃ Garbary, PŃ Junikowo, PŃ Lotnisko Ławica, PŃ Miłostowo, PŃ Uniwersytet, PŃ Wschód, PŃ Dębiec, PŃ Karolin, PŃ Naramowicka, PŃ Starołęka, PŃ Strzeszyn. <p>3. <u>STACJE I PRZYSTANKI:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • istniejące: PŃ Antoninek, PŃ Dębiec, PŃ Dębina, PŃ Górczyn, PŃ Junikowo, PŃ Karolin, PŃ Krzesiny, PŃ Starołęka, PŃ Strzeszyn, PŃ Wola, PŃ Wschód, • planowane: PŃ Dąbrowskiego, PŃ Druskiennicka, PŃ Franowo, PŃ Garaszewo, PŃ Grudzieniec, PŃ Karolin (przystanek na linii obwodowej), PŃ Hetmańska, PŃ Lotnisko Ławica, PŃ Miłostowo, PŃ Naramowicka, PŃ Niestachowska, PŃ Piątkowo, PŃ Podolany, PŃ Uniwersytet, PŃ Zawady.
VI Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego	<p>1. <u>STREFY OCHRONY BEZPOŚREDNIEJ UJĘĆ WODY:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 ujęcie Poznań Dębina, • 1 ujęcie Poznań – Piotrowo. <p>2. <u>GŁÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • nr 143 Subzbiornik Inowrocław – Gniezno, • nr 144 Dolina kopalna Wielkopolska. <p>3. <u>ELEMENTY SYSTEMU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • ropociąg tranzytowy „Przyjaźń”, • linia elektroenergetyczna 220/400 kV Plewiska – Czerwonak, • napowietrzne i kablowe linie elektroenergetyczne 110 kV, • 24 GPZ, • gazociąg wysokiego ciśnienia DN 350, DN 300, • gazociąg kopalniany, • 3 SPR I^o, • 6 linii sieci teleradiowych, • 4 obiekty radiowo-telewizyjne. <p>4. <u>OBIEKTY I KOMPLEKSY WOJSKOWE:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • 31 Baza Lotnictwa Taktycznego Poznań-Krzesiny.
VII Efektywna struktura osadnicza	<p>1. <u>METROPOLIA – MIASTO CENTRALNE</u></p>

REKOMENDACJE DLA MIASTA PUSZCZYKOWA	
I Rozwój funkcji metropolitalnych	1. OBZAR O WYSOKICH PREDYSPOZYCIACH DLA ROZWOJU FUNKCJI: <ul style="list-style-type: none"> • sportu i turystyki.
II Kształtowanie zielonego pierścienia metropolii	1. STRUKTURA ZIEŁONEGO PIERŚCIENIA: <ul style="list-style-type: none"> • Wielkopolski Park Narodowy z otuliną, • obszary Natura 2000: PLB300017 Ostoja Rogalińska, PLH300010 Ostoja Wielkopolska i PLH300012 Rogalińska Dolina Warty, • tereny łąk i pastwisk, • kompleksy leśne i wyspy leśne, • tereny osadnicze.
III Kształtowanie Spójnego systemu przyrodniczego	1. KLUCZOWE ELEMENTY SYSTEMU PRZYRODNICZEGO: <ul style="list-style-type: none"> • obszary węzłowe: <ul style="list-style-type: none"> ○ obszary o randze europejskiej i krajowej: <ul style="list-style-type: none"> – Wielkopolski Park Narodowy, – obszary Natura 2000: PLB300017 Ostoja Rogalińska, PLH300010 Ostoja Wielkopolska i PLH300012 Rogalińska Dolina Warty, ○ obszary o randze regionalnej: brak, ○ obszary o randze ponadlokalnej: brak, ○ obszary o randze lokalnej: brak, • korytarze ekologiczne: <ul style="list-style-type: none"> ○ korytarze dolin rzecznych: <ul style="list-style-type: none"> – krajowy korytarz: Warta, Kanały Obrzańskie, Kanał Mosiński ○ korytarze lądowe: brak.
IV Rozwój efektywnego systemu komunikacyjnego	1. SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU GŁÓWNEGO: <ul style="list-style-type: none"> • linia kolejowa nr 271 (E59), • droga wodna Warta – fragment drogi wodnej E70. 2. SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU UZUPEŁNIAJĄCEGO: <ul style="list-style-type: none"> • odcinek drogi nr 430 klasy G. 3. SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU PODSTAWOWEGO: brak.
V Rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego	1. STREFY FUNKCJONOWANIA TRANSPORTU ZBIOROWEGO: <ul style="list-style-type: none"> • strefa II obsługi kolejną o częstotliwości połączeń co 30 minut. 2. WEZŁY PRZESIADKOWE: <ul style="list-style-type: none"> • węzły: Puszczykowo, Puszczykówko. 3. STACJE I PRYZYSTANKI: <ul style="list-style-type: none"> • istniejące: Puszczykowo, Puszczykówko. • planowane kolejowe: brak.
VI Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego	1. STREFY OCHRONY BEZPOŚREDNIEJ UJEĆ WODY: brak. 2. GŁÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH: <ul style="list-style-type: none"> • nr 144 Dolina kopalna Wielkopolska, • nr 150 Pradolina Warszawa Berlin. 3. ELEMENTY SYSTEMU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ: <ul style="list-style-type: none"> • gazociąg wysokiego ciśnienia DN 200. 4. OBIEKTY I KOMPLEKSY WOJSKOWE: brak.
VII Efektywna struktura osadnicza	1. STREFY POZNAŃSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO: <ul style="list-style-type: none"> • rdzeń - strefa procesów metropolizacji (centralna część gminy), • zielony pierścień metropolii (północna część gminy).

REKOMENDACJE DLA GMINY ROGOŹNO	
I Rozwój funkcji metropolitalnych	BRAK WYRAŹNYCH PREDYSPOZYCJI DLA ROZWOJU FUNKCJI METROPOLITALNYCH
II Kształtowanie zielonego pierścienia metropolii	POZA ZASIĘGIEM ZIEŁONEGO PIERŚCIENIA
III Kształtowanie Spójnego systemu przyrodniczego	1. KLUCZOWE ELEMENTY SYSTEMU PRZYRODNICZEGO: <ul style="list-style-type: none"> • obszary węzłowe: <ul style="list-style-type: none"> ○ obszary o randze europejskiej i krajowej: <ul style="list-style-type: none"> – obszary Natura 2000: PLB300015 Puszcza Notecka, PLH300056 Buczyna w Długiej Goślinie i fragment PLH300043 Dolina Wełny, – rezerваты przyrody: florystyczny Promenada, leśny Buczyna w Długiej Goślinie i wodny Wełna, ○ obszary o randze regionalnej: brak, ○ obszary o randze ponadlokalnej: <ul style="list-style-type: none"> – fragment obszaru chronionego krajobrazu - Dolina Wełny i Rynna Gołaniecko-Wągrowiecka, płaty leśne, ○ obszary o randze lokalnej: brak, • korytarze ekologiczne: <ul style="list-style-type: none"> ○ korytarze dolin rzecznych: <ul style="list-style-type: none"> – krajowy korytarz Wełna, – regionalny korytarz Mała Wełna, Flinta, – ponadlokalny korytarz Rudka, – lokalny korytarz Dopyw z Nienawiszcza, Dopyw z Sokołowa Budzińskiego, Dopyw z Budziszewa, Dopyw z Jeziora Starskiego, ○ korytarze lądowe: <ul style="list-style-type: none"> – korytarze międzynarodowe: Lasy Nadnoteckie - Lasy Poznańskie, – korytarze krajowe: Lasy Poznańskie.
IV Rozwój efektywnego systemu komunikacyjnego	1. SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU GŁÓWNEGO: <ul style="list-style-type: none"> • odcinek drogi S11 klasy S, • linia kolejowa nr 354. 2. SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU UZUPEŁNIAJĄCEGO: <ul style="list-style-type: none"> • odcinek drogi nr 241 klasy GP, • obwodnica drogowa miejscowości Rogoźno. 3. SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU PODSTAWOWEGO: <ul style="list-style-type: none"> • drogi i odcinki dróg nr: 1352P, 2020P, 2022P, 2028P, 2029P, 2033P, 2034P klasy Z, • linia kolejowa nr 236

V Rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego	<ol style="list-style-type: none"> STREFY FUNKCJONOWANIA TRANSPORTU ZBIOROWEGO: <ul style="list-style-type: none"> strefa III obsługi kolejną o częstotliwości połączeń od 30 do 60 minut z udziałem komunikacji autobusowej. WEZŁY PRZESIADKOWE: <ul style="list-style-type: none"> węzeł Rogoźno. STACJE I PRYZYSTANKI: <ul style="list-style-type: none"> istniejące: Parkowo, Rogoźno, Tarnowo Rogozińskie, planowane: Garbatka.
VI Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego	<ol style="list-style-type: none"> STREFY OCHRONY BEZPOŚREDNIEJ UJĘĆ WODY: brak. GŁÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH: <ul style="list-style-type: none"> nr 143 Subzbiornik Inowrocław – Gniezno. ELEMENTY SYSTEMU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ: <ul style="list-style-type: none"> linia elektroenergetyczna 110 kV Oborniki – Rogoźno – Wągrowiec, GPZ, gazociągi wysokiego ciśnienia DN 500, DN 100, SRP I^o, linia sieci teleradiowych Poznań – Wągrowiec-Chojna. OBIEKTY I KOMPLEKSY WOJSKOWE: brak.
VII Efektywna struktura osadnicza	<ol style="list-style-type: none"> STREFY POZNAŃSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO: <ul style="list-style-type: none"> strefa zewnętrzna - strefa równoważenia rozwoju.

REKOMENDACJE DLA GMINY ROKIETNICA	
I Rozwój funkcji metropolitalnych	<ol style="list-style-type: none"> OBSZAR O WYSOKICH PREDYSPOZYCJACH DLA ROZWOJU FUNKCJI: <ul style="list-style-type: none"> wiedzy, sportu i turystyki, biznesu – tereny zlokalizowane w okolicach węzła przy drodze S11, transportu – tereny zlokalizowane w okolicach drogi S11.
II Kształtowanie zielonego pierścienia metropolii	<ol style="list-style-type: none"> STRUKTURA ZIELENEGO PIERŚCIENIA: <ul style="list-style-type: none"> Pawłowicko-Sobocki Obszar Chronionego Krajobrazu, obszar Natura 2000 PLB300013 Dolina Samicy, tereny otwarte - rolnicza przestrzeń produkcyjna, tereny łąk i pastwisk, kompleksy leśne i wyspy leśne, tereny osadnicze.
III Kształtowanie Spójnego systemu przyrodniczego	<ol style="list-style-type: none"> KLUCZOWE ELEMENTY SYSTEMU PRZYRODNICZEGO: <ul style="list-style-type: none"> obszary węzłowe: <ul style="list-style-type: none"> obszary o randze europejskiej i krajowej: <ul style="list-style-type: none"> obszar Natura 2000 PLB300013 Dolina Samicy, fragment Pawłowicko-Sobockiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, obszary o randze regionalnej: brak, obszary o randze ponadlokalnej: brak, obszary o randze lokalnej: brak, korytarze ekologiczne: <ul style="list-style-type: none"> korytarze dolin rzecznych: <ul style="list-style-type: none"> regionalny korytarz Samica Kierska, lokalny korytarz: Kanał Przybrodzki, Kanał Chludowski, Dopytyw z J. Pamiętkowskiego, korytarze lądowe: brak.
IV Rozwój efektywnego systemu komunikacyjnego	<ol style="list-style-type: none"> SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU GŁÓWNEGO: <ul style="list-style-type: none"> odcinek drogi S11 klasy S, odcinek drogi nr 184 klasy G, zewnętrzny pierścień drogowy bliskiego zasięgu – drogi klasy GP, linia kolejowa nr 351 (E59). SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU UZUPEŁNIAJĄCEGO: <ul style="list-style-type: none"> odcinek drogi nr 184 klasy G. SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU PODSTAWOWEGO: <ul style="list-style-type: none"> drogi i odcinki dróg nr: 1865P, 2400P, 2404P, 2423P klasy Z, linia kolejowa nr 363.
V Rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego	<ol style="list-style-type: none"> STREFY FUNKCJONOWANIA TRANSPORTU ZBIOROWEGO: <ul style="list-style-type: none"> strefa II obsługi kolejną o częstotliwości połączeń co 30 minut, strefa III obsługi kolejną o częstotliwości połączeń od 30 do 60 minut z udziałem komunikacji autobusowej. WEZŁY PRZESIADKOWE: <ul style="list-style-type: none"> węzeł Rokietnica. STACJE I PRYZYSTANKI: <ul style="list-style-type: none"> istniejące: Kiekrz, Rokietnica, planowane: Kiekrz Osiedle, Krzyszkowo, Mrowino, Przybroda.
VI Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego	<ol style="list-style-type: none"> STREFY OCHRONY BEZPOŚREDNIEJ UJĘĆ WODY: brak. GŁÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH: brak. ELEMENTY SYSTEMU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ: <ul style="list-style-type: none"> ropociąg tranzytowy „Przjaźń”, linia elektroenergetyczna 220 /400 kV Plewiska – Piła, linia elektroenergetyczna 220 kV Plewiska – Czerwonak, linia elektroenergetyczna 110 kV Plewiska – Rokietnica – Piątkowo, linia elektroenergetyczna 110 kV Plewiska – Tarnowo Podgórne – Szamotuły, GPZ, gazociągi wysokiego ciśnienia DN 350, DN 80, SRP I^o, linia sieci teleradiowych Poznań – Szamotuły. OBIEKTY I KOMPLEKSY WOJSKOWE: brak.
VII Efektywna struktura osadnicza	<ol style="list-style-type: none"> STREFY POZNAŃSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO: <ul style="list-style-type: none"> rdzeń - strefa procesów metropolizacji (centralna i południowa część gminy), zielony pierścień metropolii (północna, północno-wschodnia i północno-zachodnia część gminy).

REKOMENDACJE DLA GMINY SKOKI	
I Rozwój funkcji metropolitalnych	BRAK WYRAŹNYCH PREDYSPOZYCJI DLA ROZWOJU FUNKCJI METROPOLITALNYCH
II Kształtowanie zielonego pierścienia metropolii	1. STRUKTURA ZIEŁONEGO PIERŚCIENIA: <ul style="list-style-type: none"> • Park Krajobrazowy Puszcza Zielonka z otuliną, • tereny otwarte - rolnicza przestrzeń produkcyjna, • tereny łąk i pastwisk, • kompleksy leśne i wyspy leśne, • tereny osadnicze.
III Kształtowanie Spójnego systemu przyrodniczego	1. KLUCZOWE ELEMENTY SYSTEMU PRZYRODNICZEGO: <ul style="list-style-type: none"> • obszary węzłowe: <ul style="list-style-type: none"> ○ obszary o randze europejskiej i krajowej: <ul style="list-style-type: none"> – Park Krajobrazowy Puszcza Zielonka, – fragment obszaru Natura 2000 PLH300050 Stawy Kiszkowskie, – płaty leśne, ○ obszary o randze regionalnej: brak, ○ obszary o randze ponadlokalnej: <ul style="list-style-type: none"> – Lasy Skockie, – płaty: leśne, ekosystemów zależnych od wód (mokradła) i wodne, ○ obszary o randze lokalnej: brak, • korytarze ekologiczne: <ul style="list-style-type: none"> ○ korytarze dolin rzecznych: <ul style="list-style-type: none"> – regionalny korytarz Mała Wełna, – lokalny korytarz: Dopływ z Budziszewa, Kanał Łomno, Dopływ z Jaroszewa, Dopływ z Michalczy, Dopływ z Jeziora Starskiego, Dzwonówka, ○ korytarze lądowe: <ul style="list-style-type: none"> – korytarz krajowy: Lasy Poznańskie.
IV Rozwój efektywnego systemu komunikacyjnego	1. SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU GŁÓWNEGO: <ul style="list-style-type: none"> • odcinek drogi nr 196 klasy GP, • zewnętrzny pierścień drogowy dalekiego zasięgu – drogi klasy G, • obwodnica drogowa miejscowości Skoki. 2. SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU UZUPEŁNIAJĄCEGO: <ul style="list-style-type: none"> • odcinek drogi nr 197 klasy G, • zewnętrzny pierścień drogowy dalekiego zasięgu – drogi klasy G, • linia kolejowa nr 356. 3. SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU PODSTAWOWEGO: <ul style="list-style-type: none"> • drogi i odcinki dróg nr: 1673P, 1654P 1698P 2034P 2393P klasy Z
V Rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego	1. STREFY FUNKCJONOWANIA TRANSPORTU ZBIOROWEGO: <ul style="list-style-type: none"> • strefa III obsługi kolejną o częstotliwości połączeń od 30 do 60 minut z udziałem komunikacji autobusowej. 2. WEZŁY PRZESIADKOWE: <ul style="list-style-type: none"> • węzły: Skoki, Sława Wielkopolska 3. STACJE I PRYZYSTANKI: <ul style="list-style-type: none"> • istniejące: Sława Wielkopolska, Skoki, Roszkowo Wągrowieckie. • projektowane: brak.
VI Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego	1. STREFY OCHRONY BEZPOŚREDNIEJ UJEŃ WODY: brak. 2. GŁÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH: <ul style="list-style-type: none"> • nr 143 Subzbiornik Inowrocław – Gniezno. 3. ELEMENTY SYSTEMU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ: <ul style="list-style-type: none"> • gazociąg tranzytowy „Jamał”, • rurociąg paliwowy, • baza paliw płynnych w Rejewcu, • linia sieci teleradiowych Poznań – Wągrowiec-Chojna. 4. OBIEKTY I KOMPLEKSY WOJSKOWE: brak.
VII Efektywna struktura osadnicza	1. STREFY POZNAŃSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO: <ul style="list-style-type: none"> • strefa zewnętrzna - strefa równoważenia rozwoju, • zielony pierścień metropolii (południowa część gminy).

REKOMENDACJE DLA GMINY STĘSZEWE	
I Rozwój funkcji metropolitalnych	1. OBSZAR O WYSOKICH PREDYSPOZYCJACH DLA ROZWOJU FUNKCJI: <ul style="list-style-type: none"> • biznesu – tereny zlokalizowane w okolicach węzła przy drodze S5, • transportu – tereny zlokalizowane w okolicach węzła przy drodze S5.
II Kształtowanie zielonego pierścienia metropolii	1. STRUKTURA ZIEŁONEGO PIERŚCIENIA: <ul style="list-style-type: none"> • Wielkopolski Park Narodowy z otuliną, • obszary Natura 2000: PLB300017 Ostoja Rogalińska, PLH300010 Ostoja Wielkopolska i fragment PLH300039 Będlewo-Bieczyny, • tereny otwarte - rolnicza przestrzeń produkcyjna, • tereny łąk i pastwisk, • kompleksy leśne i wyspy leśne, • tereny osadnicze.
III Kształtowanie Spójnego systemu przyrodniczego	1. KLUCZOWE ELEMENTY SYSTEMU PRZYRODNICZEGO: <ul style="list-style-type: none"> • obszary węzłowe: <ul style="list-style-type: none"> ○ obszary o randze europejskiej i krajowej: <ul style="list-style-type: none"> – Wielkopolski Park Narodowy, – obszary Natura 2000: PLB300017 Ostoja Rogalińska, PLH300010 Ostoja Wielkopolska i PLH300039 Będlewo-Bieczyny, ○ obszary o randze regionalnej: <ul style="list-style-type: none"> – płaty leśne, ○ obszary o randze ponadlokalnej: brak, ○ obszary o randze lokalnej: brak, • korytarze ekologiczne: <ul style="list-style-type: none"> ○ korytarze dolin rzecznych: <ul style="list-style-type: none"> – krajowy korytarz: Kanały Obrzańskie, Kanał Mosiński,

	<ul style="list-style-type: none"> – regionalny korytarz Samica Stęszewska, – ponadlokalny korytarz Rów Kąkolewski, Żydowski Rów, – lokalny korytarz Dopływ spod Tomiczek, o korytarze lądowe: <ul style="list-style-type: none"> – korytarze krajowe: Dolina Środkowej Obry (Łęgi Obrzańskie), Wielkopolski Park Narodowy.
IV Rozwój efektywnego systemu komunikacyjnego	<ol style="list-style-type: none"> 1. SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU GŁÓWNEGO: <ul style="list-style-type: none"> • odcinek drogi S15 klasy S, • drogi i odcinki dróg nr 5 i 32 klasy GP, • drogi i odcinki dróg nr 306, 431 klasy G, • zewnętrzny pierścień drogowy bliskiego zasięgu – drogi klasy GP, • zewnętrzny pierścień drogowy dalekiego zasięgu – drogi klasy G, • obwodnica drogowa miejscowości Strykowo, • linia kolejowa nr 3 (E20). 2. SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU UZUPEŁNIAJĄCEGO: <ul style="list-style-type: none"> • linia kolejowa nr 357, • odcinek drogi nr 431 klasy G. 3. SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU PODSTAWOWEGO: <ul style="list-style-type: none"> • drogi i odcinki dróg nr: 2402P, 2413P, 2451P, 2452P, 2455P, 2456P, 2500P klasy Z
V Rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego	<ol style="list-style-type: none"> 1. STREFY FUNKCJONOWANIA TRANSPORTU ZBIOROWEGO: <ul style="list-style-type: none"> • strefa II obsługi kolejną o częstotliwości połączeń co 30 minut, • strefa III obsługi kolejną o częstotliwości połączeń od 30 do 60 minut z udziałem komunikacji autobusowej. 2. WEZŁY PRZESIADKOWE: <ul style="list-style-type: none"> • węzeł Stęszew. 3. STACJE I PRZYSTANKI: <ul style="list-style-type: none"> • istniejące: Otusz, Stęszew, Strykowo, Trzebow Rosnówko, • planowane: Stęszew Południe.
VI Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego	<ol style="list-style-type: none"> 1. STREFY OCHRONY BEZPOŚREDNIEJ UJEĆ WODY: brak. 2. GŁÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH: <ul style="list-style-type: none"> • nr 144 Dolina kopalna Wielkopolska, • nr 150 Pradolina Warszawa Berlin. 3. ELEMENTY SYSTEMU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ: <ul style="list-style-type: none"> • linia elektroenergetyczna 220 kV Plewiska – Leszno/Polkowice, • linia elektroenergetyczna 110 kV Plewiska – Stęszew – Kościan, • linia elektroenergetyczna 110 kV Plewiska – Buk, • GPZ, • gazociągi wysokiego ciśnienia DN 350, DN 80, • gazociągi kopalniane, • 2 SRP I*. 4. OBIEKTY I KOMPLEKSY WOJSKOWE: brak
VII Efektywna struktura osadnicza	<ol style="list-style-type: none"> 1. STREFY POZNAŃSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO: <ul style="list-style-type: none"> • strefa zewnętrzna - strefa równoważenia rozwoju (centralna i zachodnia część gminy), • zielony pierścień metropolii (wschodnia część gminy).

REKOMENDACJE DLA GMINY SUCHY LAS	
I Rozwój funkcji metropolitalnych	<ol style="list-style-type: none"> 1. OBZAR O WYSOKICH PREDYSPOZYCJACH DLA ROZWOJU FUNKCJI: <ul style="list-style-type: none"> • wiedzy, • sportu i turystyki, • biznesu – tereny zlokalizowane w okolicach węzła przy drodze S11.
II Kształtowanie zielonego pierścienia metropolii	<ol style="list-style-type: none"> 1. STRUKTURA ZIELONEGO PIERŚCIENIA: <ul style="list-style-type: none"> • torfowiskowy rezerwat przyrody Gogulec, • obszar chronionego krajobrazu w obrębie Biedruska, • obszar chronionego krajobrazu Dolina Samicy Kierskiej w gminie Suchy Las, • obszary Natura 2000: PLB300013 Dolina Samicy i PLH300001 Biedrusko, • tereny otwarte - rolnicza przestrzeń produkcyjna, • tereny łąk i pastwisk, • kompleksy leśne i wyspy leśne, • tereny osadnicze.
III Kształtowanie Spójnego systemu przyrodniczego	<ol style="list-style-type: none"> 1. KLUCZOWE ELEMENTY SYSTEMU PRZYRODNICZEGO: <ul style="list-style-type: none"> • obszary węzłowe: <ul style="list-style-type: none"> o obszary o randze europejskiej i krajowej: <ul style="list-style-type: none"> – obszary Natura 2000: PLB300013 Dolina Samicy i PLH300001 Biedrusko, – obszar chronionego krajobrazu w obrębie Biedruska i fragment obszaru chronionego krajobrazu Dolina Samicy Kierskiej w gminie Suchy Las, – rezerwat przyrody torfowiskowy Gogulec, o obszary o randze regionalnej: brak, o obszary o randze ponadlokalnej: brak, o obszary o randze lokalnej: brak, • korytarze ekologiczne: <ul style="list-style-type: none"> o korytarze dolin rzecznych: <ul style="list-style-type: none"> – krajowy korytarz Warta, – regionalny korytarz Samica Kierska, – lokalny korytarz Kanał Chłudowski, o korytarze lądowe: brak.
IV Rozwój efektywnego systemu komunikacyjnego	<ol style="list-style-type: none"> 1. SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU GŁÓWNEGO: <ul style="list-style-type: none"> • odcinek drogi S11 klasy S, • zewnętrzny pierścień drogowy bliskiego zasięgu – drogi klasy GP, • linia kolejowa nr 354, • linia kolejowa nr 359, • droga wodna Warta – fragment drogi wodnej E70. 2. SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU UZUPEŁNIAJĄCEGO:

	<ul style="list-style-type: none"> planowany odcinek drogi klasy G (tzw. nowa obornicka), <p>3. SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU PODSTAWOWEGO:</p> <ul style="list-style-type: none"> odcinek drogi nr 2406P klasy Z, obwodnica miejscowości Biedrusko.
V Rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego	<p>1. STREFY FUNKCJONOWANIA TRANSPORTU ZBIOROWEGO:</p> <ul style="list-style-type: none"> strefa II obsługi kolejną o częstotliwości połączeń co 30 minut. <p>2. WEZŁY PRZESIADKOWE:</p> <ul style="list-style-type: none"> węzły: Złotniki, Suchy Las Os. Grzybowe. <p>3. STACJE I PRZYSTANKI:</p> <ul style="list-style-type: none"> istniejące: Chłudowo, Gołęczewo, Złotniki, planowane: Suchy Las Os. Grzybowe, Złotkowo.
VI Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego	<p>1. STREFY OCHRONY BEZPOŚREDNIEJ UJEĆ WODY:</p> <ul style="list-style-type: none"> 4 ujęcia Biedrusko, 1 ujęcie Chłudowo, 1 ujęcie Zielątkowo. <p>1. GŁÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH: brak.</p> <p>2. ELEMENTY SYSTEMU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ:</p> <ul style="list-style-type: none"> ropociąg tranzytowy „Przyjaźń”, linia elektroenergetyczna 220 kV Plewiska – Czerwonak, linia elektroenergetyczna 110 kV Rokietnica – Piątkowo, GPZ, gazociągi wysokiego ciśnienia DN 350, DN 80, SRP I”, linia sieci teleradiowych Poznań – Wągrowiec-Chojna, linia sieci teleradiowych Poznań – Szamotuły. <p>3. OBIEKTY I KOMPLEKSY WOJSKOWE:</p> <ul style="list-style-type: none"> Poligon wojskowy Biedrusko, Kompleks wojskowy Biedrusko K-8637.
VII Efektywna struktura osadnicza	<p>1. STREFY POZNAŃSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO:</p> <ul style="list-style-type: none"> rdzeń - strefa procesów metropolizacji (południowa i zachodnia część gminy), zielony pierścień metropolii (północna, centralna, wschodnia część gminy).

REKOMENDACJE DLA GMINY SWARZĘDZ	
I Rozwój funkcji metropolitalnych	<p>1. OBSZAR O WYSOKICH PREDYSPOZYCJACH DLA ROZWOJU FUNKCJI:</p> <ul style="list-style-type: none"> wiedzy, sportu i turystyki, biznesu, transportu.
II Kształtowanie zielonego pierścienia metropolii	<p>1. STRUKTURA ZIELONEGO PIERŚCIENIA:</p> <ul style="list-style-type: none"> otulina Parku Krajobrazowego Puszcza Zielonka, tereny otwarte - rolnicza przestrzeń produkcyjna, tereny łąk i pastwisk, kompleksy leśne i wyspy leśne, tereny osadnicze.
III Kształtowanie Spójnego systemu przyrodniczego	<p>1. KLUCZOWE ELEMENTY SYSTEMU PRZYRODNICZEGO:</p> <ul style="list-style-type: none"> obszary węzłowe: <ul style="list-style-type: none"> obszary o randze europejskiej i krajowej: <ul style="list-style-type: none"> obszar Natura 2000 PLH300038 Dolina Cybiny, płaty leśne, obszary o randze regionalnej: brak, obszary o randze ponadlokalnej: brak, obszary o randze lokalnej: brak, korytarze ekologiczne: <ul style="list-style-type: none"> korytarze dolin rzecznych: <ul style="list-style-type: none"> regionalny korytarz Główna, Cybina, lokalny korytarz Michałówka, korytarze lądowe: <ul style="list-style-type: none"> korytarze krajowe: Lasy Poznańskie - Dolina Warty, Lasy Poznańskie.
IV Rozwój efektywnego systemu komunikacyjnego	<p>1. SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU GŁÓWNEGO:</p> <ul style="list-style-type: none"> odcinek drogi nr 92 klasy GP, odcinek drogi nr 194 klasy G, wewnętrzny pierścień drogowy klasy GP, zewnątrzny pierścień drogowy bliskiego zasięgu – drogi klasy GP, linie kolejowe nr: 3 (E20), 353, 394, 395 <p>2. SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU UZUPEŁNIAJĄCEGO: brak.</p> <p>3. SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU PODSTAWOWEGO:</p> <ul style="list-style-type: none"> odcinek drogi nr 2489P klasy G drogi i odcinki dróg nr: 2407P, 2408P, 2410P, odcinek drogi 2489P klasy Z, obwodnica drogowa miejscowości Swarzędz.
V Rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego	<p>1. STREFY FUNKCJONOWANIA TRANSPORTU ZBIOROWEGO:</p> <ul style="list-style-type: none"> strefa II obsługi kolejną o częstotliwości połączeń co 30 minut. <p>2. WEZŁY PRZESIADKOWE:</p> <ul style="list-style-type: none"> węzły: Kobylnica, Swarzędz. <p>3. STACJE I PRZYSTANKI:</p> <ul style="list-style-type: none"> istniejące stacje: Kobylnica, Ligowiec, Paczkowo, Swarzędz, planowane: Jasin, Nowa Wieś Poznańska, Uzarzewo.
VI Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego	<p>1. STREFY OCHRONY BEZPOŚREDNIEJ UJEĆ WODY:</p> <ul style="list-style-type: none"> 10 ujęć Gruszczyn. <p>2. GŁÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH:</p> <ul style="list-style-type: none"> nr 143 Subzbiornik Inowrocław – Gniezno, nr 144 Dolina kopalna Wielkopolska.

	<p>3. ELEMENTY SYSTEMU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ropociąg tranzytowy „Przyjaźń”, • linia elektroenergetyczna 220 kV Czerwonak – Konin, • linia elektroenergetyczna 110 kV Czerwonak – Pobiedziska, • linia elektroenergetyczna 110 kV Karolin – Swarzędz – Kleszczewo/Nekla, • GPZ, • gazociągi wysokiego ciśnienia DN 500, DN 300, DN 150, DN 80, • 2 SRP I^o, • 2 stacje pomiarowe, • gazociągi kopalniane. <p>4. OBIEKTY I KOMPLEKSY WOJSKOWE: brak.</p>
VII Efektywna struktura osadnicza	<p>1. STREFY POZNAŃSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rdzeń - strefa procesów metropolizacji, • zielony pierścień metropolii (północna część gminy).

REKOMENDACJE DLA GMINY SZAMOTUŁY	
I Rozwój funkcji metropolitalnych	<p>1. OBZAR O WYSOKICH PREDYSPOZYCJACH DLA ROZWOJU FUNKCJI</p> <ul style="list-style-type: none"> • sportu i turystyki.
II Kształtowanie zielonego pierścienia metropolii	<p>1. STRUKTURA ZIEŁONEGO PIERŚCIENIA:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tereny otwarte - rolnicza przestrzeń produkcyjna, • tereny łąk i pastwisk, • kompleksy leśne i wyspy leśne, • tereny osadnicze.
III Kształtowanie Spójnego systemu przyrodniczego	<p>1. KLUCZOWE ELEMENTY SYSTEMU PRZYRODNICZEGO:</p> <ul style="list-style-type: none"> • obszary węzłowe: <ul style="list-style-type: none"> ○ obszary o randze europejskiej i krajowej: brak, ○ obszary o randze regionalnej: brak, ○ obszary o randze ponadlokalnej: <ul style="list-style-type: none"> – lasy okolic Ostroroga i Lasy Puszczy Noteckiej w okolicach Obrzycka, ○ obszary o randze lokalnej: <ul style="list-style-type: none"> – płaty: leśne, ekosystemów zależnych od wód (mokradła) i wodne, • korytarze ekologiczne: <ul style="list-style-type: none"> ○ korytarze dolin rzecznych: <ul style="list-style-type: none"> – regionalny korytarz Sama, – ponadlokalny korytarz Kanał Lubosiński, – lokalny korytarz: Dopływ z J. Pamiętkowskiego, Dopływ spod Koźła, Dopływ spod Rudek, Dopływ z Brodziszewa, Kanał Przeclawski, Kanał Przybrodzki, Kanał Otorowski, ○ korytarze lądowe: brak.
IV Rozwój efektywnego systemu komunikacyjnego	<p>1. SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU GŁÓWNEGO:</p> <ul style="list-style-type: none"> • drogi i odcinki dróg nr 185 i nr 184, klasy G, • obwodnica drogowa miejscowości Szamotuły, • linia kolejowa nr 351 (E59). <p>2. SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU UZUPEŁNIAJĄCEGO:</p> <ul style="list-style-type: none"> • drogi i odcinki dróg nr: 187, 306, 184 klasy G, • obwodnica drogowa miejscowości Lipnica i Otorowo, • zewnętrzny pierścień drogowy dalekiego zasięgu. <p>3. SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU PODSTAWOWEGO:</p> <ul style="list-style-type: none"> • linia kolejowa nr 368, 363 • odcinek drogi nr 1861P klasy Z
V Rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego	<p>1. STREFY FUNKCJONOWANIA TRANSPORTU ZBIOROWEGO:</p> <ul style="list-style-type: none"> • strefa II obsługi kolejną o częstotliwości połączeń co 30 minut, • strefa III obsługi kolejną o częstotliwości połączeń od 30 do 60 minut z udziałem komunikacji autobusowej. <p>2. WEZŁY PRZESIADKOWE:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ponadlokalny węzeł przesiadkowy Szamotuły, • węzeł Pamiętkowo. <p>3. STACJE I PRYZYSTANKI:</p> <ul style="list-style-type: none"> • istniejące: Baborówko, Pamiętkowo, Szamotuły, • planowane: Szamotuły Północ.
VI Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego	<p>1. STREFY OCHRONY BEZPOŚREDNIEJ UJEĆ WODY: brak.</p> <p>2. GŁÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nr 145 Dolina kopalna Szamotuły – Duszniki, • nr 146 Subzbiornik Jezioro Bytyńskie - Wronki – Trzciel. <p>3. ELEMENTY SYSTEMU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • gazociąg tranzytowy „Jamał”, • tłocznia gazu Szamotuły, • gazociąg wysokiego ciśnienia DN 250, • SRP I^o, • linia elektroenergetyczna 110 kV Tarnowo Podgórne – Szamotuły – Wronki, • GPZ, • linia sieci teleradiowych Poznań – Szamotuły, • linia sieci teleradiowych Szamotuły – Czarnków, • obiekt radiowo-telewizyjny. <p>4. OBIEKTY I KOMPLEKSY WOJSKOWE: brak.</p>
VII Efektywna struktura osadnicza	<p>1. STREFY POZNAŃSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO:</p> <ul style="list-style-type: none"> • strefa zewnętrzna - strefa równoważenia rozwoju, • zielony pierścień metropolii (południowa część gminy).

REKOMENDACJE DLA GMINY ŚREM	
I Rozwój funkcji metropolitalnych	BRAK WYRAŹNYCH PREDYSPOZYCJI DLA ROZWOJU FUNKCJI METROPOLITALNYCH
II Kształtowanie zielonego pierścienia metropolii	<p>1. STRUKTURA ZIELONEGO PIERŚCIENIA:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rogaliński Park Krajobrazowy, • obszary Natura 2000: PLB300017 Ostoja Rogalińska i PLH300012 Rogalińska Dolina Warty, • tereny otwarte - rolnicza przestrzeń produkcyjna, • tereny łąk i pastwisk, • kompleksy leśne i wyspy leśne, • tereny osadnicze.
III Kształtowanie Spójnego systemu przyrodniczego	<p>1. KLUCZOWE ELEMENTY SYSTEMU PRZYRODNICZEGO:</p> <ul style="list-style-type: none"> • obszary węzłowe: <ul style="list-style-type: none"> o obszary o randze europejskiej i krajowej: <ul style="list-style-type: none"> – Rogaliński Park Krajobrazowy i fragment Parku Krajobrazowego im. gen. Dezyderego Chłapowskiego, – obszary Natura 2000: PLB300017 Ostoja Rogalińska i PLH300012 Rogalińska Dolina Warty, o obszary o randze regionalnej: brak, o obszary o randze ponadlokalnej: <ul style="list-style-type: none"> – kompleks Lasów Kórnickich, lasy w Kotlinie Śremskiej, leśny rezerwat przyrody Czmoń, płaty leśne, ekosystemów zależnych od wód (mokradła) i wodne, o obszary o randze lokalnej: brak, • korytarze ekologiczne: <ul style="list-style-type: none"> o korytarze dolin rzecznych: <ul style="list-style-type: none"> – krajowy korytarz Warta, – regionalny korytarz Kanał Szymanowo-Grzybno, – lokalny korytarz: Kanał Graniczny, Racocki Rów, Pysząca, o korytarze lądowe: <ul style="list-style-type: none"> – korytarz krajowy: Dolina Warty.
IV Rozwój efektywnego systemu komunikacyjnego	<p>1. SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU GŁÓWNEGO:</p> <ul style="list-style-type: none"> • odcinek drogi nr 432 klasy G, • odcinek drogi nr 434 klasy GP, • droga wodna Warta – fragment drogi wodnej E70, • zewnętrzny pierścień drogowy dalekiego zasięgu – drogi klasy G. <p>2. SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU UZUPEŁNIAJĄCEGO:</p> <ul style="list-style-type: none"> • drogi i odcinki dróg nr 310, 436 klasy G, <p>3. SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU PODSTAWOWEGO:</p> <ul style="list-style-type: none"> • drogi i odcinki dróg nr 2464P, 3897P klasy Z, • linia kolejowa nr 369.
V Rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego	<p>1. STREFY FUNKCJONOWANIA TRANSPORTU ZBIOROWEGO:</p> <ul style="list-style-type: none"> • strefa III obsługi koleją o częstotliwości połączeń od 30 do 60 minut z udziałem komunikacji autobusowej, • strefa IV Obsługi komunikacją autobusową z możliwością wykorzystania docelowej linii kolejowej. <p>2. WEZŁY PRZESIADKOWE: brak.</p> <p>3. STACJE I PRZYSTANKI:</p> <ul style="list-style-type: none"> • istniejące: brak, • planowane: Śrem.
VI Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego	<p>1. STREFY OCHRONY BEZPOŚREDNIEJ UJĘĆ WODY:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 ujęcie Przywale. <p>2. GŁÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nr 150 Pradolina Warszawa Berlin. <p>3. ELEMENTY SYSTEMU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • linia elektroenergetyczna 110 kV Leszno – Śrem – Środa Wlkp., • GPZ, • Gazociągi wysokiego ciśnienia DN 500, DN 100, • SPR I^o, • linia sieci teleradiowych Poznań – Śrem, • linia sieci teleradiowych Śrem – Śrem Paderewskiego, • linia sieci teleradiowych Śrem – Domachowo, • linia sieci teleradiowych Śrem – Żerków, • 2 obiekty radiowo-telewizyjne. <p>4. OBIEKTY I KOMPLEKSY WOJSKOWE:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kompleks wojskowy Śrem K-1795.
VII Efektywna struktura osadnicza	<p>1. STREFY POZNAŃSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO:</p> <ul style="list-style-type: none"> • strefa zewnętrzna - strefa równoważenia rozwoju, • zielony pierścień metropolii (północna część gminy).

REKOMENDACJE DLA GMINY ŚRODA WIELKOPOLSKA	
I Rozwój funkcji metropolitalnych	<p>1. OBZAR O WYSOKICH PREDYSPOZYCJACH DLA ROZWOJU FUNKCJI:</p> <ul style="list-style-type: none"> • biznesu – tereny zlokalizowane w okolicach węzła przy drodze S11, • transportu – tereny zlokalizowane w okolicach węzła przy drodze S11.
II Kształtowanie zielonego pierścienia metropolii	<p>1. STRUKTURA ZIELONEGO PIERŚCIENIA:</p> <ul style="list-style-type: none"> • obszar Natura 2000 PLH300057 Dolina Średzkiej Strugi, • tereny otwarte - rolnicza przestrzeń produkcyjna, • tereny łąk i pastwisk, • wyspy leśne, • tereny osadnicze, • zielony pierścień przecięty autostradą A2.
III Kształtowanie Spójnego systemu przyrodniczego	<p>1. KLUCZOWE ELEMENTY SYSTEMU PRZYRODNICZEGO:</p> <ul style="list-style-type: none"> • obszary węzłowe: <ul style="list-style-type: none"> o obszary o randze europejskiej i krajowej: <ul style="list-style-type: none"> – obszary Natura 2000: PLB300002 Dolina Średzkiej Warty, PLH300053 Lasy Żerkowsko-Czeszewskie i PLH300057 Dolina Średzkiej Strugi, w tym obszar chronionego krajobrazu Bagna

	<p>Średzkie,</p> <ul style="list-style-type: none"> o obszary o randze regionalnej: brak, o obszary o randze ponadlokalnej: brak, o obszary o randze lokalnej: <ul style="list-style-type: none"> – płaty: leśne, ekosystemów zależnych od wód (mokradła) i wodne, • korytarze ekologiczne: <ul style="list-style-type: none"> o korytarze dolin rzecznych: <ul style="list-style-type: none"> – regionalny korytarz Moskawa, – ponadlokalny korytarz Średzka Struga, – lokalny korytarz: Dopływ spod Orzeszkowa, Miłosława, Wielka, Zagajski Potok, o korytarze lądowe: <ul style="list-style-type: none"> – korytarz krajowy: Lasy Poznańskie – Dolina Warty.
IV Rozwój efektywnego systemu komunikacyjnego	<ol style="list-style-type: none"> 1. SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU GŁÓWNEGO: <ul style="list-style-type: none"> • odcinek drogi A2 klasy A, • odcinek drogi S11 klasy S, • odcinek drogi nr 15 klasy GP, • odcinek drogi nr 432 klasy G, • zewnętrzny pierścień drogowy dalekiego zasięgu – drogi klasy G, • obwodnica drogowa miejscowości Środa Wielkopolska, • linia kolejowa nr 272, • linia kolejowa KDP. 2. SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU UZUPEŁNIAJĄCEGO: <ul style="list-style-type: none"> • zewnętrzny pierścień drogowy dalekiego zasięgu – drogi klasy G, • obwodnica drogowa miejscowości Środa Wielkopolska. 3. SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU PODSTAWOWEGO: <ul style="list-style-type: none"> • drogi i odcinki dróg nr 2410P, 3662P klasy Z
V Rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego	<ol style="list-style-type: none"> 1. STREFY FUNKCJONOWANIA TRANSPORTU ZBIOROWEGO: <ul style="list-style-type: none"> • strefa II obsługi kolejną o częstotliwości połączeń co 30 minut, • strefa III obsługi kolejną o częstotliwości połączeń od 30 do 60 minut z udziałem komunikacji autobusowej. 2. WEZŁY PRZESIADKOWE: <ul style="list-style-type: none"> • ponadlokalny węzeł przesiadkowy Środa Wielkopolska. 3. STACJE I PRZYSTANKI: <ul style="list-style-type: none"> • istniejące: Środa Wielkopolska, • planowane: Środa Wielkopolska Północ.
VI Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego	<ol style="list-style-type: none"> 1. STREFY OCHRONY BEZPOŚREDNIEJ UJEĆ WODY: <ul style="list-style-type: none"> • 1 ujęcie Brodowo. 2. GŁÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH <ul style="list-style-type: none"> • nr 143 Subzbiornik Inowrocław – Gniezno, • nr 150 Pradolina Warszawa Berlin. 3. ELEMENTY SYSTEMU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ <ul style="list-style-type: none"> • linia elektroenergetyczna 400 kV Kromolice – Ostrów Wlkp., • linia elektroenergetyczna 400 kV Kromolice – Pątnów, • linia elektroenergetyczna 110 kV Kromolice – Środa Wlkp., • linia elektroenergetyczna 110 kV Środa Wlkp. – Miłosław, • linia elektroenergetyczna 110 kV Środa Wlkp. – Śrem, • GPZ, • gazociągi wysokiego ciśnienia DN 200, DN 80, • 2 SRP I”, • gazociągi kopalniane. 4. OBIEKTY I KOMPLEKSY WOJSKOWE: brak.
VII Efektywna struktura osadnicza	<ol style="list-style-type: none"> 1. STREFY POZNAŃSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO: <ul style="list-style-type: none"> • strefa zewnętrzna - strefa równoważenia rozwoju, • zielony pierścień metropolii (północno-zachodnia część gminy).
REKOMENDACJE DLA GMINY TARNOWO PODGÓRNE	
I Rozwój funkcji metropolitalnych	<ol style="list-style-type: none"> 1. OBSZAR O WYSOKICH PREDYSPOZYCJACH DLA ROZWOJU FUNKCJI: <ul style="list-style-type: none"> • wiedzy, • sportu i turystyki, • biznesu – tereny zlokalizowane w okolicach węzła przy drodze S11.
II Kształtowanie zielonego pierścienia metropolii	<ol style="list-style-type: none"> 1. STRUKTURA ZIELONEGO PIERŚCIENIA: <ul style="list-style-type: none"> • obszar chronionego krajobrazu Rynny Jeziora Lusowskiego i Doliny Samy, • tereny otwarte - rolnicza przestrzeń produkcyjna, • tereny łąk i pastwisk, • kompleksy leśne i wyspy leśne, • tereny osadnicze.
III Kształtowanie Spójnego systemu przyrodniczego	<ol style="list-style-type: none"> 1. KLUCZOWE ELEMENTY SYSTEMU PRZYRODNICZEGO: <ul style="list-style-type: none"> • obszary węzłowe: <ul style="list-style-type: none"> o obszary o randze europejskiej i krajowej: brak, o obszary o randze regionalnej: brak, o obszary o randze ponadlokalnej: <ul style="list-style-type: none"> – obszar chronionego krajobrazu Rynny Jeziora Lusowskiego i doliny Samy, – płaty: leśne, ekosystemów zależnych od wód (mokradła) i wodne, o obszary o randze lokalnej: brak, • korytarze ekologiczne: <ul style="list-style-type: none"> o korytarze dolin rzecznych: <ul style="list-style-type: none"> – regionalny korytarz: Samica Kierska, Samica Stęszewska, Sama, – ponadlokalny korytarz Dopływ ze Stramnicy, – korytarz lokalny: Dopływ spod Lusówka, Kanał Przybrodzki, Struga Jankowicka, o korytarze lądowe: brak.

IV Rozwój efektywnego systemu komunikacyjnego	<ol style="list-style-type: none"> SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU GŁÓWNEGO: <ul style="list-style-type: none"> odcinek drogi S11 klasy S, odcinek drogi nr 92 klasy GP, odcinek drogi nr 307 klasy G. zewnętrzny pierścień drogowy bliskiego zasięgu – drogi klasy GP SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU UZUPEŁNIAJĄCEGO: <ul style="list-style-type: none"> droga nr 184 klasy G. SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU PODSTAWOWEGO: <ul style="list-style-type: none"> drogi i odcinki dróg nr: 1872P, 1890P, 2392P, 2404P, 2405P klasy Z, obwodnica drogowa miejscowości Tarnowo Podgórne, planowana linia kolejowa Ławica – Tarnowo Podgórne
V Rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego	<ol style="list-style-type: none"> STREFY FUNKCJONOWANIA TRANSPORTU ZBIOROWEGO: <ul style="list-style-type: none"> strefa II obsługi kolejną o częstotliwości połączeń co 30 minut, strefa III obsługi kolejną o częstotliwości połączeń od 30 do 60 minut z udziałem komunikacji autobusowej. WEZŁY PRZESIADKOWE: <ul style="list-style-type: none"> węzeł Tarnowo Podgórne. STACJE I PRZYSTANKI: <ul style="list-style-type: none"> istniejące: brak, planowane: Marianowo, Przeźmierowo, Sady, Tarnowo Podgórne, Tarnowo Podgórne Termy, Wysogotowo.
VI Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego	<ol style="list-style-type: none"> STREFY OCHRONY BEZPOŚREDNIEJ UJĘĆ WODY: <ul style="list-style-type: none"> 1 ujęcie Dąbrówka -Wysogotowo. GŁÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH: brak. ELEMENTY SYSTEMU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ: <ul style="list-style-type: none"> ropociąg tranzytowy „Przyjaźń”, linia elektroenergetyczna 400 kV Plewiska – Krajnik, linia elektroenergetyczna 220/400 kV Plewiska – Piła, linia elektroenergetyczna 220 kV Plewiska – Czerwonak, linia elektroenergetyczna 110 kV Plewiska – Tarnowo Podgórne/Rokietnica – Szamotuły, linia elektroenergetyczna 110 kV Plewiska – Duszniki, linia elektroenergetyczna 110 kV Plewiska – Rumianek – Góra, 3 GPZ, gazociąg wysokiego ciśnienia DN 350, gazociągi kopalniane, SRP I”. OBIEKTY I KOMPLEKSY WOJSKOWE: brak.
VII Efektywna struktura osadnicza	<ol style="list-style-type: none"> STREFY POZNAŃSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO: <ul style="list-style-type: none"> rdzeń - strefa procesów metropolizacji (północna, centralna i wschodnia część gminy), zielony pierścień metropolii (południowa i fragment zachodniej części gminy), strefa zewnętrzna - strefa równoważenia rozwoju (zachodnia część gminy).

REKOMENDACJE DLA MIASTA WĄGROWIEC	
I Rozwój funkcji metropolitalnych	BRĄK WYRAŻNYCH PREDYSPOZYCJI DLA ROZWOJU FUNKCJI METROPOLITALNYCH
II Kształtowanie zielonego pierścienia metropolii	POZA ZASIĘGIEM ZIELONEGO PIERŚCIENIA
III Kształtowanie Spójnego systemu przyrodniczego	<ol style="list-style-type: none"> KLUCZOWE ELEMENTY SYSTEMU PRZYRODNICZEGO: <ul style="list-style-type: none"> obszary węzłowe: <ul style="list-style-type: none"> obszary o randze europejskiej i krajowej: brak, obszary o randze regionalnej: brak, obszary o randze ponadlokalnej: <ul style="list-style-type: none"> fragment obszaru chronionego krajobrazu - Dolina Wełny i Rynna Gołaniecko-Wągrowiecka, obszary o randze lokalnej: brak, korytarze ekologiczne: <ul style="list-style-type: none"> korytarze dolin rzecznych: <ul style="list-style-type: none"> krajowy korytarz Wełna, lokalny korytarz Nielba,, korytarze łądowe: brak.
IV Rozwój efektywnego systemu komunikacyjnego	<ol style="list-style-type: none"> SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU GŁÓWNEGO: <ul style="list-style-type: none"> odcinki dróg nr 196, 241 klasa GP, odcinek drogi nr 190 klasa G. SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU UZUPEŁNIAJĄCEGO: <ul style="list-style-type: none"> odcinek drogi nr 241 klasa GP, linia kolejowa nr 356. SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU PODSTAWOWEGO: <ul style="list-style-type: none"> odcinek drogi nr 190 klasa G, drogi i odcinki dróg nr 1607P i 1610P klasa Z, linia kolejowa nr 236.
V Rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego	<ol style="list-style-type: none"> STREFY FUNKCJONOWANIA TRANSPORTU ZBIOROWEGO: <ul style="list-style-type: none"> strefa III obsługi kolejną o częstotliwości połączeń od 30 do 60 minut z udziałem komunikacji autobusowej. WEZŁY PRZESIADKOWE: <ul style="list-style-type: none"> ponadlokalny węzeł przesiadkowy Wągrowiec. STACJE I PRZYSTANKI: <ul style="list-style-type: none"> istniejące: Wągrowiec, planowane: Wągrowiec Osada, Wągrowiec Południe.

VI Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego	<ol style="list-style-type: none"> STREFY OCHRONY BEZPOŚREDNIEJ UJEĆ WODY: brak. GŁÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH: <ul style="list-style-type: none"> nr 143 Subzbiornik Inowrocław – Gniezno. ELEMENTY SYSTEMU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ: <ul style="list-style-type: none"> linia elektroenergetyczna 110 kV Rogoźno – Wągrowiec, linia elektroenergetyczna 110 kV Mieścisko – Wągrowiec – Margonin, GPZ, gazociąg wysokiego ciśnienia DN 100, SRP I^o, obiekt radiowo-telewizyjny. OBIEKTY I KOMPLEKSY WOJSKOWE: brak.
VII Efektywna struktura osadnicza	<ol style="list-style-type: none"> STREFY POZNAŃSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO: <ul style="list-style-type: none"> strefa zewnętrzna - strefa równoważenia rozwoju.

REKOMENDACJE DLA GMINY WĄGROWIEC

I Rozwój funkcji metropolitalnych	BRAK WYRAŹNYCH PREDYSPOZYCJI DLA ROZWOJU FUNKCJI METROPOLITALNYCH
II Kształtowanie zielonego pierścienia metropolii	POZA ZASIĘGIEM ZIELENEGO PIERŚCIENIA
III Kształtowanie Spójnego systemu przyrodniczego	<ol style="list-style-type: none"> KLUCZOWE ELEMENTY SYSTEMU PRZYRODNICZEGO: <ul style="list-style-type: none"> obszary węzłowe: <ul style="list-style-type: none"> obszary o randze europejskiej i krajowej: <ul style="list-style-type: none"> obszar Natura 2000 PLH300044 Jezioro Kaliszańskie, obszary o randze regionalnej: brak, obszary o randze ponadlokalnej: <ul style="list-style-type: none"> obszar chronionego krajobrazu - Dolina Welny i Rynna Gołaniecko- Wągrowiecka, w tym leśny rezerwat przyrody Dębina, pląty: leśne, ekosystemów zależnych od wód (mokradła) i wodne, obszary o randze lokalnej: brak, korytarze ekologiczne: <ul style="list-style-type: none"> korytarze dolin rzecznych: <ul style="list-style-type: none"> krajowy korytarz Welna, regionalny korytarz: Gołaniecka Struga, ponadlokalny korytarz Dymnica, Rudka, lokalny korytarz Kanał Wapno-Laskownica, Nielba z Dopływem z Werkowa, Dopływ z J Starskiego, korytarze lądowe: <ul style="list-style-type: none"> korytarz międzynarodowy: Lasy Nadnoteckie - Lasy Poznańskie, korytarze krajowe: Lasy Poznańskie, Pojezierze Żnińskie.
IV Rozwój efektywnego systemu komunikacyjnego	<ol style="list-style-type: none"> SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU GŁÓWNEGO: <ul style="list-style-type: none"> odcinek drogi nr 196 klasa GP, odcinek drogi nr 190 klasa G. SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU UZUPEŁNIAJĄCEGO: <ul style="list-style-type: none"> odcinek drogi nr 241 klasa GP, linia kolejowa nr 356. SIĘĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU PODSTAWOWEGO: <ul style="list-style-type: none"> odcinek drogi nr 251 klasa G, drogi i odcinki dróg nr: 1605P, 1607P, 1610P, 1611P, 2022P klasa Z, linia kolejowa nr 236.
V Rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego	<ol style="list-style-type: none"> STREFY FUNKCJONOWANIA TRANSPORTU ZBIOROWEGO: <ul style="list-style-type: none"> strefa III obsługi kolejną o częstotliwości połączeń od 30 do 60 minut z udziałem komunikacji autobusowej. WEZŁY PRZESIADKOWE: brak. STACJE I PRZYSTANKI: <ul style="list-style-type: none"> istniejące: Grylewo, Kobylec, Przysieczyn, planowane: Runowo, Wiatrowiec.
VI Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego	<ol style="list-style-type: none"> STREFY OCHRONY BEZPOŚREDNIEJ UJEĆ WODY: brak. GŁÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH: <ul style="list-style-type: none"> nr 143 Subzbiornik Inowrocław – Gniezno. ELEMENTY SYSTEMU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ: <ul style="list-style-type: none"> linia elektroenergetyczna 110 kV Rogoźno – Wągrowiec, linia elektroenergetyczna 110 kV Mieścisko – Wągrowiec – Margonin, GPZ, gazociąg wysokiego ciśnienia DN 100, SRP I^o, linia sieci teleradiowych Poznań – Wągrowiec-Chojna. OBIEKTY I KOMPLEKSY WOJSKOWE: brak.
VII Efektywna struktura osadnicza	<ol style="list-style-type: none"> STREFY POZNAŃSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO: <ul style="list-style-type: none"> strefa zewnętrzna - strefa równoważenia rozwoju.

REKOMENDACJE DLA GMINY WRZEŚNIA

I Rozwój funkcji metropolitalnych	<ol style="list-style-type: none"> OBSZAR O WYSOKICH PREDYSPOZYCJACH DLA ROZWOJU FUNKCJI: <ul style="list-style-type: none"> biznesu, transportu – tereny zlokalizowane w okolicach węzła autostrady.
II Kształtowanie zielonego pierścienia metropolii	<ol style="list-style-type: none"> STRUKTURA ZIELENEGO PIERŚCIENIA: <ul style="list-style-type: none"> obszar Natura 2000 PLH300049 Grądy w Czerniejewie, tereny otwarte - rolnicza przestrzeń produkcyjna, tereny łąk i pastwisk, mniejsze kompleksy leśne i wyspy leśne, tereny osadnicze.

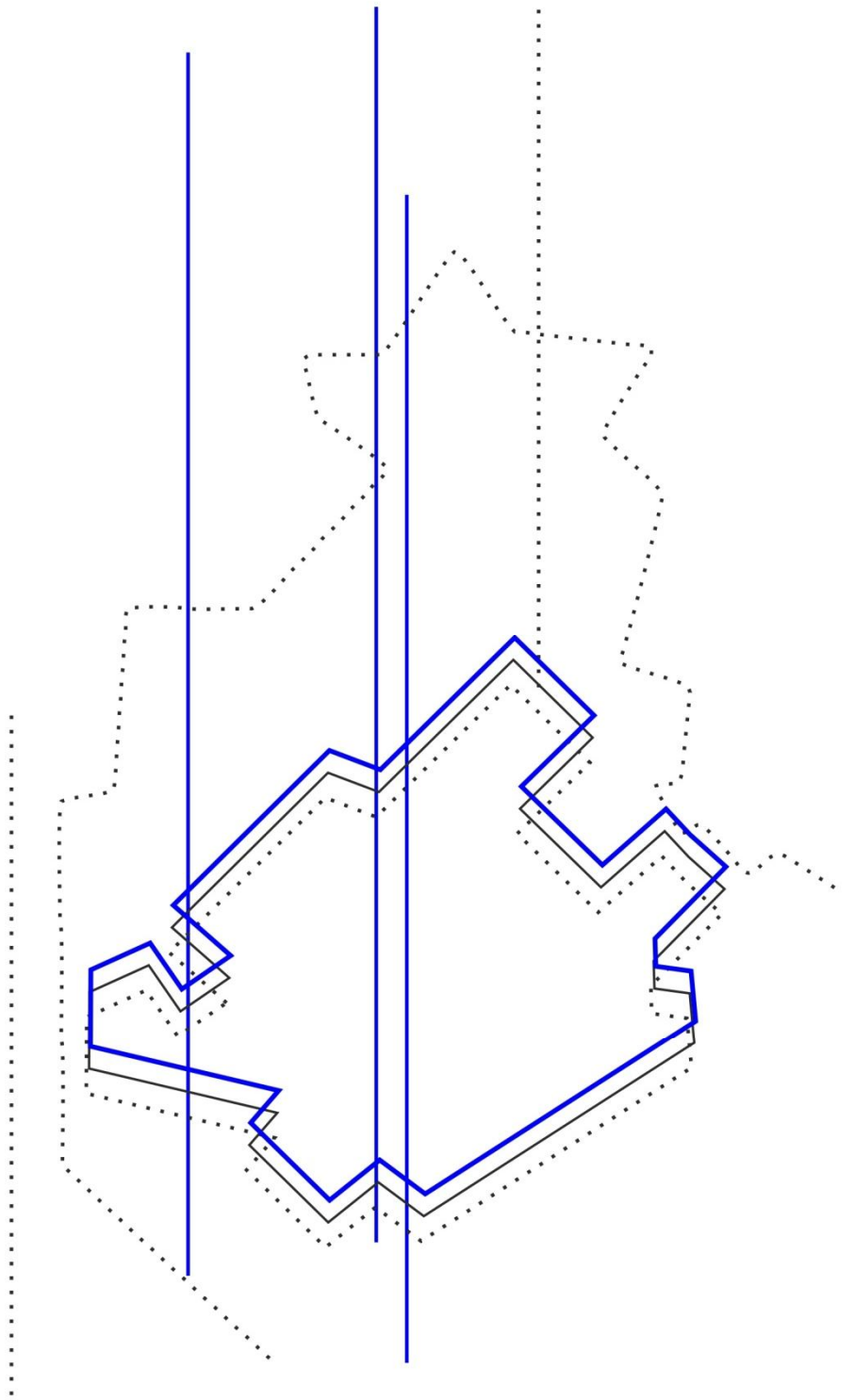
III Kształtowanie Spójnego systemu przyrodniczego	<p>1. KLUCZOWE ELEMENTY SYSTEMU PRZYRODNICZEGO:</p> <ul style="list-style-type: none"> • obszary węzłowe: <ul style="list-style-type: none"> ○ obszary o randze europejskiej i krajowej: <ul style="list-style-type: none"> – obszar Natura 2000 PLH300049 Grądy w Czarniejewie, – Lasy Czarniejewskie, ○ obszary o randze regionalnej: brak, ○ obszary o randze ponadlokalnej: brak, ○ obszary o randze lokalnej: brak, • korytarze ekologiczne: <ul style="list-style-type: none"> ○ korytarze dolin rzecznych: <ul style="list-style-type: none"> – regionalny korytarz Wrzeźnica, – lokalny korytarz Miłosławka, Wrzeźnica Mała, Rudnik, Wielka, ○ korytarze lądowe: <ul style="list-style-type: none"> – korytarz krajowy: Lasy Poznańskie - Dolina Warty.
IV Rozwój efektywnego systemu komunikacyjnego	<p>1. SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU GŁÓWNEGO:</p> <ul style="list-style-type: none"> • odcinek drogi A2 klasy A, • drogi i odcinki dróg nr 15 i 92 klasy GP, • odcinek drogi nr 432 klasy G, • obwodnica drogowa miejscowości Wrzeźnia, • linia kolejowa nr 3 (E20). <p>2. SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU UZUPEŁNIAJĄCEGO:</p> <ul style="list-style-type: none"> • odcinek drogi nr 442 klasy G, • obwodnica drogowa miejscowości Wrzeźnia, • linia kolejowa nr 281. <p>3. SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU PODSTAWOWEGO:</p> <ul style="list-style-type: none"> • drogi i odcinki dróg nr: 2159P, 2162P klasy Z.
V Rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego	<p>1. STREFY FUNKCJONOWANIA TRANSPORTU ZBIOROWEGO:</p> <ul style="list-style-type: none"> • strefa III obsługi koleją o częstotliwości połączeń od 30 do 60 minut z udziałem komunikacji autobusowej. <p>2. WEZŁY PRZESIADKOWE:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ponadlokalny węzeł przesiadkowy Wrzeźnia. <p>3. STACJE I PRZYSTANKI:</p> <ul style="list-style-type: none"> • istniejące: Chwalibogowo, Gutowo, Marzenin, Otoczna, Wrzeźnia, • planowane: Wrzeźnia Sokołowo.
VI Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego	<p>1. STREFY OCHRONY BEZPOŚREDNIEJ UJEĆ WODY: brak.</p> <p>2. GŁÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nr 143 Subzbiornik Inowrocław – Gniezno, • nr 144 Dolina kopalna Wielkopolska. <p>3. ELEMENTY SYSTEMU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ropociąg tranzytowy „Przyjaźń”, • linia elektroenergetyczna 400 kV Kromolice – Pątnów, • linia elektroenergetyczna 220 kV Czerwonak – Konin, • linia elektroenergetyczna 110 kV Miłosław – Wrzeźnia – Wrzeźnia Pd. – Słupca, • 3 GPZ, • gazociąg wysokiego ciśnienia DN 100, • gazociąg wysokiego ciśnienia DN 250 Tulce – Kostrzyn – Nekla, • gazociąg wysokiego ciśnienia DN 200 Nekla – SRP Wrzeźnia, • gazociąg wysokiego ciśnienia DN 200 Wrzeźnia – Chładowo, • SRP I”. <p>4. OBIEKTY I KOMPLEKSY WOJSKOWE: brak.</p>
VII Efektywna struktura osadnicza	<p>1. STREFY POZNAŃSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO:</p> <ul style="list-style-type: none"> • strefa zewnętrzna - strefa równoważenia rozwoju, • zielony pierścień metropolii (północno-zachodni fragment gminy).

REKOMENDACJE DLA GMINY ZANIEMYSŁ	
I Rozwój funkcji metropolitalnych	BRAK WYRAŻNYCH PREDYSPOZYCJI DLA ROZWOJU FUNKCJI METROPOLITALNYCH
II Kształtowanie zielonego pierścienia metropolii	<p>1. STRUKTURA ZIELONEGO PIERŚCIENIA:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tereny łąk i pastwisk, • fragment Rynny Kórnicko-Zaniemyskiej, • tereny osadnicze.
III Kształtowanie Spójnego systemu przyrodniczego	<p>1. KLUCZOWE ELEMENTY SYSTEMU PRZYRODNICZEGO:</p> <ul style="list-style-type: none"> • obszary węzłowe: <ul style="list-style-type: none"> ○ obszary o randze europejskiej i krajowej: <ul style="list-style-type: none"> – obszary Natura 2000: PLB300017 Ostoja Rogalińska i PLH300012 Rogalińska Dolina Warty, ○ obszary o randze regionalnej: Brak, ○ obszary o randze ponadlokalnej: <ul style="list-style-type: none"> – kompleks Lasów Kórnickich, lasy nadwarciańskie, – płaty: leśne, ekosystemów zależnych od wód (mokradła) i wodne, ○ obszary o randze lokalnej: Brak, • korytarze ekologiczne <ul style="list-style-type: none"> ○ korytarze dolin rzecznych: <ul style="list-style-type: none"> – krajowy korytarz Warta, – regionalny korytarz Moskawa, – lokalny korytarz: Głuszynka, Brodek, Miłosławka, ○ korytarze lądowe: <ul style="list-style-type: none"> – korytarz krajowy: Dolina Warty.

<p>IV Rozwój efektywnego systemu komunikacyjnego</p>	<ol style="list-style-type: none"> SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU GŁÓWNEGO: <ul style="list-style-type: none"> odcinek drogi nr 432 klasy G, zewnątrzny pierścień drogowy dalekiego zasięgu – drogi klasy G, droga wodna Warta – fragment drogi wodnej E70, linia kolejowa KDP, obwodnica drogowa miejscowości Zaniemyśl. SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU UZUPEŁNIAJĄCEGO: brak. SIEĆ POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH TYPU PODSTAWOWEGO: <ul style="list-style-type: none"> drogi i odcinki dróg nr: 2468P, 3675P klasy Z
<p>V Rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego</p>	<ol style="list-style-type: none"> STREFY FUNKCJONOWANIA TRANSPORTU ZBIOROWEGO: <ul style="list-style-type: none"> strefa II obsługi kolejną o częstotliwości połączeń co 30 minut, strefa III obsługi kolejną o częstotliwości połączeń od 30 do 60 minut z udziałem komunikacji autobusowej, strefa IV Obsługi komunikacją autobusową z możliwością wykorzystania docelowej linii kolejowej. WEZŁY PRZESIADKOWE: brak. STACJE I PRZYSTANKI: brak.
<p>VI Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego</p>	<ol style="list-style-type: none"> STREFY OCHRONY BEZPOŚREDNIEJ UJĘĆ WODY: brak. GŁÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH: <ul style="list-style-type: none"> nr 143 Subzbiornik Inowrocław – Gniezno, nr 150 Pradolina Warszawa Berlin. ELEMENTY SYSTEMU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ: <ul style="list-style-type: none"> linia elektroenergetyczna 400 kV Kromolice – Ostrów Wlkp., linia elektroenergetyczna 110 kV Środa Wlkp. – Śrem, gazociągi wysokiego ciśnienia DN 300, DN 250, DN 150, SRP I^o, gazociągi kopalniane. OBIEKTY I KOMPLEKSY WOJSKOWE: brak.
<p>VII Efektywna struktura osadnicza</p>	<ol style="list-style-type: none"> STREFY POZNAŃSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO: <ul style="list-style-type: none"> strefa zewnętrzna - strefa równoważenia rozwoju, zielony pierścień metropolii (północny fragment gminy).

Załącznik nr 9 Wykaz skrótów

B+R	badania i rozwój
BDOT	Baza Danych Obiektów Topograficznych
DJP	duża jednostka przeliczeniowa (inwentarza)
DOL	Drogowy Odcinek Lotniskowy
DW	droga wojewódzka
EGiB	Ewidencja gruntów i budynków
GDOŚ	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
GPZ	Główny Punkt Zasilający
GUGIK	Główny Urząd Geodezji i Kartografii
GUS	Główny Urząd Statystyczny
GZWP	główny zbiornik wód podziemnych
IBA	<i>Important Bird Areas</i> = ostoja ptaków o znaczeniu międzynarodowym
IMGW	Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej
IT	<i>Information technology</i> = technologia informacyjna
ITPOK	Instalacja Termicznego Przekształcania Odpadów Komunalnych
IUNG	Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach
JCW	jednolite części wód
JCWpd	jednolite części wód podziemnych
JST	jednostka samorządu terytorialnego
KPZK2030	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030
KRNIGZ	Kopalnia Ropy Naftowej i Gazu Ziarnego
KWP	Komenda Wojewódzka Policji
KZGW	Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej
MBP	Instalacja Mechaniczno-Biologicznego Przetwarzania
MEW	Mała Elektrownia Wodna
MOP	maksymalne ciśnienie robocze
MPS	Materiały pędne i smary
MPZP	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego
MTP	Międzynarodowe Targi Poznańskie
NATO	<i>North Atlantic Treaty Organization</i> = Organizacja Sojuszu Północnoatlantyckiego
NSIP	<i>NATO Security Investment Programme</i> = Program inwestycji NATO w dziedzinie bezpieczeństwa
OLPP	Operator Logistyczny Paliw Płynnych
OZE	Odnawialne Źródła Energii
P&B	<i>Park&Bike</i>
P&R	<i>Park&Ride</i> = parkuj i jedź
PAN	Polska Akademia Nauk
PIB	Państwowy Instytut Badawczy
PIG	Państwowy Instytut Geologiczny
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności
POM	Poznański Obszar Metropolitalny
PSW	Poznański System Wodociągowy
PZPPOM	Plan zagospodarowania przestrzennego Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego
PZPWW	Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego
PZRP	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym
RDOŚ	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RGOK	Rejon Gospodarowania Odpadami Komunalnymi
RZGW	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
Sieć TEN-T	<i>Trans-European Transport Networks</i> = Transeuropejska sieć transportowa
SIP	System Informacji Przestrzennej
SRWW	Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego
SSE	Specjalna Strefa Ekonomiczna
SUIKZP	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
UAM	Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
UMWW	Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego
WBPP	Wielkopolskie Biuro Planowania Przestrzennego
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WN-110 kV	linia wysokiego napięcia 110 kV
WZMiUW	Wielkopolski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych
ZDR	zakład o dużym ryzyku (wystąpienia awarii)
ZEC Karolin	Zespół Elektrociepłowni Karolin
ZMiUW	Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych
ZP	zielony pierścień
ZPDBZ	Zewnętrzny Pierścień Drogowy Bliskiego Zasięgu
ZPDDZ	Zewnętrzny Pierścień Drogowy Dalekiego Zasięgu
ZZR	zakład o zwiększonym ryzyku (wystąpienia awarii)

LITERATURA

VIII. Literatura

- 1 Uchwała nr 478/2015 z 30 kwietnia 2015 r. Zarządu Województwa Wielkopolskiego w sprawie przyjęcia zasad i kryteriów wyznaczania obszarów funkcjonalnych w województwie wielkopolskim.
- 2 Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Dane z bazy PESEL, 2014.
- 3 Colliers International, Polska Market Insight. Raport roczny 2016.
- 4 Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, <http://geoportal.pgi.gov.pl/midas-web/>
- 5 Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy (CBDG PIG-PIB), Centralna Baza Danych Geologicznych, (http://dm.pgi.gov.pl/dm/DownloadManager_v1.aspx), 2014.
- 6 Jańczak J. (red.), Atlas jezior Polski. T. I. Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań 1996.
- 7 Wielkopolski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Poznaniu (WZMiUW), Synteza programu retencji wód powierzchniowych na terenie województwa wielkopolskiego w latach 2001-2015, Poznań 2000.
- 8 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, 2017. Stan środowiska w Wielkopolsce. Raport 2017. Biblioteka Monitoringu Środowiska, Poznań.
- 9 Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. z 2016 r. poz. 1967).
- 10 Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, 2017. Raport o stanie jednolitych części wód podziemnych w dorzeczach – stan na rok 2016 (<http://mjwp.gios.gov.pl/raporty-art/2016.html>).
- 11 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, 2017. Stan środowiska w Wielkopolsce. Raport 2017. Biblioteka Monitoringu Środowiska, Poznań.
- 12 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, 2017. Stan środowiska w Wielkopolsce. Raport 2017. Biblioteka Monitoringu Środowiska, Poznań.
- 13 Główny Urząd Geodezji i Kartografii, Wojewódzkie zbiorcze zestawienie danych objętych ewidencją gruntów i budynków wg stanu na 01.01 2016 r, Warszawa 2016.
- 14 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Agrochemiczne badania gleb Wielkopolski w latach 2000-2004, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Poznań 2005.
- 15 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Zasobność i zanieczyszczenie gleb Wielkopolski – stan na rok 2000, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Poznań 2001.
- 16 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu (WIOŚ), Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2016, Poznań 2017.
- 17 Główny Urząd Geodezji i Kartografii, Wojewódzkie zbiorcze zestawienie danych objętych ewidencją gruntów i budynków wg stanu na 01.01 2016 r, Warszawa 2016.
- 18 Jędrzejewski W., Nowak S., Stachura K., Skierczyński M., Maślajek R., Niedziałkowski K., Jędrzejewska B., Wójcik J., Zalewska H., Pilot M., 2005/2012. Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską sieć Natura 2000 w Polsce. Opracowanie wykonane dla Ministerstwa w ramach realizacji programu Phare PL0105.02. Zakład Badania Ssaków PAN, Białowieża. Aktualizacja opracowana w ramach projektu „Ochrona obszarów siedliskowych i korytarzy ekologicznych dzikiej fauny przy drogach szybkiego ruchu w Polsce” realizowanego przez Stowarzyszenie Pracownia na rzecz Wszystkich Istot dzięki wsparciu udzielonemu przez Islandię, Lichtenstein i Norwegię poprzez dofinansowanie ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego, a także budżetu Rzeczypospolitej Polskiej w ramach Funduszu dla Organizacji Pozarządowych.
- 19 Główny Urząd Statystyczny (GUS), Ochrona środowiska, Informacje i opracowania statystyczne GUS, Departament Badań Regionalnych i Środowiska, Warszawa 2015.
- 20 Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska (GDOŚ), Geoserwis (<http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>), 2016.
- 21 Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego, Parki krajobrazowe Wielkopolski (<http://www.zpkww.pl/>), 2015.
- 22 Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Poznaniu (RDOŚ). Plany zadań ochronnych (<http://poznan.rdos.gov.pl/plany-zadan-ochronnych>), Poznań 2015.
- 23 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu (WIOŚ), Raporty o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2012. Biblioteka Monitoringu Środowiska, Poznań, 2013.
- 24 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu (WIOŚ), Raporty o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2015. Biblioteka Monitoringu Środowiska, Poznań 2016.
- 25 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu (WIOŚ). Stan środowiska w Wielkopolsce. Raport 2017. Biblioteka Monitoringu Środowiska, Poznań 2017.
- 26 Ryszkowski L. (red.), Środowiskowe, ekonomiczne i społeczne skutki przemysłowego tuczu trzody chlewnej. Zakład Badań Środowiska Rolniczego i Leśnego Polskiej Akademii Nauk w Poznaniu, Poznań 2004.

- 27 Wojewódzki Inspektorat Weterynarii w Poznaniu, Wykaz ferm objętych obowiązkiem uzyskania pozwolenia zintegrowanego na terenie województwa wielkopolskiego, Poznań, 2012.
- 28 Powiatowe inspektoraty weterynarii z terenu województwa wielkopolskiego, 2011–2012. Wykazy ferm mogących znacząco oddziaływać na środowisko.
- 29 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu (WIOŚ), Wykaz zakładów dużego i zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej za rok 2016. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, Poznań 2016.
- 30 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu (WIOŚ), Raport o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2015. Biblioteka Monitoringu Środowiska, Poznań 2016.
- 31 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu (WIOŚ). Stan środowiska w Wielkopolsce. Raport 2017. Biblioteka Monitoringu Środowiska, Poznań 2017.
- 32 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu (WIOŚ), Raport o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2015. Biblioteka Monitoringu Środowiska, Poznań 2016.
- 33 Uchwała nr XXXI/810/2017 z dnia z dnia 29 maja 2017 r. Sejmiku Województwa Wielkopolskiego w sprawie uchwalenia Planu gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2022 wraz z planem inwestycyjnym.
- 34 Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Znak dziedzictwa Europejskiego, Historia (<http://www.mkidn.gov.pl/>), 2016.
- 35 Narodowy Instytut Dziedzictwa, Zabytki w Polsce, Pomniki Historii (<http://www.nid.pl/>), 2016.
- 36 Narodowy Instytut Dziedzictwa, Zabytki w Polsce, Rejestr Zabytków, Zestawienie Zabytków Nieruchomych (<http://www.nid.pl/>), 2016.
- 37 Wojewódzki Wielkopolski Konserwator Zabytków, Rejestr zabytków urbanistycznych, 2015.
- 38 Narodowy Instytut Dziedzictwa, Zabytki w Polsce, Rejestr Zabytków, Zestawienie Zabytków Nieruchomych (<http://www.nid.pl/>), 2016.
- 39 Wojewódzki Wielkopolski Konserwator Zabytków, Rejestr zabytków archeologicznych, 2014.
- 40 Matyaszczyk D., Obszary o zachowanych, cennych wartościach kulturowych w województwie wielkopolskim – wyznaczenie zasięgu i charakterystyka. Opracowanie dla Wielkopolskiego Biura Planowania Przestrzennego w Poznaniu – maszynopis, Poznań 2015.
- 41 Miejski Konserwator Zabytków w Poznaniu, Lista dóbr kultury współczesnej z terenu miasta Poznania, 2014.
- 42 Rohrscheidt A.M., raport: Cykliczne eventy kulturalna Wielkopolska – 2013, Turystyka kulturowa Nr 12/2013 (<http://www.turystykakulturowa.org/>), 2013.
- 43 Główny Urząd Geodezji i Kartografii, Mapa sozologiczna Polski, 2005.
- 44 Wielkopolskie Biuro Planowania Przestrzennego (WBPP), Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe dla województwa wielkopolskiego, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań 2015.
- 45 Główny Urząd Statystyczny, (<https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/temat>).
- 46 Główny Urząd Statystyczny, Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030, (<https://stat.gov.pl/z-prac-studialnych/opracowania-eksperymentalne/prognoza-ludnosci-gmin-na-lata-2017-2030,7,1.html>).
- 47 Rynek pracy w województwie wielkopolskim w 2016 r.; US w Poznaniu; Poznań 2017.
- 48 Rynek pracy w województwie wielkopolskim w 2016 r.; US w Poznaniu; Poznań 2017.
- 49 Główny Urząd Statystyczny, (<https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/temat>).
- 50 Property index Overview of European Residential Markets. Deloitte. Czech Republic 2017. <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/at/Documents/real-estate/property-index-6th-edition-2017.PDF>.
- 51 Główny Urząd Statystyczny, (<https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/temat>).
- 52 Główny Urząd Statystyczny, (<https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/temat>).
- 53 Główny Urząd Statystyczny, (<https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/temat>).
- 54 Rejestr podmiotów wykonujących działalność leczniczą (<https://rpwdl.csioz.gov.pl>), Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego (<http://www.bip.umwwp.pl>).
- 55 Główny Urząd Statystyczny, (<https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/temat>).
- 56 Główny Urząd Statystyczny, (<https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/temat>).
- 57 Analiza Wielkopolskiego Regionalnego Obserwatorium Terytorialnego na podstawie danych Głównego Urząd Statystycznego Pracujący w gospodarce narodowej wg sekcji PKD 2007 (stan na 2013 r.).
- 58 Główny Urząd Statystyczny, (<https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/temat>).
- 59 Stowarzyszenie Organizatorów Ośrodków Innowacji i Przedsiębiorczości w Polsce (<http://www.sooipp.org.pl/>)
- 60 Departament Gospodarki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu, Wielkopolskie Obserwatorium Innowacji, Regionalna Strategia Innowacji dla Wielkopolski na lata 2015-2020, Aktualizacja.
- 61 Dane pozyskano z <http://kssse.pl/> oraz <https://invest-park.com.pl/>
- 62 Główny Urząd Statystyczny, Powszechny Spis Rolny 2010.

-
- 63 „Lista 2000 największych polskich przedsiębiorstw i eksporterów” – wg rankingu Rzeczypospolitej z dnia 28 października 2014r.
- 64 Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 21 kwietnia 2017 r. w sprawie wykazu dróg krajowych oraz dróg wojewódzkich, po których mogą poruszać się pojazdy o dopuszczalnym nacisku pojedynczej osi do 10 t, oraz wykazu dróg krajowych, po których mogą poruszać się pojazdy o dopuszczalnym nacisku pojedynczej osi do 8 t.,(Dz.U. z 2017 r. poz. 878).
- 65 Transprojekt-Warszawa sp. z o.o. na zlecenie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad, Warszawa 2016.
- 66 Transprojekt-Warszawa sp. z o.o. na zlecenie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad, Warszawa 2016. Podsumowanie wyników GPR 2015 na zamiejskiej sieci dróg wojewódzkich, Warszawa, maj 2016 r.
- 67 Uchwała nr 2434/2016 z 4 sierpnia 2016 r. Zarządu Województwa Wielkopolskiego w sprawie przyjęcia Planu Transportowego dla Województwa Wielkopolskiego w perspektywie 2020 roku (Dokument wdrożeniowy Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020).
- 68 Port Lotniczy Poznań-Ławica im. Henryka Wieniawskiego, Liczba odprawionych pasażerów (<http://www.airport-poznan.com.pl/>), 2017.
- 69 Urząd Lotnictwa Cywilnego, Warszawa 2017. Ewidencja lądowisk według stanu na dzień 10 października 2017 r.
- 70 Wielkopolskie Regionalne Obserwatorium Terytorialne Poznań, Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej województwa wielkopolskiego, Poznań 2015.
- 71 Górecki W. (red.), Atlas zasobów geotermalnych na Niżu Polskim. Formacje mezozoiku, AGH, Kraków 2006.
- 72 Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy (PIG-PIB), Bilans zasobów złóż w Polsce wg stanu na 31 XII 2014 r. Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2015.
- 73 Przybyła C., Wojtkowiak R., Gładysiak S., Leśny J., Schefke R., Mroziak K., Przegląd zasobów odnawialnych źródeł energii w województwie wielkopolskim. Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego, Biuro Inżynierijno-Konsultingowe Czesław Przybyła, Poznań 2007.
- 74 Przybyła C., Wojtkowiak R., Gładysiak S., Leśny J., Schefke R., Mroziak K., Przegląd zasobów odnawialnych źródeł energii w województwie wielkopolskim. Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego, Biuro Inżynierijno-Konsultingowe Czesław Przybyła, Poznań 2007.
- 75 Uchwała nr XXXI/810/2017 z dnia z dnia 29 maja 2017 r. Sejmiku Województwa Wielkopolskiego w sprawie uchwalenia Planu gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2022 wraz z planem inwestycyjnym.
- 76 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu (WIOŚ), Raport o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2016. Biblioteka Monitoringu Środowiska, Poznań 2017.
- 77 Uchwała nr XXXI/810/2017 z dnia z dnia 29 maja 2017 r. Sejmiku Województwa Wielkopolskiego w sprawie uchwalenia Planu gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2022 wraz z planem inwestycyjnym.
- 78 Jańczak J. (red.), Atlas jezior Polski. T. I. Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań 1996.
- 79 Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej (KZGW), Hydroportal publikujący mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego w formacji pdf (<http://mapy.isok.gov.pl/imap/>), 2015.
- 80 Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry, załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry (Dz.U. z 2016 r. poz. 1938).
- 81 Chojnicki Z., Podstawy metodologiczne i teoretyczne geografii, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań 1999.
- 82 Chojnicki Z. Czyż. T., Charakterystyka małych miast regionu poznańskiego a koncepcja kontinuum miejsko-wiejskiego, (w:) Współczesne przemiany regionalnych systemów osadniczych w Polsce, Korcelli P., Gawryszewski A. (red.), Prace Geograficzne IG PAN, nr 152, Wrocław-Łódź 1989.
- 83 Jałowiecki B., Szczepański M. S. Miasto i przestrzeń w perspektywie socjologicznej, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2006.
- 84 Zmyślony P., Funkcja turystyczna w procesie internacjonalizacji miast, Proksenia, Poznań-Kraków 2015.
- 85 Jednostki osadnicze w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 2003 r. o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych (Dz. U. Nr 166, poz. 1612 oraz 2005 r. Nr 17, poz. 141ustawy).
- 86 Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, (Dz. U. Nr 213, poz. 1397).
- 87 Bezpieczna przestrzeń, Instrukcja obsługi, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Kraków 2015 r.
- 88 Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry, załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry (Dz.U. z 2016 r. poz. 1938).
- 89 Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry, załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry (Dz.U. z 2016 r. poz. 1938).

-
- 90 Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz.U. 2016 poz. 1967).
 - 91 Uchwała Nr L/2014 Rady Miejskiej w Kórniku z dnia 25 czerwca 2014 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego strefy ochronnej terenu zamkniętego w Borówcu, obejmującego obszary obrębów Borówiec, Szczytniki, Gądk i Robakowo w gminie Kórnik (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Poz. 3954, Poznań, dnia 8 lipca 2014 r.) oraz Uchwała NR XXIX / 349 / 2016 Rady Miasta i Gminy Kórnik z dnia 28 grudnia 2016 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego strefy ochronnej terenu zamkniętego w Borówcu, obejmującego obszary obrębów Borówiec, Szczytniki, Gądk, Koninko i Robakowo w gminie Kórnik.
 - 92 Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej (KZGW), 2015. Hydroportal publikujący mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego w formacji pdf (<http://mapy.isok.gov.pl/imap/>).
 - 93 Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, październik 2013 r.
 - 94 Rohrscheidt A.M., Szlak Piastowski w przebudowie – struktura, zarządzanie, oferta kulturowo-turystyczna, Proksenia, Kraków 2013.
 - 95 Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej (KZGW), Hydroportal publikujący mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego w formacji pdf (<http://mapy.isok.gov.pl/imap/>) 2015.
 - 96 Uchwała Nr L/2014 Rady Miejskiej w Kórniku z dnia 25 czerwca 2014 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego strefy ochronnej terenu zamkniętego w Borówcu, obejmującego obszary obrębów Borówiec, Szczytniki, Gądk i Robakowo w gminie Kórnik (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Poz. 3954, Poznań, dnia 8 lipca 2014 r.) oraz Uchwała NR XXIX / 349 / 2016 Rady Miasta i Gminy Kórnik z dnia 28 grudnia 2016 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego strefy ochronnej terenu zamkniętego w Borówcu, obejmującego obszary obrębów Borówiec, Szczytniki, Gądk, Koninko i Robakowo w gminie Kórnik.
 - 97 Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej (KZGW), Hydroportal publikujący mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego w formacji pdf (<http://mapy.isok.gov.pl/imap/>), 2015.
 - 98 Uchwała Nr L/2014 Rady Miejskiej w Kórniku z dnia 25 czerwca 2014 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego strefy ochronnej terenu zamkniętego w Borówcu, obejmującego obszary obrębów Borówiec, Szczytniki, Gądk i Robakowo w gminie Kórnik (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Poz. 3954, Poznań, dnia 8 lipca 2014 r.) oraz Uchwała NR XXIX / 349 / 2016 Rady Miasta i Gminy Kórnik z dnia 28 grudnia 2016 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego strefy ochronnej terenu zamkniętego w Borówcu, obejmującego obszary obrębów Borówiec, Szczytniki, Gądk, Koninko i Robakowo w gminie Kórnik.